C:\Users\Plazma\Desktop\Knhy pdf\Nová složka (2)\Verne_Jules-Maly_Dobracek.pdb

PDB Name: Verne Jules-Malý Dobráček
Creator ID: REAd
PDB Type: TEXt
Version: 0
Unique ID Seed: 0
Creation Date: 2.5.2007
Modification Date: 2.5.2007
Last Backup Date: 1.1.1970
Modification Number: 0

Jules Verne
Malý Dobráček
NÁVRAT, BRNO 1996

Díl první

I. KAPITOLA
V connaughtském kraji

Irsko, jehož plocha zaujímá dvacet milionů akrů neboli deset milionů hektarů, je spravováno vícekrálem, čili místodržícím, který je podporován tajnou radou, delegovanou samým panovníkem Velké Británie. Je rozděleno na čtyři kraje: východní Leinster, jižní Munster, západní Connaught a severní Ulster.
Historikové říkají, že Spojené království tvořilo kdysi pouze jediný ostrov. Nyní to jsou ostrovy dva, které jsou odděleny spíš morálními neshodami než fyzickými překážkami. Irové jsou jako přátelé Francouzů přirozeně nepřáteli Angličanů.
Pro cestovatele je Irsko půvabnou zemí, avšak neblahou pro její obyvatele. Nemohou ji zúrodnit, proto jim nemůže poskytovat dostatečnou obživu, zvlášť ve své severní části. Není však přece zemí neplodnou, neboť dětí jsou zde miliony a i když tato matka nemá mléko pro své malé, přece ji však vášnivě milují. Dávají jí nejsladší jména, samá sečet (Sladký, milý), slova, která se stále opakují na jejich prostých rtech. Nazývají ji Verte Erin (Zelené Irsko. Erin je básnický výraz pro Irsko), a zelené je Irsko skutečně. Jmenují je „Krásným smaragdem“; tento smaragd je však zasazen v žule a nikoliv ve zlatě. Je pro ně „Ostrovem lesů“, - spíš je však „Ostrovem skal“. Je „Zemí písní“, ačkoliv její písní jsou vzdechy nemocných. Je „Prvním zemským a mořským květem“, avšak její květy vadnou rychle pod ostrým dechem větrů. Ubohé Irsko! Spíš by se mělo nazývat „Ostrovem bídy“, jménem, které mělo nést již po mnoho století, uvážíme-li, že z osmi milionů obyvatel jsou tři miliony skutečnými žebráky.
V Irsku, jehož průměrná nadmořská výška je asi pětašedesát sáhů, se táhnou obklopeny planinami, jezírky a rašeliništěmi mezi dublinskou a galwayskou zátokou dvě vysočiny. Ostrov má podobu umyvadla, které nepostrádá vodu, protože všechna jezera Verte Erinu zaujímají asi dva tisíce tři sta čtverečních kilometrů.
U Clewské zátoky, která je podobně jako Morbihan na bretonské straně poseta třistapětašedesáti ostrovy a ostrůvky, leží v connaughtské provincii městečko Westport. Clewská zátoka je nejkrásnější částí celého pobřeží pro svá předhoří, mysy a výběžky, které vypadají jako zuby žraloků rejdících v širém moři.
Ve Westportu nalezneme Malého Dobráčka na počátku jeho historie. Uvidíme kde, kdy a jak se jeho příběhy skončí. - Obyvatelstvo Westportu, v počtu asi pět tisíc, je většinou katolické.
V den počátku našeho vyprávění, v neděli dne 17. června 1875, odešla většina obyvatelstva do kostela na ranní mši. Connaught, Mac Mahonova kolébka, plodí tyto znamenité keltské typy, které se udržely ve svých prvotních rodinách, stíhaných perzekucí. Avšak jaká je to politováníhodná země, a máme snad pravdu, když řekneme: „Jít do Connaughtu je stejné, jako jít do pekla?“ Lidé ve vesničkách irské vysočiny jsou velmi chudí, avšak oblékají-li se v týdnu do věchtů a hadrů, zdobí se zato v neděli různými tretkami.
Oblékají se do toho, co je nejméně děravé. Muži nosí záplatované řasnaté pláště, ženy oblékají varhánkovité sukně, které přicházejí přímo z krámů překupníků, a pokrývají si hlavu klobouky, ze kterých však často zbývají jen holé spojovací drátky.
Tu neděli každý spěchal až k prahu kostela bosý, aby neopotřeboval svoji obuv - u ženy to byly střevíce s rozedranými podešvemi a u muže vysoké boty se sešlými svršky - obuv, bez které by nikdo nemohl vstoupit do předsíně kostela, jak to vyžadovala slušnost.
Ve chvíli, kdy na westportských ulicích nebyl nikdo, objevil se člověk, který vedl vozík tažený velkým a vychrtlým psem, černým křepelákem s tlapami krvácejícími od ostrého dláždění a se srstí sedřenou postrojem a postraňkami.
„Královské loutky! Královské loutky!“ křičel ten člověk z plných plic.
Tento reprezentant kočujícího loutkáře přišel z Castbebaru, hlavního města mayoského hrabství. Při udržování západního směru přešel soutěsku hor sklánějících se k moři jako většina irských hor: na severu je to řetěz Nephinských hor, vysokých dva tisíce pět set stop a na jihu hory Croagh Patrick, kde velký světec, zakladatel křesťanství v Irsku, se ve 4. století čtyřicet dní postil. Pak sestoupil z nebezpečně příkré connemarské planiny, divoké krajiny v okolí jezer Mask a Corril, která se dotýkají Clewské zátoky. Nepoužil železnici Midland Great Western, která spojuje Westport s

Dublinem; svá zavazadla nikdy nenaložil na poštovní dopravní vozy, všeobecně nazývané „cars“, které projíždějí v provinciích.
Šel jako kočující obchodník a všude veřejně ohlašoval své loutkové divadlo, a chvílemi popoháněl prudkým švihnutím biče velkého psa, který již byl úplně vysílený. Divoké vytí odpovídalo na mrskání, které vycházelo ze statné ruky a často se také ozývalo i jakési úpění uvnitř vozu.
A pokaždé, když se osopil na velkého psa se slovy: „Táhneš, synu feny?“… zdálo se, jakoby se obracel i k někomu jinému, skrytému v jeho vozíku, a jakoby přitom křičel:
„Budeš zticha, psí synu?“ Úpění ihned přestalo a vozík drkotal pomalu dál.
Ten člověk se jmenoval Thornpipe. Nezáleží mnoho na tom, odkud pocházel. Stačí, když víme, že byl Anglosasem, kteří se rodí v nejnižších vrstvách britských ostrovů. Citu neměl víc než němá tvář a srdce měl kamenné.
Když dorazil k prvním obydlím Westportu, vydal se Thornpipe hlavní ulicí, lemovanou dost úhlednými soukromými domy a hostinci s nádhernými vývěsnými štíty, avšak s bídnou kuchyní. Do této ulice ústily špinavé uličky, které se podobaly blátivým stokám, které se vrhají do jasné řeky. Na ostrém kamení, kterým byla ulice vydlážděná, Thornpipeova kára velice rachotila, jistě ke škodě loutek, které vezla pro zábavu connaughtských obyvatel.
Thornpipe šel stále opuštěnou ulicí, až přišel k mříži mezi dvojí řadou jilmů. Mříží se ulice končila. Za ní se rozprostíral park, jehož pískem posypané a pečlivě udržované aleje vedly k otevřenému přístavu v Clewské zátoce.
Je samozřejmé, že město, přístav, park, ulice, řeky, mosty, kostely, domy, rozvaliny a všechno ostatní patří jednomu z nejbohatších landlordů, markýzovi de Sligo, který pochází z ryzí starobylé šlechty. Je pánem takřka celého Irska a nechová se nejhůř ke svým nájemníkům.
Téměř každých dvacet kroků zastavil Thornpipe svůj vozík, rozhlížel se kolem a hlasem, který se podobal skřípění nenamazaného stroje, křičel:
„Královské loutky! - Královské loutky!“ Avšak nikdo nevycházel z hostinců, nikdo nevystrčil hlavu z okna.
Tu a tam se objevil v sousední uličce nějaký věchet, ze kterého vyčnívaly vyzáblé a hladové tváře se začervenalýma očima a tak vpadlýma, že bylo možné vidět skoro prázdné oční dutiny. Konečně pět nebo šest téměř nahých uličníků se odvážilo přiblížit k Thornpipeovu vozíku, právě když se zastavil ve velké aleji u mříže. A všechny tyto děti křičely:
„Copper, jediný copper!“ Copper je měděná mince, ještě menší než penny, a má nepatrnou hodnotu. A ke komu se tyto děti obracely? K člověkovi, který sám potřeboval almužnu, než aby ji rozdával. Však také s jakými hrozivými pohyby rukou i nohou a s jakým koulením očí přivítal děti, které se opatrně držely z dosahu jeho biče - avšak ještě víc od zubů psa, pravé bestie, rozzuřené surovým zacházením.
Thornpipe zuřil a řval v pustém tichu. Nikdo netoužil po tom aby spatřil jeho královské loutky. Paddy - tj. Irčan, zrovna tak jako John Bull, to je Angličan - Paddy neprojevuje žádnou zvědavost. Že by snad nenáviděl vznešenou rodinu královny? To nikoliv! Koho nemiluje, koho nenávidí, záštím nakupeným za mnohá staletí poroby, je landlord, který je pokládá za bytosti ještě nižší než bývalé nevolníky na Rusi. A přivítali-li Irové s jásotem O'Connella, je to proto, že tento velký vlastenec uhájil práva Irska, která roku 1806 potvrdila akce spojených tří království; protože později energií, nezlomností a politickou odvahou tohoto státníka obdrželi roku 1829 v parlamentu rovnoprávnost; protože díky jeho neúnavnému jednání, Irsko, toto druhé Polsko v Anglii, - zvlášť Irsko katolické, získalo téměř nezávislost.
Thornpipe by tedy pochodil mnohem lépe, kdyby svým spoluobčanům ukazoval O'Connella; avšak to pro něho nebyl důvod, aby tím urážel Její Veličenstvo královnu in effigie. Vždyť Paddy dává přednost portrétu své panovnice na mincích, jako jsou libry šterlinků a šilinky, neboť tento portrét, který vyšel z anglické mincovny, nejvíc schází kapsám Irů.
Protože se ani na opětovné vyzvání cizince neobjevil ani jeden divák, dal se vozík namáhavě tažený zcela udřeným psem opět do drkotání.
Thornpipe pokračoval v této procházce alejí za mříží pod stínem velkolepých jilmů. Nacházel se na ní sám, protože děti odešly. Tak dorazil k parku, rozbrázděného pískem vysypanými cestičkami, které markýz de Sligo vyhradil veřejnému užívání, aby lidé měli přístup k přístavu, vzdálenému od města dobrých tisíc kroků.
„Královské loutky… loutky!“ Nikdo se neozval. Ptáci pronikavě křičeli a poletovali ze stromu na strom. Park byl právě tak opuštěný jako mříže. Co jej to však napadlo zvát katolické obyvatelstvo k takové produkci právě v době bohoslužby? Bylo patrné, že nepocházel z tohoto kraje. Snad by byl lépe pochodil odpoledne po nešporách?
Protože se nevyskytly žádné překážky, razil si cestu k přístavu, a svolával přitom na škodu sv. Patricka všechny irské ďábly.
Tento přístav Clewské zátoky, do kterého ústí malá říčka, byl velmi zřídka navštěvován, ačkoliv byl největší a nejlépe na této straně chráněný. Jestliže do něho připlouvaly některé koráby, byly to vždy jen anglické koráby, které Velká Británie - Anglie a Skotsko - posílala do této neúrodné connaughtské země, aby tuto krajinu zásobily tím, co se jí v tomto chudém podnebí nedostávalo. Irčan je dítě, živící se dvěma prsy, avšak kojné si dávají své mléko draze platit.
Několik pokuřujících námořníků se procházelo po nábřeží; je samozřejmé, že vykládání lodního nákladu bylo pro svátek zastaveno.
Je známé, jak přísně se neděle u Anglosasů dodržuje. Protestanti ukazují v neděli veškerou nepoddajnost svého puritanismu a irští katolíci s nimi zápasí co nejhorlivěji v bohoslužebných výkonech. Katolíků bylo v Irsku dva a půl milionu, avšak přívrženců jiného kultu, anglického náboženství, bylo pouze pět set tisíc.
Jinak nebylo ve Westportu vidět žádné cizokrajné lodě. Goelety, škunery, kuttry a několik rybářských bárek, které lovívaly v otevřené zátoce, se nacházelo na písku, protože byl právě odliv. Lodě, které připluly od východu ze Skotska s nákladem obilí, které se hlavně Connaughtu nedostávalo, se opět vrátily k východu, když vyložily svůj náklad. Jestli jsme však chtěli vidět velikány mezi loděmi, museli jsme se odebrat do Dublinu, Londonderry, Belfastu nebo Corku, kam připlouvaly z Liverpoolu a z Londýna zaatlantické poštovní parníky.

V kapsách těchto nezaměstnaných námořníků by Thornpipe patrně marně hledal nějaký šilink, a jeho vyvolávání muselo i na nábřeží zůstat bez výsledku.
Přece však svůj vozík zastavil. Vyhladovělý a námahou zemdlený pes si lehl na písek. Thornpipe vyndal ze svého pytle kousek chleba, několik brambor a slanečka a začal jíst jako člověk, který jí opět jednou po dlouhém čase.
Pes křepelák jej pozoroval a mlaskal čelistmi, ze kterých mu vyčníval horký jazyk. Zdálo se však, že doba jeho posilnění ještě nenadešla, neboť položil svou hlavu mezi tlapy a zavřel oči.
Lehké hnutí, které se ozvalo uvnitř káry, vytrhlo Thornpipea z netečnosti. Povstal a rozhlížel se, zda ho někdo nepozoruje. Potom nadzdvihl pokrývku pod kterou byla schránka s loutkami, vhodil dovnitř kousek chleba a přitom hrubě řekl:
„Mlčíš už jednou!“ Odpovědí bylo hltavé žvýkání, jakoby nějaký tvor umírající hladem byl ukrytý uvnitř vozíku.
Thornpipe pokračoval ve své přerušené snídani.
Brzy byl hotov se slanečkem a s bramborami, které uvařil dohromady v jedné vodě, aby jim navzájem přidal chuť a vznesl ke rtům ušpiněnou čutoru, naplněnou kyselým mlékem, které je v Irsku dost rozšířeným nápojem.
Zatím zazněl plnou silou zvon kostela ve Westportu a tím oznamoval, že bohoslužby jsou skončeny.
Bylo půl dvanácté.
Thornpipe popohnal psa ranou biče a dal se s vozíkem nazpět k železné mříži s nadějí, že zastaví několik diváků při východu z kostela. Za tu dobrou půlhodinu, která ještě do poledne zbývala, bylo snad ještě možné něco si vydělat. Jinak by Thornpipe musel znovu začít až po nešporách a na další cestu by se mohl vydat až nazítří, aby zase v některém jiném městečku hrabství ukazoval své loutky.
Ten nápad nebyl vlastně špatný. Když by nebyly šilinky, spokojil by se i s drobnými coppery; aspoň by jeho loutky nehrály před lidmi jako byl onen známý pruský král, jehož lakota prý byla taková, že nikdo jakživ neviděl ani lesk jeho peněz.
Proto začal Thornpipe znovu křičet:
„Královské loutky… loutky!“ Za dvě nebo tři minuty se kolem Thornpipea shromáždilo asi dvacet osob. Bylo by pošetilé tvrdit, že to byl výkvět westportského obyvatelstva. Byly zde většinou děti. Přišlo však asi deset žen a několik mužů.
Většina z nich držela v rukou svou obuv, nejen proto aby ji neopotřebovali, ale i proto, aby se jim snadněji šlo, neboť byli zvyklí chodit bez obuvi.
Avšak musíme z nich vyloučit některé westportské úředníky, kteří se přidružili k té nedělní sebrance. Byl to pekař, který se zde zastavil se svou ženou a svými dvěma dětmi. Jeho oděv pamatoval již několik let - a je známé, že pod deštivým nebem Irska se roky počítají dvoj-, dokonce i trojnásobně - avšak přece ještě vystupoval důstojně k svému postavení.
Nad jeho krámem se vznášel krásný štít s tímto nápisem:
CENTRAL BAKERY (Ústřední pekárna)! Však se v ní také připravuje pečivo, jaké není v celém Westportu. Dále tam byl drogista, který se velmi rád dovolával titulu farmaceuta, ačkoliv jeho drogerie postrádala i ty nejobyčejnější léky. Přece však vystupoval do popředí jeho nápis MEDICAL HALL, který byl namalován tak krásnými písmeny, že již jejich pouhým spatřením by se musel každý uzdravit.
Je nutné podotknout, že také kněz se zastavil před Thornpipeovým vozíkem. Tento duchovní měl zvláštní oděv: hedvábný límec, dlouhou kleriku, hustě posázenou knoflíky, a široký svrchník z černého sukna.
Je to představený fary a zastává více funkcí. Nespokojí se jen křtěním, zpovídáním a „uváděním svých věrných na onen svět,“ ale radí jim také v jejich záležitostech, stará se o ně v nemoci a jedná s úplnou nezávislostí, protože od státu nemá plat, ani pravomoce. Desátky z plodin neboli odměna za bohoslužebné obřady - v jiných zemích se tomu říká vedlejší příjem - mu zajišťují slušný a klidný život. Byl přirozeně správcem škol a chudobinců, což mu však nebrání, aby předsedal sportovním spolkům v régates (Závody na loďkách) nebo steeples-chases (Dostihy na koních), které se pořádají v jeho farnosti. Byl důvěrně zapleten do rodinných poměrů svých oveček, požíval úctu, neboť byl „ctihodný“, i když nechtěl přijímat několik konvic piva, které pro něho kupovali - ovšem na dluh - jeho ovečky. Čistota jeho mravů nikdy nepodlehla nějakému sebemenšímu záchvatu. Ostatně jak by neměl jeho vliv převládat v těchto krajinách, tak proniknutých katolicismem, kde by podle výroku Anne Bovetové v jejím znamenitém cestopisu „Tři měsíce v Irsku“ vesničan prolezl k svatému přijímání jehlovou dírkou, kdyby mu to bylo jinak zakázáno.
Okolo vozíku tedy bylo obecenstvo poněkud výnosnější, - můžeme-li to takto říci - než si mohl Thornpipe přát. Jeho představení mělo opravdu nějakou naději na úspěch, neboť Westport ještě nikdy nebyl poctěn divadlem toho druhu. Proto náš reprezentant kočujících loutkářů ještě naposledy dal zaznít svému volání great attractions. (Velké přitažlivosti) „Královské loutky… loutky!“

II. KAPITOLA
Královské loutky

Thonpipeův vozík byl velmi primitivní: byla to ojnice, ke které se zapřahal zuřivý křepelák, a čtyřhranná bedna umístěná mezi dvěma koly, která usnadňovala táhnutí vozíku po dlouhé a drkotavé silnici hrabství; vzadu byla dvě držadla, kterými se mohlo celým vozíkem postrkovat, jak to dělávali kočující kupci. Nad bednou byla plátěná pokrývka, rozprostřená na čtyřech železných tyčích, aby chránila nejen proti slunečním paprskům - obyčejně však velice slabým - ale i proti nekonečným dešťům irské vysočiny. Celek se podobal těm flašinetovým vozíkům projíždějícím města a vesnice, jejichž ječivé píšťaly se mísí s třeskotem trubek. Nebyl to však flašinet, se kterým se Thornpipe potloukal od města k městu, protože postrádal složitější zařízení pravých flašinetů. Byl to pouze takový nepatrný kolovrátek, skládající se z několika píšťal, o čemž se brzy sami budeme moci přesvědčit.

Povrch bedny byl uzavřený Vlkem, které zapadalo do její čtvrtiny.
Kdyby toto víko diváci vytáhli a spustili na bok, jistě by na povrchu prkénka zpozorovali něco, co by je přivedlo k údivu.
Abychom však unikli pomluvám, poslechněme si Thornpipea, lákajícího obecenstvo podle starého zvyku.
Cizinec poukázal svou nevyčerpatelnou výmluvností na slavného Brioché, zakladatele prvního loutkového divadla na francouzských tržištích.
„Dámy a pánové…“ Takový začátek je zcela neklamným prostředkem k získání sympatií diváků, i když se to vlastně vztahuje na ty nejbídnější otrhance vesnice.
„Dámy a pánové, zde vám představuji velký slavnostní sál na královském zámku v Osbornu, na Isle of Wight.“
Prkno opravdu představovalo miniaturní salon mezi čtyřmi kolmo postavenými destičkami, na kterých byly namalovány dveře a okna se záclonami; tu a tam bylo vidět velmi vkusný kartonový nábytek, přišpendlený k pestře zbarveným kobercům, stoly, lenošky a židle rozestavené tak, aby nevadily vystupujícím princům a princeznám, markýzům, vévodům, hrabatům a baronům, kteří si všichni vykračovali se svými manželkami uprostřed královského přijímacího salonu.
„Na kraji,“ pokračoval Thornpipe, „vidíte trůn královny Viktorie, nad nímž se zvedá baldachýn z karmazínového sametu se zlatými třásněmi, přesný model toho, pod kterým sedí Její královské Veličenstvo po celou dobu obřadů na královském dvoře.“ Trůn byl vysoký tři nebo čtyři palce, a ačkoliv byl aksamit z pouhého plyšového papíru a třásně z obyčejných žlutých nitek, přece nebral iluze těmto bodrým lidem, kteří nikdy neviděli pravý královský nábytek.
„Na trůnu,“ mluvil dál Thornpipe, „vidíte královnu - pravá podoba je zaručena - oděnou ve slavnostní šat s královským pláštěm připevněným na ramenou, s korunou na hlavě a se žezlem v ruce.“ Protože nám ještě nikdy nebylo dopřáno té cti, abychom spatřili panovnici Spojeného království a královnu Indie v jejích nádherných salonech, nemohli bychom říci, zdali ona postava věrně představovala Její královské Veličenstvo. Nicméně, i když připustíme, že po celou dobu slavnosti má na hlavě korunu, je přece jen pochybné, zde její ruka mává ustavičně žezlem, které se podobá Neptunovu trojzubci. Ostatně nejjednodušší by bylo věřit každému Thornpipeovu slovu, což také přítomné osoby rozumně udělaly.
„Na pravé straně od královny,“ vysvětloval Thornpipe, „si vás dovoluji upozornit na Jejich královské Výsosti prince a princeznu waleskou, které jste mohli spatřit na jejich poslední cestě Irskem.“
A skutečně tam bylo vidět prince waleského v úboru polního maršálka anglické armády a dceru dánského krále, zahalenou krásným krajkovým šatem, který byl vystřižen z kousku staniolu, pokrývajícího krabičky s cukrovinkami.
Na druhé straně stáli vévodové z Edinburghu, Connaughtu a princ von Battenberg, všichni se svými ženami, vévodkyněmi a princeznami.
V půlkruhu před trůnem byla rozestavena celá královská rodina. Tyto loutky, tyto okrášlené postavy - jejichž podoba je vždy zaručena - tyto figurky se svým slavnostním šatem a se svými živými pohyby zcela jistě představovaly velmi přesně anglický dvůr.
Dále bylo vidět vyšší korunní hodnostáře, mezi jinými slavného admirála sira Georgese Hamiltona. Thornpipe horlivě ukazoval na každého koncem své hůlky a dokládal k údivu obecenstva, že každý z těchto hodnostářů zaujímá podle přísného dvorního řádu místo odpovídající jeho hodnosti.
Před samým trůnem stál uctivě a nehybně pán vysoké postavy, výrazně anglosaských rysů; snad to byl jeden z ministrů královny.
Thornpipe skutečně vysvětloval, že je to představený saint-jameského vládního kabinetu, dobře identifikovatelný podle poněkud shrbených zad pod tíží státních záležitostí.
K tomu Thornpipe dodával:
„Napravo vedle prvního ministra je ctihodný pan Gladstone.“ A opravdu bylo snadné poznat slavného „oldmana“, toho ušlechtilého starce, vždy přímého a vždy připraveného hájit liberální myšlenky proti myšlenkám vládním. Snad bychom se jen mohli divit, proč pohlíží na prvního ministra s tak přívětivou tváří; avšak mezi loutkami dokonce i mezi loutkami politickými - se dějí různé věci, které by se protivily bytostem z masa a kostí, ne však loutkám z kartonu a ze dřeva, kterým je stud cizí.
Ostatně uvidíme a uslyšíme něco ještě neočekávanějšího, způsobeného neobyčejným anachronismem; Thornpipe totiž křičel nadutě dál:
„Představuji vám, dámy a pánové, vašeho slavného krajana O'Connella, jehož jméno vždy nalezne odezvu v irských srdcích.“ Ano! O'Connell byl zde, na anglickém dvoře roku 1875, ačkoliv byl již pětadvacet let mrtev. Kdybychom však na to upozornili Thornpipea, byl by nám cizinec odpověděl, že pro syna Irska je velký agitátor vždy živý. Spoléhaje na to, mohl také obecenstvu ukázat M. Parnella, ačkoliv tento velký státník nebyl v té době známý.
Dále byly po místech rozestaveny ostatní dvorní dámy, jejichž jména se vymykala paměti, všechny vyšňořené a pokryté řádovými stuhami, pak výteční politici a válečníci, mezi jinými Jeho Milost vévoda cambridgeský vedle již zesnulého lorda Wellingtona, a zesnulý lord Palmerston vedle zesnulého lorda Pitta; konečně členové Horní sněmovny, bratříčkující se s členy Dolní sněmovny; za nimi byla řada gardových husarů v parádních uniformách a na koních uprostřed sálu, což znamenalo, že se zde jedná o slavnost, jaká bývala na osbornském zámku jen málokdy. Celek doplňovalo asi padesát malých figur narychlo pomalovaných, které svým sebevědomím a prkenností ukazovaly pravý ráz veškeré vyznamenávané aristokracie, vojenských a politických úředníků Spojeného království.
Nebylo zapomenuto ani na anglické loďstvo, a jestliže tam zrovna neplula plnou parou královská jachta Victoria and Albert, bylo vidět aspoň v okenních tabulích naznačené obrysy lodí, od kterých se zdá otvírat rozhled na zátoku Spithead. S dobrýma očima bychom nepochybně poznali jachtu Enchanterres, na jejíž palubě se nacházeli Jejich Milosti lordi admirality, z nichž každý v jedné ruce třímal dalekohled a v druhé hlásnici.

Musíme uznat, že Thornpipe nijak neklamal obecenstvo, když říKal, že takové představení je unikátem světa. Skutečně dovolovalo ušetřit si cestu na Isle of Wight. Však to divadlo způsobovalo úžas nejen mezi otrhanci a uličníky, ale i mezi diváky ctihodného věku, kteří po celý svůj život neopustili connaughtské hrabství ani okolí Westportu.
Farář se tomu zajisté v duchu usmíval. Co se i týkalo farmaceuta-drogisty, ten tvrdil zcela otevřeně, že podoba těchto osob je nesprávná, ačkoliv ještě nikdy nespatřil anglický královský dvůr. Pekař připouštěl, že se to vymyká nějaké představě a nechce vůbec věřit, že uvítání na anglickém dvoře se může konat s takovou nádherou, leskem a poctami.
„Nuže, dámy a pánové, to ještě není všechno!“ mluvil dál Thornpipe. „Jistě se domníváte, že tyto královské a ostatní osoby se nemohou pohybovat nebo dělat gesta. Chyba lávky! Jsou živé, skutečně živé, jako vy a já. Hned uvidíte. Dřív se však osmělím učinit malou obchůzku, spoléhaje na štědrost každého z vás.“ Takový okamžik, kdy miska začíná kolovat mezi řadami přítomných, je vždy pro majitele zvláštností a obdivuhodných věcí kritickým okamžikem.
Diváci se při takových kočovných výjevech dělí hlavně na dvě kategorie: na ty, kteří odcházejí, aby nemuseli sáhnout do kapsy, a na ty, kteří zůstávají s úmyslem, že se pobaví zdarma - nedivme se, že těch druhých je mnohem více.
Existuje však ještě třetí kategorie, kategorie platících, avšak je jich tak nepatrný počet, že je lépe o nich pomlčet.
A bylo to až příliš zřejmé, když Thornpipe s divokým úsměvem, snažícím se být přívětivým, činil svou „malou obchůzku“. Mohla však být jiná tato buldočí tvář se zlýma očima a s ústy, která by spíš pokousala než políbila?
Jak se dalo očekávat, nebylo možné mezi zástupem otrhaných dětí najít ani dva coppery. Co se týká diváků, kteří byli přilákáni Thornpipeovou výřečností, si umínili dívat se zdarma a omezili se jen na to, že otočili prostě hlavy. Jen pět nebo šest lidí vyňalo z kapes několik drobných mincí, které dělaly dohromady asi šilink a tři pence. Thornpipe všechno přijal s pohrdavým úšklebkem… Co však mohl dělat jiného než se spokojit s tím a vyčkávaje lepšího odpoledního představení provést již oznámený postup programu. Jinak by musel peníze vrátit.
Avšak poslouchejte! Němý obdiv najednou ustoupil demonstrativnímu obdivu a ruce začaly tleskat, nohy dupat, ústa otvírat a ulevovat si výkřiky úžasu, které bylo zajisté slyšet až do přístavu.
Ve skutečnosti však Thornpipe jen udeřil holí na bednu. Nikdo si nevšímal zaúpění, které se nato ozvalo. Náhle se celá scéna takřka zázračným způsobem oživila.
Poháněny vnitřním strojem, zdály se loutky být obdařeny skutečným životem. Její Veličenstvo královna Viktorie neopustila trůn bylo by to proti etiketě - dokonce se ani nehnula z místa, avšak kývala hlavou, potřásajíc tím svou korunou a zároveň skláněla své žezlo podle způsobu kapelníkovy taktovky, který dává takt na dvě tempa. Členové královské rodiny se vytrvale obracejí na jednom místě, neustále se při tom klanějí, zatímco vévodové, markýzové a baronetové defilují s velkými projevy úcty. První ministr se uklání ze své strany Gladstoneovi, což tento opětuje. Vedle těchto vážně kráčí O'Connell po neviditelné rýze, následován rázně si vykračujícím cambridgeským vévodou. Pak za nimi následují ostatní osoby, a koně gardových husarů hrabou kopyty a ohánějí se svými ohony, jakoby byli uprostřed nádvoří osbornského zámku a nikoliv v nějakém saloně.
A celý tento výstup doprovázela pronikavá a ryčná hudba malého flašinetu, která není ani v dur ani v moll. Ale jak by nebyl Paddy, tak přístupný hudebnímu umění, když Jindřich VIII. vložil harfu do znaku „Verte Erinu“; jak by nebyl Paddy okouzlen, ačkoliv má raději nějaký refrén svého drahého Irska, než melancholické hymny „God save the Queen“ a „Rule Britannia“, písně hodné zádumčivých národů Spojeného království?
Skutečně bylo pěkné a poněvadž nikdy předtím neviděli představení na scénách velkých evropských divadel, bylo také čemu se divit. A při pohledu na pohyblivé loutky, které byly kočovníky nazývané „danso-musicomanes“, nastávalo nepopsatelné nadšení.
Avšak v jistém okamžiku, asi následkem nárazu ve stroji, sklonila královna tak rychle své žezlo, že se jím dotkla kulatých zad prvního ministra. Tu se nálada obecenstva zdvojnásobila.
„Ony jsou živé!“ řekl někdo z diváků.
„Schází jim pouze řeč!“ odpověděl druhý.
„Nelitujme toho!“ podotkl farmaceut-drogista, který byl v nestřežených okamžicích demokratem.
A měl pravdu. Představte si jen loutky, které by mezi sebou rozmlouvaly dvorskými frázemi.
„Rád bych věděl, co je uvádí do pohybu,“ řekl po chvíli pekař.
„Je to ďábel!“ odpověděl jakýsi starý námořník.
„Ano! Ďábel!“ vykřikly některé matrony, napůl přesvědčené; pokřižovaly se a obrátily k faráři, který zamyšleně hleděl na loutky.
„Jak by se mohl ďábel zdržovat uvnitř této bedny?“ poznamenal mladý přírucí, který byl známý svou prostomyslností.
„Vždyť ďábel je velkého vzrůstu…“
„Není-li uvnitř, tak je venku!“ odsekla stará kmotra.
„Je to jistě ten, který nám ty zázraky ukazuje…“
„Nikoliv! Zajisté dobře víte, že ďábel nemluví irsky!“ odpověděl vážně drogista.
Zde je jedna z těch pravd, které Ir připouští bez odporu, a bylo tedy jisté, že Thornpipe nemohl být ďáblem, protože se vyjadřoval v čisté irštině.
Rozhodně, nezasahovala-li do této věci nějakým způsobem kouzla, musel tomuto malému světu kočovníka dodávat pohyb nějaký vnitřní mechanismus. Nikdo však neviděl, že by Thornpipe natahoval pero.
A vždy, kdykoliv se chůze loutek začala zmírňovat, rána holí, mířená na spodek bedny, kterou zakrývala pokrývka, stačila k opětovnému oživení hry - zvláštnost, která neunikla faráři. Ke komu se vztahovala tato rána holí, po které se vždy ozvalo sténání?
Farář se to chtěl tedy dozvědět a zeptal se Thornpipea:
„Vy máte uvnitř této bedny asi nějakého psa?“ Thornpipe se podíval na faráře svraštělým obočím a zdálo se, že mu chce dát indiskrétní otázku.

„Ať je tam cokoliv, je to moje tajemství… Nejsem povinen vás s ním obeznámit…“
„Ovšem, že tím nejste povinen,“ odpověděl farář, „avšak můžeme se silně domnívat, že nějaký pes, který pohybuje vašimi stroji…“
„Ano! Pes,“ odpověděl posměšně Thornpipe, „pes v otáčivé kleci… Kolik času a trpělivosti by mi bylo třeba, abych ho k tomu vycvičil!… A co jsem dostal za veškerou svoji námahu?… Ani ne takřka polovinu toho, co se dává faráři za jedinou mši!“ V okamžiku, kdy Thornpipe dokončil tuto větu, k velké nelibosti diváků se stroj zastavil. Proto všichni hořeli touhou nahlédnout dovnitř. Když se loutkář chystal přirazit víko bedny a oznámil, že představení je skončeno, zeptal se ho lékárník:
„Chtěl byste nám ještě dát druhé představení?“
„Ne!“ odpověděl prudce Thornpipe, když viděl jak je obklopen podezřívavými pohledy.
„Ani kdybychom vám dali dva šilinky?“
„Ani za dva, ani za tři!“ vykřikl Thornpipe.
Přemýšlel jen, jak by unikl, avšak obecenstvo nebylo docela v tom rozmaru, aby jej pustilo. Na znamení svého pána již zatáhl pes křepelák za oj, když tu najednou se zdálo, že zevnitř bedny vycházel dlouhý nářek, přerývaný vzlykotem. Thornpipe zařval, jak to udělal už jednou:
„Mlčíš, psí synu?“
„To není pes!“ řekl farář a zadržoval vozík.
„Je!“ odsekl Thornpipe.
„Nikoliv!… Je to dítě!…“
„Dítě… dítě!“ opětovali přítomní.
Jaká náhlá změna nastala ve smýšlení diváků! Nebyla to u nich už zvědavost, ale útrpnost, která vzbuzovala u Thornpipea neklid. Uvnitř skříňky, po obou bocích otevřené, se tedy nalézalo dítě, mrskané ranami biče, když ustávalo, nemajíc více síly, aby se pohnulo ve své kleci!…
„Dejte sem dítě!“ křičeli všichni naléhavě.
Thornpipe měl co dělat s příliš početnou stranou. Nicméně se pokusil odporovat a začal svůj vozík strkat zezadu… Bylo to však marné!
Pekař jej chytil z jedné strany, drogista z druhé a důkladně jím třásli.
Nikdy se ještě královský dvůr neocitl v podobném zmatku. Princové naráželi na princezny, vévodové poráželi markýze, první ministr se svalil a s ním zároveň jeho ministerská důstojnost - zkrátka, nastalo takové otřásání, jaké by povstalo na osbornském zámku, kdyby byl Isle of Wight postižen zemětřesením.
Ačkoliv se Thornpipe zuřivě vzpíral, byl přece brzy přemožen. Vozík byl celý prohledán; drogista vklouzl mezi kola a vytáhl z bedny jakési dítě.
Opravdu, byl to chlapeček asi tříletý, bledý, nemocný a slabý, s končetinami posetými ranami bičem a sotva dýchal. Nikdo ve Westportu toho chlapce neznal.
Tak vystoupil na jeviště hrdina našeho vypravování - Malý Dobráček. Nebylo však vůbec snadné zjistit, jakým způsobem padl do rukou tohoto krutého surovce, který rozhodně nebyl jeho otcem. Je pouze pravda, že Thornpipe zdvihl toto dítě, když mělo teprve devět měsíců, na jedné ulici městečka Donegal, a víme také, za jakým účelem ho užíval.
Jakási starostlivá žena vzala ihned dítě do náručí a pokoušela se je vzkřísit. Všichni se tlačili okolo ní. Byla to zajímavá bytost, skoro inteligentní. A tento ubohý červíček se stále namáhal ve své klícce pod skříňkou s loutkami, jen aby si vydělal na živobytí. Ano! Vydělával na živobytí… v takovém věku!
Konečně otevřel oči, avšak ihned se odvrátil, když uviděl Thornpipea, který se blížil, aby se ho opět zmocnil, a křičel rozdrážděným hlasem:
„Vraťte mi je!…“
„Jste tedy jeho otec?“ zeptal se farář.
„Ano…“ odpověděl Thornpipe.
„Ne!… To není můj papá!“ zvolalo dítě a pevně se chytalo ramene ženy.
„Dítě vám nepatří!“ zvolal drogista.
„Je ukradené!“ dodal pekař.
„A my vám je již nedáme,“ řekl farář.
Thornpipe chtěl odporovat do největší krajnosti. Již se víc neovládal a s tváří podlitou krví a s očima planoucíma hněvem se již chystal „po irsku si zažertovat“, to znamená použít nože; avšak dřív než tak mohl učinit, vyřítili se na něho rychle dva statní mládenci a odzbrojili Jej.
„Vyžeňte ho! Vyžeňte ho!“ volaly stále ženy.
„Pryč, žebráku!“ zvolal drogista.
„A ať tě již nikdy nenapadne ještě se někdy vrátit do našeho hrabství!“ zvolal farář s výhružným posunkem.
Thornpipe švihl psa silnou ranou biče a vozík se vzdaloval po hlavní ulici Westportu.

„Darebák!“ řekl lékárník. „Sázím se, že ani ne za tři měsíce bude již tančit kilmainhamský menuet.“
Tančit tento menuet je podle tamního rčení asi tolik, jako skončit na šibenici.
Když se po chvíli zeptal farář chlapečka, jak se jmenuje, odpověděl již dost pevným hlasem:
„Malý Dobráček.“ A opravdu jiné jméno neměl.

III. KAPITOLA

Ragged-school (škola otrhanců)

„A co je v čísle 13?“
„Horečka.“
„A v čísle 9?“
„Černý kašel.“
„A v čísle 17?“
„Také černý kašel.“
„A v čísle 23?“
„Tuším, že hlavnička.“ A jak mu byly dávány odpovědi, tak je pan O'Bodkins vypisoval do obdivuhodně zařízeného rejstříku, s otevřenými účty pro každé z čísel 23, 17, 9 a 13. Byly v něm sloupce, vykazující jméno nemoci, hodinu návštěvy lékaře, přirozeně také všechny předepsané léky a konečně podmínky, za kterých měly být podávány, až by byli nemocní přeneseni do nemocnice. Jména byla psána úhledným gotickým písmem, číslice arabsky, léky rondovým písmem a lékařské předpisy běžným anglickým písmem - a všechno to bylo propleteno jednoduchými a dvojitými linkami, jemně provedenými modrým a červeným inkoustem. Byl to neobyčejný vzor kaligrafie, k němuž ještě přistoupilo arcidílo v účetnictví.
„Některé z těch dětí jsou dost vážně nemocné,“ doložil lékař.
„Rozkažte, aby netrpěly zimou za přenášení…“
„Ano… ano!… Bude rozkázáno!“ odpověděl nedbale pan O'Bodkins, „ačkoliv jakmile již zde jednou nejsou, vůbec se mne to netýká.
Jen když jsou mé účetní knihy v pořádku…“
„A pak, když je porazí nemoc,“ odpověděl lékař, chápaje se rákosky a klobouku, „předpokládám, že ztráta nebude tak veliká…“
„Také si to myslím,“ odpověděl O'Bodkins.
„Zapíši je do sloupce pro úmrtí a jejich účet bude vyrovnán. Nuže, když je vyrovnán nějaký účet, zdá se mi, že nikdo nemá právo si stěžovat.“ Po těch slovech lékař odešel, ale dříve stiskl ruku svého mluvčího.
Pan O'Bodkins byl ředitelem „ragged-school“ v Galwayi. Galway je menší město, položené na jihozápad od connaughtské provincie u zátoky a v hrabství téhož jména. Je to jediný kraj, kde katolíci mohou uŽÍvat svá starodávná práva, a je to také zde v galwayském hrabství, kde podobně jako v Munsteru si bere správce Anglie na starost utlačovat neprotestantské Irsko.
Známý je originální typ, který se vztahuje na tohoto pana O'Bodkinse a který nezaslouží, aby byl zařazen mezi největší příznivce lidstva.
Byl to člověk hrubý a úsečný, jeden z těch starých mládenců, kteří nebyli nikdy mladí a kteří nebudou také nikdy staří, kteří vždy zůstali tím, čím jsou, jimž vlasy ani nevypadávají, ani nešediví, kteří přišli na svět již se zlatými brýlemi, které si odnesou až do hrobu, kteří nikdy nebědovali nad svou existencí ani se nikdy nestarali o rodinu, kteří pokládají za správné to, co je srdci potřebné k životu, a jimiž nemohl nikdy pohnout pocit lásky, přátelství, slitování a sympatie. Byl z těch bytostí, ani dobrých ani zlých, které žijí na světě, aniž by konaly dobro nebo zlo, a které nejsou nikdy nešťastné - dokonce ani z neštěstí druhých.
Takový byl O'Bodkins, a rádi připustíme, že se již narodil proto, aby byl ředitelem nějakého „ragged-school“.
Viděli jsme již v „ragged-school“, o jaké podivuhodné přesnosti a o jakém „má dáti“ a „dal“ svědčily účetní knihy O'Bodkinse, kterému v první řadě pomáhala stará kuřačka, matka Krissová, neustále s dýmkou v ústech, a pak šestnáctiletý bývalý chovanec, jménem Grip.
Tento bodrý chlapec s dobrýma očima, s tváří od přírody veselou a s nosem poněkud vyhrnutým, což je charakteristickým znamením Irů, měl cenu nekonečně větší, než tři čtvrtiny veškeré té bídné sebranky školního lazaretu.
Tito otrhánkové byli buď sirotky nebo děti, které byly od svých rodičů opuštěny a z nichž většina jich ani neznala, neboť se narodily u struh a u mezníků; pak jsou to nalezenci z ulic a z veřejných cest, kteří se tam také později posílají, jakmile dorostou věku pracovní schopnosti. Jaký to byl plevel společnosti! Jaká je to morální degradace! Jaké je to shromáždění lidských larev, určených k páchání zločinů! A skutečně, co se může stát z těchto zrn, hazardně pohozených na ulici?
V galwayské škole jich bylo na třicet, od tří do dvanácti let, oblečených do hadrů, neustále hladových, živících se pouze zbytky veřejných milodarů. Většina z nich byla nemocná, jak jsme právě mohli vidět, a skutečně valnou část poskytují úmrtnosti tyto děti - což však podle mínění doktora není velká ztráta.
A má pravdu, jestliže veškerá péče a moralizace není s to zabránit, aby se staly zlými bytostmi. Avšak pod tímto bídným obalem je duše, a snad by se lepší výchovou a obětavou láskou duchovních podařilo, aby byly vypěstovány k dobrému. Rozhodně by bylo k vychování těchto nešťastníků zapotřebí jiných vychovatelů než těch dřevěných panáků, jejichž politováníhodný příklad nám poskytuje O'Bodkins, s jakým se nezřídka setkáváme, zvláště v hrabstvích chudého Irska.
Malý Dobráček byl jedním z nejmladších v tomto „ragged-school“.
Nebylo mu ještě ani čtyři a půl roku. Ubohé dítě! Mohlo nést na svém čele ono srdcervoucí francouzské rčení: Pas de chances! (Nemám štěstí!) Jak jsme viděli, dostal se nejdříve do rukou Thornpipea, u kterého byl donucen točit klikou kolovrátku; nato byl sproštěn tohoto zaměstnání, díky útrpnosti několika dobrých duší ve Westportu, a konečně se dostal do „ragged-school“ v Galwayi. Až by opustil „ragged-school“, copak neměl najít ještě něco horšího?
Jistě to byl dobrý cit, který přinutil faráře k tomu, že vytrhl tuto nešťastnou bytost loutkářovým rukám. Když ale marně pátral po původu svého chráněnce, musel se zříci naděje, že se mu to někdy podaří.

Malý Dobráček se pamatoval pouze na to, že byl živen od jakési zlé ženy zároveň s děvčátkem, které ho často objímalo, a s maličkou, která byla mrtvá… Kde to bylo nevěděl. Nikdo nemohl říci, jestli byl dítětem odloženým nebo ukradeným své rodině.
Jakmile byl vyrván ve Westportu Thornpipeovi, pečovala o něho střídavě každá rodina. Ženy se slitovaly nad jeho osudem a ošetřovaly jej vždy osm až čtrnáct dní. Jméno Malý Dobráček mu zůstalo. Tak se to dělo po tři měsíce. A však fara nebyla bohatá. Mnoho chudáků žilo z jejích příjmů. Kdyby mohla být útulkem opuštěných dětí, našel by tam jistě místo i náš malý chlapec. Avšak tak to nebylo. Proto musel být poslán do „ragged-school“, a zde již devět měsíců živořil mezi sebrankou největších ničemů. Kdy měl odtud vyjít, a když by i vyšel, co se s ním mělo stát? To je otázka vyděděnců již od útlého mládí, otázka existence jak celého života tak každého dne, otázka života nebo smrti - která však až příliš často zůstává bez odpovědi.
Tak byl Malý Dobráček po devět měsíců svěřen péči napůl otupělé stařeny, hodnému Gripovi, který bez reptání snášel svůj osud, a O'Bodkinsovi, který byl spíš strojem k vyrovnávání příjmů a výdajů.
Avšak pevná tělesná konstituce Dobráčka dovedla přece jen vzdorovat veškeré záhubě. Ještě se nacházel ve velké ředitelově knize ve sloupcích pro spalničky, tyfus a jiné dětské nemoci, které by ho byly sklátily do hlubin společného hrobu, který poskytuje město Galway svým otrhánkům.
Avšak přestál-li Malý Dobráček bez následků tolik těžkých zkoušek, týkalo se to jeho zdraví, a nebylo tedy obavy o jeho inteligenční a morální vývoj? Jak se mohl ubránit styku s těmi rogues (Lotr, padouch), jak říkají Angličané, když byl uprostřed těch příslušníků tělesně i duševně padlých, ze kterých se o jedněch ani nevědělo, kde a kým byli zplozeni, a druzí - a to většinou - se zrodili z rodičů, vypovězených do trestních kolonií, ačkoliv také mezi nimi byli synové popravených!
Skutečně byl mezi nimi jeden, jehož matka „si odbývala svou dobu“ na ostrově Norfolk (ostrov Norfolk leží východně od Austrálie. Anglie tam posílala nepolepšitelné zločince.
Byli tam drženi pod přísným dozorem) uprostřed australských moří a jehož otec, který byl odsouzen k smrti pro úkladnou vraždu, skončil ve vězení v Newgate rukou pověstného Berryho.
Jmenoval se Carker. Bylo mu dvanáct roků a zdálo se, že je předurčen, aby kráčel ve šlépějích svých rodičů. Nelze se však divit, že byl takový uprostřed tohoto mrzkého světa v „ragged-school“. Těšil se jisté úctě - sám zkažený a druhé kazil - měl své lichotníky a spoluviníky a byl vhodným vůdcem těch nejhorších, vždy přichystaných k nějakým špatným kouskům nebo dokonce zločinům, až by je škola vychrlila jako vyvrhele lidstva na hlavní silnici.
Musíme zde však podotknout, že Malý Dobráček u sebe nacházel jenom odpor ke Carkerovi, ačkoliv na něho nepřestal pohlížet svýma velkýma očima s úžasem. Posuďte sami! Syn člověka, který byl pověšen!
Tyto školy se ani v nejmenším nepodobají moderním vzdělávacím ústavům, kde každá kostka vzduchu je matematicky rozdělena. Avšak nádoba se přizpůsobuje obsahu. Jen trochu slámy pro ložní potřeby, a postel je hned hotová: aspoň se nemusí stlát. A co jídelny? A k čemu pak, když se jedná pouze o několik kůrek a brambor, kterých bývá také často nedostatek? Co se týká poučné látky, to si vzal na starost O'Bodkins, aby ji uděloval galwayským otrhánkům. Musel je učit číst, psát a počítat, avšak nikoho k tomu nenutil, a ani deset by se mezi dětmi nenašlo, které strávily dva nebo tři roky pod jeho metlou, které by byly s to přeslabikovat nějakou vyhlášku. Malý Dobráček, ačkoliv byl z nejmladších, tvořil pravý opak svých kamarádů a projevoval jistou chuť k učení - což mu přineslo tisíce úsměšků. Jaká je to bída, jaká je to - také společenská zodpovědnost, když rozumná a chápající bytost, která velice touží po vzdělání, zůstává bez něho! Copak není známé, že postupem let mladý dětský mozek ochabuje, mozek, do něhož snad vložila příroda dobrá semena, která však musí ležet ladem?
Pracoval-li školní personál málo hlavou, nebylo to proto, že by snad pracoval značně rukama. Shromažďovat nějaké palivo na zimu, žebrat od milosrdných lidí hadry od šatstva, sbírat koňský a vůbec zvířecí trus, aby ho prodali v poplužních dvorech za několik copperů - to byl příjem, na který O'Bodkins nejvíce spoléhal, rýpat se ve smetištích, nakupených na rozích ulic, pokud možno dříve než přicházeli psi nebo aspoň když je zahnali; taková byla denní zaměstnání těchto dětí. Žádné hry a zábavy - copak ale nebylo zábavou škrabat se, píchat se, kousat se, kopat a bít se pěstmi, ani nemluvě o špatných kouscích, které prováděli Gripovi. Avšak ten hodný chlapec si dal všechno líbit a neznepokojoval se tím; to však ještě víc popouzelo Carkera a ostatní k tomu, aby ho napadali tím nejpodlejším a nejpotutelnějším způsobem.
Jediná světnice, která byla v „ragged-school“ docela čistá, patřila řediteli. Je samozřejmé, že do ní nikomu nedovolil vstoupit. Jeho knihy by byly ihned roztrhány a jejich listy rozmetány do všech koutů světa.
Proto nebyl proti tomu, aby jeho „žáci“ byli venku, bloudili a toulali se nazdařbůh a prováděli uličnictví, a když je přivedla zpět do školy nezbytnost jídla nebo spánku, bylo to pro O'Bodkinse vždy příliš brzy.
Pro svou vážnou mysl a své dobré instinkty byl Malý Dobráček neustále vydán nejen Carkerovu posměchu a jeho pěti nebo šesti stejných darebáků, ale i jejich brutálnostem. Avšak nikdy si nestěžoval.
Ach, kdyby jen měl sílu! Jak rád by si zjednal trochu úcty, jak rád by vrátil ránu pěstí nebo nohou, a jaký hněv vznikl v jeho srdci, když cítil, že je ještě příliš slabý, než aby se dovedl hájit.
Ostatně vycházel co nejméně ze školy a byl šťastný, že může užívat trochu klidu, když se tito ničemové toulali v okolí. Bylo to ovšem na újmu jeho blahobytu - dá-li se zde vůbec o blahobytu mluvit; vždyť mohl najít kousek nějakého jídla, nějaký „starý vypečený koláč“, který mohl prodat za dva nebo za tři coppery, které musel nezbytně denně odvádět. Avšak zdráhal se natahovat ruku a běžet za povozy s nadějí, že uchvátí nějakou drobnou minci, nebo dokonce krást všelijaké na ulici vyložené trety, čeho se, bohužel, druzí neodříkali? Ne! Raději zůstával s Gripem ve škole.
„Nepůjdeš ven?“ zeptal se ho Grip.
„Ne, Gripe.“
„Carker tě zbije, jestli do večera nic nepřineseš.“

„Raději chci být bit.“ Grip cítil k Malému Dobráčkovi náklonnost, kterou ten opětoval.
Protože mu nescházelo vzdělání ve čtení a psaní, pokoušel se naučit dítě aspoň trochu to, co se sám naučil. Také od té doby, co se nacházel v Galwayi, začal Malý Dobráček jevit pokroky alespoň ve čtení, a sliboval dělat čest svému učiteli.
Sluší se mimochodem podotknout, že Grip znal mnoho zábavných povídek a že je s radostí vyprávěl.
Malý Dobráček cítil, že výbuchy smíchu hodného Gripa vrhají alespoň trochu světla do školních temnot.
Zvlášť však našeho hrdinu hněvalo, že druzí obklopovali Gripa a vždy si jej brali za terč své zloby. Musíme však opakovat, že Grip to všechno snášel s rezignací filozofa.
„Gripe!…“ řekl mu jednou Malý Dobráček.
„Co chceš?“
„Carker je velmi zlý…“
„Jistě… velmi nezvedený…“
„Proč mu tedy nedáš co proto?“
„Dát mu co proto?“
„A také ostatním?“ Grip pokrčil rameny.
„Copak nejsi, Gripe, silný?…“
„Nevím.“
„Máš přece velké ruce a nohy…“ Ano! Skutečně byl Grip velký a hubený jako tyč hromosvodu.
„Nuže, Gripe, proč těm ošklivým darebákům nenatlučeš?“
„A co! Nestojí to za tu námahu!“
„Ach! Kdybych měl tvé nohy a tvé ruce…“
„Bylo by to lepší, maličký,“ odpovídal Grip, „sloužily by ti k práci…“
„Myslíš?“
„Jistě.“
„Nuže, dobrá!… budeme pracovat společně!… Co tomu říkáš?… zkusíme to… chceš?…“
Ovšemže Grip přisvědčil.
Jednou si oba vyšli ven. Grip ho vzal s sebou, když byl poslán za jistou záležitostí. Malý Dobráček byl bídně oblečen; šat sotva podle své míry, kalhoty děravé, kabátek roztřepený, čepičku bez dna a nohy v obuvi z telecí kůže, jejíž podešve držely jen řemínky. Grip, oblečený v hadrech, na tom nebyl lépe. Oba dva dělali přátelskou dvojici. Ještě to ušlo, když bylo pěkně; avšak pěkné počasí je uprostřed hrabství severního Irska tak vzácné, jako chutné jídlo v chatrči Paddyho. A tu za deště a sněhu vzbuzovali tito dva chudáci s tvářemi od zimy zmodralými, s očima zapálenýma od severního větru a s nohami omrzlými ve sněhu, jen útrpnost. Velký držel malého za ruku a oba běželi, aby se zahřáli.
Bloudili tak mezi nevšímavými lidmi v dlouhých ulicích Galwaye, který má vzhled španělského města. Malý Dobráček by se býval velice rád dozvěděl, co se skrývá uvnitř domů. Bohužel, jejich úzkými okny, která byla ještě uzavřená mřížemi nebo spuštěnými žaluziemi, nebylo možné vůbec nic rozeznat. Považoval domy za pokladny, které byly jistě naplněny vaky peněz. A jak rád by navštívil krásné pokoje hotelů, kam přijížděli cestující v povozech, zvlášť pokoje hotelu Royal!
Avšak domovníci by je oba vyhnali jako psy, nebo - co je ještě horší - jako žebráky, neboť psi mohou být ještě ve vší krutosti i pohlazeni…
A když se zastavili před krámy, přece tak nedostatečně zásobenými jako ve všech městech vysokého Irska, zdály se jim všechny ty vyložené věci nesmírným bohatstvím. Jaké pohledy vrhali na vyložené šatstvo, když oni byli oblečeni jen v hadrech, jaké pohledy do krámu obuvníka, když byli bosí! A copak znali tu rozkoš, mít zánovní a svému tělu přiměřený oděv a pár dobrých střevíců podle své míry? Jistěže ne, právě tak jako tolik jiných nešťastníků, odkázaných jen na zbytky starého šatstva jiných a na odpadky z kuchyně.
Byly tam také masné řeznické krámy s velkými čtvrtinami skotu, zavěšeného na hácích, které by celý měsíc stačily k obživě „ragged-school“. Když je Grip a Malý Dobráček zpozorovali, otevřeli dokořán ústa a cítili, že se jim žaludek stahuje bolestnými křečemi.
„A co!“ řekl Grip veselým tónem, „pohybuj čelistmi, maličký!…
Bude ti tak dobře, jako kdybys jedl.“ A před chleby, jejichž teplá vůně se řinula z pekárny, a před cakes (druh koláče) a jiným pečivem, které rozněcuje žádostivost kolemjdoucích, zůstali stát s otevřenými ústy, vlhkým jazykem, se rty křečovitě staženými a s hladovou tváří. Malý Dobráček zašeptal:
„To musí být dobré!“
„Jistě!“ odpověděl Grip.
„Jedl jsi to už někdy?“
„Jedenkrát.“
„Ah!“ vzdychl Malý Dobráček.
Nikdy to nejedl u Thornpipea, ani po celou dobu, co mu „ragged-school“ poskytl útulek.
Kdysi se ho ptala jistá dáma, která měla soucit s jeho bledými tvářemi, zda by mu koláč způsobil radost.
„Měl bych raději chléb, milostpaní,“ odpověděl Grip.
„A proč, mé dítě?“
„Poněvadž by ho bylo mnohem víc.“ Avšak jednou, když vydělal několik pencí za jakousi obsílku, koupil Grip koláč, který ležel již alespoň týden v krámě.
„Je to dobré?“ ptal se Malého Dobráčka.
„Oh!… Řekl bych, že je to z cukru!“

„Věřím ti, že je to z cukru," odpověděl Grip, „a ještě k tomu z toho pravého cukru." Jednou, když se procházeli, přišli Grip a Malý Dobráček až do předměstí Salthill. Odtud je možné přehlédnout celou zátoku, která patří k nejmalebnějším zátokám Irska, dále tři aranské ostrovy, ležící při vjezdu do zálivu jako tři skalní útesy v zálivu Vigo - již druhá podoba se Španělskem - a vzadu divoké pohoří Burren, Oase a strmé útesy Moheru. Po chvíli se vraceli k přístavu na nábřeží, podél kterého se táhnou doky, (Přístavní nádržky, kde se opravují porouchané lodě) které vznikly již v době, kdy se pomýšlelo učinit Galway východiskem zaatlantické plavby, která byla odtud mezi Evropou a Spojenými státy americkými nejkratší.
Když se oba dívali na několik lodí, zakotvených nebo připevněných lanem na kolících při vjezdu do přístavu, cítili se jaksi neodolatelně přitahováni, jsouce přesvědčeni, že moře je pro chudáky mnohem méně kruté než pevnina, že jim slibuje jistější existenci, že život je krásnější na volném a ostrém mořském vzduchu, daleko od tmavých a otravných komůrek ve městě, a hlavně, že práce na moři může zajistit dítěti zdraví a muži živobytí.
„To musí být krásné, Gripe, plout na takových lodích s velkými plachtami!" řekl Malý Dobráček.
„Kdybys věděl, jak mne to láká!" odpověděl Grip a potřásal hlavou.
„Proč tedy nejsi námořníkem?"
„Máš pravdu… Pročpak jen nejsem námořníkem?…"
„Jezdil bys daleko… daleko…"
„Snad se jím jednou stanu," odpověděl Grip.
Nyní však o tom nebylo ještě ani řeči.
Galwayský přístav byl utvořen ústím řeky, která vytéká z Lought-Corribu a vrhá se do zátoky. Na druhém břehu ústí, který je spojen s protějším břehem mostem, vyrůstá zvláštní městečko Claddagh, které má asi čtyři tisíce obyvatel. Bydlí v něm jen samí rybáři, těšící se již odedávna společné nezávislé samosprávě a jejichž starosta je ve starých výsadních listinách jmenován králem. Grip občas chodíval s chlapcem až do Claddaghu. Co by dal tehdy Malý Dobráček za to, aby byl jedním z těch silných, divokých a severákem ošlehaných hochů, aby byl synem jedné z těch statných matek s gallskou krví, které jsou poněkud divoké, podobně jako jejich muži. Ano! Záviděl této hromadě dětí dobře se snášejících a opravdu šťastnějších než v tolika jiných městech Irska.
Chlapci křičeli, hráli si, brouzdali se… Malý Dobráček si přál být na jejich místě. Toužil jen jít k nim a vzít je za ruce… Neodvážil se však k tomu, neboť byl oblečen jen v hadrech; vždyť by si mohli myslet, kdyby ho spatřili, jak se k nim přibližuje, že je přichází prosit o almužnu. Proto se držel stranou a v očích se mu perlily velké slzy. Ploužil se dál k náměstí, kde se právě konal trh a osmělil se pohlížet na makrely třpytivých barev a na našedivělé slanečky. Pouze tyto dva druhy ryb loví rybáři v Claddaghu. Když uviděl mořské raky a ohromné kraby, kterými se hemží útesy v zátoce, nechtěl vůbec uvěřit, že se dají jíst, ačkoliv Grip tvrdil - slyšel tak mluvit - že, „ve skořápkách těchto zvířat bývají koláče se smetanou". Snad není nemožné, že jednoho dne se o tom přesvědčí sami.
Jejich vycházka z města byla skončena a oba dva se vrátili do úzkých ulic a ohyzdného bytu v „ragged-school". Šli uprostřed zbořenin, které přispívají k tomu, aby Galway při prvním zemětřesení bylo z poloviny vyhlazeno ze zemského povrchu. A přece pokládají obyvatelé tyto sutiny za svou chloubu, protože prý byly způsobeny během dávných časů. Domy, nedokončené z nedostatku peněz a budovy sotva načrtnuté jsou plné děr a skulin, což však bylo dílem nedbalosti a nikoliv působením staletí. Všechno působilo pochmurným dojmem.
Co však činilo dojem ještě větší zpustlosti než chudá galwayská obydlí, co ještě víc odpuzovalo než to poslední zbořeniště v předměstí, bylo ošklivé a hnusné obydlí „ragged-school", nedostatečná a odporná skrýš, kde bída shromažďovala Dobráčkovy kamarády. Proto Grip a Malý Dobráček neměli vůbec naspěch, když nastala hodina návratu do „ragged-school".

IV. KAPITOLA
Pohřbení racka

Zda se někdy nedal Malý Dobráček ve víru této trudné existence a v ponižujícím středu těchto otrhanců strhnout ke zlému?
Je zcela pochopitelné, že dítě, šťastné z péče jakou je zahrnováno, a z něžnosti, která se mu prokazuje, se zcela oddá svému životnímu štěstí, nestarajíc se, čím bylo a čím bude, je zcela pochopitelné, že se pak úplně poddává rozkvětu svého mládí. Avšak běda! Není to tak, když trpělo jenom bídu. Budoucnost se mu pak jeví ve své nejtemnější stránce a očekává je taková, jaký byl jeho dosavadní život.
A koho spatřil Malý Dobráček, pohlédl-li rok nebo dva nazpět do své minulosti? Takového surového a zhovadilého Thornpipea, neznajícího slitování, se kterým se nyní bál setkat se na rohu ulice nebo na silnici, aby se ho opět nezmocnil svýma širokýma rukama. Později mu přicházela na mysl nejasná a děsivá vzpomínka na onu ukrutnou ženu, která ho týrala, a také ten potěšující obrázek na děvčátko, které jej hýčkalo na svém klíně.
„Pamatuji si, že se jmenovala Sissy," (Rodinná zkratka jména Cecílie - fr.) řekl kdysi svému příteli.
„Jak krásné jméno!" odpověděl Grip.
Avšak Grip byl přesvědčen, že tato Sissy existovala jen v dětské fantazii Malého Dobráčka, neboť si na ni nemohl nijak vzpomenout. Když však začal pochybovat o její existenci, Malý Dobráček se vždy začal zlobit. Ano! Viděl ji opět před sebou v myšlenkách… Shledá se s ní ještě někdy?… Co se s ní stalo?… Žila ještě u té babizny… daleko od něho? Kolik a kolik mil ji dělilo od něho?… Jak ho měla ráda a on ji… Byla to první náklonnost, kterou pocítil, dříve než se setkal s Gripem, a nyní s ním o ní mluvil vždy tak, jakoby již byla velká… Byla dobrá a přívětivá, laskala se s ním, osušovala jeho slzy, líbala ho a dělila se s ním o své brambory…
„Vždycky jsem ji chtěl bránit, když ji ošklivá žena bila!" říkal Malý Dobráček.

„Já také, a myslím, že bych jí silně přiložil!“ odpovídal Grip, aby udělal dítěti radost.
Skutečně - nebránil-li se ten hodný chlapec, když byl napaden, dovedl zato bránit druhé, když to potřebovali a dokázal to již, když se mu naskytla příležitost, aby přivedl k rozumu to zlé hadí plemeno, rozzuřené proti jeho chráněnci.
Jednou, za prvních měsíců jeho pobytu v „ragged-school“, vstoupil Malý Dobráček do galwayského kostela, přilákán nedělním zvonkem.
Je však nutné podotknout, že ho tam zavedla pouhá náhoda, neboť jen turisté se namáhají najít kostel v labyrintu blátivých a úzkých ulic.
Chlapec stál v kostele zaraženě a bojácně. Kdyby jej spatřil téměř nahého pod jeho hadry strašný kostelník, jistě by nepřipustil, aby zůstal v kostele. Malý Dobráček byl velmi udiven a okouzlen, když slyšel mešní zpěvy s doprovodem varhan a viděl u oltáře kněze se zlatým ornátem a ty dlouhé svíce, rozsvícené za jasného dne.
Nezapomněl, že mu westportský farář několikrát vykládalo otci všech lidí, o Bohu. Dokonce si také vzpomínal, jak loutkář vyslovoval jméno Boha jen ve spojení se svým hrozným klením, a to všechno rušilo jeho mysl uprostřed náboženských obřadů. Přece však pod klenbou této katedrály, skrytý za sloupem, zakusil na sobě zvláštní pocit, když hleděl na kněze, kteří mu připadali jako vojáci. A když se všichni shromáždění za pozdvihování na znamení zvonku skláněli, Malý Dobráček odešel, když předtím pozoroval z dlažby, na kterou bez hluku sklouzl, myšku, která spěchala do své skrýše. Když se Malý Dobráček vrátil z kostela, nikomu o tom neřekl, ani Gripovi, který ostatně měl jen velmi neurčitou představu o tom, co znamená při mši a při nešporách ta veškerá nádhera. Když se však vrátil z druhé kostelní návštěvy a ocitl se sám s Krissovou, odvážil se jí zeptat, co je Bůh.
„Bůh?…“ odpověděla stařena a koulela přitom očima, uprostřed odporného kouře, který vycházel od její dýmky z černé hlíny.
„Ano… Bůh?…“
„Bůh,“ pravila nato ona, „je ďáblův bratr, k němuž posíláme neposlušné žebrácké děti, aby je pálil ve svém pekelném ohni.“ Po této odpovědi Malý Dobráček zbledl a ačkoliv silně toužil dozvědět se, kde je to peklo plné plamenů a dětí, neodvážil se Krissové na ně zeptat.
Avšak nepřestával myslet na toho Boha, jehož jediným zaměstnáním bylo podle výroku Krissové trestat tak hrozným způsobem malé děti.
Přivádělo ho to do takových úzkostí, že jednoho dne se rozhodl promluvit si o tom s Gripem.
„Gripe,“ zeptal se ho, „slyšel jsi již někdy mluvit o pekle?“ „Již několikrát, maličký!“
„Kde se nachází to peklo?“
„Nevím.“
„Pravda tedy…, jsou-li tam páleny zlé děti, bude se tam Carker pálit?“
„Ano… a ještě k tomu v tom největším ohni!“
„Já, Gripe, nejsem zlý, co?“
„Ty, a zlý?… Nikoliv! Tomu nevěřím!“
„Tak se tedy nebudu pálit?“
„Nespálí se ti ani jediný tvůj vlásek!“
„Ani ty, Gripe?“
„Ani já… O tom buď ujištěn!“ A k tomu Grip podotkl, že když je tak hubený, nestál by zato, aby byl pálen.
To bylo všechno, co věděl Malý Dobráček o Bohu, a také všechno, čemu se naučil z katechismu. A přece při své upřímnosti a dětské prostomyslnosti cítil jaksi nejasně rozdíl mezi dobrým a zlým. Avšak neměl-li být potrestán podle výroku stařeny „ragged-school“, ocitl se ve velikém nebezpečí být jím od O'Bodkinse.
A skutečně O'Bodkins nebyl vůbec spokojen. Malý Dobráček se v jeho knihách nacházel víc ve sloupcích pro výdaje než pro příjmy.
Podívejme, chlapec, který ho tolik stál! (Ve skutečnosti však vynakládal na Malého Dobráčka co nejméně.) Podívejme na chlapce, který nic nepřinášel. Ostatní, kteří kradli a loupili, alespoň částečně vyrovnávali výlohy za byt a stravu, ale tohle dítě nepřinášelo nic.
Jednou to O'Bodkins vyčítal Malému Dobráčkovi velmi ostře, a vrhal na něho přes svoje brýle přísné pohledy.
Malý Dobráček měl tolik síly, že neplakal; přijímal napomenutí, která mu dával O'Bodkins zároveň jako účetní a ředitel.
„Ty nechceš nic dělat?“ řekl mu.
„Ano, pane,“ odpovědělo dítě.
„Řekněte mi jen, co mám podle vašeho přání dělat?“
„Vydělávej něco na to, co mne stojíš!“
„Chtěl bych rád, ale neumím to.“
„Jde se jen za lidmi na ulici a poprosí se za nějakou posílku.“
„Jsem příliš malý a oni nechtějí nic dát.“
„Tedy se hledá na smetištích a na rozích ulic! Je tam vždy možné něco najít…“
„Psi mne pokoušou, a nejsem dost silný… Nemohu je zahnat!“
„Skutečně!… Máš ruce?“
„Ano.“
„A máš nohy?“
„Ano.“
„Nuže, běhej za ujíždějícími povozy a vymáhej měďáky, když neznáš nic jiného!“ Malý Dobráček pocítil bodnutí u srdce, neboť takový úkol velmi pobouřil jeho vrozenou hrdost. Jeho hrdost! Ano, to je to pravé slovo, a on se červenal při pomyšlení, že by měl natahovat ruku o almužnu.

„To bych nedovedl, pane Bodkinsi!“ řekl.
„Jak? Ty bys to nedovedl?…“
„Ne!“
„A dovedeš žít bez jídla?… Ne! Je to pravda?… Říkám ti tedy, že jednoho krásného dne, nevymyslíš-li si nějaký prostředek, jakým bys vydělával na své živobytí, předepíši ti takovou dietu! A nyní, táhni!“ Vydělávat na své živobytí - ve čtyřech letech a několika měsících!
A skutečně již vydělával u loutkáře Thornpipea, a ještě jakým způsobem! Dítě „táhlo“ velmi sklíčeně. A kdo by ho viděl v koutku s rukama přes sebe a s hlavou sklopenou, byl by určitě zasažen soucitem. Jakým břemenem byl život pro tuto malou bytost!
Nelze si ani představit utrpení těchto dětí, jestliže ovšem nejsou otupělé bídou již v útlém věku. A přece nikdo neprojeví dost soustrasti nad jejich osudem.
Po napomenutích O'Bodkinse následovalo popuzování ze strany jeho uličnických spolužáků. Nesmírně je zlobilo pomyšlení, že Malý Dobráček je mnohem mravnější a lepší než oni. Měli pak ohromnou radost, když ho vehnali do nehody, a neušetřili ho ani proradných rad ani ran.
Zvlášť Carker byl v tom ohledu nevyčerpatelný; projevoval zuřivost, která se plně shodovala s jeho zkažeností.
„Ty nechceš prosit o almužnu?“ řekl mu jednou.
„Ne!“ odpověděl pevným hlasem Malý Dobráček.
„Nuže, hlupáku, neprosí se…, ale bere se!“
„Brát?“
„Ano! Uvidíš-li nějakého pána, pěkně ustrojeného, jemuž vyčnívá z kapsy kapesní šátek, přiblížíš se, vytrhneš obratně šátek, a pán odchází bez něho.“
„Nech mne, Carkere!“
„A někdy vytáhneš s šátkem i peněženku…“
„To je ale krádež!“
„A nenajdeš v takové peněžence, která patří bohatému pánovi, měďáky, ale šilinky, a také zlaté mince, které přineseš a rozdělíš se o ně se svými kamarády, což není vlastně nic zlého.“
„Ano,“ řekl druhý, „a k tomu ještě, vyvázneš-li, vysměješ se potom policii.“
„Ostatně,“ doložil Carker, „co na tom záleží, přijdeš-li do vězení? Je tam tak dobře jako zde - dokonce i ještě lépe. Dají ti tam chleba a bramborovou polévku, a nasytíš se tak.“
„Nechci…, nechci!“ odpověděl chlapec a vzpíral se ničemům, kteří si jej podávali jako míč.
V tom vstoupil do světnice Grip a spěchal vytrhnout Malého Dobráčka z rukou této bandy.
„Nechte na pokoji toho malého, tichého chlapce,“ řekl a zatínal přitom pěsti.
Tentokrát byl Grip skutečně rozhněván.
„Ty víš,“ pravil Carkerovi, „že nebiji často, avšak jak se jednou dám do toho…“ Když ničemové pustili svou oběť, jaké pohledy vrhali na Malého Dobráčka a jak si slibovali začít opět, až by při tom nebyl Grip! Dokonce se chystali při první příležitosti, „dát co proto“ oběma.
„Carkere, budeš se jistě pálit!“ řekl Malý Dobráček ne bez jisté soustrasti.
„Pálit?…“
„Ano… v pekle… nepřestaneš-li být zlý!“
Dobráčkova odpověď vzbudila u této bandy bezbožníků jen posměch. Že se však Carker bude pálit v pekle, byla pro Malého Dobráčka utkvělá myšlenka.
Nicméně bylo možné se obávat, že zakročení Gripa v Dobráčkův prospěch nebude mít dobré následky. Carker byl s ostatními rozhodnut pomstít se ochránci i jeho chráněnci.
V koutech mívali ti největší ničemové „ragged-school“ porady, které nevěstily vůbec nic dobrého. Také Grip je však nepřestával pozorně sledovat, a našeho chlapce se snažil opouštět co nejméně. V noci s ním vystupoval až do podkrovní komůrky, kterou obýval pod samou doškovou střechou. A v tomto koutku, který byl hodně bídný a také chladný, byl Malý Dobráček alespoň daleko od zlých rad a surového nakládání.
Jednoho dne se s ním šel Grip projít na pobřeží Salthillu. Několikrát tam nalezli zábavu v koupání. Grip, protože uměl plavat, dával Malému Dobráčkovi lekce. Ach! Jak byl Malý Dobráček šťasten, když se potápěl do tak průhledné vody, na které pluly daleko, velmi daleko krásné koráby, jejichž bílé plachty viděl mizet na horizontě!
Oba dováděli v dlouhých, na břeh narážejících vlnách. Grip držel chlapce za ramena a ukazoval mu první pohyby v plavání.
Náhle zazněl pravý řev šakalů od skal, odkud se vyhrnuli otrhanci z „ragged-school“.
Byl to tucet těch nejhorších a nejdivočejších, s Carkerem včele.
Křičeli a hulákali každý jak to uměl, když uviděli racka, který byl poraněn na křídle a pokoušel se uprchnout. A snad by se mu to i podařilo, kdyby Carker nemrštil kámen, který racka zasáhl.
Malý Dobráček se dal do křiku, tak že se zdálo, jakoby byl zasažen on sám.
„Ubohý racek… ubohý racek!“ stále opakoval.
Gripa se zmocnil spravedlivý hněv a již chtěl potrestat Carkera tak citelně, aby na to pamatoval, když vtom uviděl, jak se Malý Dobráček řítí k tlupě na břeh a prosí o milost za ptáka.
„Carkere… prosím tě,“ opakoval, „udeř mne… udeř mne, ne však racka… ne racka!“ Jaké salvy posměchu ho však zasypaly, když jej spatřili, jak se vlekl po písku, úplně nahý a ukazoval své vyzáblé končetiny a vystupující boční klouby!
Avšak Malý Dobráček neustále volal:

„Milost… Carkere… milost pro racka!“ Nikdo jej však nevyslyšel a za své prosby si vysloužil jen výsměch.
Hlouček ničemů dál pronásledoval ptáka, který se namáhal vzlétnout ze země; neobratně poskakoval z jedné nohy na druhou a snažil se dosáhnout útulku mezi skalisky.
„Bídáci… bídáci!“ křičel Malý Dobráček.
Carker uchopil racka za jedno z křídel, zamával jím a vymrštil do vzduchu. Pták dopadl na písek. Druhý ho zdvihl a pohodil na kamení.
„Gripe… Gripe!“ volal neustále Malý Dobráček, „braň ho… braň ho!“ Grip se vrhl na zuřivce a chtěl jim ptáka vytrhnout… Bylo však již pozdě. Carker právě rozdrtil svou patou rackovu hlavu.
A za zběsilého hurrá! se rozlehl smích největšího vítězství.
Malý Dobráček byl pobouřen. Náhle se ho zmocnil hněv - zaslepující hněv - nemohl ho již potlačit, zdvihl kámen a vrhl jím veškerou silou proti Carkerovi, kterého zasáhl přímo do prsou.
„Ach! To mi zaplatíš!“ zařval Carker. A dříve než mu v tom Grip mohl zabránit, vrhl se na malého chlapce a dovlekl ho ke břehu, zasypávaje ho přitom ranami. A zatímco ostatní drželi Gripa za ruce a za nohy, ponořil chlapcovu hlavu do vln, tak že Malý Dobráček byl již blízko zadušení.
Grip rozdával rány napravo i nalevo, vyprostil se z rukou těchto ničemů, z nichž se většina válela s křikem na písku a běžel za Carkerem.
Ten však uprchl a celá tlupa s ním.
Ustupující vlny by jistě Malého Dobráčka uchvátily, avšak Grip jej uchopil a vynesl napůl zadušeného na břeh.
Tam jej zdatně třel a pak nemeškal, aby ho opět postavil na nohy.
Když jej oblékl do jeho hadříků, vzal jej za ruku a řekl:
„Pojď… pojď!“ Malý Dobráček vystoupil ke skaliskům. Spatřil tam rozdrceného ptáka, poklekl se slzami v očích, vyhloubil do písku jámu, ve které ho pochoval.
A nebyl snad on sám opuštěným ptákem… ubohým lidským rackem?

V. KAPITOLA
Ještě jednou v „ragged-school“

Když vcházel Grip do školy, pokládal za svou povinnost upozornit O'Bodkinse na Carkerovo chování i chování ostatních. Nechtěl se však přitom zmínit o kouscích, které prováděli jemu samému a kterých si již tak dlouho nevšímal. Nikoliv! Jednalo se o Malého Dobráčka a o surové zacházení, kterému byl chlapec vydán všanc.
Tentokrát to došlo tak daleko, že by bez jeho zakročení bylo dítě již pouhou mrtvolou, vyvrženou vlnami na pobřeží Salthillu.
Avšak O'Bodkins odpovídal Gripovi na všechno jen potřásáním hlavou. Tím vlastně dával najevo, že tyto věci se ani dost málo netýkají účetních knih. U všech ďasů! Ve velké knize přece nemohou být zvláštní sloupce pro záhlavce a kopance! To by se dalo i dobrou aritmetikou právě tak špatně sečíst jako tři kamínky a pět stehlíků. Pečovat nad jednáním svých chovanců bylo zajisté úkolem O'Bodkinse jako ředitele; avšak jako účetní se omezil na to, že na dohlížení posílal svého dozorce školy, jímž byl ovšem Grip.
Od toho dne se Grip rozhodl nespouštět již z očí svého chráněnce a nenechávat jej nikdy samotného ve společné místnosti. Když odcházel, staral se vždy o to, aby Malého Dobráčka ukryl v koutku své podkrovní komůrky, kde se dítě alespoň nacházelo v bezpečí.
Poslední měsíce léta uplynuly. Nastalo září, které je již zimou pro obvody severních hrabství. A zima vysokého Irska - ta je nepřerušeným postupem sněhových vánic, ostrých poryvů severních větrů a mlh, které vítr žene ze zamrzlých plání Severní Ameriky přes Atlantický oceán do Evropy.
Je to drsné a hrozné období pro obyvatele galwayské zátoky, která je sevřena horami jako stěnami nějakého ledovce. Nastávají dny značně krátké a noci velmi dlouhé pro ty, jejichž krb postrádá uhlí a rašelinu. Není tedy divu, že teplota uvnitř „ragged-school“ byla velmi nízká, s výjimkou snad místnosti O'Bodkinse. Kdyby účetní ředitel nebyl v teple, zůstal by inkoust v jeho kalamáři tekutý? Copak by nezmrzl jeho paraf (zkrácený podpis) dříve, než by mohl dokončit jeho fiorituru? (výzdoba, okrášlení) A v takových okamžicích museli chodit sbírat z ulic a ze silnic všechno, co je schopné vydávat teplo. Musí se uznat, že to byl nevalný prostředek pro topení, když byli odkázáni jenom na větve opadané ze stromů, na třísky pohozené před domy a na úlomky uhlí, o které se tito ubožáci přeli, při skládání nákladu na pobřeží. Tímto sbíráním se tedy zaměstnávali chovanci „ragged-school“, a kolik těchto sběračů bylo!
Náš malý chlapec se této namáhavé práce zúčastnil. Každý den přinesl trochu paliva. Nebylo to alespoň žebrání. Tak plápolal v krbu jakžtakž prudký a čadivý oheň, se kterým se museli spokojit. Celá škola, mrznoucí pod svými hadry, se tlačila okolo ohniště - je samozřejmé, že ti největší na nejvýhodnějších místech - zatímco v hrnci se vařila večeře. Avšak jaká večeře!… Kůrky z chleba, odhozené brambory, několik kostí, na kterých ještě lpěly zbytky masa, a odporná polévka s mastnými oky, které měly poskytovat náhradu za mastná oka šťavnaté a masité polévky.
Jak se dalo očekávat, nebylo před krbem nikdy místo pro Malého Dobráčka a zřídka pro něho zbyl talíř té tekutiny, kterou stařena uchovávala pro ty největší. Ti se vrhali na polévku jako hladoví psi a nerozpakovali se vycenit zuby, aby uhájili svou skrovnou porci.
Naštěstí Grip vždy odvedl dítě do své bídné komůrky a zde mu dával to nejlepší ze svého denního jídla. Tam nahoře jistě postrádali krbový oheň. Avšak schouleni pod slámou se tulili jeden k druhému, necítili zimu a usnuli. Snad je ranní slunce opět zahřeje. Je nutné alespoň v to doufat.
Jednou měl Grip skutečné štěstí. Procházel se právě hlavní ulicí Galwaye při hledání zaměstnání, když jakýsi cestující, který se vracel do Royal-Hotel, ho poprosil, aby mu donesl na poštu dopis; Grip pospíchal vykonat daný příkaz a za

svou námahu obdržel krásný, zcela nový šilink. Ovšem, nebyl to velký kapitál, který se mu zjevil v této podobě, a také by si nelámal hlavu rozhodnutím, zda by jej měl uložit na státní rentu či na obchodní valutu. Nikoliv! Vloží jej zcela vhodně do přírody, z větší části do žaludku Dobráčka, a něco málo do svého.
Koupil tedy porci různých uzenin, které vystačily na tři dny a na nichž si potají pochutnávali bez Carkera a ostatních. Je úplně pochopitelné, že se Grip nechtěl dělit s těmi, kteří se nikdy nedělili s ním.
Co však dělalo Gripa obzvlášť šťastným ze setkání s cestujícím z Royal-Hotel, bylo to, že ten hodný pán, když ho viděl tak špatně oblečeného, zbavil se v jeho prospěch svého trikotu, který byl ještě v dobrém stavu.
Nemyslete si však, že Grip zamýšlel ponechat si trikot k svému osobnímu užívání. Nikoliv! Myslel přitom jenom na Malého Dobráčka. Bylo to fantastické mít tak dobrý trikot pod svými hadry.
„Bude mu v něm jako beránkovi pod vlnou!“ tak si to řeklo dobré Gripovo srdce.
Avšak beránek vůbec nechtěl připustit, aby se Grip v jeho prospěch zhostil svého rouna. Tak o to nastala rozepře. Nakonec se všechno vyřídilo k všeobecnému prospěchu.
Pán byl totiž zavalitý, takže jeho trikot se hodil dvakrát na postavu Gripa. Pán byl také vysoký, takže jeho trikot by zahalil Malého Dobráčka od hlavy až k patě. Tedy pro jeho výšku a šířku nebylo nemožné upravit trikot ve prospěch obou přátel. Avšak žádat od té staré pijačky Krissové, aby něco párala a opět přišívala, by pro ni znamenalo asi tolik, jako vzdát se své dýmky. Proto Grip sám, uzavřen ve své komůrce, se dal do práce a věnoval jí všechen svůj důvtip. Vzal chlapci míru a pokračoval tak obratně, že zhotovil dobrý vlněný kabátek. Co se týkalo jeho samotného, opatřil se kazajkou - ovšem bez rukávů avšak konečně přece jen kazajkou, a to již něco znamená.
Je samozřejmé, že kladl Malému Dobráčkovi na srdce, aby kabátek schovával pod svými hadříky. Snadno by ho totiž druzí zpozorovali a raději by mu kabátek roztrhali na kusy, než aby mu ho ponechali.
Malý Dobráček se řídil podle jeho rady a liboval si ve znamenitém teple tohoto trikotu při velkých zimních mrazech.
Po neobyčejně deštivém měsíci říjnu přihnal listopad ledový severák, pod nímž veškerá vlhká atmosféra zhoustla ve sníh. Bílá sněhová pokrývka dosahovala na galwayských ulicích až přes dvě stopy výšky. Tím bylo citelně zasaženo denní sbírání uhlí a rašeliny. Krutě mrzli v „ragged-school“, neboť krbu se nedostávalo paliva, a žaludek, který je podobně krbem lidského těla, trpěl nedostatkem, protože mu nedávali oheň každý den.
Nicméně bylo nezbytně nutné, aby uprostřed těchto sněhových závějí otrhánkové hledali a opatřovali školu potřebami; chodili přes zamrzlou vodu, podél ulic a silnic. Nyní však již nebylo možné venku nic najít. Jediným pomocným pramenem bylo chodit od dveří ke dveřím. Fara ovšem dělala pro své chudé co mohla; avšak nemluvě jen o „ragged-school“, ještě mnoho jiných dobročinných ústavů se dovolávalo v tomto bídném čase její pomoci.
Děti proto byly již přinuceny sbírat almužny dům od domu, a kde nebyla ještě veškerá útrpnost utlumena, tam nikdy nenašly špatné přijetí. Avšak jak přečasto byly přivítány hrubostí a případně i hrozbami, aby se snad neopovážily opět přijít! Tehdy se vracely do „ragged-school“ s prázdnýma rukama.
Malý Dobráček se nemohl vzpírat, aby nenásledoval příkladu svých kamarádů. A přece, když se zastavil před některými dveřmi a zabušil na ně kladívkem, zdálo se mu, že toto kladívko se ozývá silnými ranami v jeho prsou. A tu místo, aby natahoval ruku, ptal se, zda by mu nemohli svěřit nějakou posílku. Ušetřil se alespoň té hanby, aby žebral. Věděli, co chtěl tento pětiletý chlapec říci, když prosil o nějakou posílku a někdy mu hodili kousek chleba, který přijal s pláčem. Jak také jinak?… Byl tu hlad.
V prosinci byla zima velmi ostrá a vlhká. Sníh neustále padal ve velkých vločkách, takže bylo sotva možné poznat při chůzi ulicemi směr cesty. Ve tři hodiny odpoledne se již musely zapálit plynové svítilny, avšak jejich žlutavé plameny nebyly s to proniknout hustými mlhami, jakoby ztratily veškerou svoji svítivou intenzitu. Ani kočáry ani povozy nebyly v dohledu. Jen několik chodců spěchalo k domovu.
A Malý Dobráček, který měl oči zanícené zimou a končetiny a tělo od řezavého severáku zmodralé, běžel, a těsně se choulil do svých zasněžených hadříků.
Konečně tato krutá zima skončila. První měsíce roku 1877 již nebyly tak drsné. Léto se stalo předčasným zjevem. Již od měsíce června panovala dost silná horka.
Dne 17. srpna Malý Dobráček, který již měl pět a půl roku, učinil šťastný nález, který měl přinést velmi neočekávané následky.
V sedm hodin večer kráčel jednou z uliček, směřujících k mostu do Claddaghu, když se vracel do „ragged-school“, kde ho jistě očekávalo špatné přivítání, neboť jeho pochůzka nebyla výnosná. Kdyby Grip neměl v zásobě několik kůrek, museli by se oba tento večer obejít bez večeře. Ostatně nebylo by to poprvé, a očekávat jídlo každý den ve stanovenou hodinu by bylo domýšlivostí. Že mají takový zvyk bohatí, ať; dovolují jim to jejich peněžní prostředky. Avšak ubohý chuďas jí, kdy může a „nejí, když nemůže!“ jak říkal Grip, který byl velmi zvyklý živit se filozofickými úvahami.
Nuže, asi dvě stě kroků od školy Malý Dobráček o cosi zavadil a rozprostřel se po celé délce na dláždění. Protože však nespadl z velké výšky, nic se mu nestalo. Avšak v okamžiku, kdy upadl, skulil se před ním jakýsi předmět, který nohou urazil. Byla to veliká pískovcová láhev, která se naštěstí nerozbila - naštěstí, neboť mohla být považlivě natlučena.
Náš malý chlapec se zvedl a hledaje okolo sebe nalezl tuto láhev, která mohla mít obsah dva až tři gallony (4,544 litru) Hrdlo bylo zacpáno korkovou zátkou, kterou bylo třeba jen rukou odstranit, aby se zjistilo, co tato láhev obsahovala. Malý Dobráček ji tedy odzátkoval a zdálo se mu, že byla naplněna ginem. (Jalovcová kořalka, v Anglii značně rozšířená) Opravdu! To by bylo čím se povznést nad všechny otrhánky, a dnes mohl být Malý Dobráček ujištěn, že se mu dostane znamenitého uvítání.
V uličce nebyl nikdo, takže jej nespatřil žádný chodec, a od „ragged-school“ jej dělilo dvě stě kroků.
Tu ho však napadly myšlenky - myšlenky, které by nikdy nenapadly Carkera nebo ostatní. Tato láhev mu nepatřila. Nebyla to almužna, nebyly to střepy, pohozené na smetišti, ale byla to ztracená věc. Nepochybně by nebylo tak

nesnadné najít jejího majitele. Na tom ostatně nezáleželo, avšak jeho svědomí mu říkalo, že má právo libovolně nakládat s cizí věcí. Poznával to z vlastního instinktu, neboť ani Thornpipe ani O'Bodkins jej nikdy neučili tomu, co je poctivé. Naštěstí je to vepsáno do dětských srdcí!
Malý Dobráček, přiveden tímto nálezem do dost velkých rozpaků, se rozhodl, že se o této věci poradí s Gripem. Grip jistě dosáhne toho, aby láhev byla navrácena. Hlavní věcí bylo dostat láhev do podkrovní komůrky tak, aby nebyl spatřen dole od ničemů, kteří by se vůbec nestarali o to, aby ji vrátili tomu, komu náležela. Dva nebo tři gallony ginu! Jaký to byl neočekávaný nález!… Přes noc by z něho nezůstala ani kapka. Co se týká Gripa, ručil za něho Malý Dobráček jako za sebe.
Láhve by se ani nedotkl, uschoval by ji do slámy a zítra by se na ni zeptal v bytech. Bylo-li by zapotřebí, půjdou oba dům od domu a budou klepat na dveře: nebude to tentokrát za tím účelem, aby žebrali.
Malý Dobráček tedy zamířil rovnou ke škole a s námahou se pokoušel ukrýt láhev, která pod jeho hadry tvořila značnou vypuklinu.
Naneštěstí, právě když přišel k vratům, vyšel náhle Carker, a nebylo možné vyhnout se srážce. Carker, který ho hned poznal a když viděl, že je sám, naskytla se mu krásná příležitost dokonat pomstu, ve které byl na břehu Salthillu Gripovým zakročením přerušen.
Vrhl se tedy na Malého Dobráčka a když ucítil pod jeho hadříky láhev, vytrhl mu ji.
„Eh! Co to je?“ vykřikl.
„To? To není tvoje!“
„Tedy je to tvé?“
„Nikoliv… to není mé!“ Malý Dobráček chtěl Carkera odstrčit; ten jej však odkopl nohou na tři kroky.
Zmocnit se láhve a pak se s ní vrátit do společné síně bylo u Carkera dílem okamžiku. Malý Dobráček ho následoval s pláčem plným hněvu.
Pokusil se ještě protestovat; avšak protože zde nebyl Grip, který by mu přišel na pomoc, utržil jen záhlavce a kopance, dokonce byl i pokousán. Konečně se do toho vložila i stará Krissová, která zpozorovala láhev.
„Gin!“ zvolala, „dobrý gin, který vystačí pro všechny!“ Malý Dobráček by byl opravdu udělal lépe, kdyby tuto láhev zanechal na ulici, kde ji snad nyní její majitel hledal, neboť, když to uvážíme, dva nebo tři gallony ginu stojí několik šilinků, dokonce snad i víc. Mohl si stále říkat, že nebylo možné vystoupit do Gripovy podkrovní komůrky. Nyní již bylo pozdě.
A co kdyby se obrátil na O'Bodkinse a řekl mu, co se mu právě stalo; nebyl-li by zajisté dobře přijat? Avšak jít k ředitelovu kabinetu, pootevřít jeho dveře třeba jen tolik, kolik bylo nutné a odvážit se vyrušit jej z počtů? A pak, jak by se to rozhodlo? O'Bodkins by si dal přinést láhev, a co se jednou dostalo do jeho kabinetu, již odtud nikdy nevyšlo.
Malý Dobráček nemohl nic dělat a proto spěchal ke Gripovi do podkrovní komůrky, aby mu všechno vypověděl.
„Je to pravda, Gripe,“ ptal se ho, „že nám nepatří láhev, kterou jsme našli?“
„Ovšemže ne,“ odpověděl Grip.
„Našel jsi snad nějakou?“
„Ano… měl jsem v úmyslu ti ji donést, abychom zítra v bytech zjistili…“
„Komu patří?…“ doložil Grip.
„Ano, a hledajíce našli bychom snad…“
„A oni ti tu láhev vzali?“
„Carker mi ji vzal! Pokusil jsem se mu v tom zamezit… avšak druzí… Nechtěl bys, Gripe, sestoupit dolů?“
„Ano, ihned sejdu a uvidíme, kdo tu láhev dostane.“ Avšak když chtěl Grip vyjít, nešlo to. Dveře byly zvenku uzavřeny.
Ačkoliv jimi silně lomcoval, nepovolily, k veliké radosti chásky, která zdola křičela:
„Eh, Gripe!…“
„Eh, Malý Dobráčku!…“
„Na jejich zdraví!“ Když Grip nemohl vyvrátit dveře, oddal se podle svého zvyku rezignaci a snažil se svého rozhněvaného kamaráda utěšit.
„Dobrá!“ řekl, „nechme ty ničemy!“
„Oh! Že nejsem ze všech nejsilnější!“
„K čemu by ti to bylo?!… Podívej se, maličký, zde jsou brambory, které jsem pro tebe schoval. Jez…“
„Nemám hlad, Gripe!“
„Jez přece, a potom se uvelebíme na slámě a budeme spát.“ Po tak bídné večeři to bylo ještě nejlepší.
Carker uzamkl dveře podkrovní komůrky z toho důvodu, aby nebyl ten večer vyrušován. Když byl Grip za závorami, mohl se podle libosti oddat pití ginu, neboť Krissová se tomu nestavěla na odpor, protože dostala svůj díl.
A tak kolovala v číškách kořalka. Jaký to byl křik, jaký to byl řev!
Těmto lotrům nebylo třeba mnoho, aby se opili, snad s výjimkou Carkera, který již byl zvyklý pít lihové nápoje. Avšak brzy došlo i na něho. Láhev ještě nebyla ani do poloviny vyprázdněná a sprostá cháska se již nacházela v úplném opojení, ačkoliv Krissová vyprazdňovala láhev sama co nejvíc. A ani všechen ten hluk a vřava nebyly s to vytrhnout O'Bodkinse z jeho obvyklé lhostejnosti. Co mu záleželo na tom, co se dělo dole, když seděl nahoře před svými vložkami a knihami?… Toho by nedovedl vyrušit ani zvuk trouby, svolávající k soudnému dni.
Avšak přece brzy měl být vypuzen ze svého kabinetu - a to k velké škodě svých drahých účetních knih.
Když malí lotříkové ze tří gallonů ginu, které láhev obsahovala, vypili půl druhého, svalili se většinou na svou slámu, která byla spíš hnojištěm. A byli by zajisté usnuli, kdyby v tom Carker nepřišel na myšlenku, připravit si „paličskou lod“.

Udělat si „paličskou loď“ znamená, připravit si punč. Místo rumu se dá do nádoby gin, který se zapálí a punč takto plápolající se pije.
To si tedy myslel Carker k největší radosti Krissové a dvou nebo tří, kteří se ještě drželi na nohou. Tomuto punči ovšem scházeli jisté přísady, avšak chovanci „ragged-school“ nebyli vybíraví.
Když byl gin vlit do hrnce - jediného nádobí, které měla stará Krissová k užívání - Carker se chopil zápalek a zapálil punč.
Sotva jak modravý plamen ozářil síň, začali ti, kteří se ještě drželi na nohou, hlučně okolo hrnce výskat. Kdyby šel v tu chvíli někdo po ulici, musel by se domnívat, že do školy vpadly celé pluky ďáblů. Avšak tato čtvrť je již v prvních nočních hodinách pustá.
Náhle se zableskla uvnitř síně ohromná zář. Chybný krok totiž převrátil nádobu a odtud se vyvalil zapálený gin; tekutina se rozlila na slámu a šířila se do všech koutů síně. V okamžiku bylo všechno v plamenech, které se zdály splývat v nespočetné ohňostroje. Ti, kteří byli ještě při smyslech a kteří byli ze svého opojení zburcováni praskotem ohně, měli taktak ještě čas otevřít dveře, odvléci starou Krissovou a vyřítit se na ulici.
Právě v té chvíli se Grip a Malý Dobráček probudili a marně se snažili uniknout z podkrovní komůrky, která již byla naplněna dusivým dýmem.
Avšak záře plamenů již byla také zpozorována. Přiběhlo několik lidí, opatřených žebříky a vědry s vodou. Velikým štěstím bylo, že „ragged-school“ byla o samotě a že vítr, který přicházel z opačné strany, alespoň neohrožoval protější domy.
Byla-li však malá naděje na zachránění chatrné budovy, muselo se alespoň pomýšlet na ty, kteří se v ní nacházeli a kterým plameny zabraňovaly v úniku.
Najednou se otevřelo v poschodí okno, směřující na ulici. Bylo to okno kabinetu O'Bodkinse, které již brzy měly plameny zasáhnout.
Objevil se vyděšený ředitel a rval si vlasy.
Nedomnívejte se, že se znepokojoval o bezpečí svých chovanců… nemyslel ani na sebe ani na nebezpečí, ve kterém se nalézal…
„Mé knihy… mé knihy!“ křičel a beznadějně mával rukama.
Když se marně pokusil sestoupit ze svého kabinetu pomocí schodů, kterého stupně již praštěly, olizovány plameny, rozhodl se vyhodit oknem své rejstříky, vložky a psací nářadí. Byly však od pobíhajících darebáků pošlapány a listiny větrem rozneseny, zatím co se O'Bodkins konečně odhodlal zachránit se po žebříku, vztyčeném ke zdi.
Avšak co mohl udělat ředitel, to nemohl udělat Grip a Malý Dobráček. Komůrka propouštěla světlo pouze úzkým vikýřem a schody, které do ní vedly, mizely stupeň po stupni ve žhavé výhni. Slámou obložené stěny vzplanuly a déšť ohnivých jisker, padajících na doškovou krytinu, učinil z „ragged-school“ ve chvíli ohromnou žhavou pec.
Gripův křik konečně přehlušil praskání plamenů.
„Copak jsou na půdě ještě lidé?“ zeptal se někdo, kdo právě přišel na místo katastrofy.
Byla to dáma v cestovním šatě. Zanechala na rohu ulice kočár a přispěchala z té strany se svou komornou.
Zatím se zhoubný plamen šířil s takovou prudkostí, že se již nenašel žádný prostředek, jak oheň uhasit. Také jakmile byl ředitel zachráněn, přestali všichni hasit, neboť se domnívali, že se v domě již nikdo nenachází.
„Na pomoc… na pomoc těm, kteří jsou ještě uvnitř!“ volala opět dáma a dělala přitom teatrální posunky.
„Žebříky, přátelé, žebříky… a několik odvážných mužů!“ Avšak jak vztyčit žebříky proti zdem, které již hrozily sesutím? Jak se dostat do podkrovní komůrky, zahalené hustým dýmem, nad níž praskal došek jako stoh slámy, vydaný plamenům?
„Kdo je tedy tam na půdě?…“ ptali se všichni O'Bodkinse, který byl zaměstnán sbíráním svých rejstříků.
„Kdo?… Nevím,“ odpověděl zaražený ředitel, který myslel jen na své neštěstí.
V tom si však vzpomněl a vykřikl: „Ach! Ti dva… Grip a Malý Dobráček…“
„Nešťastníci!“ zvolala dáma.
„Všechno mé zlato, všechny mé klenoty a všechno co vůbec mám, dostane ten, kdo je zachrání!“ Avšak nyní již bylo zcela nemožné vniknout dovnitř školy. Ohnivý sloup plamenů se vyvalil ze zdí. Všechno uvnitř hořelo, praskalo a sesouvalo se. Ještě jenom několik okamžiků, a pod poryvem větru, jímž se svíjely plameny jako závoj vlajky, nezbude z „ragged-school“ nic než spousta ohně, chrlící žhavé kotouče dýmu.
Tu byla náhle došková střecha ve výšce vikýře proražena. Grip v okamžiku, kdy se oheň již skoro zmocňoval podlahy komůrky, vytrhl několik došků a tak se mu podařilo udělat otvor, kterým se ihned vyplížil na střechu a vytáhl zároveň malého chlapce, napůl udušeného.
A když došel na tu stranu zdi, která tvořila napravo roh, spouštěl se po jeho hraně a Malého Dobráčka stále držel v náručí.
V tom okamžiku vyrazily ze střechy prudké sazovité plameny a zároveň vy tryskly miliony jisker.
„Zachraňte jej,“ křičel Grip, „zachraňte jej!“ A upustil dítě na ulici, kde je naštěstí kdosi chytil do náručí dřív, než mohlo být pádem na zem rozdrceno.
Grip se vrhl dolů za ním a dopadl téměř udušen k patě přední zdi na hromadu smetí.
Tu přistoupila dáma k muži, který držel Malého Dobráčka a ptala se ho hlasem, chvějícím se pohnutím:
„Komu patří toto nevinné stvoření?“
„Nikomu!… je to nalezenec…“ odpověděl jí muž.
„Nuže… je mé… je mé!“ zvolala, vzala je a tiskla je ke svým prsům.
„Milostpaní…“ dovolila si podotknout komorná.
„Mlč… Eliso… jen mlč! Je to anděl, který mi spadl z nebe.“ Poněvadž „anděl“ neměl ani rodiče ani rodinu, byl

ponechán této krásné dámě, obdařené tak šlechetným srdcem, kterou všichni pozdravili provoláváním hurrá v okamžiku, kdy se poslední zbytky „ragged-school“ sesuly do zejících plamenů.

VI. KAPITOLA
Limerick

Kdo byla ona milosrdná žena, která přišla právě na tuto melodramatickou scénu? Tak mnoho v ní bylo divadelního projevu, že by se nikdo nedivil, kdyby se vrhla do plamenů, aby obětovala svůj život a vyrvala smrti tuto křehkou oběť. Toto dítě tedy bylo již její a objímajíc je co nejtěsněji v náručí, odnášela je ke svému kočáru.
Marně jí komorná domlouvala, aby se zbavila svého „drahocenného“ břemene. Nikdy… nikdy by to neudělala.
„Ne, Eliso, nech jej!“ opakovala stále se třesoucím hlasem… „Je můj. Nebe mi dovolilo vyrvat jej z trosek tohoto hořícího domu…
Díky, díky tobě, můj Bože…! Miláčku můj, drahoušku!“ „Miláček“ byl takřka zadušen, dech měl slabý, ústa sténající a oči zavřené. Potřeboval vzduch, hodně vzduchu. Když byl předtím takřka zadušen kouřem požáru, byl nyní v nebezpečí být udušen samou něžností, kterou ho osvoboditelka zahrnovala.
„Jen rychle na nádraží,“ řekla kočímu, když vsedla do kočáru!
„Guinei za to, když nezmeškáme vlak v 9 hodin 47 minut!“ Kočí nemohl být k takovému slibu necitelný - v Irsku nebylo spropitné vůbec společenským zvykem. Proto také popohnal koně, který táhl jeho „growler“, jak se nazývaly ony staré a nepohodlné kočáry.
Avšak kdo byla konečně tato cestovatelka seslaná Prozřetelností? Snad se Malý Dobráček ke svému neobyčejnému štěstí dostal do rukou, které jej již neopustí?
Byla to druhá Sarah Bernhardtová, miss Anne Wastonová, první tragédka divadla v Drury Lane, která nyní dávala na svém turné představení v Limericku, ve stejnojmenném hrabství, v provincii Munster.
Právě dokončila několikadenním pobytem v galwayském hrabství cestu pro osvěžení, doprovázena svou komornou, nehezkou Elisou Corbettovou, která jí byla, jak bych řekl, přítelkyní právě tak bručivou, jako oddanou.
Tato herečka byla výbornou dívkou, oblíbenou u obecenstva, jednající vždy i po spuštění opony jako na scéně, vždy připravenou zahalit se citupIných větami, upřímnou a otevřenou, nicméně velmi vážnou k svému umění. Nikdy nevstoupila tam, kde by mohla být kompromitována hrubostmi a na příliš dotěrné dotazy odpovídala až urážlivě.
Miss Anne Wastonová, která byla známá po všech hrabstvích Spojeného království, jen vyčkávala na příležitost odjet do Ameriky, do Indie, do Austrálie sklízet vavříny, zkrátka všude, kde se mluví anglicky, protože byla příliš hrdá, než aby se snížila k úloze pantomimické loutky na divadlech, kde mohla být pochopena.
Protože si přála zotavit se po neustálém vypětí sil, které se dostavuje při moderních dramatech, ve kterých musela v každém posledním jednání umírat, dýchala již po tři dny čistý a posilující vzduch galwayské zátoky. Když ukončila svůj výlet, směřovala ten večer k nádraží, aby odjela vlakem do Limericku, kde měla nazítří hrát, když vtom volání o pomoc a silný odlesk plamenů upoutaly její pozornost. Jak víme, byl to hořící „ragged-school“.
Požár?… Jak odepřít touze po spatření „přirozeného“ požáru, který se tak málo podobá požárům na divadlech! Přes všechny námitky Elisy dala miss Anne Wastonová zastavit kočár na konci ulice a k rozuzlení tohoto dramatu přispěla daleko víc než všichni hasící, kteří na ni pohlíželi pozorně a s úsměvem. Tentokrát se všechno bořilo s praskotem, všechno hořelo ve skutečnosti. Kromě toho tomu nescházela ani zajímavost. Situace byla zauzlena jako v dobře provedeném představení. Dvě lidská stvoření jsou uzavřena uvnitř podkrovní komůrky, jejíž schody již strávil oheň a která nemá jiný východ. Byli to dva chlapci, velký a malý… Snad lépe by se vyjímala nějaká dívka?… V tom dolehl k uším miss Anne Wastonové křik… Jistě by se vrhla nešťastníkům na pomoc, kdyby na sobě neměla prachový plášť, který by byl novou potravou pro oheň. Ostatně v tom čase byla asi v místech vikýře protržena střecha. Oba nešťastníci se objevili uprostřed dýmu, větší nesl menšího… Ach! Jaký je to hrdina, ten větší a jaké to jsou pózy umělce.
Jaká znalost gest, jaký je to pravý výraz tváře! Ubohý Grip! Ani netušil, že udělal takový dojem. Co se týkalo toho druhého, miss Wastonová neustále opakovala, že je to „le nice boy“ a „legentil“, že je to anděl, který prochází pekelnými plameny! Skutečně to bylo poprvé, Malý Dobráčku, co jsi byl přirovnáván k cherubínovi nebo vůbec k nebeskému dítěti.
A miss Anne Wastonová se vžila i do nejmenších detailů této scény.
Jako by byla v divadle, zvolala: „Všechno mé zlato, všechny klenoty a vše, co vůbec mám, dostane ten, kdo je zachrání!“ Avšak nikdo se nemohl vrhnout na kolísajíCÍ stěny a na střechu, která byla na spadnutí.
Konečně byl tento cherubín v pravý čas ještě zachycen do otevřeného náručí, a odtud se dostal k miss Anne Wastonové. A nyní již měl Malý Dobráček matku a jak. chování zástupu nasvědčovalo, musela to být vznešená dáma, která přišla poznat svého syna v hořiCÍm „ragged-school“.
Miss Anne Wastonová se na pozdrav uklonila obecenstvu, které jí provolávalo slávu a zmizela i se svým pokladem přes všechny námitky své komorné. Jak také jinak? Je nemožné žádat od devětadvacetileté herečky s rusými vlasy, s dosud svěží barvou a s výrazem tragédky - byť i sebeméně vášnivé - aby krotila své city a aby se dovedla udržet v pravé míře, jak to dělala Elisa Corbettová, sedmatřicetiletá, chladná a vážná blondýna, která byla již dlouho ve službě u své fantastické velitelky. Charakteristickou známkou této herečky Anne Wastonové bylo, že se neustále domnívala, že se nachází na jevišti v divadle, a zápasila s rozuzlením své úlohy. Pro ni byly i ty nejobyčejnější okolnosti života „situacemi“, a když je situace zde…
Je samozřejmé, že kočár dorazil na nádraží ještě včas a že kočí obdržel slíbenou guineu. A nyní, když byla sama s Elisou, mohla miss Anne Wastonová dát průchod svým výlevům, jakými je naplněno pravé mateřské srdce.

„To je mé dítě!… Má krev… můj život!“ opakovala stále. „Nikdo mně je nevytrhne.“ Mezi námi řečeno, kdo by pomýšlel vyrvat jí toho malého pohozence bez rodiny?
Elisa si pouze dovolila říci:
„Uvidíme, jak dlouho to bude trvat!“ Zatím vlak ujížděl nevelkou rychlostí k přechodné stanici Arthenry, která byla ve spojení s hlavním městem Irska, projížděje galwayským hrabstvím. V první části této cesty - při jízdě asi dvanácti mil nenabyl ještě Malý Dobráček i přes ustavičnou péči a tradicionální rčení herečky vědomí.
Nejdříve jej miss Anne Wastonová vysvlékla. Zbavila jej jeho hadrů, pošpiněných a prosáklých kouřem, s výjimkou vlněného trikotu, který byl v dost dobrém stavu, zhotovila mu košilku ze své blůzy, kterou vytáhla ze svého cestovního kufříku, pak kabátek ze soukenného živůtku a přikryla ho svým šálem. Nezdálo se však, že by dítě zpozorovalo, že bylo zahaleno do velmi teplých šatů a tisklo se k ještě teplejšímu srdci.
Ve stanici byla část železničních vozů odepnuta a vlak ujížděl dál směrem na Kilkree, které je na hranicích galwayského hrabství. Tam se vlak na půl hodiny zastavil. Po celou tu dobu ještě Malý Dobráček nenabyl vědomí.
„Eliso… Eliso!“ zvolala miss Anne Wastonová, „bude třeba poohlédnout se ve stanici po nějakém lékaři…“ Elisa se tedy šla přeptat po lékaři, ačkoliv svou velitelku ujišťovala, že to nestojí za námahu.
Lékař zde nebyl.
„Ach! To jsou hrozní lidé,“ odpověděla miss Anne Wastonová, „nejsou nikdy tam, kde mají být!“
„Podívejte se, milostpaní, že tomu chlapci nic není. Přijde opět k sobě, jestliže ho nezadusíte…“
„Myslíš, Eliso?… Drahé děťátko! Co chceš?… To já nevím!…
Nikdy jsem neměla dítě… Ach! Kdybych je mohla nakrmit svým mlékem!“ Bylo to ovšem nemožné, a Malý Dobráček byl ostatně ve věku, ve kterém je zapotřebí jiná výživa. Avšak miss Anne Wastonová přece litovala tohoto mateřského nedostatku.
Vlak projel hrabstvím Clare - tímto poloostrovem, ohraničeným na severu galwayskou zátokou a na jihu dlouhým ústím řeky Shannon - hrabstvím, ze kterého by vznikl prokopáním třiceti mil dlouhého průplavu k úpatí hor Slieve Sughty ostrov. Noc byla temná a bouřlivá atmosféra byla rozrývána prudkými poryvy západního větru. Nebylo zde snad i nebe situací?
„Copak nepřijde k sobě tento andílek?“ stále volala miss Anne Wastonová.
„Chcete, milostpaní, abych vám něco řekla?…“
„Mluv, Eliso, prosím tě, mluv!…“
„Nuže!… myslím, že spí!“ A skutečně to tak bylo.
Vlak přejel Dromore, Ennis, které je hlavním městem hrabství, kam dorazil kolem půlnoci, pak Clare, New Market, pak hranice a v pět hodin ráno vjel do nádraží v Limericku.
Po celou dobu jízdy Malý Dobráček spal, avšak také miss Anne Wastonová upadla do spánku, a když procitla, zpozorovala, že ji její chráněnec pozoruje svýma velkýma očima.
Tu jej objala a opakovala:
„On žije… on žije… Bůh, který mi ho dal, by nebyl tak krutý, aby mi ho opět vzal!“ Také Elisa připustila, že by Bůh nemohl být krutý k takovému červíčkovi, a tak se stalo, že se náš chlapec dostal takřka bez přechodu z podkrovní komůrky v „ragged-school“ do krásného bytu Royal-George-Hotel, který obývala miss Anne Wastonová během svých představení v Limericku.
Hrabství Limerick je ono hrabství, které se tak chrabře vyznamenalo v dějinách Irska, neboť zde se organizoval odpor katolíků proti protestantské Anglii. Jeho hlavní město, věrné dynastii jakobínů, se zdvihlo proti hroznému Cromwellovi a podstoupilo památné obléhání; bylo však sužováno hladem a nemocemi a zaplaveno krví obránců - pak padlo. Zde také byla podepsána smlouva, nesoucí jeho jméno, která zajišťovala irským katolíkům stejná občanská práva a svobodné provádění v jejich obřadech. Avšak všechny tyto úmluvy byly urážlivě porušeny Vilémem Oranžským. Po dlouholetých a krutých útiscích bylo nutné opět se chopit zbraní; - avšak přes svou sílu a přes to, že jim francouzská revoluce vyslala na pomoc Hochea, byli Irové, kteří se bili, jak sami říkali, „s oprátkou na hrdle“, v bitvě u Ballinamachu poraženi.
Později r. 1829, byla práva katolíků uznána díky velkému O'Connellovi, který se chopil praporu nezávislosti a dosáhl nebo si spíš vynutil na vládě Velké Británie rovnoprávnost.
A protože i tento román vyvolil za své jeviště Irsko, budiž nám dovoleno připomenout několik nezapomenutelných vět, které vrhl O'Connell do tváří státníkům Velké Británie. Nesmíme to však pokládat za něco vedlejšího; tyto věty jsou vštípeny do irských srdcí a v několika epizodách tohoto příběhu sami ucítíme jejich vliv.
„Nikdy nebyla vláda hanebnější než nyní!“ tak zvolal kdysi O'Connell. „Stanley je renegovaný whig, (Whigové se na sněmech zasazovali o vyloučení z nástupnictví princů, kteří by nebyli protestanty. Proti nim stála královská strana, jejíž členové se nazývali toryové) sir James Graham je ještě něčím horším, sir Robert Peel je jako látka, která je zbarvena asi pěti sty barvami, avšak ani jedinou dokonalou; dnes je oranžová, zítra zelená, pozítří ani ta ani ona, avšak je možné se obávat, aby látka nebyla zbarvena krví! Co se týká toho chudáčka Wellingtona, není nic nesmyslnějšího než oslavovat v Anglii i tohoto člověka. Copak nedoložil historik Alison, že se dal u Waterloo překvapit? Štěstím pro něho, že měl irské vojáky, odhodlané vojáky. Irové byli oddáni brunswickému rodu, i když jim byl nepřátelský, byli věrni Jiřímu III., který je zradil, věrni Jiřímu IV., který jim udělil se vztekem v srdci rovnoprávnost, věrni starému Vilémovi, který Irsko z návodu ministerstva pronásledoval nesnesitelným a krvelačným způsobem, jsou dokonce věrni královně! Angličanům tedy Anglii, Skotům Skotsko - a Irům Irsko.“ Šlechetná řeč! Brzy uvidíme, jak se uskutečnilo O'Connellovo přání a patří-li Irům irské slunce.
Limerick patřil mezi hlavní města ostrova Smaragd, ačkoliv od té doby, co mu Tralee odebralo velkou část obchodu, patřil již jen mezi města třetího nebo čtvrtého řádu. Měl asi třicet tisíc obyvatel. Jeho ulice byly podle amerického vzoru

pravidelné, široké a rovné; jeho krámy, velkozávody, hotely a veřejné budovy se zdvihaly na prostranných místech. Avšak přešel-li někdo Thomondský most a pozdravil kámen, na kterém byla podepsána smlouva o rovnoprávnosti, našel zarytý irský ráz města, špatné a pobořené budovy, zničené hradby, kde také spatřil ono místo „černé baterie“, kde se statečné irské ženy, jako právě Jeanna Hachettová, bránily až do poslední krůpěje krve proti Orangistům. Nic není krušnější, nic žalostnější nad tento kontrast.
Limerick měl tak výhodnou polohu, že by se mohl stát důležitým průmyslovým a obchodním střediskem. „Azurová řeka“ Shannon mu poskytovala právě takovou obchodní trasu, jakou poskytovaly řeky Clyde, Temže a Mersey. Bohužel, využíval-li Londýn, Glasgow a Liverpool své řeky, Limerick ponechával svou téměř bez využití. Sotva několik bárek oživovalo tuto línou vodu, která se spokojuje omýváním krásných čtvrtí města a zavlažováním širých pastvin ve svém údolí. Irští vystěhovalci by měli Shannon odnést také do Ameriky. Buďte ujištěni, že Američané by jí dovedli využít.
Průmysl v Limericku se sice omezoval výhradně na své vepřové kýty, jinak však byl příjemným městem, kde ženská část obyvatelstva byla výjimečně krásná, čeho si bylo možné všimnout zvlášť při pohostinném vystoupení miss Anne Wastonové.
Takové vynikající herečky, mezi které se Anne Wastonová počítala, nepatří k lidem, kteří svůj soukromý život omezují neproniknutelnými stěnami. Naopak ještě by i pálily nájemné za obývání ve skleněných domech, kdyby je architekti vůbec někdy postavili.
Miss Anne Wastonová se nijak neskrývala s tím, co se přihodilo v Galwayi. Již nazítří po jejím příjezdu se v limerických salónech neustále mluvilo jen o „ragged-school“. Městem šel jeden hlas, že hrdinka tolika divadelních her se vrhla doprostřed plamenů, aby zachránila malou bytost. A skutečně to nebylo daleko od pravdy. Snad i dokonce sama již tomu věřila, podobajíc se těm žvanilům, kteří sami již věří svým tlachům.
Jisté však bylo, že se vrátila do Royal-George-Hotel s dítětem, které chtěla adoptovat, s dítětem, kterému chtěla dát své jméno, protože nemělo ani křestní jméno.
Když se ho ptala, jak se jmenuje, odpověděl:
„Malý Dobráček.“ Nuže dobrá, jméno Malý Dobráček se na něho hodilo. Nenašlo by se ani přiléhavější. Mělo právě takovou cenu jako jména Arthur, Edward nebo Mortimer. Ostatně miss Anne Wastonová pro něho nešetřila samých „baby“, „bebery“, „babiskly“ a jiná podobná jména, jaká užívají anglické matky.
Avšak náš hrdina tomu všemu nerozuměl ani za mák. Nechal se sebou dělat všechno. Nikdy předtím nebyl zvyklý na laskavost; nyní však byl laskán a objímán víc než mazlíčci. Co se týká šatstva, byl oblečen podle módy, byla mu vzata míra na nové střevíce, byl učesaný, královsky jedl a byl zahrnován pamlsky.
Jak se dalo očekávat, přátelé a přítelkyně herečky se do Royal-George-Hotel jen hrnuli. Kolik obdržel Malý Dobráček poklon, a s jakými velkými díky je přijímal! Tam se znovu vyprávěla historie o „ragged-school“. Po celou dobu dvaceti minut vypravování jim bylo podivné, že požár nezničil celé město Galway. Nemohli než přirovnávat ten neblahý požár k tomu pověstnému požáru, který zničil velkou část hlavního města Spojeného království a jehož svědkem je až dosud „Fire Monument“, čnějící několik kroků od London Bridge.
Snadno si domyslíme, že při těchto návštěvách se nezapomínalo na dítě. Miss Anne Wastonová si s ním hrávala tak, jakoby v něm již odjakživa proudila vznešenější krev. Avšak Malý Dobráček si velice často vzpomínal, že přece ještě dříve byl od kohosi milován, i když se mu tehdy nedostávalo takové péče. Tak se jednoho dne zeptal:
„Kdepak je Grip?“
„Kdo je to Grip, můj miláčku?“ řekla nato miss Anne Wastonová. A tu se dozvěděla, kdo to byl Grip. Bez něho by rozhodně Malý Dobráček zahynul v plamenech. Kdyby se Grip neodhodlal s nasazením vlastního života ho zachránit, byla by nalezena v sutinách školy jen ohořelá mrtvola tohoto dítěte. To bylo od Gripa šlechetné… velmi šlechetné. Avšak jeho heroismus - budiž nám dovoleno toto slovo - nemohl zmenšit zásluhy v jeho záchraně, které patří miss Anne Wastonové… Neboť kdyby se tato obdivuhodná žena neobjevila na místě požáru, kde by byl nyní Malý Dobráček?… Kdo by ho byl přijal? Do jaké komůrky by byl uzavřen i s ostatními otrhánky „ragged-school“?
Avšak nikdo se nevyptával na Gripa. Nevěděli nic o jeho osobě a ani se dál nenamáhali něco o něm dozvědět; mysleli, že Malý Dobráček na něho zapomene a přestane o něm mluvit: Mýlili se však, neboť obraz toho, který ho živil a chránil, neměl z jeho srdce nikdy vymizet.
A přece kolik zábavy potkávalo Malého Dobráčka, adoptovaného od herečky, v jeho novém životě! Seděl v kočáře na polštářích vedle miss Anne Wastonové, doprovázel ji na jejích procházkách středem krásných čtvrtí Limericku, v době, kdy tam mohl vidět procházet se elegantní svět. Žádné dítě nikdy nebylo tak ozdobené, vyšňořené a dekorované - je-li dovoleno použít takový výraz. A jaké měl množství různých kostýmů, které by mu dělaly jako herci bohatou garderobu! Jednou byl Skotem s pláštěm, čepicí a philabeggem, jindy pážetem s šedivým trikotem a šarlatovým kabátcem, nebo zase fantastickým plavčíkem ve vzduté námořnické kazajce a v čapce, splývající dozadu.
Opravdu zastupoval u své velitelky místo mopslíka, a kdyby byl menší, snad by se vešel do jejího rukávníku, ze kterého by mu vyčnívala jen jeho nakadařená hlava. A kromě těchto procházek městem chodil na výlety do lázeňských míst v okolí Kilkree s jejich velkolepými útesy na pobřeží Clarku, zvlášť pak na výlety do Miltow Malbay, známého svými skalisky, které kdysi zničily značnou část nepřemožitelné armády!… Tam se zjevil Malý Dobráček jako fenomén se slovy: „Já jsem anděl, vyrvaný plamenům!“ Jednou nebo dvakrát ho zavedli do divadla. Měli jste ho jen vidět mezi těmi dětmi velkého světa v jemných rukavičkách - ano, již v rukavičkách byl tento chlapec - trůnícího v první řadě lóží pod dohledem přísné Elisy, osmělujícího se sotva sebou pohnout a zápasícího až do konce představení se spánkem! Nerozuměl-li vznešeným věcem na jevišti, alespoň se domníval, že všechno, co viděl, je skutečné.
Proto také když se miss Anne Wastonová objevila v královském kostýmu, s diadémem a královským pláštěm, potom v kostýmu ženy z lidu, mající čepeček a zástěru, nebo dokonce jako žebračka, oblečená do poletujících cárů a v klobouku

s odznaky anglických žebraček, nemohl vůbec uvěřit, že by to byla ona, která se vrátila do Royal-George-Hotel. Z toho pak vzniklo hluboké pobouření v jeho dětské obrazotvornosti. Neustále o tom jen přemýšlel. V noci se mu snilo o tom, tak jakoby to bylo pokračování onoho nesrozumitelného dramatu, avšak tehdy to byly strašlivé přízraky, mezi které se mísil loutkář, pak ten otrhanec Carker a ostatní ničemové z „ragged-school“. Probouzel se promočen potem až na kůži a tu se ani neodvažoval volat…
Je známé, jak vášnivě Irové milují sport, zvlášť však koňské dostihy.
V nadcházející den dostihů jsou všechna náměstí, ulice a hotely doslova zaplaveny od okolních „gentryů“, (nižší šlechta) od statkářů, kteří opouštějí své dvorce a od všelijakých chuďasů, kteří uspořili šilink nebo půl šilinku, aby ho prosázeli na dostizích.
Nuže, Malému Dobráčkovi se naskytla čtrnáct dní po jeho příjezdu příležitost objevit se v shromážděních tohoto druhu. Jakou toaletu měl na sobě! Každý by přísahal, že je to spíš kytice než chlapec - tak byl ozdoben od hlavy k patám - kytice, kterou dala miss Anne Wastonová obdivovat, dokonce bychom mohli říci vdechovat svým přátelům a známým.
Konečně musíme miss Anne Wastonovou pokládat za bytost takovou, jakou skutečně byla; poněkud výstřední a pokaženou, avšak dobrou a milosrdnou tam, kde se naskytla příležitost být takovou s jakousi okázalostí. Byla-li všechna pozornost, kterou dítě zahrnovala, skutečně jen teatrální, podobalo-li se ono mazlení skutečně jen konvencionálnímu mazlení na jevišti, nebyl alespoň Malý Dobráček s to pochopit tento rozdíl. A přece! Malý Dobráček se necítil tak milován, jak by sám chtěl, a snad si říkal, aniž o tom věděl, co Elisa neustále opakovala:
„Však brzy uvidíme, jak dlouho to potrvá…“ připouštějíce, že to vůbec trvá!

VII. KAPITOLA
Kompromitující situace

V takových podmínkách uplynulo šest týdnů a nesmíme se tedy divit, že si Malý Dobráček zvykl na tento příjemný život. Ploužíme-li se v bídě, není jistě nesnadné přivyknout potom blahobytu.
Avšak zda po prvním vzplanutí miss Anne Wastonová neochabla v přepínání a naduŽÍvání svých něžností? S lidskými city je to jako s tělem: jsou podrobeny zákonu setrvačnosti. Přestaňte udržovat nabytou sílu a pohyb pomalu ustane. Nuže, má-li i srdce takové péro, nezapomínala miss Anne Wastonová denně je natahovat, ta miss Wastonová, která z deseti případů devětkrát zapomínala natáhnout své hodinky? Abychom použili výraz jejího světa, okusila ten nejbujnější „vrtoch“ podle příkladu většiny divadelních ztřeštěnců. Nebylo pro ni toto dítě pouhou kratochvílí, pouhou hračkou… reklamou? Jistě ne, neboť byla opravdu dobrou dívkou. Avšak neměla-li i nadále její přízeň Malému Dobráčkovi scházet, byla přece její něžnost již mírnější a její pozornost méně častá. Ostatně taková herečka bývá velmi zaměstnaná a upoutaná svým uměním - studováním rolí, nutným navštěvováním zkoušek a představení, která jí nedovolují, aby alespoň jediný večer byla volná… A k tomu ještě ty únavy jejího stavu!… V prvních dnech si nechávala přinášet svého „cherubína“ do své ložnice, kde si s ním hrávala a dělala mu „matinku“. Protože ji to však rušilo ze spaní, které měla ve zvyku prodlužovat si až do velmi pozdních hodin, museli jí Malého Dobráčka přivádět až k snídani. Ach! Jaká to byla radost vidět jej sedícího na vysoké židli, která byla hned koupena, a snídajícího s takovou chutí.
„Tak co?… Je to chutné?“ řekla.
„Ach! Ano, madam,“ odpověděl jednou, „je to tak chutné jako to, co v chudobinci dostává nemocný.“ Musíme podotknout, že ačkoliv Malý Dobráček nikdy nedostal lekce v tom, čemu se říká krásné způsoby - vždyť ani Thornpipe, ani O'Bodkins jej tomu nemohli naučit - byl povahy zdrženlivé, diskrétní, milé a přátelské, která se vždy odrážela od nezkrocené a uličnické povahy otrhánků z „ragged-school“. Toto dítě se ukázalo svými způsoby a city vyspělejším nad svůj stav, jako i nad svoje roky a ačkoliv byla miss Anne Wastonová zbrklá a hotová konopka, přece si toho musela povšimnout. O jeho příbězích věděla právě jen tolik, co jí vypravoval o sobě od té doby, kdy byl sebrán na ulici loutkářem. Byl tedy zcela jistě nalezenec. A přece miss Anne Wastonová, obdařená, jak sama tvrdila, „rozlišovací schopností“, viděla v něm syna nějaké vznešené dámy a to podle poetiky tehdejšího dramatu syna, jehož z neznámých důvodů ji nutilo její společenské postavení odstranit. A tu se obyčejně zavřela a spřádala celý román, který se však neskvěl novostí myšlenky. Vymýšlela při tom situace, které by se mohly přizpůsobit pro jeviště.
Byl by to kus dojímající až k slzám… Ona by v něm vystoupila… Byl by to nejvelkolepější úspěch v její dramatické kariéře… Ukázala by se tam úžasně překvapující, dokonce proč ne přímo vznešenou atd. atd. A když přišla v myšlenkách až sem, vždy uchopila svého „andílka“, tiskla ho k sobě, jako kdyby byla právě na scéně a přitom se jí zdálo, že slyší, bravo! z celého sálu.
Malý Dobráček, těmito výjevy celý zmatený, jí jednou řekl:
„Madam Anne!“
„Co si přeješ, drahoušku?“
„Chtěl bych se vás na něco zeptat.“
„Jen se ptej, můj miláčku, ptej se!“
„Nevynadáte mi za to?“
„Tobě vynadat!…“
„Je pravda, že každý má svou maminku?“
„Zajisté, každý má svou maminku, můj cherubínku.“
„Proč já tedy neznám svoji?“
„Proč?… Protože…“ odpověděla miss Anne Wastonová hlasem dost stísněným, „protože… ona má své důvody…

Avšak… jednoho dne… ji uvidíš… Ano!… Mám tušení, že ji uvidíš…“
„Neříkala jste, že to musí být krásná dáma?“
„Ano, jistě!… Krásná dáma!“
„A proč krásná dáma?“
„Protože… tvá tvářnost… tvá postava!… Jsou směšné ty sobecké otázky! A pak!… situace… situace v představení vyžaduje, aby to byla krásná dáma… vznešená dáma… Tomu ty nerozumíš…“
„Ne… tomu nerozumím!“ odpověděl Malý Dobráček smutným hlasem.
„Často mne napadá myšlenka, že je má maminka mrtvá…“ „Mrtvá?… Oh, nikoliv!… Nemysli na takové věci!… Kdyby byla mrtvá, nemohlo by již to představení existovat…“
„Jaké představení?…“ Miss Anne Wastonová jej objala, což bylo na to ještě nejlepší odpovědí.
„Avšak jestliže není mrtvá,“ pokračoval Malý Dobráček s logickou neústupností, jeho věku vlastní, „jestliže je krásnou dámou, proč mne tedy od sebe odvrhla?…“
„Byla k tomu donucena, mé dítě!… Ach! Ovšem proti své vůli!…
Ostatně, později se to vyřeší…“
„Madam Anne!…“
„Co si ještě přeješ?…“
„Nejste-li…?“
„Nuže?…“
„Nejste-li vy mou maminkou?…“
„Cože…, já… tvou matkou?…“
„Vždyť mne nazýváte svým dítětem!…“
„Tak se říká, můj andílku, všem dětem tvého věku!… Ubohý chlapče, tys myslel… Nikoliv! Nejsem tvoje maminka!… Kdybys byl mým synem, nikdy bych tě neopustila… nikdy bych tě nevystavila bídě…
Oh, to nikdy!“ A mis s Anne Wastonová, nesmírně dojata, ukončila rozmluvu, objala Malého Dobráčka a ten pak odešel plný zármutku.
Ubohé dítě! Ať patří do bohaté nebo chudé rodiny, jsou tu obavy, že se to nikdy nedozví, právě jako mnoho jiných, kteří byli nalezeni na rozích ulic.
Miss Anne Wastonová, brávajíc s sebou Malého Dobráčka, nikdy nepomyslela na závažnost jeho budoucnosti, kterou na ni vkládalo její dobré jednání. Vůbec ani nemyslela na to, že by to dítě mohlo někdy dospět a že by bylo namístě starat se o jeho výchovu a vzdělání. Je dobré zahrnovat malou bytost něžnostmi, avšak ještě lepší je dát mu základy prvního vzdělání, po kterých prahne jeho duše. Adoptovat dítě znamená vzít na sebe povinnost udělat z něho člověka. Herečka cítila tuto povinnost nejasně. Ovšem Malému Dobráčkovi bylo teprve pět a půl roku. Avšak v tomto věku se již začíná vyvíjet inteligence. Co se s ním stane? Nemohl ji přece stále doprovázet na jejích turné z města do města, z divadla do divadla… zvláště když cestovala do ciziny…
Byla by nucená poslat jej do ústavu… ovšem do dobrého ústavu!…
Bylo však jisté, že by ho nikdy neopustila.
Jednoho dne řekla Elise:
„Nepozoruješ, že se stává čím dál tím roztomilejší? Jaká je to velice milá povaha! Ach! Jeho láska mi zaplatí všechno, co jsem pro něho udělala!… A pak… v tak útlém věku… a již se na všechno vyptává… Dokonce vidím, že je mnohem inteligentnější, než takovému mládí přísluší. A myslel, že je mým synem!… Ubohý chlapec!… Myslím, že se ani trochu nepodobám matce, kterou měl!… Musela to být opravdová žena… vážná… Víš, Eliso, bude třeba pomýšlet na to, aby…“
„Na co, madam?“
„Na to, co s ním uděláme.“
„Co s ním uděláme… nyní?“
„Ne, nyní ještě ne, má dcero… Nyní jej ještě musíme nechat vyvíjet se a růst jako volný keř! Ne… až potom, později… až mu bude takových sedm nebo osm let… Dávají se děti v tomto věku již do ústavu?…“
Elisa chtěla při té příležitosti podotknout, že chlapec již musel být životu v nějakém ústavu zvyklý; my víme, jakému životu byl zvyklý v „ragged-school“. Podle jejího názoru by bylo nejlepší poslat jej do nějakého ústavu - je samozřejmé, že do nějakého lepšího ústavu. Miss Anne Wastonová jí však nedopřála čas na odpověď.
„Řekni mi, Eliso…“
„Madam?“
„Nemyslíš, že by náš andílek mohl mít vlohy pro divadlo?…“
„On?…“
„Ano… Jen si ho dobře všimni!… Bude to krásná postava… nádherné oči… vznešený zjev!… Však všechno se ještě uvidí, a jsem přesvědčená, že by hrál prvního milovníka…“
„Co… co… madam? Nedávejte se unášet tak nesmyslnými myšlenkami…“
„Ať… Naučila bych jej hrát komedii… Žák miss Anne Wastonové!… Nevidíš už ten efekt?…“
„Spíš až bude mít patnáct let…“
„Dobře, Eliso, až bude mít patnáct roků! Opakuji ti však, že v patnácti letech z něho bude nejkrásnější gentleman, o jakém se komu kdy snilo!… Všechny ženy budou na něho…“
„Žárlit!“ dopověděla Elisa.
„Znám ten refrén. Dovolíte, madam, abych řekla své mínění?“
„Mluv, má dcero.“

„Nuže… toto dítě nebude nikdy srozuměno s tím, aby se stalo hercem.“
„A proč?“
„Poněvadž je k tomu velmi vážné!“
„To může být pravda!“ odpověděla miss Anne Wastonová.
„Avšak přece… nu, uvidíme…“
„A máme na to čas, madam!“ Nic nebylo správnější; času měly dost a kdyby Malý Dobráček i přes všechny domněnky Elisy jevil vlohy pro divadlo, všechno by šlo velice hladce.
Zatím napadla miss Anne Wastonovou velkolepá myšlenka - jedna z těch wastonovských myšlenek, kterých měla mnoho. Napadlo ji totiž, aby příště chlapec poprvé vystoupil na jevišti v Limericku.
Aby vystoupil?!… zvoláte. Ale to je ztřeštěnost, takto vyvrcholit moderní drama, to je nápad šílené, zralý pro blázinec! Šílené?… V pravém slova smyslu jistě ne. Ostatně podle plakátů na rozích, kde se říkalo „jen protentokrát“, nebyla její myšlenka špatná.
Miss Anne Wastonová chtěla k tomu účelu opakovat „efektní představení“, jedno z těch vytrvalých představení, kterých není nikdy dost na anglickém repertoáru. Toto drama nebo spíš melodrama s názvem „Matčiny výčitky svědomí“ již dobylo z očí celé generace tolik slz, že by mohly uživit řeky Spojeného království.
Nuže v tomto díle dramaturga Furpilla byla, jak to bylo zvykem, úloha dítěte, které matka nemohla vychovat, donucena okolnostmi opustit je ve věku jednoho roku. Dále se jedná o tom, jak je později nalezla v bídě a jak jí je chtěli vyrvat, atd.
Je samozřejmé, že tato úloha byla němá. Malý figurant, který ji hrál, musel se sebou nechat všechno dělat, to znamená, že se musel dát objímat, laskat, tisknout na mateřská ňadra, nechat sebou tahat ze strany na stranu, přičemž nesměl promluvit ani slovo.
Nebyl náš hrdina zrovna stvořen pro tuto úlohu? Měl k tomu roky i velikost, v obličeji byl bledý a jeho oči ještě prozrazovaly, že kdysi mnoho plakal.
Jaký by to byl účinek, až by ho spatřili na jevišti s jeho adoptivní matkou! S jakým oduševněním a s jakým zápalem by hrála ona v páté scéně třetího aktu, v té velkolepé scéně, když brání svého syna, ve chvíli, kdy jí ho chtějí vyrvat z jejích náručí! Nebyla by snad tato vymyšlená scéna zároveň skutečností? Zda by to nebyly opravdové matčiny výkřiky, vycházející z útrob umělkyně? Zda by to nebyly opravdové slzy, které by stékaly po jejích tvářích? Zde kynul miss Anne Wastonové nový úspěch, snad dokonce největší triumf její dramatické kariéry.
Bylo započato s přípravami a Malý Dobráček byl doveden k posledním zkouškám.
Když byl poprvé na zkoušce, nesmírně žasl nad vším, co viděl a slyšel. Miss Anne Wastonová, recitujíc svou roli, mu ovšem říkala „mé dítě“, ale zdálo se mu, že ho neobjímala příliš vášnivě a že neplakala, když ho tiskla k svému srdci. Ale plakat na zkouškách by bylo naprosto zbytečné. K čemu pak vysilovat své oči? Bylo dost na tom, měla-li slzy prolévat až před obecenstvem.
Náš malý chlapec se však přesto cítil dojatý. Tmavé trámy kulis, vzduch, promísený vlhkou zatuchlinou, velký prázdný sál, jehož okenice, které byly až v nejvyšších galeriích, propouštěly jen šeré světlo; to všechno zde vypadalo tak smutně jako v domě, ve kterém sídlí smrt.
Avšak Sib - tak se jmenoval v té hře - dělal, co mu rozkázali a miss Anne Wastonová mu neváhala - sobě ovšem také - prorokovat ohromný úspěch.
Avšak nebyla snad tato jistota na úspěch sdílena všeobecně? Herečka měla jistý počet závistivců, zvlášť mezi svými kolegyněmi. Aniž by chtěla, často je urazila svým vystupováním, zaujímajícím přední postavení, a svými rozmary umělkyně. Nebyla si však vědoma toho, že by tím někoho mohla urazit, neboť nikdo se jí neodvážil něco vytknout.
A nyní podle přepínání, v její povaze obvyklého, neustále opakovala těm, kteří ji ještě chtěli poslouchat, že tento chlapec, veliký jako bota, zastíní jednou Keana, Macreadyho a jiné velikány moderního dramatu!… To ovšem bylo pro ně přespříliš.
Konečně nadešel den prvního představení.
Bylo to ve čtvrtek dne 19. října. Je pochopitelné, že miss Anne Wastonová se ten den nacházela ve zcela omluvitelném rozčilení. Brzy uchopila Siba, objímala ho a nervózně jím třásla, pak ji zase jeho přítomnost dráždila a vystrčila jej ven.
Ovšem Malý Dobráček z toho nic nechápal.
Není divu, že se lidé v Limericku k večeru hrnuli v zástupech do divadla, neboť plakát na nároží měl neobyčejnou přitažlivost. Zněl:

Pohostinské vystoupení miss Anne Wastonové
MATČINY VÝČITKY SVĚDOMÍ
Činohra slavného Furpilla atd., atd.
Miss Anne Wastonová hraje úlohu vévodkyně z Kendallu.
Úlohu Siba bude hrát Malý Dobráček, který má pět let
a devět měsíců…

Jak by na to byl hrdý náš chlapec, kdyby se zastavil před tímto plakátem. Uměl číst, a zde, prosím, stálo černé na bílém velkými písmeny jeho jméno.
Bohužel brzy měla jeho hrdost utrpět; pravé hoře jej očekávalo v lóži miss Anne Wastonové.
Až do dnešního večera nebyl na zkoušce „v kostýmu“, jak se říká, neboť to bylo zbytečné. Přišel tedy ve svých krásných šatech do divadla. A tu do lóže, kde se miss Anne Wastonová strojila do krásné toalety vévodkyně z Kendallu, mu Elisa přinesla hadry, do kterých se musel obléknout. Měl sice vespod svůj oděv, avšak přes něho jen

špinavé, zalátané a téměř na rozpadnutí cáry. Sib je skutečně v tomto dojemném představení opuštěným dítětem, se kterým se shledá jeho matka jako s nutným chlapcem - jeho matka vévodkyně, krásná dáma, celá v hedvábí a sametu.
Když tyto šaty Malý Dobráček uviděl, nejdříve si myslel, že se má vrátit do „ragged-school“.
„Madam Anne!… Madam Anne!“ zvolal.
„Copak zase chceš?“ odtušila miss Wastonová.
„Neposílejte mne zase zpět!…“
„Tebe poslat zpět?… A proč?…“
„Ty sprosté šaty…“
„Ale co si to jen myslíš…“
„Budeš potichu, malý tvrdohlavče!“ zvolala Elisa a dost hrubě jím třásla.
„Ach! Kde je ta andělská láska!“ zvolala dojatá miss Anne Wastonová, malujíc si lehce prohnutá obočí koncem štětce.
„Drahý andílek… kdyby to jen někdo v sále věděl!“ mluvila dál miss Anne Wastonová a jemně si líčila tvář červení.
„Však se to dozvědí, Eliso… Již zítra to dám do novin, co si myslel…,“ pokračovala miss Anne Wastonová a přehodila si přes ramena bílý plášť.
„Ale ne… nerozumný chlapče!… Tyto sprosté šaty, že… ach! To je k smíchu…“
„K smíchu, madam Anne?“
„Ano, plakat přece nemohu!“ Ve skutečnosti by ráda prolévala slzy, obávala se však, že poškodí své umělecké zbarvení.
Elisa stále opakovala, potřásajíc hlavou:
„Vidíte, madam, že z něho herce nikdy neuděláte!“ Zatím se Malý Dobráček s těžkým srdcem a vlhkým zrakem loučil se svými krásnými šaty a dal se jako Sib obléknout do hadrů; byl stále víc a víc zmatený.
Vtom přišla miss Anne Wastonová na novou myšlenku a dala mu krásnou, zcela novou guineu.
„Tento lesk“, jak řekla, mu prý dodá odvahu na jevišti. A skutečně, chlapec se ihned utišil, sáhl po zlaté minci se zřejmým uspokojením a když si ji důkladně prohlédl, zastrčil ji do své kapsy.
Potom jej miss Anne Wastonová ještě naposled políbila a odebrala se na jeviště; předtím však ještě přikázala Elise, aby na něho dala pozor, protože měl vystoupit až ve třetím jednání.
Ten večer naplnila veškerá elita města a lepší kruhy celý sál až k přehradě, dělící ho od orchestru, ačkoliv toto představení již nebylo novinkou. Bylo již dvěstěkrát nebo třistakrát dáváno na různých jevištích Spojeného království - jak se to stává s oblíbenými díly, i když neměly valnou cenu.
První jednání uplynulo zcela dobře. Miss Anne Wastonová byla od nadšených diváků bouřlivě vyvolávána, to si však také svou vášnivou hrou a neobyčejným leskem svého talentu plně zasloužila.
Po prvním jednání se vévodkyně z Kendallu vrátila do své lóže a k velkému Sibovu úžasu odložila svůj hedvábný a aksamitový úbor, aby ho zaměnila za šat prosté služky, jak to v představení vyžadovaly dramaturgovy kombinace právě tak zapletené jako staré, takže je zbytečné se o nich zmiňovat.
Malý Dobráček pozorně sledoval přeměnu miss Anne Wastonové z aksamitového šatu v pouhý hrubý vlněný šat a cítil se stále víc a víc znepokojený a omámený, jakoby tuto přeměnu před ním prováděla nějaká čarodějka.
Vtom pronikl až do lóže stentorský a poněkud třaslavý hlas inspicienta a „služka“ dala Malému Dobráčkovi znamení:
„Dej pozor, miláčku!… Brzy přijde řada i na tebe.“ A s těmi slovy odešla na jeviště.
Ve druhém jednání si miss Anne Wastonová dobyla v úloze služky podobné úspěchy jako v prvním v úloze vévodkyně. Opona se musela zdvihat za trojnásobné salvy potlesku.
Rozhodně „dobrým přítelkyním“ a jejich štítonošům dosud scházela příležitost otřít se uštěpačným slovem o miss Anne Wastonovou, která po druhém jednání ulehla poněkud unavená na pohovku ve své lóži, ačkoliv vrchol jejího dramatického umění se měl ukázat teprve ve třetím jednání.
Tentokrát nastala ještě jedna změna kostýmu. Už není služkou, ale dámou - dámou ve smuteční toaletě a poněkud již starší, neboť mezi druhým a třetím jednáním uplyne pět let.
Malý Dobráček stál v koutku a otvíral své velké oči, neodvažuje se ani pohnout ani promluvit. Miss Anne Wastonová, značně rozčilená, mu nevěnovala žádnou pozornost.
Avšak když ukončila svou toaletu, řekla mu:
„Maličký, nyní přijde řada na tebe.“
„Na mne, madam Anne?…“
„Ano!… a pamatuj si, že se jmenuješ Sib!“
„Sib?… Ano!“
„Eliso, stále mu opakuj, že se jmenuje Sib, až ho povedeš na scénu, abys ho dovedla k režisérovi u dveří!“
„Ano, madam!“
„A zvlášť ať vstoupí na jeviště v pravý čas!“
„Však mu pomůžeme postrčením dopředu. Malý Sibe… Sibe… Sibe…“
„Ostatně víš,“ dodala miss Anne Wastonová a přitom hrozila chlapci prstem, „že jinak bych ti musela guineu opět vzít… Proto, pozor na pokutu…“
„A na vězení!“ doložila Elisa a měřila ho svýma přísnýma očima, které on dobře znal.
Malý Sib se přesvědčil, že má ještě stále guineu v kapse a byl pevně rozhodnutý, že si ji nedá vzít.
Nastala rozhodná chvíle. Elisa uchopila Siba za ruku a kráčela s ním k jevišti.
Sib byl zpočátku oslněn planoucími světly. Žasl nad různými kladkostroji a kulisami, které se spouštěly shora. Cítil, že se červená, když procházel středem figurantů a herců přecházejících sem a tam, kteří na něho pohlíželi se smíchem na tvářích.

Chudáček! Opravdu se ve svém sprostém oděvu styděl!
Konečně se ozvaly tři údery.
Sib se chvěl, jakoby všechny ty údery cítil na zádech.
Opona se zdvihla.
Na jevišti, změněném v prostou chaloupku, byla vévodkyně z Kendallu sama a vedla monolog. Na dané znamení se měly vzadu otevřít dveře a jimi mělo dítě vstoupit a jít směrem k ní s prosebně vztaženou rukou; toto dítě pak měla poznat jako své.
Je třeba podotknout, že Malý Dobráček byl na zkouškách vždy zarmoucen, když měl prosit o almužnu; bylo tedy proti jeho vrozené hrdosti; vždyť již v „ragged-school“ vždy dával najevo odpor, když byl donucován žebrat. Ačkoliv mu miss Anne Wastonová stále domlouvala, že zde nejde o skutečné žebrání, přece nebyl upokojen. Ve své dětské prostomyslnosti bral všechno vážně a posléze se již začal domnívat, že je skutečně nešťastným malým Sibem.
Zatím, co jej režisér držel za ruku, čekal Malý Dobráček na chvíli svého vystoupení a nahlížel skulinou ve dveřích dovnitř. S jakým úžasem probíhaly jeho oči tím ohromným sálem, plným lidí, světla, girandol (paprskovité svícny) na rampách a potom utkvěly na ohromném lustru, který visel ve vzduchu jako balon! Jak to bylo pro jeho oči zcela jiné, než když seděl v přední lóži!
A tu režisér řekl:
„Sibe, pozor!“
„Ano, pane!“
„Víš, už… půjdeš přímo ke své matce, avšak dej pozor, abys neupadl!“
„Ano, pane.“
„A drž dobře ruku…“
„Ano, pane… takto?“ A přitom Malý Dobráček ukázal sevřenou dlaň.
„Ne, hlupáku!… To je přece pěst!… Měj ruku otevřenou, protože prosíš o almužnu…“
„Ano, pane.“
„A hlavně nepromluvíš ani slovo… ani jediné slovo!“
„Ano, pane.“ Dveře chaloupky se otevřely a režisér vystrčil v pravý čas Malého Dobráčka na jeviště.
Bylo to první vystoupení Malého Dobráčka za jeho dramatické kariéry. Ach! Jak mu tlouklo srdce!
Když Sib s chvějící se rukou, se sklopenýma očima a nejistým krokem se blížil k dámě, která byla oblečena do smutku, nesl se po celém sále šepot sympatie. Když diváci spatřili, jak si ve svých hadrech počíná, vycítili, že musel již někdy být na ně zvyklý.
Připravili mu „přijetí“, což ho teprve zmátlo.
Náhle vévodkyně povstala, rozhlédla se, vrhla se dozadu a sevřela Siba ve svém objetí.
Následoval do morku kostí pronikající výkřik, tak, jak to nařizoval scénář.
„Je to on!… Je to on!… Poznávám ho!… Je to Sib… mé dítě!“ A přitahujíc ho k sobě, tisknouc ke svému srdci, jeho tváře pokrývá polibky a on se sebou nechá dělat všechno… Ona pláče - tentokrát skutečně prolévá slzy - a volá:
„Mé dítě… tento malý chudáček, který mne prosí o almužnu, je mé dítě!“ To malého Siba dojalo a ačkoliv měl naporučeno mlčet, zvolal:
„Já… vaše dítě… madam?“
„Mlč,“ zašeptala miss Anne Wastonová docela potichu.
Pak mluvila dál:
„Nebe mi jej vzalo, aby mne potrestalo, a dnes mi jej vrací…“ A při těchto větách, přetrhovaných vzlykáním, dusí Siba polibky a zaplavuje slzami. Nikdy, nikdy nebyl Malý Dobráček tak laskán, nikdy nebyl tak tisknut k tlukoucímu srdci! Nikdy se necítil tak mateřsky milován!
Vévodkyně sebou trhla, jakoby zvenku zaslechla nějaký zvuk.
„Sibe…“ zvolala, „nikdy mne již neopustíš!“
„Ne, madam Anne!“
„Mlč už konečně!“ opakovala miss Anne Wastonová, vydávajíc se již v nebezpečí, že bude v sále uslyšena.
Náhle se dveře chaloupky rychle otevřely. Na prahu se objevili dva muži.
Jeden je manžel vévodkyně, druhý, který ho doprovází, zřízenec od soudu.
„Chopte se tohoto dítěte… Patří mně!“
„Ne! To není váš syn!“ odpovídá nato vévodkyně a bere Siba za ruku.
„Vy nejste můj otec!…“ zvolal Malý Dobráček.
Prsty mis s Anne Wastonové se zaryly tak silně do jeho ramene, že se nemohl zdržet výkřiku. Bohudík, tento výkřik patřil k situaci, tedy nic skandálního. Nyní je pravá matka, která ho k sobě tiskne… Nikdo jí ho nevyrve… Lvice brání své lvíče…
Skutečně i vzpouzející se lvíče, které všechno bere vážně, se dovede bránit. Vévoda k němu přistoupil, aby se ho zmocnil. Tu se mu vymknul, utíkal k vévodkyni a zvolal:
„Ach! Madam Anne, proč jste mi neřekla, že jste mou matkou…“
„Budeš mlčet, malý nešťastníku!… Budeš už jednou zticha!“ zašeptala ona, zatímco vévoda a zřízenec se nechali touto neočekávanou odpovědí úplně vyvést ze hry.
„Ano… ano…“ mluvil Sib, „vy jste má matka… Vždyť jsem vám to říkal, madam Anne… vy jste má pravá matka!“ V sále začínali chápat, že to „není ve hře“. Nastal šepot a smích.
Několik diváků začalo z žertu tleskat. Namístě by však byl pláč, neboť to bylo skutečně tklivé, vidět, jak se toto ubohé dítě domnívalo, že ve vévodkyni z Kendallu našlo svou matku!

Avšak situace byla už tak jako tak skandální. Ať už z toho nebo onoho důvodu tam, kde vlastně měly téct slzy, se rozlehl smích a po scéně bylo veta.
Miss Anne Wastonová cítila veškerou směšnost této situace. V zákulisí slyšela ironické poznámky svých družek. Zmatená a rozčilená učinila zuřivý pohyb… Chtěla rozdrtit toho malého hlupáka, který byl příčinou všeho toho zla! Avšak síly ji opustily, padla na jevišti do mdlob a opona spadla za bouřlivého smíchu již odcházejících diváků.
Tu samou noc, když byla přenesena do Royal-George-Hotel, opustila miss Anne Wastonová město v doprovodu Elisy Corbettové. Odložila na celý měsíc všechna plánovaná představení a zaplatila předepsanou pokutu. Nikdy se již nechtěla objevit na jevišti v Limericku.
Co se týkalo Malého Dobráčka, o toho se již nestarala. Zbavila se ho jako věci, která ji už přestala těšit a jejíž přítomnost nyní nenáviděla.
Mizí veškerá náklonnost, když byla uražena sebeláska.

* * *

Když Malý Dobráček osaměl, nic nechápal, avšak cítil, že zavinil veliké neštěstí. Nepozorovaně proklouzl ven a bloudil sem a tam po celou noc limerickými ulicemi, až nakonec našel úkryt v jakési ohromné zahradě s tu a tam roztroušenými domky a kamennými deskami, na nichž byly kříže. Uprostřed se zdvíhala ohromná budova, velmi tmavá na straně, kde nebyla ozářená měsíčním světlem.
Byl to hřbitov v Limericku - jeden z těch anglických hřbitovů, v nichž se nacházejí stinná loubí, zelené houštiny, pískem posypané cesty v alejích, trávníky a nádržky s vodou, a které jsou zároveň velmi navštěvovaným místem procházek. Ony kamenné desky byly hroby, ty malé domečky byly krypty a ta ohromná budova byla gotická katedrála chrámu Panny Marie.
Zde našlo dítě útočiště, zde také strávilo noc, ležíc na kamenné desce ve stínu kostela a chvějící se při sebemenším hluku, že ho sem snad jde ten hrozný muž - vévoda z Kendallu - hledat. Madam Anne Wastonová by je již nemohla dál bránit. Unesli ji daleko… velmi daleko, do země, kde jsou „zlí lidé“. Již víc neuvidí svou matku… a při tom pomyšlení mu stékaly z očí velké slzy.
Když nastal den, uslyšel Malý Dobráček, že ho kdosi volá.
Stál zde muž s ženou, statkář se statkářkou. Zpozorovali ho, když šli kolem. Oba se ubírali do kanceláře veřejné dopravy, odkud měl právě vyjet vůz do jižního hrabství.
„Co tu děláš, gamine?“ zeptal se statkář.
Malý Dobráček zavzlykl a nemohl vůbec promluvit.
„Nu, co zde děláš?“ opakovala statkářka něžnějším hlasem.
Malý Dobráček mlčel i nyní.
„Kde je tvůj otec?“ zeptala se ho potom.
„Nemám otce!“ řekl konečně.
„A tvá matka?“
„Tu již také nemám!“ odpověděl a vztahoval ruce ke statkářce.
„Je to opuštěné dítě,“ řekl muž.
Kdyby měl Malý Dobráček své krásné šaty, pokládal by jej statkář za dítě, které zabloudilo a udělal by všechno potřebné, aby je vrátil jeho rodině. Avšak v těchto Sibových cárech jej musel pokládat za jednoho z těch chudáčků, kteří nepatří nikomu…
„Pojď tedy,“ rozhodl statkář.
Zdvihl dítě, vložil je do náručí své ženy a řekl hlasem, který vzbuzoval důvěru:
„Takového broučka na statku ani neucítíme, je to pravda, Martino?“
„Ovšemže ne, Martine!“ odpověděla Martina a stírala Malému Dobráčkovi vřelými polibky velké slzy z jeho tváří.

VIII. KAPITOLA
Kerwanův statek

Bylo až příliš pravděpodobné, že Malému Dobráčkovi nekvetlo štěstí v provincii Ulster, ačkoliv nikdo nevěděl, za jakých okolností mu uběhlo jeho první dětství v nějaké malé vesničce hrabství Donegal.
Také provincie Connaught mu nebyla milostivější, ani když běžel po silnici mayonského hrabství pod bičem loutkáře, ani v galwayském hrabství, kde v „ragged-school“ strávil dva roky.
V provincii Munster díky vrtochům nějaké herečky bylo možné se domnívat, že snad jeho bídě už bude konec! Ne!… náhle byl opuštěn a nyní jej vrhl hazardní osud do Kerry, krajiny v nejjihozápadnější části Irska. Tentokrát se nad ním smilovali hodní lidé… Kéž ho již neopustí!
Je to v severovýchodní části kerryského hrabství, poblíž řeky Cashen, kde ležel Kerwanův statek. Asi dvanáct mil odtud leželo hlavní město hrabství, Tralee, odkud podle tradice vyplul v 6. století St. Brandan, aby před Kolumbem objevil Ameriku. Zde se také soustředily tratě jižního Irska.
V tomto velmi členitém území se vypíná nejvyšší horstvo ostrova:
Clanaraderry a Stacks. Tam se tvořily četné bystřiny, které se spojily s Cashenem a okolními močály a způsobily tak dost velkou nepravidelnost silnic. Asi třicet mil na západ se rozkládá hluboce do země vykrojené pobřeží, kde se řeka Shannon rozšiřuje do dlouhé kerryské zátoky, jejíž „vrtošivé“ skály jsou omývány mořem a ohlodávány jeho kysličníkem uhličitým.

Nikdo snad ještě nezapomněl námi již citovaná O'Connellova slova:
„Irsko Irům!“ Nuže, ukážeme, kolik je na tom pravdy.
V Irsku bylo na tři sta tisíc statků, patřících cizím majitelům. Z toho mělo padesát tisíc statků více než čtyřiadvacet akrů čili dvanáct hektarů, osm tisíc jen osm až dvanáct akrů. Ostatní statky byly ještě menší. Avšak z toho není třeba soudit, že vlastnictví těchto statků bylo rozděleno. Právě naopak. Byly tam tři ohromné velkostatky s více než tisícem akrů, mezi jinými velkostatek Richarda Barridgea, který se rozprostíral na sto šedesáti tisících akrech.
Avšak co byly tyto pozemky proti pozemkům skotského landlorda, breadalbanského hraběte, ležícím na 430 tisících akrech, pak proti pozemkům M. J. Mathesona, měřícím 406 tisíc akrů a proti pozemkům vévody ze Sutherlandu, které se rozkládají na dvanácti stech tisících akrech, které jsou větší než celé hrabství?
Od roku 1100, kdy ostrov dobyli Anglonormané, je „bratrský ostrov“ feudální a jeho půda zůstala feudální.
V té době byl jedním z největších landlordů kerryského hrabství vévoda z Rockinghamu. Jeho panství, rozprostírající se na ploše 150 tisíc akrů, se skládalo z kultivované půdy, z luk, lesů a kromě toho z pěti set statků. Byl z těch cizinců, kterým Irové právem vyčítají nepřítomnost. Nuže, následek této nepřítomnosti byl, že všechny peníze, získané prací Irů, se posílaly pryč a nepřinášely Irsku žádný užitek.
Nesmí se zapomínat, že „Zelené Irsko“ není součástí Velké Británie - tento název se vztahuje pouze na Anglii se Skotskem. Vévoda z Rockinghamu byl skotským lordem. Podle příkladu mnoha jiných, kteří ovládali devět desetin ostrova, se nikdy nesnažil podívat se na své pozemky a své nájemníky vůbec neznal. Za jistý roční poplatek přenechával své pozemky svým pachtýřům, zvaným „middlemen“, kteří z nich zase těžili tím způsobem, že je rozparcelovali a pronajímali sedlákům. Tak patřil Kerwanův statek ještě s jinými jistému Johnovi Eldonovi, agentovi vévody z Rockinghamu.
Kerwanův statek byl menšího významu, protože měřil jen asi sto akrů. Země, které svlažuje horní tok Cashanu, je kromě toho velmi málo úrodná a jen úmorné práci rolníka se podaří z ní vytěžit alespoň tolik, aby zaplatil nájemné, zvlášť když za akr půdy musel platit přehnanou cenu jednu libru šterlinků ročně.
Tak to bylo s Kerwanovým statkem, který byl spravován statkářem Mac Carthyem.
Není pochyb, že byli v Irsku i dobří páni. Avšak nájemníci měli většinou co dělat jen s pachtýři, lidmi vesměs drsnými a nemilosrdnými. Je však nutné poznamenat, že aristokracie, která byla ve Skotsku a Anglii dost liberální, byla naopak v Irsku spíš utlačovatelem liberalismu. Místo aby podávala svým poddaným pomocnou ruku, stahovala je jako otěžemi.
Bylo se co obávat nějaké katastrofy, neboť kdo seje nenávist, sklízí jen bouři.
Martin Mac Carthy, muž v plné síle svého věku - měl dvaapadesát let - byl jedním z nejlepších statkářů panství. Protože byl pracovitým, inteligentním a zkušeným rolníkem a kromě toho podporován svými dvěma přísně vychovanými syny, mohl přes všechny daně a poplatky, které jsou tak na závadu budgetu (budget - rozpočet příjmů a výdajů) irského rolníka, ukládat ještě nějaké peníze stranou.
Jeho žena se jmenovala Martina, právě jako on se jmenoval Martin.
Tato bodrá žena měla všechny vlastnosti hospodyně. Ve svých padesáti letech pracovala ještě jako dvacetiletá dívka. V zimě, protože hospodářství odpočívalo a nevyžadovalo tedy její péči, předla na svém kolovrátku u krbu a tu bývalo slyšet hrkot kužele a vřetena, obtočeného přízí.
Mac Carthyova rodina žila na volném vzduchu a sílila prací, takže se těšila výbornému zdraví, a neměla tedy žádné výlohy za léky, ani za lékaře. Patřila k té statné rase irských rolníků, kteří se stejně snadno přizpůsobují préríím amerického Západu, jako teritoriím Austrálie a Nového Zélandu. Doufejme však, že tito bodří lidé nebudou nikdy přinuceni vystěhovat se za moře.
V čele rodiny byla milovaná a vážená Martinina matka, pětasedmdesátiletá stařenka, jejíž manžel kdysi tento statek spravoval. Babička - tak jí jedině říkali - se nezaměstnávala ničím jiným než předením se svou hodnou dcerou a snažila se jak jen to šlo, aby byla svým dětem co nejméně na obtíž.
Starší z chlapců, sedmadvacetiletý Murdock, který byl vzdělanější než jeho otec, se vášnivě zajímalo ty otázky, které stále hýbaly Irskem, a bylo se co obávat, že se tím dostane do nějaké nebezpečné situace.
Byl jedním z těch, kteří neustále myslí na to, aby „home rule“ (rolník) nabyl svá stará práva, to znamená autonomii, přičemž nepochyboval, že „home rule“ daleko spíš směřuje k reformám politickým než sociálním. A přece tyto mělo Irsko daleko víc zapotřebí, protože stále ještě bylo vydáno krutému vyděračství feudálního zřízení.
Statný Murdock, který byl dost zamlklý a málo sdílný, se před nedávnem oženil s dcerou sousedního statkáře. Tato výborná žena, která byla celou Mac Carthyovou rodinou milována, byla jednou z těch vyrovnaných, hrdých a klidných krásek vzácného distinguovaného chování, s nimiž se často setkáváme mezi Irkami nižších tříd. Její tvář oživovaly velké modré oči a její plavé kadeřavé vlasy byly propletené stužkami. Kitty velmi milovala svého manžela a Murdock, ačkoliv neměl ve zvyku usmívat se, smál se pokaždé, když na ni pohlédl, neboť i on k ní cítil hlubokou náklonnost. Využívala svůj vliv na něho k tomu, aby jej pokaždé zdržovala a mírnila, když nějaký tajný vyslanec nacionalistů dělal v kraji propagandu a prohlašoval, že není možné žádné vyrovnání mezi landlordem a nájemníky.
Je samozřejmé, že Mac Carthyové, kteří byli dobrými katolíky, pohlíželi na protestanty jako na své nepřátele. (Je to nazírání, společné všem Irům. Přece však učinili výjimku s M. Parnellem, když tento „nekorunovaný král Irska“, jak byl nazýván, řídil o několik roků později -1879 - slavnou National Land League - Národní zemská liga), mající za cíl agrární reformy) Murdock navštěvoval všechny „meetings“ (Sjezdy, politická shromáždění) a Kitty se vždy svíralo srdce úzkostí, když jej viděla odjíždět do Tralee nebo do jiného sousedního města. Na těchto shromážděních řečnil s výmluvností, vrozenou všem Irům, a když se vrátil a Kitty vyčetla z jeho tváře všechno to pobouření, které jím zmítalo, když jej viděla dupat nohou a přitom šeptat o všeobecné agrární revoluci, tu ho vždy na Martinův pokyn začala uklidňovat.
„Můj dobrý Murdocku,“ říkala mu, „je zapotřebí trpělivost a rezignace.“

„Trpělivost," odpovídal on, „když léta ubíhají a dosud se nic neděje!
Rezignace, když vidím v bídě zmužilé povahy, jako je babička, které po celý život zápasily o svou existenci. Být stále trpělivým a rezignovaným, má ubohá Kitty, znamená tolik, jako se všemu podvolit, ztratit veškerý cit pro svá práva a sklonit se pod jhem; to nikdy nesnesu… nikdy!" opakoval a hrdě potřásal hlavou.
Martin Mac Carthy měl kromě Murdocka ještě dva syny, Pata neboli Patricka a Sima neboli Simeona, z nichž první měl pětadvacet, druhý devatenáct let.
Pat byl nyní námořníkem na obchodní lodi ctihodné firmy Marcuard v Liverpoolu. Co se týká Sima, nikdy neopustil podobně jako Murdock statek a jejich otec v nich našel vzácné pomocníky při polních pracích a při chovu dobytka.
Sim poslouchal bez žárlivosti svého staršího bratra, jehož prioritu uznával. Prokazoval mu takovou úctu jakoby byl hlavou rodiny. Poněvadž byl nejmladší, byl velmi starostlivě vychován a projevoval brzy náchylnost k oné žoviálnosti, která je hlavním rysem irského charakteru. Miloval vtip a smích a svou přítomností a svými žerty oživoval tento poněkud přísný patriarchální dům. Jeho prudkost a bouřlivost kontrastovala s příliš klidným a vážným duchem jeho bratra Murdocka.
Taková byla tato pracovitá rodina, do jejíhož středu se Malý Dobráček právě dostal. Svou vyspělou vnímavostí mohl Malý Dobráček zajisté poznat ten rozdíl mezi ponižující společností „ragged-school" a mezi zdravým a posilujícím prostředím irského hospodářství. Náš hrdina sice strávil několik týdnů u vrtošivé miss Anne Wastonové v jistém blahobytu, avšak u ní se nesetkal s tou pravou náklonností, kterou život u divadla činí tak strojenou a víceméně pomíjivou.
Společné budovy, sloužící Mac Carthyovým za obydlí, zaujímaly přesně tolik místa, kolik bylo nezbytně zapotřebí. V bohatých hrabstvích Spojeného království bývala hospodářství zařízena sice s mnohem větším přepychem, avšak statek se přizpůsobuje statkáři a nezáleží na tom, zaujímá-li malý prostor, jen když je rozumně spravován.
Zároveň musíme podotknout, že Martin Mac Carthy nepatřil do té nejrozšířenější kategorie tak zvaných „yeomenů", kteří jsou majiteli těch nejmenších pozemků. Byl pouze jedním z mnohých nájemníků vévody z Rockinghamu, mohli bychom říci jedním ze sta a sta hospodářských strojů, pohybujících se na rozsáhlém panství tohoto landlorda.
Hlavní budova, postavená z kamene a slámy, měla jen přízemí, ve kterém bydleli zvlášť v místnostech babička, Martin a Martina Mac Carthyovi a Murdock se svou ženou. Kromě toho se v přízemí nacházela společná místnost s prostorným krbem, ve které se rodina scházela k jídlu. Nahoře byla půda, se kterou souvisela podkrovní místnost, osvětlovaná dvěma vikýři a sloužící Simovi a také Patovi, když nebyl na cestách, za obydlí.
Vzadu na jedné straně se rozprostíraly kůlny, stodoly a přístřešky, ve kterých se ukrývaly hospodářské plodiny a nástroje, na druhé straně byla stáj, ovčinec, mlékárna, krmníky a drůbežárna.
Avšak protože tato stavení nebyla včas opravována, měla vzhled dost zanedbaný. Tu a tam byla roztroušena prkna různého původu, dveřní křídla, neupotřebitelné okenice, několik lodních planěk, vytržených z kostry starých lodí a shnilé trámy. Kusy zinkového plechu pokrývaly pobořené zdi a doškové střechy byly zatíženy velikými kameny, aby mohly vzdorovat prudkým severákům.
Mezi těmito všemi budovami se rozkládal dvůr, do kterého se vcházelo dvojkřídlými vraty. Byl ohrazen živým plotem, okrášleným kvetoucími fuchsiemi, jimiž irský venkov oplývá. Uvnitř dvora se zelenal bujný trávník, na kterém se scházívala drůbež. Uprostřed se nacházel rybníček, lemovaný chumáči azalek, zlatožlutých sedmikrásek a divoce rostoucích asphodelů.
Zároveň je nutné podotknout, že podobně jako trávníky a živé ploty velkého dvora byly v květu i doškové střechy, zvlášť okolo velkých kamenů. Pučely tam všechny druhy květin, které okouzlují oči, zvlášť nesčetné chomáče fuchsií, jejichž zvonečky stále pohybuje větřík od údolí řeky Cashen. Co se týkalo zdí, byly jako žebrákův oděv, záplatovány různými kusy plechu. Byly však zato ověnčeny statným a mocným břečťanem, který by udržel budovu i kdyby snad pozbyla své základy.
Mezi ornou půdou a hlavní budovou se nacházela zelinářská zahrada, kde Mac Carthy pěstoval zeleninu nezbytnou v hospodářství, zvlášť brukev, kapustu a brambory. Zahrada byla obklopena clonou stromů a křovin, ponechaných vrtochům vegetace, která je v Irsku tak fantastická.
Byly zde silné cesmíny, sytě zelené barvy a bodlavých listů, které se podobají bizarním skupinám lastur. Jinde se zase tyčily divoké tisy, kterým ničivé nůžky ponechaly jejich lahvovitý nebo lampovitý tvar. Nalevo na dostřel ručnice se zvedal jasanový lesík - jasan je v této krajině jedním z nejkrásnějších stromů. Dál se rozprostíraly zelené louky, které byly sem tam promíseny purpurovou barvou vysokých kostrunkových keřů a jeřábů, z dálky se podobajících vinařskému kraji, ve kterém místo hroznů vidíme korálové střapce jeřabin. Necelé tři míle odtud se již půda zvyšovala v první výběžky horského řetězu Clanaraderry, který byl bohatý na jedlové lesy, jejichž šišky se zdály viset na nitkách kozího listu, ovíjejícího jejich větve.
Na Kerwanově statku se pěstovaly různé hospodářské plodiny ovšem výtěžek nebyl příliš valný. Ta trocha obilí, kterou Mac Carthyové sklízeli a ze kterého obyčejně dělávali krupičkovou mouku, se nevyznačovala ani délkou svých klasů ani tučností zrn. Oves byl na této půdě druhé jakosti, hubený a špatný - okolnost tím politováníhodnější, protože ovesná mouka se zde nejvíc používá. Ani pšenici se zde moc dobře nedařilo. Nejlépe je zde zasadit ječmen a zvlášť žito, které přispívá značnou měrou k připravování chleba. Podnebí je zde však tak drsné, že se žněmi může být započato v říjnu a listopadu.
Mezi zeleninou, která se na statku pěstovala ve větším množství, jako brukev a ohromné hlávkové zelí, zaujímaly místo brambory. Je známé, že brambory byly hlavní potravou Irů, zvlášť v těch krajinách, které příroda vydědila. Zde se ptáme, z čeho žili obyvatelé Irska před tím, než je Parmentier seznámil s touto výbornou hlízou, kterou si pak přivlastnili. Snad brambory učinily rolníka lehkomyslnějším, zvykajíce jej, aby na ně spoléhal v nouzi. Skutečně jedině brambory dovedly zachránit rolníka od nouze, dokud se ovšem nedostavilo hotové neštěstí.

Živí-li půda zvířata, přispívají zase zvířata živit zemi. Bez nich není nějaké těžení z půdy možné. Jedna pomáhají při polních pracích, táhnou brány a pluh, jiná zase dodávají přírodní plodiny jako vejce, maso a mléko. Všechna pak poskytují v hospodářství nezbytné hnojivo. Na Kerwanově statku měli šest koní a i ti sotva stačili, když zapřaženi po dvou nebo po třech brázdili pluhem skalnatou půdu. Ačkoliv nebyla zapsána ve „stud-booku“, zlaté knize koňských plemen, prokazovala tato statná zvířata, která byla podobně jako jejich páni trpělivá, dobré služby a spokojovala se v době nedostatku píce i suchým vřesem. Ke koním se družil osel, jemuž nescházelo bodláčí, neboť i při největším úsilí by se vůbec nepodařilo vyplenit tohoto loupeživého cizopasníka z Irska.
Ve stájích bylo šest dojných krav s dost pěknou červenou srstí a asi sto ovcí s černou hlavou a bělostnou vlnou, pro které je velmi nesnadné obstarat potravu za dlouhých zimních měsíců, kdy je země na několik stop pokrytá sněhem. Méně starostí bylo s kozami, kterých měl Martin Mac Carthy asi dvacet, protože si dovedou potravu vyhledávat samy. Je-li více zeleniny, najdou vždy listí, které vzdoruje i nejkrutějším zimním mrazům.
Co se týká vepřů, těch bylo asi tucet uzavřeno ve zvláštních krmnících, které se nacházely na pravé straně mezi přístavky. Byli krmeni jen pro potřeby rodiny. Statkáři opravdu ani nenapadlo oddat se chovu vepřů, ačkoliv v Limericku byl značný obchod s uzeninami, které se vyrovnají i uzeninám z New Yorku a které se také obyčejně pod touto známkou prodávají.
Slepice, husy a kachny zásobují v dostatečném množství trhy v Tralle svými vejci. Avšak zato je úplný nedostatek krocanů, dokonce i domácích holubů. S těmito okřídlenci se setkáváme málo nebo vůbec nikdy na dvorech irských statků.
Je nutné se ještě zmínit o skotském ovčáckém psovi, který hlídal stáda ovcí. Honicí pes na statku nebyl, ačkoliv okolní kraj oplýval zvěří. Byli zde králíci, tetřevi, sluky, bekassinky, dropi, daňci a divoké kozy. K čemu také honicího psa? Hon byl jen zábavou landlorda.
Kromě toho honební lístky, ze kterých plyne výtěžek do státní anglické pokladny, byly drahé, a kdo si chtěl vydržovat honicího psa, musel se vykázat pozemkovým majetkem nejméně v ceně tisíc liber šterlinků.
Tak to bylo s Kerwanovým statkem, který byl takřka osamocený v záhybu řeky Cashen. Nejbližší farní obec Silton byla vzdálena pět mil.
Zajisté v hrabství existovaly ještě horší pozemky, ony prázdné a křemičité pozemky, kterým nepomáhalo žádné hnojení a za které se často platilo méně, tedy ani ne šest franků za akr. Avšak statek Martina Mac Carthyho byl nanejvýš prostřední jakosti.
Za obdělávanou půdou se šířily neúrodné a močálovité roviny, rozbrázděné kručinkovými křovinami, rozježené chomáči rákosu a do nedohledna pokryté loupeživým vřesem. Ve vzduchu se vznášela nesčetná hejna krkavců, prahnoucích po zasetém zrní, a tlustozobých vrabců, kteří - ovšem ke škodě hospodářství - ničili vzrostlé obilí.
Konečně v dálce se terasovitě rozprostíraly husté lesy bříz a modřínů, které se zachycují i na příkrých horských svazích. Jen Bůh ví, jak jsou tyto stromy prohýbány za špatného počasí prudkými poryvy větru, který se sem přiháněl úzkým údolím Cashenu.
Celkem bylo kerryské hrabství podivuhodnou zemí, která dovedla přilákat turisty svými velkolepými amfiteátry zalesněných výšin a svou nádhernou dálavou, zjemňovanou poletujícími mráčky severní mlhy.
Avšak drsná, dokonce často macešská byla tato země k těm, kteří ji obývali a obdělávali.
Nebe podporovalo alespoň sklizeň brambor, toho opravdového chleba Irů, který neschází ani v Kerry ani nikde jinde. Když však byla nouze i o tyto brambory, kterým bylo věnováno milion akrů irské půdy, pak nastával hlad v celé své hrůze. (Takový hlad nastal v letech 1740-41 a způsobil smrt čtyř set tisíc Irů, později r. 1847, jemuž podlehlo půl milionu obyvatel a stejný počet byl nucen vystěhovat se do Nového světa) Proto, když jste zazpívali, zbožní Irové, „God save the Queen,“ (Bože, ochraňuj královnu!) připojte k tomu ještě svou prosbu slovy:
„God save the potatoes!“ (Bože, ochraňuj brambory!)

IX.KAPITOLA
Život na Kerwanově statku

Nazítří, dne 20. října, okolo tří hodin odpoledne se rozlehly na silnici před Kerwanovým statkem radostné výkřiky.
„Otec přichází!“
„Matka přichází!“
„Oba jdou!“ Tak pozdravovali Kitty a Sim už z dálky Martina a Martinu Mac Carthyovy.
„Dobrý den, děti,“ řekl Martin.
„Dobrý den, mé děti!“ pravila Martina.
A toto přivlastňovací „mé“ pronesla s mateřskou hrdostí.
Statkář opustil se svou ženou Limerick časně ráno. Není divu, že po cestě dlouhé třicet mil za chladného podzimního větru byli značně prokřehlí, zvlášť na povoze nazývaném „jaunting-car“.
Slovo „car“ znamená vůbec nějaký povoz a kvalifikační „jaunting“ můžeme připojit proto, že cestující jsou umístěni zády k sobě na dvou lavicích, upevněných podél osy oje. Vzpomeňte si na dvojité lávky, které zdobily městské chodníky, představte si je nad párem kol, pak si svou představu doplňte dlouhým stupátkem, na kterém mají cestující nohy k udržení rovnováhy, opírajíce se ještě o zavazadla, která se nacházejí za nimi, a dostanete povoz, jaký se v Irsku obyčejně užíval.
Tento povoz není sice právě nejvýhodnější, protože dovoluje cestujícím pohlížet jen na jednu stranu, ani nejpohodlnější, protože není krytý, zato však je alespoň velmi rychlý, neboť jeho kočí vyvine právě takovou obratnost jako rychlost.

Není tedy divu, že Martin a Martina Mac Carthyovi, když vyjeli z Limericku kolem sedmé hodiny ráno, přijeli ke statku již ve tři hodiny odpoledne. „Jaunting-car“, který mohl pojmout až deset osob, měl kromě nich i jiné cestující, takže když statkář a statkářka slezli, pokračoval v cestě k hlavnímu městu kerryského hrabství.
Murdock právě vyšel ze svého bytu, který se nacházel v koutku dvora, v němž se stýkaly přístřešky z pravé strany s hlavní budovou.
„Jelo se vám dobře, otče?“ zeptala se mladá žena, zatím co ji Martina objímala.
„Velmi dobře, Kitty.“
„Objevil jste v Limericku na trhu kapustové sazenice?“ ptal se Murdock.
„Ano, synu, pošlou nám je zítra.“
„A semena brukve?“
„Ano… ten nejlepší druh.“
„Dobře, otče.“
„Avšak ještě jiný druh semene jsem přivezl…“
„Jaký?“
„Dětské semeno, Murdocku, které se mi zdá být výborné jakosti.“ Murdock a jeho bratr vyvalovali oči, když spatřili v Martinině náručí dítě.
„Zde je chlapec,“ řekla Martina, „a Kitty nás obdaří podobným.“
„Ale vždyť ten ubožáček je zmrzlý!“ odpověděla mladá žena.
„Měla jsem ho přece po celou cestu dobře zabaleného do svého šálu,“ řekla statkářka.
„Rychle, rychle,“ dodal Martin, „zahřejme jej u teplého krbu a obejměme také babičku, která nás již očekává.“ Kitty převzala Malého Dobráčka z náručí Martiny a celá rodina se brzy shromáždila ve společné místnosti, kde stařenka seděla ve staré vycpané lenošce.
Podali jí dítě. Vzala je do náručí a položila si je na klín.
Malý Dobráček se tomu nebránil. Jeho oči přecházely z jednoho na druhého. Nerozuměl ničemu, co se kolem něho dělo. Nebyl na to zvyklý. Avšak jisté bylo, že dnešek se nepodobal včerejšku. Nebo to byl pouhý sen? Viděl kolem sebe samé dobré tváře, staré i mladé. Od svého procitnutí slyšel jen laskavá slova. Jízda v povoze, který ujížděl rychle krajinou, rozptýlila jeho zachmuřenou mysl. Jeho plíce se plnily čerstvým vzduchem, přesyceným ranními výpary křovin a květin. Dost teplá polévka jej před odjezdem posílila a po cestě, ačkoliv stále jen kousal do koláčů, které měla Martina ve své kapse, vypravoval jak mohl nejlépe o svém životě - o svém pobytu v „ragged-school“, který shořel, o dobré Gripově péči, jehož jméno se při jeho vyprávění stále opakovalo, pak o madam Anne, která ho nazývala svým synem, ale nebyla jeho matkou, a potom o zlém pánovi, kterého nazývali vévodou - jehož jméno již zapomněl - a který se ho chtěl zmocnit, a konečně o svém opuštění a jak se ocitl zcela sám na limerickém hřbitově. Z celého jeho vyprávění Martin a Martina Mac Carthyovi vyrozuměli pouze to, že neměl ani rodiče ani rodinu a že to byl ubohý nalezenec, kterého Prozřetelnost svěřila jejich péči.
Babička ho objala; byla velmi dojatá. Po ní ho objímali i ostatní, kteří byli rovněž dojati.
„A jak se jmenuje?“ ptala se babička.
„Říkal, že mu neříkali jinak než Malý Dobráček,“ odpověděla Martina.
„Nepotřebuje mít jiné jméno,“ řekl nato Mac Carthy, „a my mu budeme i nadále říkal tak, jak se vždy jmenoval.“
„Avšak až bude veliký?…“ namítl Sim.
„Bude stále tím Malým Dobráčkem!…“ odpověděla tiše stařenka a něžně chlapce políbila.
Takové tedy bylo přijetí našeho hrdiny ve statku. Svlékli jej z hadříků, které měl ještě stále jako Sib na sobě a nahradili je oděvem, který nosil Sim asi v jeho letech. Nebyl sice nový, ale zato čistý a teplý. Je nutné při této příležitosti poznamenat, že mu ponechali jeho vlněný trikot, který mu začínal již být těsný, avšak jak se zdálo, na kterém velmi lpěl.
Za chvíli s touto dobrou rodinou obědval; seděl na vysoké stoličce a ptal se sám sebe, jestli to všechno opět nezmizí. Avšak nikoliv! Nic nezmizelo, ani dobrá ovesná polévka, které měl plný talíř, ani kus uzeniny se zelím, jehož mu naložili do sytosti, ani koláč z vajec a krupičné mouky, který byl rozdělen stejnými částmi mezi stolující a zavlažován z velké konvice výborným mokem, zvaným „potheen“, který statkář lisoval ze sklizeného ječmene.
Jaké to bylo výborné jídlo! A k tomu chlapec viděl jen usměvavé tváře - snad kromě staršího bratra, který byl vždy vážný a dokonce poněkud smutný. Tu zvlhly Malému Dobráčkovi oči a po jeho tváři se řinuly velké slzy.
„Co je ti, Malý Dobráčku?…“ zeptala se ho Kitty.
„Nemusíš plakat,“ připojila babička.
„Všichni tě zde budou mít rádi.“
„A já ti přinesu hračky,“ řekl Sim.
„Však já nepláču…“ odpověděl Malý Dobráček.
„To není pláč!“ Skutečně to bylo spíš srdce, které tomu ubohému stvoření překypovalo vděčností.
„Nu… nu,“ řekl Mac Carthy hlasem, který nebyl ani dost málo zlý, „ještě pro tentokrát, můj chlapče, ale ujišťuji tě, že se zde nesmí plakat.“
„Nebudu už nikdy plakat, pane,“ odpověděl Malý Dobráček a vrhl se do náručí, které mu otevřela babička.
Martin a Martina si potřebovali odpočinout. Ostatně spát se chodilo na statku velmi brzy, protože bylo zvykem vstávat časně ráno.
„Kde umístíme dítě?“ zeptal se statkář.
„V mé místnosti,“ odpověděl Sim, „ve které mu přenechám jako malému bratrovi polovinu svého lůžka.“
„Ne, milé děti,“ odvětila babička.
„Nechte ho spát vedle mne; nebude mi překážet a budu se těšit, když budu pozorovat jeho spánek.“ Stařenčina přání

se nikdy nesetkala ani se stínem odporu. Udělali tedy jak žádala a brzy byla vedle její postele umístěna druhá postel, do které Malého Dobráčka ihned uložili.
Za svého několikatýdenního pobytu v limerickém Royal-Georges-Hotel si sice zvykl Malý Dobráček v bytě miss Anne Wastonové na bílé záclony a dobrou pokrývku, avšak něžnosti herečky k němu se nemohly vyrovnat laskavosti této po čestné rodiny. Snad si toho rozdílu také povšiml, zvlášť když jej babička políbila, ukládajíc se vedle něho.
„Ach! Děkuji… děkuji!…“ zašeptal.
To byla ten večer celá jeho modlitba, a není pochyb, že ani jinou neznal.
Pomalu nastávala zima. Žně byly právě skončeny. Venku okolo statku již nebyla práce, nebo jen velmi málo. Na tomto drsném území se nemohlo počátkem zimy zasévat pšeničné, ječmenné a ovesné zrní, neboť dlouhé a kruté mrazy by je zničily. Bylo to již vyzkoušené. Proto také Martin Mac Carthy čekal vždy do března nebo až do dubna, než zasel své obilniny, které vždy vybíral té nejlepší jakosti. Doposud pochodil dobře s tímto vyčkáváním. Hloubit brázdy do země na několik stop hloubky zmrzlé by bylo namáhavou prací a právě tak marnou, jako házet zrní na písek nebo pobřežní skály.
I Avšak není třeba se domnívat, že ve statku byli úplně bez zaměstnání. Především museli vymlátit zásoby ječmene a ovsa. Také za dlouhých zimních měsíců nescházela práce. Malý Dobráček to mohl potvrdit hned nazítří, neboť od prvního dne hleděl být nějak užitečný. Ještě za úsvitu se probudil a odebral se ke stájím, jakoby tušil, že by zde mohl být užitečný. Propána! Vždyť koncem roku bude mít šest let, a v šesti letech je přece schopen pást husy, krávy, dokonce i ovce, bude-li podporován dobrým psem!
Při snídani tedy, když měl před sebou svůj pohár teplého mléka, se o tom zmínil.
„Máš pravdu, milý chlapče,“ odpověděl Martin, „že chceš pracovat, neboť je nezbytné, aby si člověk dovedl vydobýt denní chléb…“
„A já si ho vydobudu, pane Martine,“ dopověděl Malý Dobráček.
„Ale vždyť jsi tak malý!“ namítla stařenka.
„To nevadí, madam…“
„Říkej mi babičko…“
„Nuže o… to nevadí, babičko! Budu tak spokojen, budu-li pracovat…“
„Budeš pracovat,“ řekl Murdock, který byl překvapen tak pevnou a rozhodnou povahou dítěte, které dosud znalo jen bídu života.
„Děkuji, pane.“
„Naučím tě ošetřovat koně,“ pokračoval Murdock, „a také na ně nasedat, nemáš-li strach…“
„Chci, chci,“ odpověděl Malý Dobráček.
„A já tě zase naučím opatřovat krávy,“ řekla Martina, „a vodit je, nebojíš-li se, že budeš bodnut…“
„Chci, chci, paní Martino.“
„A já ti ukáži, jak se hlídají na pastvě ovce,“ zvolal Sim.
„Chci, chci.“
„Umíš, maličký, číst?…“ zeptal se statkář.
„Trochu… a také psát velikými písmeny…“
„A co počítat?…“
„Ó ano, až do sta, pane…“
„Dobrá!“ pravila usmívající se Kitty, „naučím tě počítat až do tisíce a psát malým písmem.“
„Budu tomu velmi rád, madam.“
Skutečně toto dítě chtělo poznat všechno, co mu nabízeli. Bylo patrné, že bylo rozhodnuto prokázat vděčnost těmto hodným lidem za to, co pro ně právě udělali. Byl tak skromný, že si přál být na statku pouze malým služebníkem. Avšak jeho vážná povaha se zvlášť ukázala v odpovědi, kterou dal statkáři, když ten mu s úsměvem řekl:
„Nuže, Malý Dobráčku, staneš se u nás neocenitelným pomocníkem… Budeš-li všechny krávy, koně a ovce obstarávat, nezbude pro nás už žádná jiná práce. Ach tak! Jakou pak budeš žádat mzdu?“
„Mzdu?…“
„Ano!… Předpokládám totiž, že nebudeš pracovat zadarmo?…“
„Oh! To ne, pane Martine!“
„Jak?“ zvolala Martina dost překvapeně, „jak, kromě stravy, bytu a šatstva požaduješ ještě mzdu?…“
„Ano, madam.“ Všichni pohlédli na chlapce, neboť se jim zdálo, že právě pronesl něco neuvěřitelného.
Murdock, který ho pozoroval, se spokojil s tím, že řekl:
„Dovolte mu přece, aby se vyjádřil!“
„Ano,“ pronesla babička, „pověz nám, co chceš dostávat… Jsou to peníze?“ Malý Dobráček potřásl hlavou.
„Například korunu na den?“ řekla Kitty.
„Oh! Madam…“
„Tedy měsíčně?“ zeptala se statkářka.
„Paní Martino…“
„Snad tedy ročně?“ dodal Sim a propukl přitom ve smích.
„Korunu ročně!“
„Tak tedy, co chceš, můj chlapče?“ zeptal se Murdock.
„Vím, že jako my všichni chceš uhájit svůj život. I když je toho zpočátku málo, přece se konečně něco uspoří. Co chceš?… Penny nebo copper denně?…“
„Ne, pane Murdocku.“

„Tak vyjádři se už konečně."
„Nuže, pane Martine, dáte mi každý večer křemen…"
„Křemen?…" zvolal Sim.
„Pomocí těch křemenů chceš tedy získat jmění?"
„Nikoliv… avšak bude mne to přece těšit a za několik let, až budu veliký a jestliže budete vždy se mnou spokojeni…"
„Ujednáno, Malý Dobráčku," odpověděl Mac Carthy, „tvé křemeny vyměníme potom za pence nebo šilinky!" Všichni pochválili Malého Dobráčka za jeho výborný nápad a ještě ten večer mu dal Martin Mac Carthy křemen, který vzal z řečiště Cashenu, kde jich byly miliony. Malý Dobráček ho uložil co nejpečlivěji do starého hliněného hrnce, který mu dala babička a z něhož si udělal svou spořitelničku.
„Neobyčejné dítě!" řekl Murdock svému otci.
Ano, jeho dobrá povaha se neporušila ani hrubým zacházením Thornpipea, ani špatnými radami, které mu dávali v „ragged-school".
Rodina, která ho poznávala blíž a blíž tak, jak plynuly týdny, si musela všimnout jeho vrozených vlastností. Nescházela mu dokonce ani ta veselost, s níž se setkáváme i u těch největších ubožáků chudého Irska.
Avšak přece nebyl z těch gaminů, kteří lelkují od rána do večera, jejichž oči těkají z jednoho předmětu na druhý a jejichž pozornost odvrací každá moucha nebo motýl. Stále jen přemýšlel a pátral po příčinách různých jevů a kladl otázky jednomu nebo druhému, a dychtil po poučení. Jeho očím nic neušlo. Nenechal povalovat se na zemi předmět třeba i nejnepatrnější ceny. Shýbal se pro každý špendlík jako pro šilink. Své šaty udržoval v čistotě a své toaletní potřeby vždy co nejúzkostlivěji šetřil. Pořádek mu byl vrozený. Když k němu někdo mluvil, odpovídal zdvořile a vždy si nechal vysvětlit odpovědi, kterým nerozuměl. Zároveň dělal neobyčejné pokroky v psaní. Zvlášť počty velmi lehce chápal, a vůbec se přitom nepodobal takovým Inandiům a Mondeuxům, kteří sice v mládí činili svými schopnostmi hotové zázraky, avšak úplně je pozbyli v pokročilejším věku. Lehce kombinoval z hlavy takové početní výkony, ke kterým by jiné děti potřebovaly pero. Murdock si s překvapením všiml, že veškeré své počínání řídil Malý Dobráček jedině podle správného usuzování.
Sluší se ještě podotknout, že díky babiččiným hodinám se co nejhorlivěji začal řídit Božím přikázáním, které předepisuje katolická víra, tak hluboce zapuštěná do srdce Irska. Každý den vroucně vykonával svou ranní a večerní pobožnost.
Nastala zima - velmi krutá zima, štvaná ostrými větry a zuřivými přívaly, které v podobě smrští řádily v údolí Cashenu. Několikrát měli ve statku obavy, že střechy budou poryvem větru odtrženy a zdi se slámou na některých místech rozbořeny. Žádat „middlemana" Johna Eldona, aby dal statek opravit, by bylo marné. Proto byl Martin Mac Carthy nucen provádět opravy sám za pomoci svých dětí. Kromě mlácení obilí nastaly ještě jiné důležité práce: tu a tam se musel opravit došek, jinde zase ucpat trhlina ve zdi a zvlášť plot se musel na mnohých protržených místech opět zacelit.
Ženy zatím měly na starosti různé práce: babička u krbu předla a Martina dohlížela s Kitty na stáje a drůbežárny. Malý Dobráček se od nich ani nehnul a pomáhal jak nejlépe uměl. Vědělo všem, co se týkalo hospodářství. Byl-li příliš mladý na to, aby mohl obstarávat koně, skamarádil se s oslíkem, při práci sice svéhlavým, avšak jinak zcela přítulným hovádkem; brzy s ním uzavřel přátelství, které oslík rád opětoval. Snažil se, aby jeho oslík byl vždy tak čistý jako on sám, za co se mu dostalo od Martiny plného uznání. Ovšem s vepři to byla marná práce a nakonec se jí musel zříci. Co se týká ovcí, když je opět a opět přepočítával, zaznamenal si jejich počet - bylo jich sto a tři - do starého zápisníku, který mu darovala Kitty. Jeho zájem všechno si zapsat se stále stupňoval, takže se skutečně dalo domnívat, že z toho dostával v „ragged-school" lekce od povedeného Bodkinse.
Tuto jeho náklonnost objevila v obzvlášť vysokém stupni Martina, když šla pro několik vajec, která byla uschována na zimu.
Právě chtěla vzít asi tucet vajec, která jí padla pod ruku, avšak Malý Dobráček zvolal:
„Tato neberte, paní Martino!"
„Nebrat je?… A proč?…"
„Protože by to nebylo podle pořádku."
„Podle jakého pořádku?… Copak nejsou tato slepičí vajíčka všechna stejná?…"
„Ovšemže ne, paní Martino. Chcete právě vzít osmačtyřicáté, ale měla byste vzít napřed sedmatřicáté… Jen se podívejte!" A tu Martina opravdu zpozorovala, že každé vejce mělo na skořápce číslo, které tam Malý Dobráček napsal inkoustem. Protože statkářka potřebovala dvanáct vajec, měla je vzít podle jejich číslování - tedy od sedmatřiceti k osmačtyřiceti, a ne od osmačtyřiceti k devětapadesáti.
Tak to také udělala a chlapce za to pochválila.
Když o této příhodě vyprávěla při snídani, pochvala se jen znásobila a Murdock se ujal slova:
„Máš tedy, Malý Dobráčku, spočítány i všechny slepice a kuřata v drůbežárně?"
„Jistě," odpověděl chlapec; otevřel svůj zápisník a dodal:
„Slepic je třiačtyřicet a kuřat devětašedesát!" Tu Sim poznamenal:
„Měl bys také spočítat, kolik má každý pytel ovsa zrní…"
„Nedělejte si z něho legraci, mé děti!" řekl Martin Mac Carthy.
„Dokazuje tím, že má smysl pro pořádek, a kdo dbá na pořádek v malých věcech, pečuje o něho zpravidla také ve věcech důležitých, i ve svém životě." Poté se obrátil k dítěti a zeptal se ho:
„A co je s tvými křemeny, které ti každý večer dávám?…"
„Jsou schovány v mém hrnci, pane Martine," odpověděl Malý Dobráček.
„Mám jich už sedmapadesát." Opravdu to bylo již sedmapadesát dnů, co přišel na Kerwanův statek.
„Nu!" podotkla babička, „to by mu již vyneslo sedmapadesát pencí, když budu počítat křemen za penny…"

„Hej, Malý Dobráčku," prohodil Sim, „to by sis mohl za tolik peněz koupit koláčů…"
„Koláče?… Ne, Sime… Koupil bych si raději krásné sešity, abych mohl psát!"

* * *

Konec roku se blížil. Po bouřlivém listopadu nastoupily kruté mrazy. Tlustá pokrývka zmrzlého sněhu se rozprostírala po veškeré půdě.
Bylo to uchvacující divadlo pro našeho chlapce vidět stromy, celé zahalené jíním a ledovými rampouchy. Na okenních tabulích se srážela vlhkost do krystalů nespočetných tvarů, které tvořily krásné kresby…
Řeka byla úplně zamrzlá a na povrchu se tvořily z ledovců ohromné nakupeniny. Ovšem tyto fenomenální zimní výjevy pro něho nebyly novinkou; vždyť si jich mohl častěji všímat, když běhával galwayskými ulicemi až do Claddaghu.
Avšak za této svízelné doby svého trudného života byl sotva oblečen, po sněhu chodil bosý a ostrý severák pronikal jeho hadry. Jeho oči plakaly, jeho uši byly omrzlé. Když se pak vrátil do „ragged-school", nebylo pro něho místo ani u ohniště…
Jak se nyní cítil šťastným a spokojeným mezi lidmi, kteří jej milovali!
Zdálo se mu, že jejich láska ho zahřívá víc než oděv, který ho chránil před ostrými severáky, víc než zdravá strava, kterou mu předkládali, a víc než plameny praskajícího dřeva v krbu. A stále víc a víc se cítil zahrnován laskavostí, zvlášť od té doby, kdy začal svým dobrodincům pomáhat při práci. Byl skutečně jako doma. Měl babičku, měl matku, bratry, rodiče… Umínil si zůstat mezi nimi, nikdy je neopustit, zde chtěl, aby mu míjel jeho život, zde také chtěl hájit svou existenci…
Myšlenka, že má hájit svou existenci, jak mu řekl Murdock, jej nikdy neopouštěla.
Jakou radost pocítil, když se poprvé mohl zúčastnit jednoho z nejzasvěcenějších svátků v irském kalendáři!
Nastal den 25. prosince. Byl to Christmas, den narození Páně. Malý Dobráček věděl, s jakou historickou událostí souvisí tento svátek, který ten den křesťané oslavují. Nevěděl však, že je to zároveň největší rodinný svátek ve Spojeném království. Mělo to být pro něho teprve překvapení. Ráno zpozoroval, že se konají jakési přípravy. Ale protože babička, Martina a Kitty úplně mlčely, bál se jich zeptat na příčinu.
Bylo však jisté, že ho zavolali, aby se oblékl do svých krásných šatů, a že Martin Mac Carthy se svými syny, babička se svou dcerou a Kitty byli již od rána oblečeni do svátečního oděvu, a chystali se po dvojkolce jet do kostela v Siltonu. Ve svátečním oděvu již zůstali po celý den.
Malý Dobráček si také všiml toho, že oběd bylo dvě hodiny později a už byla téměř noc, když byl ve společné místnosti upraven stůl, který byl ozářen množstvím světel. Potom viděl, že se při této nádherné tabuli předkládaly velmi dobré věci - jedlo se o tři nebo čtyři jídla víc než obyčejně - a zavlažovalo se z velké konvice pěnivým pivem. Pak následoval ohromný koláč, který připravily Martina a Kitty podle receptu, který se v rodině uchovával již od zkušené prababičky.
Nemusíme podotýkat, že se vesele jedlo a pilo. Všichni se radovali.
Také Murdock vybočil více než míval ve zvyku. Avšak když ostatní se hlasitě smáli, on se pouze usmíval. Skutečně, úsměv byl u něho jako sluneční paprsek za mlhy. Nejvíce ze všech se radoval Malý Dobráček zvlášť z vánočního stromku, umístěného uprostřed stolu a ozdobeného stuhami a zářícími světly, které stále prskaly jiskrami mezi větvemi.
Náhle mu babička řekla:
„Podívej se dobře pod větve, mé dítě… Myslím, že tam bude něco pro tebe!" Malý Dobráček se nedal pobízet. Jaké pocítil štěstí, jaká červeň radosti mu vstoupila do obličeje, když odtud vyňal krásný irský nůž, který se i se svou pochvou nacházel v koženém opasku.
Byl to jeho první vánoční dárek, který dostal. Jak byl hrdý, když mu Sim pomáhal připnout tento opasek kolem pasu.
„Díky… babičko… díky vám všem," zvolal, a pobíhal od jednoho k druhému.

X. KAPITOLA
Co se přihodilo v Donegalu

Nastal okamžik zmínit se o tom, že již dávno dostal statkář Mac Carthy nápad pátrat po dřívějších osudech svého malého svěřence. Dobráčkovy příhody byly ve statku známy jen od té doby, kdy jej milosrdní obyvatelé Westportu vyrvali ukrutným rukám loutkáře.
Avšak kde a za jakých okolností žila tato malá bytost před tím? Víme, že Malý Dobráček si uchoval jen nejasnou vzpomínku na to, že bydlel v nějaké zapadlé vsi v hrabství Donegal u jakési zlé ženy zároveň s jedním, nebo dokonce s dvěma děvčátky. Tímto směrem se tedy neslo veškeré pátrání Martina Mac Carthyho.
Avšak všechno jeho pátrání mělo jen ten výsledek, že v donegalském sirotčinci nalezl stopu osmnáctiměsíčního dítěte, zaznamenaného pod jménem „Malý Dobráček", které bylo později posláno do kterési vsi v hrabství k jedné z těch žen, které se za peněžitou odměnu staraly o podobné sirotky.
Doplňme nyní pátrání Mac Carthyho zprávami, které jsme získali důkladnějším hledáním. Bude to ostatně společná historie všech malých ubožáků, spoléhajících jen na milosrdenství veřejnosti.
Hrabství Donegal je se svými dvěma sty tisíci nejchudších obyvatel z hrabství v Ulsteru a snad i z celého Irska. Před několika lety tam přišly sotva dvě žíněnky a osm slamníků na čtyři tisíce obyvatel. Neúrodným teritoriím severu nescházejí pracovní síly, avšak čeho se zde vůbec nedostává, to je orná půda. I ten nejneúnavnější pracovník se setkává s nezdarem. Kam oči dohlédnou, není vidět nic než neúrodné rokle, pusté úžlabiny a pahorkatiny, rozsáhlé kamenité pouště, písčité duny, rašeliniště, která čiší zhoubnými výpary, a bažinatou zemi, nad kterou se pnou pohoří

Glendowan a Derryveagb, - jedním slovem je to „země roztříštěná“, jak říkají Angličané. Pobřeží se rýsuje v podobě zátok a fjordů, mělčin a přirozených zářezů, rovněž jako jeskyňovitých útvarů, do kterých vnikají větry z širého moře, a obrovských vroubených žulových skal, o které se tříští mořské vlny s nesmírným hukotem.
Donegal je vystaven útokům bouří, ženoucích se z Ameriky a přibírajících na ploše tří tisíc mil různé víry a přívaly. Byl by opravdu třeba břeh ze železa, aby mohl odporovat těm strašným příbojům ze severozápadu.
Donegalská zátoka, vnikající do země v podobě žraločí čelisti a chovající v sobě ještě rybářský přístav stejného jména, trpí těmito atmosférickými poryvy, které jsou přesyceny tříští mořských vln. Také městečko, ležící v pozadí zátoky, je po celý rok široce otevřeno větrům. Ani záclony pahorků nejsou schopny zastavit mořské uragány, které tedy stejně prudce napadají vesničku Rindok, vzdálenou asi sedm mil od Donegalu.
Vesničku?… Nikoliv. Pouze asi devět nebo deset baráků, rozptýlených při vchodu do úzké soutěsky, ze které v létě vytéká nepatrný pramínek, v zimě ohromný příval. Z Donegalu do Rindoku nevede vůbec silnice; pouze několik stezek, po kterých taktak že jen projedou vozíky, tažené těmi chytrými a opatrně stoupajícími irskými koňmi. Tu a tam se zde objeví i „jaunting-car“. Ačkoliv Irskem křižovaly různé železnice, zdálo se, že je ještě daleko doba, kdy budou vlaky pravidelně projíždět hrabstvím Ulster. Ostatně proč také? Městečka a vesnice jsou zde pořídku. Cestující se vždy raději zastaví v nějakém statku než ve vesnici.
Avšak tu a tam se objevují zámky, obklopené zelení a okouzlující oči svými fantastickými ozdobami anglosaské architektury. Mezi jinými, poněkud na severozápad od Milfordu, se pne uprostřed ohromného pozemku devadesáti tisíc akrů, který patří hraběti z Leitrimu, panské sídlo Carrikhart.
Chýše nebo baráky vesničky Rindok, které se tam všeobecně nazývají „cabins“, (cabin - chýše, kabina) mají všechny jen doškové střechy, které ovšem nechrání dostatečně proti zimním dešťům. V létě jsou však pokryty rozmanitými květy levkojí a netřesku. Došková střecha spočívá na stěnách z usušeného bláta, zesíleného špatným štěrkem. Dům má však tolik trhlin a děr, že se nemůže rovnat ani s divošskými „ažupami“, ani s „isbami“ obyvatel Kamčatky. Je to ještě něco horšího než peleš nebo zbořeniště. Nikdo by neuvěřil, že v takových nečistých děrách bydlí nějaký lidský tvor, kdyby z otvoru ve střeše, zarostlého květinami, nevystupoval pramínek kouře. Avšak tento kouř není způsoben ani dřívím ani uhlím, ale rašelinou, vytaženou z okolních močálů, zvaných „bogs“, špinavých kaluží světle zrzavé barvy, všude prorostlých vřesem, z nichž obyvatelé Rindoku dobývají podle potřeby své palivo. (Irská rašeliniště, takzvané červené nebo černé „bogs“, se rozprostírají na ploše větší než 12 000 čtverečních kilometrů, tedy na sedmině celého ostrova; jsou rozloženy do průměrné hloubky osmi metrů a zaujímají 96 milionů kubických metrů.) Je tedy méně se obávat uprostřed těchto nevlídných krajin smrti zimou, za to však tím více je možné se obávat smrti hladem. Půda vydává jen v nepatrném množství zeleninu a plodiny. Všechno zde hyne, s výjimkou brambor.
A co jí rolník v donegalském hrabství k této zelenině? Někdy husu nebo kachnu, které jsou více divoké než domácí. Zajíci a králíci patří pouze landlordovi. V roklích žily tu a tam také kozy, dávající trochu mléka, a černoštětinatí vepři, kteří si musí namáhavě vyhledávat potravu. Vepř je zde pravým přítelem lidí a vykonával podobné služby jako pes v krajinách méně nepříznivých. Byl to „gentleman, který platí rentu“, jak se o něm správně vyjádřila Mile Bovetová.
Jedna z těch nejbídnějších chýší vesničky Rindok se skládala z jediné místnosti, která se zavírala červotočivými dveřmi se zkřivenými veřejemi; dva otvory zprava a zleva, dovolovaly přes přepážky suché slámy přístup světlu a také vzduchu; na zemi byla tlustá vrstva nečistoty; z krokví visely cáry pavučin; vzadu byl krb s komínovou rourou, která vedla až ke střeše; v jednom koutě bylo na zemi bídné lůžko, v druhém pouhé stelivo. Nábytek se skládal z rozviklané stoličky, porouchaného stolu, ze škopku, na němž byly pruhy zelenavé plísně a z vrzajícího kolovrátku. Nádobím byl hliněný hrnec a pánev, pak několik misek, které nebyly nikdy umývány a málokdy vytírány, nepočítaje v to několik lahví, které byly plněny v potoce, když už whisky nebo gin, který dříve obsahovaly, byly vypity. Tu a tam visely nebo ležely věchty a cáry, nepodobající se už v ničem šatstvu. Špinavé prádlo se máčelo buď ve kbelíku nebo se sušilo na horním trámu. Na stole ležela neustále metla, která byla stálým užíváním roztřepená.
Byla to bída v celé své hrůze - v podobné bídě hnijí ty nejhorší byty v Dublinu nebo v Londýně, v Clerkenwellu, v Saint Giles, v Marylebone a na Whitechappelu - irská bída, to byla nejhroznější bída, která vůbec existovala v ghettech East Endu. Ovšem vzduch v donegalských úžlabinách není nakažen městskou morovinou; atmosféra, kterou zde vydechují hory, je skutečně občerstvující; plíce nevdechují smrtonosné miasmy, ten chorobný pot velkých měst.
Je samozřejmé, že lůžko bylo v této boudě vyhrazeno pro „Hardu“, stelivo na zemi pro děti - ovšem metla také. Označení „hard“ čili „tvrdá“, jak ji nazývali, se pro ni dobře hodilo.
Byla z těch nejohyzdnějších a nejsurovějších babizen, jaké si jen dovedeme představit: stará čtyřicet až padesát let, silná, vytáhlá a suchá, s vlasy rozcuchanými jako ježibaba, s očima zarostlýma ryšavým houštím obočí, s ostrými zuby, s nosem jako zobák, s rukama vyzáblýma a kostnatýma, které se svými pazourovitými prsty podobaly spíš nějaké tlapě než ruce, s dechem páchnoucím alkoholem, v zaplátované košili a v roztrhané haleně a s bosýma nohama, na kterých byla kůže tak ztvrdlá, že by ji ani křemeny nedokázaly odřít.
Tato dračí žena se zaměstnávala předením lnu, jak to bylo na irském venkově zvykem, zvlášť u selek v provincii Ulster. Toto zpracování lnu bylo dost výnosné, ačkoliv by se nevyrovnalo výtěžku jen poněkud lepší půdy.
Avšak k této práci, která jí denně vynášela několik pencí, si Harda přibrala ještě jiné zaměstnání, ke kterému byla zcela nezpůsobilá. Vychovávala totiž malé děti, které jí svěřoval „baby-farming“ (ústav pro děti - nalezinec). Když byl sirotčinec ve městě přeplněný anebo když zdraví malých ubožáčků vyžadovalo venkovský vzduch, posílali je k takovým matronám, které prodávaly svou mateřskou péči jako nějaké zboží za dvě nebo tři libry šterlinků ročně. Když pak dítě dosáhlo věku pěti nebo šesti let, posílalo se zpět do sirotčince. Avšak výdělek taková pronajímatelka dětí neměla žádný, neboť částka, která se povolovala na výživu dítěte, byla nepatrná. Proto také když dítě padlo do rukou takové ženy bez srdce - a to se většinou stávalo - podlehlo často surovému zacházení a hladu. A kolik těchto lidských broučků se již nevrátilo do sirotčince!… Bylo to tak alespoň před vyhlášením zákona na ochranu dětí z roku 1889, čímž,

díky přísnému dohledu na jednání vyděračů „baby-farming“, se značně zmenšila úmrtnost dětí, vychovávaných na venkově.
Musíme však poznamenat, že v této době se dohledy vykonávaly málo nebo vůbec. Harda se tedy nemusela v zapadlé vsi Rindok obávat ani návštěvy nějakého inspektora, ani žádné stížnosti od svých sousedů na sebe, neboť ti se svou vlastní bídou stali úplně necitelnými.
Z donegalského sirotčince jí byly svěřeny tři děti: dvě malá děvčátka, jedno čtyř a druhé šest a půlroční, a malý chlapeček, kterému byly sotva dva roky a devět měsíců.
Ovšem byly to děti opuštěné, dokonce sirotci, nalezení na veřejné silnici. Na každý pád nebyli známi jejich rodiče a nepochybně je nikdo nikdy nenajde. Vrátí-li se do Donegalu, čeká na ně práce ve „work-houses“, (ústavy nucené práce) protože budou již velcí, v těch „work-houses“, se kterými se setkáváme nejen ve městech, ale i v městečkách a někdy dokonce i ve vesnicích Velké Británie.
Jak se nayývaly tyto děti, nebo lépe řečeno, jaké dostaly jméno v sirotčinci? Na to odpovíme, že jména se dávala taková, jaká se právě namanula. Ostatně na jméně mladšího z děvčátek nezáleží, protože se již blížilo k svému konci.
Starší děvčátko se jmenovalo Sissy, zkratka jména Cecilia. Bylo to hezké dítě s plavými vlasy, které lépe pěstované by si zachovaly svou měkkost a hebkost, s velkýma modrýma očima, které pohlížely rozumně a roztomile; svou jasnost však stálým pláčem pozbyly. Přepadlé tváře, bledá pleť, vyhublé končetiny, vpadlá prsa a boční klouby, vyčnívající z cárů a rovněž jako cáry odřené svědčily o surovém zacházení, jakému bylo děvčátko vydáno. Bylo však obdařeno trpělivou a rezignující povahou a přijímalo tento trpký život bez reptání; nedovedlo si ani představit, „že by mohlo být někdy jinak“.
Odkud by se také mohlo dozvědět, že jsou také děti, milované svými matkami, zahrnované pozorností a něžností, jimž neschází ani vřelý polibek ani dobré šatstvo a dobrá strava? To nebylo v sirotčinci, kde s jí rovnými zacházeli hůř než s těmi nejposlednějšími zvířaty.
Ptal-li by se někdo na jméno chlapce, museli bychom odpovědět, že neměl vůbec jméno. Byl nalezen jako šestiměsíční nemluvně na rohu jakési uličky v Donegalu zamotán do kousku hrubého plátna; tvář měl zmodralou mrazem a sotva dýchal. Přenesli jej do sirotčince, zařadili mezi ostatní děti a nikdo nespěchal dát mu nějaké jméno. Co také chcete, vždyť to byl nalezenec! Obyčejně jej nazývali „Little Boy“ čili „Malý Dobráček“, a viděli jsme, že toto kvalifikační příjmení mu také zůstalo.
Ačkoliv Grip a miss Anne Wastonová stále tvrdili, že Malý Dobráček pochází z bohaté rodiny, které byl ukraden, bylo přece pravděpodobné, že to tak není. To bývá pouze v románech!
Z těchto tří kusů, - není to snad to pravé slovo? - které byly poslány této babizně, byl Malý Dobráček nejmladší; měl teprve dva roky a devět měsíců. Měl hnědé vlasy a zářící oči, které slibovaly stát se energickým, jestliže by je ovšem smrt předčasně neuzavřela. Složení těla ukazovalo, že vyroste v silného chlapce, jestliže totiž nedostatečná strava a smrtonosný vzduch tohoto nečistého hnízda nezastaví jeho tělesný vývoj předčasnou křivicí. Nicméně je nutné podotknout, že tento malý chlapec, kterému byla vdechnuta veliká životní síla, měl zvítězit nade všemi těmi nákazami, které obyčejně přinášejí smrt. Protože byl stále hladový, nevážil ani polovinu toho, co by měl ve svém věku vážit. Po celou dlouhou irskou zimu křehl mrazem, protože neměl nic jiného než roztrhanou košilku a přes ni kolem boků starý kus sametu se dvěma otvory pro ruce. Avšak jeho pevné bosé nohy se statečně opíraly o půdu. Sebenepatrnější péče by rychle vrátila tomuto jemnému lidskému ústrojí sílu, ze které by se později vyvinula inteligence a činnost. Avšak kde měl najít tuto péči - ledaže by přišly nečekané události - a z čí ruky by jí měl dosáhnout?
Jen slovo o nejmladším děvčátku. Zdlouhavá horečka je sžírala.
Život z něho prchal jako voda z puklé nádoby. Bylo rozhodně třeba léků, avšak ty byly drahé; bylo třeba lékaře, avšak který lékař z Donegalu by vážil cestu kvůli tomuto ubohému stvoření, o kterém se ani nevědělo, kde se narodilo?
Kromě toho Harda nikdy nepomýšlela na to, aby se kvůli němu zadlužovala. Za toto dítě, stojící už jednou nohou v hrobě, dostane přece ze sirotčince jiné, a neztratí přitom alespoň těch několik šilinků, které se na nich pokoušela vydělat.
Protože gin, whisky a pivo neproudí v rindockých potůčcích, vyplývá z toho, že většinu příjmů, které Harda dostávala, pohlcovala její náchylnost k pití. A tak z padesáti šilinků, které přijala v lednu na celý rok za jedno dítě, jí ihned zbylo jen deset nebo dvanáct. Z čeho tedy měla živit své svěřence? Ovšem ona se nemusela obávat, že zahyne žízní, neboť v kterémsi koutě měla ukryto několik lahví, zato však děti umíraly hladem.
Taková byla situace. Často o tom Harda přemýšlela, ovšem pokud jí to její alkoholem zaplavený mozek dovoloval. Co kdyby žádala od sirotčince za přídavek k platu?… Avšak to by bylo marné… odepřeli by. Bylo ještě mnoho jiných dětí, pro které veřejné milodary sotva stačily. Ještě by mohla být donucena vrátit své svěřence a ztratila by tak svůj denní chléb - mnohem správněji by bylo řečeno „denní gin“.
Této myšlenky se hrozila, avšak vůbec se jí nedotklo to, že malí červíčkové již od včerejška nesnědli ani sousto.
Výsledek těchto úvah byl ten, že se dala do nového pití. A když už děvčátko nebo chlapec nedovedli zadržet sténání, nemilosrdně je tloukla. Žádali-li o chléb, odpovídala tak prudkými šťouchanci, že se postižený zapotácel; když pokorně prosili, dostalo se jim jen ran. Tak to však nemohlo déle trvat. Za těch několik šilinků, které jí ještě v kapse zbývaly, bylo rozhodně zapotřebí koupit nějaké potraviny, protože kredit již nikde nebyl.
„Ne… ne!… ne!…“ opakovala stále a stále.
„Ať raději pojdou hladem, ohavy!“ Byl říjen. Uvnitř zapadlé chatrče, nedostatečně uzavřené, byla zima velmi citelná a střechou, která byla už holá jako kmetova hlava, vnikal dovnitř podzimní déšť. Vítr skučel mezi skulinami odstávajících prken a trámů. Slabý ohýnek z rašeliny nedokázal udržet alespoň snesitelnou teplotu. Sissy a Malý Dobráček se tlačili těsně jeden k druhému, ale nedokázali se ani trochu zahřát.
Zatímco malou nemocnou lomcovala na otepích slámy horečka, přecházela babizna sem a tam nejistým krokem, a

zachycovala se zdí.
Malý Dobráček měl štěstí, že se jí nepostavil do cesty, neboť by ho jistě odkopla až někam do kouta. Sissy klečela vedle nemocné a svlažovala její rty studenou vodou. Chvílemi pohlížela ke krbu, ve kterém byla rašelina již na zhasnutí. Také hrnec nestál na třínožce; ostatně by nebylo do něho co vložit.
Harda si hučela stranou mezi zuby:
„Padesát šilinků!… A s padesáti šilinky mám živit jedno děcko!… A kdybych požádala ty ničemy v sirotčinci o přídavek, tak mne pošlou ke všem čertům!“ To bylo pravděpodobné, dokonce zcela jisté. Avšak i kdyby tento přídavek dostala, nevedlo by se dětem lépe.
Minulý den byly snědeny poslední zbytky husté kaše z ovesné mouky, vařené ve vodě na způsob bretonské krupice a nazývané „stirabout“, takže nikdo v chatrči - nevyjímaje ani Hardu - neměl již od včerejška nic v ústech. Harda pila jen gin a byla rozhodnutá nevydat z částky, která jí ještě zbývala, ani jediný penny na potraviny. Tak jí ovšem nezbylo nic jiného, než nasbírat na pustých polích sem a tam pohozené brambory.
Náhle se venku rozlehlo chrochtání. Dveře byly odstrčeny a do chýše vnikl vepř, který patrně právě bloudil blátivými uličkami.
Vyhladovělé zvíře začalo slídit po všech koutech a hlasitě přitom chrochtalo. Harda zavřela dveře, avšak vůbec se nesnažila zvíře vyhnat, ale pohlížela na ně jen bloudivým zrakem opilce.
Sissy a Malý Dobráček povstali, aby se vyhnuli vepři. Zatím zvíře rozkutalo rypákem špinavou půdu, až konečně, vedeno pudem k vyhaslému krbu, našlo v našedivělé rašelině velký brambor, který se tam zakutálel. Vrhlo se na něj, zachrochtalo a uchopilo ho do svých čelistí.
Malý Dobráček to zpozoroval. Puzen hladem se vymrštil, skočil na vepře a vyrval mu brambor, vydávaje se přitom do nebezpečí, že bude pošlapán a pokousán. Nato začal i se Sissy trhat brambor dobrými zuby.
Zvíře zůstalo nehnutě stát; náhle se ho zmocnila zuřivost a skokem se vrhlo na dítě.
Malý Dobráček se snažil uniknout i s kouskem bramboru, který držel v ruce, avšak byl zvířetem poražen a bez zakročení Hardy by neunikl ostrým zubům rozlíceného vepře, ačkoliv mu i Sissy spěchala na pomoc.
Otupělá pijačka, která na všechno hleděla, začala konečně chápat.
Popadla palici a začala vší silou tlouci vepře, který nemínil od své kořisti upustit. Bylo možné se obávat, že nejistě vedené rány roztříští hlavu Malému Dobráčkovi, a kdo ví, jak by tato scéna dopadla, kdyby se v tom zvenčí neozvalo lehké klepání na dveře.

XI. KAPITOLA
Naděje na odměnu

Harda se zarazila. Nikdy zatím nikoho nenapadlo vstoupit do této boudy. A k tomu ještě proč klepat? Stačilo vzít za kliku.
Děti se uchýlily do kouta, kde hltavě dojedly brambor, přitom otevíraly co nejvíce ústa, protože byl hodně veliký.
Klepání se ozvalo znovu a bylo už poněkud silnější. Zdálo se, že to byl naléhavý návštěvník, který však neztrácel trpělivost. Byl to snad nějaký pouliční žebrák, přicházející prosit o almužnu?… O almužnu v této boudě! V této chatrči, která by sama potřebovala almužnu!
Harda se vzpřímila jak nejlépe na svých nohou mohla a udělala směrem k dětem výhružný posunek. Bylo možné, že to byl inspektor z Donegalu, proto nesměl slyšet, jak tito chudáčci sténají hladem.
Dveře se otevřely, vepř vyklouzl a vyrážel ze sebe zuřivé chrochtání.
Muž, který se objevil na prahu, jím byl málem povalen. Ihned se však napřímil a místo, aby se hněval, tvářil se, jakoby se chtěl ještě omlouvat za své obtěžování. Jeho poklona platila právě tak nečistému vepři jako neméně čisté babizně uvnitř. Ostatně nemohl být ani překvapený, že viděl z té nevzhledné boudy vycházet vepře.
„Co chcete… a kdo jste?“ zeptala se Harda drsně a zastoupila mu cestu.
„Jsem agent, dobrá paní,“ odpověděl člověk.
Agent?… To slovo ji ohromilo. Je to tedy agent z „baby-farming“, ačkoliv dohled byl tak řídký, že se dosud ani jeden inspektor ve vesničce Rindok neukázal? Přišel tedy z donegalského sirotčince ohledně dětí, poslaných na venkov? Ať tak nebo tak, jakmile se v chatrči objevil, začala Harda spouštět stavidla své výmluvnosti.
„Odpusťte, pane, odpusťte!… Přicházíte právě když jsem zaměstnána čištěním… Podívejte se jen na tyto roztomilé maličké, jak se jim daří!… Právě snědly děti svou dobrou míru krupičné polévky… Je samozřejmé, že mluvím pouze o děvčátku a chlapci… neboť druhá holčička je bohužel nemocná… ano… souží ji zlá horečka, kterou nemohu vůbec utišit. Právě jsem se chtěla odebrat do Donegalu pro lékaře… Ubohá stvoření, jak je mám ráda!“ A se svou divokou fyziognomií a strhaným pohledem vypadala jako tygřice, která se marně snaží tvářit se jako kočka.
„Pane inspektore,“ mluvila dál, „kdyby mně jen ze sirotčince dali několik peněz, abych mohla koupit léky… Máme právě jen na výživu…“
„Nejsem inspektor, dobrá paní,“ odpověděl muž slaďounce.
„Kdo tedy jste?…“ zeptala se dost hrubě.
„Jsem zástupce pojišťovací společnosti.“ Ano, byl to jeden z těch dohazovačů, jimiž se irský venkov hemží jako špatná půda bodláčím. Chodí od vesnice k vesnici a pojišťují život dětí, co je však za podmínek, jakými to provádějí, tolik, jako pojišťovat jejich smrt. Zaplatí-li rodiče nebo poručník - jak hrozné je pouze na to pomyslet - několik pencí měsíčně (ovšem jsou to jen takoví mrzcí lidé jako byla Harda), mají jistotu, že zemře-li jim dítě, dostanou odškodné tři nebo čtyři libry šterlinků. Je to tedy nabádání ke zločinům a tak mocná vzpruha, že z ohromné úmrtnosti dětí se stalo zrovna národní nebezpečí. Právem tedy jistý Day, prezident porotního soudu ve Willtshire jednal s takovými ústavy, které

tento obchod prováděly, zcela jako s úkladnými vrahy.
Ovšem zákonem z roku 1889 nastalo v této věci značné zlepšení a není tedy divu, že „Národní společnost, pátrající po ukrutnostech, páchaných na dětech“, má nyní dobré výsledky.
Kdo však neužasne, kdo se nezarmoutí, kdo se nezačervená nad tím, že ke konci 19. století byl třeba takový zákon u civilizovaného národa, zákon, který zavazuje rodiče „živit své děti“ a nutí i poručníky nebo zodpovědné dozorce „starat se o nedospělé děti, které jsou svěřeny jejich péči“, a to pod trestem až do dvou let nucené práce?
Ano! Zákon je třeba zavést tam, kde by měl stačit pouhý přirozený cit!
Avšak v té době, kdy se odehrává naše vyprávění, se ještě neprováděly ochranné dozory ve prospěch dětí, svěřených od sirotčinců venkovským pronajímatelkám.
Agent, který se Hardě právě představil, byl muž čtyřiceti až padesátiletý, lstivé a pokrytecké tváře, přesvědčujících pohybů a nasládlé mluvy. Byl to pravý typ těch dohazovačů, kteří myslí jen na zisk a kterým jsou všechny prostředky k jeho dosažení dobré. Způsob, jakým se k babizně choval, svědčil o tom, že i zde chce „sklidit výdělek“. Lichotil jí a tvářil se, jakoby nepozoroval, v jak hnusném stavu se nacházejí její oběti, dokonce ji ještě chválil za její lásku, jakou prý k dětem chová.
„Dobrá paní,“ navázal, „račte se mnou na okamžik vyjít, nebudu-li vás tím ovšem příliš vyrušovat!…“
„Máte mi něco říci?“ zeptala se Harda, neustupujíc od svého podezření.
„Ano, dobrá paní, chci si s vámi promluvit o těch malých dětech… a ostýchám se před nimi jednat o věci… která by je mohla zarmoutit.“ Agent a Harda tedy vyšli ven, a když zavřeli dveře, poodešli několik kroků od chatrče.
„Tak tedy, dobrá paní,“ promluvil zástupce pojišťovací společnosti, „vy máte tři děti?“
„Ano.“
„Jsou vaše?“
„Ne.“
„Jste jejich pnouznou?“
„Ne.“
„Byly vám tedy poslány z donegalského sirotčince?“
„Ano.“
„Podle mého názoru, dobrá paní, by se ani nemohly dostat do lepších rukou. Avšak i přes nejhorlivější péči se často stává, že tito maličcí upadají do nemocí… neboť dětský život je velmi křehký; myslím, že jsem viděl jedno z vašich děvčátek…“
„Dělám co mohu, pane,“ odpověděla Harda a vynutila ze svých očí několik krokodýlích slz.
„Bdím ve dne v noci nad těmito dětmi. Sama si často i od úst utrhnu, aby jim nic nescházelo… Co mi dávají ze sirotčince na jejich výživu, je tak nesmírně málo… Sotva tři libry, pane… tři libry šterlinků ročně…“
„Skutečně, dobrá paní, je to velmi málo a je z vaší strany zapotřebí pravé lásky, abyste mohla těm milým stvořeníčkům ve všem vyhovět…
Máte tedy nyní dvě holčičky a jednoho chlapce?“
„Ano.“
„Nepochybně to jsou sirotci?“
„Je to pravděpodobné.“
„Mé časté styky s dětmi mi dovolují domnívat se, že vaše malé dcerušky jsou staré čtyři a šest let a chlapec dva a půl roku…“
„K čemu jsou tyto všechny otázky?“
„K čemu?… Dozvíte se to, dobrá paní.“ Haida na něho pohlédla úkosem.
„Vzduch je v donegalském hrabství rozhodně čistý,“ pokračoval agent.
„Hygienické podmínky jsou výborné. Avšak tyto děti jsou tak choulostivé, že přes všechnu vaši lásku by se mohlo stát - odpusťte mi, že vám rozdírám srdce - mohlo by se stát, že byste ztratila některé z těch maličkých… Mohla byste je však pojistit…“
„Pojistit je?…“
„Ano, dobrá paní, pojistit je… k vašemu prospěchu…“
„K mému prospěchu!“ zvolala Harda a oči jí zajiskřily lakotou.
„Pochopíte to lehce… Zaplatíte-li mé Společnosti několik pencí měsíčně, obdržíte odměnu dvou až tří liber šterlinků, jestliže vám náhodou některé zemře…“
„Dvě až tři libry!…“ opakovala Harda.
Agent se již mohl těšit, že jeho návrh bude přijat.
„Dělá se to všude, dobrá paní,“ pokračoval jako med.
„Máme již pojištěno několik set dětí na donegalských statcích, a jestliže vás nemůže nic těšit po smrti drahé bytosti, kterou jste zahrnovali láskou… alespoň… jakási… náhrada - připouštím ovšem, že velmi nepatrná - v několika guineích čistého anglického zlata, které naše společnost je ochotna poskytnout…“ Harda uchopila agenta za ruku.
„A peníze… dostaneme… bez nesnází?…“ zeptala se chraplavým hlasem a rozhlížela se kolem sebe.
„Ovšem, dobrá paní. Jakmile lékař zjistí smrt dítěte, odeberete se jen k zástupci společnosti v Donegalu…“ Nato vytáhl z kapsy jakýsi papír a řekl:
„Všechny pojistky mám již připraveny a jestli jste ochotná je podepsat, budete budoucností méně znepokojována. Dodávám, že v případě, kdyby náhodou jedno z vašich dětí zemřelo - běda! Stává se tak příliš často - odměna by vám mohla přispět k vyživování druhých…
Co vám poskytuje sirotčinec, je skutečně tak nepatrné…“

„A bude mne to stát…?“ zeptala se Harda.
„Tři pence měsíčně za dítě, tedy devět pencí…“
„Vy pojišťujete také tu malou?“
„Ovšem, dobrá paní, ačkoliv se mi zdálo, že je velmi nemocná!
Kdyby se vaší péči nepodařilo ji zachránit, dostala byste dvě libry slyšíte, dvě libry!… A považte, že to, co dělá naše společnost, jejíž úkol je tak morální, dělá jen pro blaho drahých dětí… Máme zájem na tom, aby žily, protože právě jejich existence nám prospívá! - Jsme vždy nesmírně zarmouceni, když některé z nich podlehne smrti!“ Nikoliv! Nejsou ani v nejmenším zarmouceni tito šlechetní pojišťovatelé, dokud alespoň úmrtnost nepřesahuje jisté meze. Když připojil k pojistce i malou umírající, měl agent jistotu, že uzavřel dobrý obchod, jak také tomu nasvědčovala slova jistého zkušeného zástupce společnosti, která zní:
„V den po pochování pojištěného dítěte uzavíráme pojistky více než kdy jindy!“ Bylo to skutečně tak, stejně jako byla pravda, že některé bídné duše - musíme ovšem říci, že jen nepatrný počet - se neštítily ani zločinu, aby dosáhly slíbené odměny.
Z toho vyplývá, že se má velmi bedlivě dávat pozor na jednání takových společností a jejich klientů. Ovšem taková zapadlá ves jako Rindok je z dosahu veškeré kontroly. Proto se také agent neobával vejít do styku s touto protivnou Hardou, ačkoliv nemohl pochybovat, jakých skutků byla schopna.
„Nuže, dobrá paní,“ pokračoval hlasem ještě nasládlejším, „chápete již, že je to všechno ve váš prospěch?…“ Avšak Harda přece váhala dát mu devět pencí, ačkoliv jí kynula naděje na odměnu za smrt malého děvčátka.
„A bude mne to stát…?“ ptala se znovu, jakoby doufala, že agent ještě sleví.
„Opakuji vám: tři pence měsíčně za dítě, tedy dohromady devět pencí.“
„Devět pencí!“ Chtěla smlouvat.
„To je marné,“ odpověděl agent.
„Pomyslete jen dobrá paní, že přes všechno vaše ošetřování vám může dítě zítra zemřít… dokonce snad ještě dnes… a že společnost vám bude nucena vyplatit dvě libry šterlinků… Rozvažte… podepište… věřte mi… jen podepište…“
Měl u sebe pero a inkoust. Podpis na pojistku - a všechno je hotovo.
Harda podepsala a z deseti šilinků, zahrabaných až na dně její kapsy, vytáhla devět pencí a vložila je do rukou agenta, který se pokrytecky usmíval a rozloučil se s ní se slovy:
„Nyní, dobrá paní, ačkoliv není třeba doporučovat tyto drahé děti vaší péči, přece jen tak činím jménem naší Společnosti, která je jejich Prozřetelností. My jsme zde na zemi zástupci Boha, který stonásobně splácí za almužnu poskytnutou nešťastným… Na shledanou, dobrá paní, na shledanou!… Příští měsíc se vrátím, abych od vás vyzvedl onen nepatrný poplatek; doufám, že naleznu vaše tři chovance čišící zdravím - také malou nemocnou, která se za vašeho ošetřování jistě uzdraví. Nezapomínejte, že lidský život má v naší staré Anglii velikou cenu a že každá smrt je ztrátou ze společenského kapitálu… sbohem, dobrá paní, sbohem!“ Ve skutečnosti ve Spojeném království věděli přesně, kolik má cenu anglický život: bylo to sto pětapadesát liber šterlinků - tedy tři tisíce osm set šedesát pět franků - na kolik je zcela přesně oceněn tento typ, sloučený ze saské, normanské, cabrinské a pictinské krve.
Harda stála na místě a nechala agenta vzdálit se od chýše, ze které se děti neodvažovaly vyjít. Až dosud jí vynášel jejich život několik guineí ročně a nyní jí měla vynést právě tolik i jejich smrt! Copak záviselo na ní, aby těch devět pencí, které zaplatila poprvé, nemusela zaplatit už podruhé?
Jaký pohled vrhla Harda na tyto nešťastníky, když vstoupila do chatrče! Byl to pohled, jakým se dívá krahujec na ptáče, choulící se v trávě. Zdálo se, že Malý Dobráček a Sissy tomuto pohledu porozuměli. Instinktivně ucouvli, jakoby se již ruce této obludy sápaly na jejich hrdlo, aby je uškrtily.
Nicméně musela Harda jednat velmi opatrně. Smrt tří dětí by jistě vzbudila podezření. Z osmi nebo devíti šilinků, které jí ještě zbývaly, chtěla tedy Harda použít malou částku k jejich vydržování po nějakou dobu. Tři nebo čtyři týdny ještě… oh! A nic víc. Až se vrátí agent, dostane devět pencí; avšak pojistná odměna jí desateronásobně splatí tyto nezbytné výlohy. Nepomýšlela již nyní na to, aby vrátila děti do sirotčince.
Pátý den po agentově návštěvě zemřelo malé děvčátko, aniž by k němu byl dříve povolán nějaký lékař.
Bylo to zrána dne 6. října. Harda odešla pryč, aby se dala do pití, a pečlivě za sebou zavřela dveře. Děti zůstaly v boudě samy.
Nemocnou zachvátilo smrtelné chroptění. Sissy jí nemohla poskytnout nic jiného než vodu, kterou svlažovala její rty. Pro léky by bylo třeba jít do Donegalu a zaplatit je… Harda však znala mnohem lépe užívat svůj čas a své peníze. Malá nemocná oběť se již nemohla ani pohnout. Třásla se v horečném potu, kterým bylo její chudé lůžko přesyceno. Její oči byly široce otevřené, aby ještě naposled spatřily světlo; zdálo se, jakoby nemocná k sobě šeptala:
„Proč jsem se narodila… proč?“ Sissy klečela u ní a něžně jí omývala spánky.
Malý Dobráček byl v koutě a díval se na ni jako na klícku, která se má právě otevřít a vyletět z ní ptáček…
Když nemocná žalostně zasténala, přičemž se její dětská ústa zkřivila, zeptal se Malý Dobráček, aniž chápal význam svých slov:
„Copak umře?“
„Ano…“ odpověděla Sissy, „a dostane se do nebe!“
„Není tedy možné dostat se do nebe, aniž bychom zemřeli?“
„Ne… to není možné!“ Za několik okamžiků zalomcovaly nesmírné křeče touto křehkou bytostí, jejíž život byl již u konce. Potom se její oči zavřely a s posledním vzdechem odlétla její dětská duše.
Zděšená Sissy padla na kolena. Malý Dobráček poklekl po příkladu své družky před tímto vyzáblým tělíčkem, které se už nehýbalo.
Když se za hodinu Harda vrátila, dala se do křiku. Vyběhla z boudy, pobíhala vesničkou a vřískala:

„Mrtvá… mrtvá!“ Tím jen chtěla celé vesnici ukázat svou bolest.
Objevilo se pouze několik sousedů. Co ostatně těm ubožákům záleželo na tom, že je o jednoho nešťastníka méně? Copak nebylo dost jiných na zemi?… A kolik se jich ještě narodí!… Takové žně nikdy nescházely!
Hrajíc tuto roli nemyslela Harda na nic jiného než na svůj prospěch, s úmyslem pojistit si slíbenou odměnu.
Nejdříve však bylo nutné běžet do Donegalu a dovolávat se lékaře společnosti. Nebylo sice již třeba dítě léčit, avšak bylo nezbytné, aby lékař zjistil jeho smrt. Byla to nutná formalita, kterou společnost požadovala.
Harda tedy odešla ještě ten den a zanechala malou mrtvolu na starost Sissy a Malému Dobráčkovi. Opustila Rindok okolo dvou hodin odpoledne a protože měla do Donegalu šest mil a zpět rovněž tak, nemohla se vrátit spíš než v osm nebo devět hodin večer.
Sissy a Malý Dobráček tedy zůstali v chatrči, kterou Harda uzavřela.
Chlapec stál nehnutě u krbu a neodvažoval se udělat ani krok. Sissy věnovala děvčátku více péče, než snad to ubohé dítě vůbec za svého kratičkého života přijalo. Umyla jí tvář a upravila její vlasy. Svlékla z ní roztrhanou košilku a nahradila ji ubrouskem, který se sušil na hřebíku.
Malá mrtvola již neměla dostat jiný rubáš a hrobem jí měla být pouhá jáma, do které ji spustí…
Když všechno ukončila, políbila dívenku na tváře. Malý Dobráček chtěl udělat totéž… avšak zmocnila se ho náhlá hrůza.
„Pojď… pojď…“ volal na Sissy.
„Kam?“
„Pryč! Pojď… jen pojď!“ Sissy se zdráhala. Nechtěla opustit v této chatrči malou zemřelou.
Ostatně dveře byly zamčené.
„Pojď… pojď!“ opakovalo dítě.
„Ne… ne!… Musím zůstat!“
„Je celá studená… a také já… ach! Jak je mi zima… jak je mi zima!… Pojď, Sissy, pojď! Ona by nás vzala s sebou… tam daleko… kde už je…“ Dítě bylo zachváceno děsem. Cítilo, že by muselo zemřít, kdyby zde jen chvíli zůstalo… Nastával již večer…
Sissy zapálila svíčku, zastrčenou do kousku rozštípnutého dřeva a umístila ji vedle zesnulé.
Matným svitem tohoto světélka, které ozařovalo okolní předměty, byl Malý Dobráček poděšen ještě víc. Miloval Sissy vroucně… miloval ji jako svou starší sestru… Veškeré laskání, kterého se mu kdy dostalo, bylo jen od ní… Avšak nemohl zůstat… nemohl…
Rozedíraje si ruce a nehty hrabal v koutě dveří, až se mu konečně podařilo vyhrabat tolik půdy, že mohl odstranit vnější kameny, které dveře přidržovaly, a udělat dost široký otvor, aby jím mohl prolézt…
„Pojď… pojď!“ řekl ještě naposled.
„Ne!“… odpověděla mu Sissy, „nechci. Byla by tak sama… Nechci!…“ Tu se jí Malý Dobráček vrhl na krk, objímal a líbal ji… Potom proklouzl otvorem a zmizel; Sissy zanechal u malé mrtvoly.
Několik dnů nato upadl bloudící Malý Dobráček do rukou loutkáře, a již víme, co se s ním dělo dál…

XII. KAPITOLA
Návrat

Nyní byl Malý Dobráček tak dokonale šťastný, že si nedovedl ani představit, že by mohl být někdy šťastnější - žil v přítomnosti a nepomýšlel na budoucnost. Ale není však budoucnost nic jiného než přítomnost, která se obnovuje z dneška na zítřek?
Ovšem jeho paměť mu však často vracela myšlenky na zašlé doby.
Často přemýšlelo onom děvčátku, které s ním žilo u zlé ženy. Sissy by dnes měla asi jedenáct roků. Co se s ní stalo?… Nevysvobodila ji snad smrt jako tu druhou? Umínil si, že ji jednou musí vyhledat. Byl jí tolik povinován za její laskavost a péči a jak již lnul ke všem těm, kteří ho milovali, chtěl v ní vidět svou sestru.
Pak zde byl ještě Grip, ke kterému ho pojil stejný cit vděčnosti. Již šest měsíců uplynulo od požáru „ragged-school“, šest tvrdých měsíců, za kterých byl Malý Dobráček hříčkou tak různých osudů! Co se stalo s Gripem?… Rozhodně nemohl zemřít… Tak dobrá srdce „nepřestávají tlouci jen tak!…“
„Takové Hardy a Thornpipeové mohou zemřít a nikdo je nepolituje… Avšak ti ničemové mají tuhý život!“ Tak rozumoval Malý Dobráček a jak se dalo očekávat, mluvil ve statku neustále o svých někdejších přátelích. Ostatně všichni se o jeho osud zajímali…
Martin Mac Carthy začal tedy pátrat, avšak - jak víme - nedozvěděl se nic o Sissy, která z vesničky Rindok zmizela.
Co se týká Gripa, o tom dostal odpověď z Galwaye. Ubohý chlapec, který se ani pořádně nezotavil ze svého zranění, odešel z města, kde již víc neměl zaměstnání a nyní asi bloudil od města k městu a hledal práci.
Jaké to bylo hoře pro Malého Dobráčka, že se cítil tak šťastným, ale Grip zřejmě šťastný nebyl! Mac Carthy se zajímalo Gripa, který by zajisté nenalezl lepší postavení než ve statku, kde by zastával důležitou práci. Avšak nebylo známo, kam se ztratil… Měli se ještě někdy tito dva chovanci „ragged-school“ shledat?… Doufejme, že ano.
Na Kerwanově statku se vedl život v práci a pořádku. Nejbližší statky byly vzdáleny dvě nebo tři míle. V těchto málo navštěvovaných krajích dolního Irska nebylo mezi nájemníky o nějaké vzájemnosti a nějakých stycích, ani řeči. Hlavní město hrabství, Tralee, leželo dvanáct mil odtud a Mac Carthy nebo Murdock tam chodili na výroční trhy jen když k tomu byli nuceni kvůli obchodu.
Statek náležel k farnosti Silton, vzdálené asi pět mil - městečku asi se čtyřiceti domky okolo kostela, ve kterých bydlelo přes sto obyvatel.

V neděli se zapřáhlo ve statku do dvojkolky, ve které jely ženy na mši, muži pak šli za nimi pěšky. Babička zůstávala nejčastěji doma; dostala od faráře dovolení pro svůj vysoký věk. Avšak při důležitých svátcích, jako jsou Vánoce, Velikonoce a Nanebevzetí Panny Marie, se bohoslužeb zúčastnila také.
Za jak zcela jiných okolností nyní navštěvoval Malý Dobráček kostel? Nebyl to již otrhaný chlapec, který se tlačíval do předsíně galwayské katedrály a skrýval se za pilíři. Už se nebál, že bude vyhnán, již se nechvěl před přísným kostelníkem v černém hábitu, v upjaté vestě a s dlouhou rákoskou v ruce, který byl zde na faře důležitou osobností. Ne! Nyní již měl vyhrazené místo v lavici vedle Martiny a Kitty, naslouchal pobožným zpěvům, odpovídal jemným hlasem a sledoval Boží služby z obrázkové modlitební knížky, kterou mu babička darovala. Ve svém „tweedu“ z dobré látky, vždy čistém a udržovaném s velkou péčí, mohl Malý Dobráček dělat jen čest svým dobrodincům.
Po mši nasedli opět do dvojkolky a vrátili se do statku. Tuto zimu často zuřily neobyčejné sněhové smršti a severák vytrvale pálil do tváře. Všichni měli oči od zimy zapálené a tváře rozpukané. Na vousech Mac Carthyho a jeho synů visely malé krystalky ledu, což jim dodávalo podobu sádrových odlitků.
Ovšem doma je očekával dobrý oheň, který babička udržovala v krbu pomocí kořenů a rašeliny. U krbu se opět zahřáli, potom usedli za stůl, na kterém již byla kouřící uzenina s libě vonícím zelím, mísa brambor, zářících pod jejich načervenalou slupkou, a vaječný svítek, na který se vejce pečlivě vybrala podle číselného pořádku.
Po obědě, když počasí nedovolovalo vyjít, plynul den při četbě a vyprávění. Malý Dobráček, vážný a pozorný, těžil ze všeho, co slyšel.
Měsíce ubíhaly. Únor byl velmi studený a březen velmi deštivý.
Blížila se doba, kdy se mělo začít s obděláváním pole. Zdálo se, že zima, která ostatně nebyla příliš krutá, už nebude dlouho trvat. Osení bylo v dobrém stavu. Nájemníci tedy mohli vyhovět požadavkům majitelů a zaplatit nájemné až do příštích Vánoc a nemuseli se obávat, byla-li by neúroda, smutné vyhnání, jak se to doposud dělo v tolika krajích, které způsobovalo vylidňování celých farností. (Od roku 1870 nemohou být statkáři vyhnáni bez náležité náhrady za zlepšení, které na pronajaté půdě vykonali.) Avšak na obzoru statku byl, jak se říká, černý mráček.
Byla tomu již dvě léta, co druhorozený syn Pat odjel na obchodní lodi Guardian, patřící závodu Marcuard v Liverpoolu. V době, kdy projížděl Jižním mořem, přišla od něho dvě psaní, avšak bylo to již devět nebo deset měsíců, co obdrželi poslední dopis, a od té doby o něm neměli žádné zprávy. Je samozřejmé, že Mac Carthy psal do Liverpoolu, avšak odpověď nebyla uspokojující. Ani z dopisů ani z námořních listů nevěděli nic o lodi a M. M. Marcuard se vůbec netajil obavami o osud Guardianu.
Proto se nyní na statku nemluvilo o nikom jiném než o Patovi a Malý Dobráček chápal, jaký žal může rodině způsobit nedostatek zpráv.
Nelze se tedy divit netrpělivosti, s jakou každé ráno očekávali poštovního posla. Náš malý hrdina ho vyhlížel na silnici, která spojuje tuto část hrabství s hlavním městem. Sotvaže uviděl v dálce poštovní vůz, který poznal podle jeho krvavě červené barvy, běžel ze všech sil- ne však jako gamini, žebronící o několik copperů - ale aby zjistil, nepřišel-li nějaký dopis na Martina Mac Carthyho.
Poštovní spojení bylo zavedeno i v těch nejodlehlejších hrabstvích Irska. Pošta se zastavovala před každým domem, aby odevzdávala nebo odebírala dopisy. Na stěnách zdí a na patnících bylo možné vidět krabice, zatavené červeným pečetnÍm voskem, nebo i pytlíky, zavěšené na větvích stromů, které zde posel cestou zanechával.
Bohužel nepřicházel na Kerwanův statek žádný dopis od Pata, nepřicházel ani žádný posel k obchodnímu domu Marcuard. Od té doby, co byl Guardian viděn v australských vodách, nebyla po něm jediná stopa.
Babička byla velmi rozrušená. Pat vždy býval jejím mazlíčkem. Bez přestání o něm mluvila. Neměla ho snad již, neboť byla tak stará, vůbec spatřit?… Malý Dobráček se ji pokoušel ujišťovat:
„Vrátí se,“ říkal.
„Neznám ho a je třeba, abych ho poznal… protože patří k rodině.“
„A bude tě mít rád právě tak jako my všichni,“ odpověděla babička.
„To musí být přece krásné, babičko, když je člověk námořníkem!
Škoda jen, že se musí se svými rozloučit, a to nadlouho! Nemohla by však jít na moře celá rodina?…“
„Ne, mé dítě, nemohla. Když Pat odjel, způsobilo mi to velké hoře… Jak jsou šťastní ti, kteří se nikdy nemusí rozloučit! Náš chlapec mohl také zůstat na statku… pracoval by zde s námi… a nebyli bychom alespoň sžíráni nepokojem… Avšak on nechtěl… Kéž nám ho Bůh opět navrátí!… Nezapomeň se za něho modlit!“
„Ne, babičko, nezapomenu… za něho i za vás všechny!“ S orbou bylo započato v prvních dnech měsíce dubna. Byla to těžká práce, neboť země ještě byla příliš tvrdá, než aby se dala orat, válci srovnávat a vlečnými branami přejíždět. Bylo nutné přibrat z okolí několik nádeníků, neboť Mac Carthy se svými syny by to všechno nezvládl. Čas je drahý, když se čeká až na jaro, aby se mohlo zasít.
A k tomu byla na starosti ještě zelenina a z brambor vybrat ty hlízy, jejichž očka zajišťovala bohatou sklizeň.
Také zvířata začala vycházet ze stájí. Vepři se potulovali po dvoře a podél silnice. Také krávy, které se hnaly na pastvu, nevyžadovaly zvláštní dozor. Vyháněly se ráno a až k večeru se vracely do stájí, kde byly ženami podojeny. Avšak větší starosti byly s ovcemi, které se po celou zimu živily senem, zelím a brukví. Musely se vodit na pastviny, jednou na tu louku, podruhé na jinou. Zdálo se, že Malý Dobráček byl na pastýře tohoto stáda jako stvořen.
Jak víme, měl Martin Mac Carthy asi sto ovcí dobrého skotského plemene s dlouhou vlnou, spíš našedivělou než bílou, s černými nozdrami a rovněž tak černými tlapkami. Když je Malý Dobráček poprvé vedl k pastvišti, nacházejícímu se půl míle od statku, pocítil jakousi hrdost nad svým novým zaměstnáním. Jaká to byla zodpovědnost nad tím bečícím stádem, které vycházelo v řadách, nad psem Birkem, který pobízel opozdilce, nad těmi několika berany, kráčejícími v čele stáda a nad jehňátky, která se tlačila ke svým matkám! A kdyby tak on nebo Birk se zatoulal a v okolí se potulovali vlci! Však ne! S Birkem a s nožem, který měl za opaskem, neměl mladý pastýř o své stádo strach.

Vycházel za prvního denního rozbřesku; měl ve své brašně veliký bochník chleba, vejce natvrdo a kus slaniny, aby měl z čeho poobědvat.
Ovce počítal i když vycházely ze stáje, i když se do ní vracely. Podobně to dělal i s kozami, které měl také pod dohledem a které psi nechávali svobodně se prohánět.
Když v prvních dnech kráčel Malý Dobráček silnicí za svým stádem, slunce teprve sotva vycházelo. Některé hvězdy na západě ještě zářily.
Díval se na ně, jak se pomalu ztrácejí, jakoby je ranní větřík odvával.
A potom sluneční paprsky, chvějící se v ranních červáncích, se svezly až k němu a tvořily z křemenů a ze snopů jiskřivé drahokamy. Díval se přes pole a louky. Na sousedním poli obyčejně Mac Carthy se synem Murdockem oral pluhem, který za sebou zanechával rovnou a černou brázdu. Na druhém poli zaséval Sim pravidelnými pohyby zrní, které vlečné brány měly brzy pokrýt jemnou vrstvou země.
Ačkoliv byl Malý Dobráček v rozpuku svého mládí, bral věci vždy z jejich praktické a nikoliv z jejich obdivuhodné stránky. Nikdy se neptal, kolik klasů může vzejít z jednoho zrna, ale kolik obsahuje klas ječmenných nebo ovesných zrn. Také si umínil, že, až nastanou žně, spočítá klasy, jako spočítal vejce v drůbežárně, a že výsledek svých počtů zanese do svého zápisníku. Bylo to přirozené jeho povaze. Raději by hvězdy spočítal, než aby se jim obdivoval. Například východ slunce vítal s radostí, ne však tak pro jeho světlo, jako spíš pro teplo, které rozlévalo po kraji. Říká se, že sloni v Indii pozdravují dennici, když vypluje na horizont, a Malý Dobráček je napodoboval, a divil se přitom, že jeho ovce nedávají svou vděčnost najevo bekotem. Copak to není slunce, které způsobuje tání sněhu, pokrývajícího půdu? Proč tedy v pravé poledne místo aby se dívala tváří v tvář denní hvězdě, tlačí se tato zvířata jedno k druhému se skloněnými hlavami, takže je jim vidět pouze hřbet, tvořící takzvaný „prangelle“? Ovce jsou rozhodně nevděčníci!
Obyčejně zůstával Malý Dobráček většinu dne na pastvinách docela sám. Avšak někdy se u něho cestou zastavili Murdock nebo Sim, ne aby na mladého pastýře dohlédli - neboť se na něho mohli úplně spolehnout - ale aby jen vyměnili mezi sebou a jím několik přátelských slov.
„Nu!“ ptávali se ho.
„Jak se vede stádu? Je pastvina tučná?“
„Velmi tučná, pane Murdocku.“
„A jsou tvé ovce hodné?“
„Velmi hodné, Sime… Zeptej se Birka… Není nikdy donucen je kousat!“ Birk, který sice nebyl krásný, zato však rozumný a odvážný, se stal věrným druhem Malého Dobráčka. Oba dva mezi sebou rozmlouvali po celé hodiny o věcech, které je zajímaly. Když k němu mladý chlapec mluvil a pohlížel mu přitom do očí, zdálo se, že Birk, jehož hnědé nozdry se chvěly na konci dlouhého čumáku, vdechuje do sebe jeho slova. Přitom mával lichotivě svým ohonem, který bychom právem mohli nazvat „přenosným semaforem“. Tito dva přátelé, i stářím velice blízcí, si velmi dobře rozuměli.
V květnu již byla krajina v zelené barvě. Na pastvinách začala růst výborná píce, husté chomáče ligrusu, vojtěšky a jetele. Ovšem na zasetých polích se dosud objevovaly jen malé a bledé výhonky jako první vlásky, které vypučí na hlavě dítěte. Malý Dobráček pocítil mocnou touhu táhnout je vzhůru, aby lépe vzrostly, a jednoho dne sdělil svou „báječnou“ myšlenku Mac Carthymu, který se s ním přišel pobavit.
„Ty myslíš, že když bych tě tahal za vlasy, že ti rychleji porostou?…
Ne! Eh, můj hochu,“ odpověděl statkář, „to by ti naopak jen škodilo…“
„Tedy to není zapotřebí?“
„Nikoliv, neboť nikdy nesmíme nikomu působit bolest, i kdyby to byly jen rostliny. Jen nech jednat přírodu a všechny tyto zelené stonky vyženou krásné klasy, které pak budeme žnout, abychom měli zrní a slámu.“
„Myslíte, pane Martine, že letošní úroda bude dobrá?“
„Ano! Jsou k tomu jisté předpoklady. Zima nebyla příliš krutá a od jara jsme měli doposud více dní slunečných než deštivých. Dej Bůh, aby to tak vytrvalo ještě tři měsíce, a pak nám sklizeň hojně nahradí všechny poplatky a nájemné.“
Avšak byli zde také škůdci, se kterými se muselo počítat. Byli to hrabiví a žraví ptáci, kterými se irský venkov jen hemžil. Ovšem odtud je nutné vyjmout vlaštovky, které po těch několik měsíců, co zde žijí, se živí jen hmyzem. A však zato kolik škody natropí při žních ti nestydatí a labužničtí vrabci, pravé myši ve vzduchu, které napadají obilí, a zvlášť krkavci, jejichž pustošení je nesnesitelné.
Ach! Jak byl Malý Dobráček rozzloben na tyto ohavné ptáky, kteří vypadali jakoby si z něho ve vzduchu tropili jen smích! Když hnal své stádo na pastvinu, viděl za pronikavého krákotu zdvíhat se černavá hejna, letící se svěšenými nohami. Byli to ptáci v rozpětí velmi širocí, které jejich mohutná křídla rychle odnášela. Malý Dobráček je vždy začal pronásledovat a povzbuzoval Birka, který opřekot štěkal. Avšak co mohl udělat proti ptákům, ke kterým se nelze přiblížit? Můžete se k nim dostat až na deset kroků, potom však zazní: „Krrroa… krrroa!“ a mrak se rozptýlí.
Nejvíce se Malý Dobráček zlobil nad tím, že strašáci, postavení uprostřed lánu obilí a ovsa nebyli k ničemu. Sim zhotovil strašáky hrozného vzhledu s roztaženýma rukama a s hadry plápolajícími ve vzduchu. Děti by z nich jistě dostaly strach, krkavci se jich však skoro vůbec nelekali. Snad lepší výsledek by mělo vymyslet nějaký hroznější a méně mlčenlivý přístroj? Tato myšlenka dlouho zaměstnávala našeho hrdinu. Strašák sice pohybuje za silného větru svýma rukama, nemluví však ani nekřičí; bylo rozhodně potřeba, aby uměl křičet.
Tu ho napadla výborná myšlenka. Stačilo jen, aby Sim umístil na hlavě nestvůry řehtačku, kterou by vítr se hřmotem obracel.
Ale co naplat! První dva dny byli sice páni krkavci, ne-li znepokojeni, tak alespoň udiveni, avšak třetí den si již přístroje vůbec nevšímali a Malý Dobráček viděl, jak se klidně usazovali na strašákovi, jehož řehtačka nemohla přerušit jejich krákorání.
„Rozhodně není na světě nic dokonalého,“ myslel si chlapec.

Kromě několika dlouhých chvil se žilo na statku jako obyčejně. Malý Dobráček byl nanejvýš šťasten. Za dlouhých zimních večerů učinil důležité pokroky v psaní a počtech. Když se nyní večer vracíval domů, uvedl vždy do pořádku svůj zápisník. Byla v něm zapsána všechna slepičí vejce a všechna kuřata očíslovaná podle jejich druhu a opatřená dnem vylíhnutí. Měl dokonce v zápisníku spočítána všechna selátka a všechny králíky, kteří právě, jako jinde, tak i v Irsku jsou nesmírně rozmnoženi. Nebyla to však pro mladého počtáře nepatrná práce, a proto se za to dostalo ode všech uznání. Svědčilo to o jeho pravém smyslu pro pořádek, jaký si jen lze představit. A každý večer mu Mac Carthy odevzdal smluvený křemen, který se ihned ocitl v jeho hliněném hrnci. Tyto křemeny měly v jeho očích takovou hodnotu jako šilinky. Ostatně peníze nejsou nic jiného než smluvený předmět obchodní vzájemnosti. Kromě křemenů však jeho hrnec obsahoval ještě krásnou zlatou guineu, kterou dostal za své vystoupení na limerickém divadle a o které se z neznámých důvodů nikdy ve statku nezmínil.
Protože mu však nic nescházelo, nemohl ji k ničemu použít, proto jí přikládal menší cenu než svým malým kamínkům, které alespoň svědčily o jeho horlivosti a dokonalém chování.
Protože počasí bylo stále příznivé, byly činěny za poslední týdny měsíce července přípravy k senoseči, které se museli zúčastnit všichni obyvatelé statku. Pokosit padesát akrů byla práce pro Murdocka, Sima a dva nádeníky z okolí. Ženy pomáhaly čerstvou trávu rozstírat, aby se vysušila a pak dala do snopů, nazývaných „moffles“, které se svážely do stodol. Je samozřejmé, že v tak deštivém podnebí se nesmí ztratit ani jediný den a ukáže-li se krásné počasí, musí se ho rychle využít. Malý Dobráček byl proto na týden odvolán od svého. stáda, aby vypomáhal Martině a Kitty. S jakou horlivostí shrnoval svými hráběmi k sobě trávu a jak se vyznal ve stavění svých „mofflů“!
Tak uběhl tento velice úrodný rok - nejšťastnější rok, jaký kdy vůbec Mac Carthy na svém hospodářství prožil. Štěstí by bylo zcela dovršeno, kdyby měli alespoň nějaké zprávy o Patovi. Zdálo se, že Malý Dobráček toto štěstí s sebou přinesl. Když se na statku objevili výběrčí nájemného a daní, byli vyplaceni do pence. Přišla velmi vlhká a mírná zima, po které následovalo časné jaro, které potvrdilo naděje rolníků.
Na polích opět nastalo živo. Malý Dobráček byl po celé dny s Birkem a svými ovcemi. Pozoroval, jak se rostliny opět zelenají, a naslouchal jemnému šelestění pšenice, žita a ovsa, které nastává při vzrůstu klasu. Bavilo jej, když vítr otrhával hedvábné chocholky z ječmenných klasů. Ve statku se zatím ještě mluvilo o jiné žni, netrpělivě očekávané, o věci, která vykouzlovala na tvářích babičky úsměv… Ano! Ani ne za celé tři měsíce se měla rodina Mac Carthyů rozmnožit o nového člena, kterým se Kitty chystala obdařit rodinu.
Za srpnové senoseče, která právě byla v plném proudu, dostal jeden z nádeníků horečku, takže musel od kosení upustit. Aby se nahradil, bylo třeba obrátit se na některého nezaměstnaného sekáče, pokud ještě byl takový k nalezení. Mrzuté však přitom bylo, že Mac Carthy by ztratil cestou do farnosti Silton celý půlden. Přijali tedy s radostí, když se Malý Dobráček nabídl, že tuto cestu vykoná.
Mohli mu klidně svěřit několik slov, která měl odevzdat na patřičném místě. Bylo pro něho velice snadné urazit pět mil po silnici, kterou dobře poznal během každé neděle. Rozhodl se dokonce jít pěšky, protože koně a osla bylo neustále zapotřebí k odvážení se na. Když časně ráno opouštěl statek, sliboval, že se vrátí ještě před polednem.
Malý Dobráček vyšel tedy odhodlaně za ranních červánků; ve své kapse měl statkářův dopis, který měl doručit hospodskému v Siltonu a v brašně dostatek jídla.
Počasí bylo krásné. Vzduch byl osvěžován lehkým východním větříkem, takže první tři míle urazil rychle.
Na silnici a v domech roztroušených kolem nebyla ani živá duše.
Všichni lidé pracovali na polích. Kraj byl donedohledna pokrytý „moffly“, které již brzy měly být svezeny do stodol.
V jistém místě silnice vedla kolem rozlehlého lesa, který se rýsuje nejméně do dálky jedné nule. Aby získal čas, rozhodl se Malý Dobráček projít tímto lesem. Vešel tedy do něho, ne však bez zcela přirozeného strachu, který dětem les nahání - les, ve kterém jsou zloději a vlci a v němž se odehrávají všechny povídky, vypravované při předení.
Ovšem co se týká vlka, Paddy se rád modlí ke všem svým svatým a nazývá vlka „svým kmotrem“.
Malý Dobráček udělal sotva sto kroků podél rovné aleje, když se zastavil; u paty stromu spatřil ležet jakéhosi člověka. Byl to nějaký kupec, který na tomto místě upadl od únavy do spánku nebo jen zcela obyčejný pocestný, který zde odpočíval, dřív než by se vydal na další cestu?
Malý Dobráček na něho zaraženě hleděl, ale protože se člověk nehýbal, přiblížil se k němu.
Muž byl pohroužen do hlubokého spánku, ruce měl skřížené a klobouk vtlačený na oči. Zdál se být mladý, nanejvýš pětadvacetiletý.
Z jeho zašpiněných bot a zaprášeného oděvu se dalo soudit, že již musel vykonat delší cestu po traleeské silnici.
Avšak největší Dobráčkovu pozornost vzbuzovalo to, že pocestný musel být rozhodně námořníkem… Nasvědčoval tomu jeho oblek a jeho zavazadlo, představované vakem z hrubé dehtované látky. Když se přiblížil, mohl náš hrdina číst na vaku nějaký nápis.
„Pat…“ zvolal, „je to Pat!“ Ano! Byl to Pat, kterého by každý poznal podle jeho podoby s jeho bratry, byl to Pat, o němž již tak dlouho neměli žádnou zprávu a jehož návrat očekávali s takovou netrpělivostí!
Již chtěl Malý Dobráček na něho zavolat a probudit jej ze spánku…
Avšak náhle se zarazil. Začal uvažovat, že nepředvídaný Patův příchod na statek by mohl způsobit, že by matka a zvlášť babička mohla z radostného překvapení onemocnět! Ne! Lépe bude informovat o tom nejdříve Mac Carthyho, který všechno lehce zařídí. Připraví ženy na příchod syna a zároveň vnuka… Poslání k hospodskému v Siltonu se může vykonat zítra… Ostatně nebyl snad Pat dítětem ze statku a nebyl dostatečným pracovníkem, aby úplně zastal někoho jiného? Kromě toho byl mladý námořník unavený, neboť opravdu opustil Traper o půlnoci, sotva tam dorazil vlakem, a bylo zcela jisté, že až se probudí, bude hledět co nejdřív dorazit do statku. Hlavní věcí tedy bylo předejít ho a ještě včas oznámit jeho příchod otci a bratrům, aby mu vyšli vstříc.
Ovšem proč by Pata na ty tři poslední míle nezbavil jeho vaku? Proč by třeba nemohl naložit vak na svá ramena? Copak

nebyl dost silný?…
Kromě toho jakou mu muselo působit neobyčejnou rozkoš, že nese námořníkův vak… Jen si to představte!… Vak, který se plavil po moři.
Chytil tedy vak za smyčku, která ho stahovala, přehodil si ho na záda a vyrazil směrem ke statku.
Až by vyšel z lesa, dal by se jen po hlavní silnici, která se odtud vinula na půl míle.
Avšak neudělal v tom směru ještě ani pět set kroků, když za sebou zaslechl křik. Nemínil se však ani zastavit ani zmírnit chůzi, dokonce se naopak snažil ještě získat náskok a začal běžet.
Avšak ten, který za ním křičel, se také dal do běhu.
Byl to Pat.
Když se probudil, nenašel již svůj vak u sebe. Rozzloben se vyřítil z lesa a brzy zpozoroval chlapce v zatáčce cesty.
„Ha! Zloději… zastavíš se?…“ Ovšem Malý Dobráček si toho nevšímal a běžel, co mu síly stačily.
Avšak protože měl na zádech vak, musel ho brzy mladý námořník dohonit, neboť měl nohy jako kamzík.
„Ha! Zloději… zloději… neutečeš mi… a pak se těš!“ Když Malý Dobráček viděl, že Pat je za ním asi dvě stě kroků, upustil vak a začal co nejrychleji upalovat.
Pat zdvihl svůj vak a pokračoval v pronásledování.
Právě před statkem se mu chlapce podařilo dohonit a chytit ho za límec jeho kabátu.
Mac Carthy a jeho synové byli právě na dvoře, kde skládali seno. Je snadné si představit, jaký jim unikl z úst výkřik, který se marně snažili zadržet.
„Pate… můj synu!…“
„Bratře… Bratře!…“ V tom vyběhly ze statku i Martina, Kitty a babička, aby stiskly Pata ve svém objetí.

Malý Dobráček stál opodál se zářícíma očima, jakoby se ptal, není-li i pro něho trochu lásky…
„Ach… můj zloděj!“ zvolal Pat.
Všechno se několika slovy vysvětlilo a Malý Dobráček se vrhnul k Patovi a zavěsil se mu na šíji tak, jakoby se vznášel na stožárovém koši nějakého korábu.

XIII. KAPITOLA
Dvojí křest

Jaké radostné dny nyní nastaly u Mac Carthyových. Mladý námořník Pat se vrátil na Kerwanův statek a tím nescházel ani jediný člen rodiny. Jaká to byla radost, když po dlouhé době opět zasedli tři bratři za jedním stolem, když se babička opět shledala se svým vnukem a Martin a Martina se opět viděli se všemi svými dětmi!
Kromě toho se rok projevoval dobře. Sklizeň píce byla bohatá a neméně bohatá měla být i žeň obilí. Brázdy byly zrovna přeplněny žlutavými nebo červenavými hlízami brambor. Hlad byl zcela zažehnán.
Nyní se mohlo jen péct, k čemu stačila i v těch nejmenších krbech jen trocha teplého popela.
Martina se hned zeptala Pata:
„Vrátil ses k nám, můj chlapče, jistě na celý rok?“
„Ne, maminko, pouze na šest týdnů. Nechci opustit své dobré postavení… Za šest týdnů se musím vrátit do Liverpoolu, odkud odpluji opět na Guardianu…“
„Za šest týdnů!“ zašeptala babička.
„Ano, avšak tentokrát již v hodnosti vrchního lodníka, a takové postavení na velké obchodní lodi již něco znamená…“
„Dobře, Pate!“ řekl Murdock a přátelsky potřásal jeho rukou.
„Potřebujete-li zde na statku dvě statné ruce,“ mluvil dál Pat, „jsou vždy k vašim službám.“
„Ovšem, že jimi neopovrhneme,“ odpověděl Mac Carthy.
Pak se také Pat seznámil se svou švagrovou Kitty, se kterou se Murdock oženil až po jeho posledním odchodu. Byl touto skvělou ženou, hodnou Murdocka, okouzlen a pokládal za svou povinnost poděkovat jí za to, že ho obdaří dříve než se vrátí na loď synovcem - nebude-li to ovšem neteř. Velice se těšil na to, že se stane strýčkem a objímal Kitty jako sestru, která se za jeho nepřítomnosti nenadále objevila na statku.
Je samozřejmé, že za těchto výlevů nezůstal Malý Dobráček nepovšimnut. Zúčastnil se jich v hloubi svého srdce, ačkoliv se držel poněkud stranou. Avšak také na něho přišla řada. Copak přece nepatřil k rodině? Jeho příběhy byly vyprávěny Patovi a hluboce ho dojaly. Od toho okamžiku se stali oba velikými přáteli.
„A já,“ opakoval stále mladý námořník, „já jsem ho považoval za zloděje, když jsem ho viděl upalovat s mým vakem! Opravdu jsi mohl utržit několik záhlavců…“
„Oh! Vaše záhlavce by mi neublížily,“ odpověděl Malý Dobráček, „protože jsem vám nic neukradl.“ A přitom si prohlížel tohoto dobře urostlého a statného muže nenuceného a rázného chování, ryzího charakteru, jehož tvář byla osmahlá sluncem a větrem. Každý námořník se mu zdál být mocnou osobností… jakousi zvláštní bytostí… pánem, který kráčel po vodě. Bylo mu tedy zcela jasné, proč byl Pat babiččiným miláčkem a proč ho držela za ruku, jako by mu chtěla zabránit, aby je tak brzy neopouštěl!
Je samozřejmé, že v prvních chvílích vyprávěl Pat své příběhy, kterými se vysvětlovalo, proč nedávalo sobě tak dlouho žádné zprávy, že se již domnívali, že zahynul. Opravdu nescházelo mnoho a již by se nikdy nevrátil. Guardian totiž ztroskotal v jižních končinách Indického moře na jednom z malých ostrůvků. Po třináct měsíců obývali trosečníci tento pustý ostrov, ležící mimo veškerou námořní plavbu a byli tedy bez spojení s ostatním světem. Konečně se po velkém úsilí opět podařilo Guardian opravit. Lodní náklad i loď byly zachráněny. Přitom Pat tak vynikal svou horlivostí a statečností, že pro příští plavbu do Pacifiku ho na kapitánův návrh jmenoval obchodní dům Marcuard v Liverpoolu

vrchním lodníkem. Jeho postavení tedy bylo výborné.
Hned druhý den se dali všichni ze statku do práce, při které se ukázalo, jak velmi dobrým a pádným pracovníkem byl nahrazen onemocnělý sekáč.
Nastalo září a žně byly v plném proudu. Jestliže - ovšem jako obyčejně - byl výtěžek z pšenice dost skromný, alespoň žito, ječmen a oves poskytovaly hojnou sklizeň. Tento rok 1878 byl nepopiratelně úrodný. Kdyby se náhodou výběrčí nájemného objevil ještě před vánocemi, byl by vyplacen do posledního měďáku a ještě by jim dost zbylo na zimu.
Avšak Martin Mac Carthy nemohl nikdy příliš spořit; jeho práce mu zajišťovala pouze přítomnost, ne však budoucnost. Ach!
Budoucnost irských nájemníků závisí jen na vrtkavosti počasí! Tato myšlenka Murdocka neustále zaměstnávala. Zároveň vzrůstala jeho nenávist proti dosavadním sociálním poměrům, které skončí pouze odstraněním landlordismu a rozdělením půdy rolníkům podle velikosti daní.
„Musíme věřit!“ opakovala neustále Kitty.
Murdock na ni vždy mlčky hleděl.
Bylo to 9. září, kdy na statku nadešel tak netrpělivě očekávaný den.
Kitty, která skoro ani neulehla, dala život malé dcerušce. Jaká to byla pro všechny radost! Nemluvňátko bylo přijato jako anděl, který s mávajícími křídly vstoupil oknem do společné místnosti. Babička s Martinou se o dítě doslova trhaly. Murdock je líbal a usmíval se štěstím. Oba jeho bratři hleděli s úctou na svou neteř. Copak to nebyl první plod ženské větve rodinného kmenu, větve Kitty-Murdock? Ovšem se dalo očekávat, že oba Murdockovi bratři ho v tom budou následovat. Jak bylo mladé matce blahopřáno a s jakou láskou jí věnovali veškerou svou péči, přičemž se pohnutím vyronilo tolik slz!… Dokonce se zdálo, že před narozením této malé bytosti muselo být v celém bytě rozhodně pusto!
Co se týkalo našeho chlapce, byl nesmírně rozechvěný, když mu bylo dovoleno dát polibek novorozeněti.
Není pochyb, že toto narození bylo na statku pravým svátkem, zvlášť když se ho mohla zúčastnit i Kitty. Slavnost na sebe nedala dlouho čekat. Ostatně program byl zcela jednoduchý. Po obřadném křtu v siltonském kostelu se mělo na statku shromáždit několik přátel Mac Carthyho, asi půl tuctu sousedních nájemníků, kterým nedělalo potíže urazit dvě nebo tři míle; je ovšem samozřejmé, že nesměl chybět farář.
Na statku je bude očekávat bohatý oběd. Tito bodří lidé se přidruží při posilujícím banketu s radostí k veselé náladě této početné rodiny. Co však bude ovšem zvlášť potěšující, bude přítomnost Pata, jehož odchod do Liverpoolu se měl uskutečnit teprve koncem září. Rozhodně bohyně Lucy, která vévodí při narozeninách, pořádala všechno náležitě, takže by zajisté za ni dali hořet krásnou svíci, kdyby nebyla svým původem tak hanebnou pohankou.
Nyní se vyskytla hlavní otázka: jaké jméno dítě dostane?
Babička navrhla, aby se jmenovala Jenny, čímž byla hlavní věc odbyta; rovněž o kmotřenku nebyla nouze. Všichni totiž byli srozuměni nabídnout babičce kmotrovství a byli ujištěni, že jí to způsobí radost.
Čtyři pokolení sice dělila prababičku od pravnučky, a zajisté je lepší, když křestná dcera může počítat na svou kmotřenku alespoň za prvního dětství. Avšak v tomto případě to byla otázka citu, která musela zatlačit všechny ostatní: bylo to, jakoby se této staré ženě opět dostavilo mateřství a když jí byla s jistou okázalostí učiněna v té věci nabídka, vytryskly jí z očí slzy pohnutí.
Avšak kde vzít kmotra?… Ukázalo se, že to nepůjde tak rychle. Vzít cizince?… Na to přece nebylo třeba myslet, protože v domě byli dva bratři, nyní ovšem dva strýcové, Pat a Sim, kteří se dovolávali čestného úřadu kmotrovství. Protože však Pat byl starší než Sim, mohl mít v této záležitosti přednost. Byl však námořníkem, který byl předurčen prožít většinu svého života na moři. Jak by tedy mohl bdít nad svou křestnou dcerou?… Sám to uznal, ačkoliv poněkud s lítostí, takže zůstal jediný Sim.
Avšak co se nestalo! Babička dostala myšlenku, která zpočátku všechny překvapovala. Buď jak buď, měla právo vyvolit si kmotra podle libosti. Nuže tím kmotrem měl být podle jejího přání Malý Dobráček.
Cože? Nalezenec, sirotek, jehož rodinu nikdy neznali?…
Mohlo se to připustit?… Byla sice pravda, že byl inteligentní, pracovitý a oddaný… Byl milován a požíval vážnosti a pravého ocenění ode všech obyvatel statku… Avšak… byl to přece jen Malý Dobráček!
A kromě toho mu bylo teprve sotva sedm a půl roku, takže byl za kmotra poněkud mladý.
„Na tom nezáleží,“ řekla babička. „Jestliže mu chybějí léta, já jich mám až přespříliš, takže se to vyrovná.“ Skutečně kmotrovi nebylo ani osm roků a kmotřence šlo již na sedmasedmdesátý - tedy dohromady měli čtyřiaosmdesát let… A tu babička tvrdila, že na každého připadne jen dvaačtyřicet let…
„Dostatečné stáří,“ dodala k tomu.
Protože se každý snažil, aby se jí zavděčil, stál její návrh za uvážení.
Když se v této záležitosti zeptali mladé matky, neviděla v tom nic nepřístojného, neboť milovala Malého Dobráčka doslova mateřsky.
Avšak Mac Carthy a Martina byli dost nerozhodní, poněvadž se nemohli dopátrat společenského postavení tohoto dítěte, nalezeného na limerickém hřbitově, dítěte, které nikdy nepoznalo své rodiče.
Mezitím se do toho vložil Murdock a palčivou otázku vyřešil. Inteligence Malého Dobráčka, příliš vyvinutá na jeho věk, jeho vážná mysl a jeho píle ve všech směrech, což se dalo ostatně otevřeně vyčíst z jeho čela, dokazovaly, že i později dostojí své povinnosti. Tyto důvody přivedly Murdocka k rozhodujícím slovům:
„Chceš?…“ zeptal se ho.
„Ano, pane Murdocku,“ odpověděl Malý Dobráček.
Řekl to tak pevným hlasem, že byl každý překvapen. Nebylo pochybnosti, že cítil zodpovědnost, kterou na sebe bral pro budoucnost své svěřenky.

Dne 26. září byli již od časného rána všichni přichystáni ke křestním obřadům. Oblékli svůj nedělní oděv a vydali se vesele na cestu; ženy ve dvojkolce, muži pěšky.
Sotva však vstoupili do kostela, vyskytla se překážka, nesnáz, na kterou nikdo nepomyslel. Způsobil ji sám představený fary.
Když se zeptal, koho si zvolili za kmotra pro novorozeně, Murdock odpověděl:
„Malého Dobráčka."
„A kolik je mu let?…"
„Sedm a půl."
„Sedm a půl?… Je trochu mladý… Konečně, to nevadí. Řekněte mi jiné jeho jméno než Malý Dobráček, které zajisté má!"
„Pane faráři, neznáme pro něho jiné jméno," odpověděla babička.
„Nemá jiné jméno?" podivil se farář. Obrátil se k malému chlapci a řekl mu:
„Musíš zajisté mít nějaké křestní jméno!"
„Nemám, pane faráři."
„Ach tak! Ty jsi snad, milý chlapče, nedopatřením nebyl ani pokřtěn?…" Bylo-li to nedopatřením nebo jinak, jisté bylo, že Malý Dobráček nebyl schopen podat jim v té věci nějaké vysvětlení. Nic mu v jeho paměti nepřipomínalo okamžiky křestního obřadu. Bylo rozhodně podivné, že tak nábožná a pravidelně mši svatou navštěvující rodina, jako byla rodina Mac Carthyů, se ještě nezabývala touto otázkou. Je pravda, že to nikoho nenapadlo.
Malý Dobráček se domníval, že je to nepřekonatelná otázka, než aby mohl být kmotrem maličké Jenny, a byl proto celý zaražený a zahanbený. Avšak vtom Murdock zvolal:
„Nu! Nebyl-li křtěn, pane faráři, pokřtěte ho nyní!"
„Avšak byl-li!…" podotkla babička.
„Nuže, pak bude dvakrát křesťanem!" zvolal Sim.
„Pokřtěte ho dříve než tu maličkou."
„Opravdu, proč ne?" odpověděl farář.
„A potom bude moci být kmotrem?"
„Samozřejmě."
„A nebude vadit, že oba křty budou ihned po sobě?" zeptala se Kitty.
„Nevidím v tom žádnou překážku," pronesl farář, „nalezne-li Malý Dobráček pro sebe kmotra a kmotřenku."
„Tím budu já," řekl Mac Carthy.
„A já," dodala Martina.
Ach! Jak byl Malý Dobráček šťastný při pomyšlení, že bude tak úzce spjat se svou adoptivní rodinou.
„Díky… díky!" opakoval stále a líbal babičce, Martině a Kitty ruce.
A protože bylo nutné, aby měl nějaké křticí jméno, dostal jméno „Edit", které právě ten den ukazoval kalendář.
Budiž tedy Edit! Avšak bylo velmi pravděpodobné, že mu i nadále budou říkat Malý Dobráček… Vždyť mu to jméno tak slušelo a kromě toho si na ně tak zvykli!
Nejdříve byl tedy mladý kmotr pokřtěn. Když byl tento obřad ukončen, podržela s ním babička nad křitelnicí dítě, které bylo na žádost kmotřenky nazváno u křesťanů obvyklým jménem „Jenny".
Brzy nato se po celé farnosti rozléhaly radostné zvuky zvonů. Když vycházeli z kostela, rozhazovali za hřmění petard pravý déšť copperů mezi místní gaminy… A kolik se jich zde shromáždilo! Zdálo se, jakoby si všichni chudáci z celého hrabství dali na siltonském náměstí dostaveníčko.
Jistě jsi nikdy netušil, drahý Dobráčku, že nadejde den, kdy budeš patřit mezi hlavní účastníky tak slavných okamžiků!
Radostně se vraceli na statek; v čele měli faráře a asi patnáct sousedů a sousedek. Všichni zaujali místo za stolem, umístěným ve společné místnosti a obstarávaným výbornou kuchařkou, kterou povolal Martin z Tralee.
Je samozřejmé, že jídla k této pamětihodné slavnosti dodaly zásoby na statku. Nic nebylo zapotřebí objednat, všechno bylo na statku. Byly to skopové kotlety, namáčené v silně kořeněné šťávě, kuřata oblévaná bílou omáčkou s přídechem jemných květin, kýty, jejichž chutnou mastnotou příbory takřka přetékaly, zadělávaní králíci, štiky a lososi, které vydaly prudké vody Cashenu.
Bylo by zbytečné dodávat, že zápisník Malého Dobráčka obsahoval všechny tyto skvělé věci ve sloupci pro výdaje a že tedy všechno jeho účtování bylo v pořádku. Mohl tedy s klidem jíst a pít. Ostatně byli zde znamenití chlapíci, kteří sami podávali příklad, ty statné žaludky, které ani trochu neznepokojoval původ různých pokrmů, jen když jich bylo dostatek. Proto nezůstalo nic, ani ze tří chodů jídel tohoto slavnostního oběda, ani ze zákusků, ačkoliv rýžový plum-pudink byl ohromný a každý dostal ještě rybízový koláč a do hojnosti nevařeného celeru.
A k tomu se popíjelo zázvorové víno, sto ut, (druh silného piva) černé pivo, sodovka, usquebaugh, (kořalka z kvašeného ječmene) druh whisky, pak brandy, gin a grog, připravený podle pověstného receptu: hat, strong and plenty, to znamená „horký, silný a v dostatečném množství", což stačilo, aby se i ti nejotrlejší pijáci v provincii skulili pod stůl. Však také po jídle, které trvalo tři hodiny, se oči jen jiskřily a tváře červenaly jako žhavé uhlíky. V rodině Mac Carthyů panovala vždy střídmost… Nikdo nenavštěvoval ty „eterové kabarety", kde se scházejí katolíci, ani „alkoholové kabarety", které jsou střediskem protestantů. Copak z toho nemohli poněkud vybočit v den křtin, zvlášť když zde byl i farář, aby dal hříšníkům rozhřešení?
Mac Carthy se snažil co nejvíc své hosty pobavit, a našel v tom neočekávaného pomocníka ve svém druhém synovi Patovi, který se ve všem, i v pití mírnil, zatímco jeho bratr Sim byl již značně opojen.
A když se jakýsi okolní zavalitý statkář divil, že když je námořníkem, dovede se v pití tak mírnit, Pat odpověděl:
„To je proto, že znám historii Johna Playnea."

„Historii Johna Playnea?…“ volali odevšad.
„Jak chcete: historii nebo baladu.“
„Nuže, zazpívej nám ji, Pate,“ řekl farář, jehož nemrzel tento nový směr v zábavě.
„Je však velmi smutná a nesmírně dlouhá!“
„Nevadí, můj chlapče… Vyslechneme ji trpělivě až do konce.“ A tu Pat zanotoval žalostnou píseň tak mocným hlasem, že Malému Dobráčkovi se zdálo, jakoby jeho ústy zpíval celý oceán.

John Playne, v tom lze mi věřit, měl šedou hlavu již,
však neustále pil jen, až vešel v smrti říš.
Ty dvě hodiny, nutně jež musel v krčmě dlít, mu stačily vždy k tomu, by mohl vše propít.
„Však tam na moři širém, praví si zas a zas, „ryb lovem opět získám, zač připravím si kvas.“
Ostatně je to zvykem každého rybáře, řemeslo mají těžké…
Nuž, Johne, na moře!
„Dobrá! Už vyšel z krčmy!“ zvolal Sim.
„Je to těžké pro takového pijáka!“ dodal zavalitý statkář.
„Zvlášť když se již hodně napil!“ podotkl Mac Carthy.
„Až příliš se napil!“ řekl farář.
Pat pokračoval:
Na přídi hodně ostrá je bárka Playneova,
má přední plachtu, stožár; Cavan se nazývá.
Než pospěš, Johne, pospěš, vrať se na palubu,
v přístavu nezřít již žádnou rybářskou šalupu;
rybáře všechny zlákal klid mořské hladiny,
a odliv moře trvá pouze dvě hodiny.
Tož John nepospíší-li a pozdě vypluje,
po lodi bude veta, až vichr zaduje.
„Může se mu ještě jeho vinou přihodit neštěstí!“ řekla babička.
„Tím hůř pro něho!“ odpověděl farář.
Pat navázal opět přerušenou píseň:
Zlé nebe a noc tmavá! Jak jestřáb za mříží,
tak vítr již se bouří. Vpřed bystře pohlíží.
John k přístavu se blíže již slyší moře výt
a běsnit jeho příboj: nutno si pospíšit.
Jak hračka vln se houpá blízka roztříštění Johnova loďka;
příboj jen své vlny pění.
John bručí jen a kleje, když vichr zavane
a stará se, jak asi se na loď dostane.
Napřed obleče šaty své polorozpadlé
a zapálí si dýmku ohněm na křesadle.
A obleče si dále John do té roboty svůj nepromokavý plášť
a rybářské boty.
S námahou zvedne stě žeň, jsa pitím malátný;
však John je ještě silný a posud obratný.
Pak chytí se lana, by plachty připravil,
je silným tahem zvednul a k stěžni připevnil.
Vytáhne z moře kotvu, umístí na přídi
a zábradlí se drže loď na moře řídí.
Když plul kol krucifixu, jenž na břehu stojí,
myslím, že starý piják se žehnal potají.
„Každý Ir se vždy pokřižuje,“ pronesl vážně Murdock.
„Zvlášť když se napil,“ odpověděla Martina.
„Bůh ho opatruj!“ dodal farář.
Pat zpíval dál:
Dvě dobré míle měří až k výspě zátoka a mnohé nebezpečí
v ní na plavce čeká.
Je ona jak labyrint, kde plavec v poledne,
ač jinak odvážný, obavami zbledne.
Na svoje statné paže a bystré své oči se John spoléhá zcela
a směle otočí
loď k mysu, jenž vyčnívá za starým majákem,
tam proud se slaběji žene než napříč průvlakem.
Pak chytí se lana… by plachty připravil…
V roztáhlé plachty vichr se opřel bujaře
a John v šíleném letu vyrazil na moře.

Již přeplul North East průplav,
což není umění neb příliv ani odliv tam patrný není.
A John zná dobře cestu tu podél písčiny,
kde rozbila se mnohá bárka o skaliny.
A u zábradlí stoje sám k sobě hovoří.
John je na dobré cestě…
John je již na moři…
„Širé moře!“ pomyslel si Malý Dobráček. „Jak úchvatné to musí být tam na oceánu!“
Jen vodní poušť je před ním,
poušť vodní vzteklá, zlá; svítí jen siné blesky,
by loď neuvázla.
Nahoře vichr soptí a brzy v pobřeží
až promění se v bouři, vší silou udeří.
Na nebi všechny živly se rozpoutaly již
a neustále vlny zvedají výš a výš.
Pat náhle přestal zpívat. Tentokrát nebyla prohozena ani jediná poznámka, každý pozorně naslouchal, jakoby bouře v této žalostné písni již zuřila nad Kerwanovým statkem a odtud se nesla k lodi Johna Playnea.
Než John se přec neleká: jak často dělává obratně lavíruje,
s větrem si zahrává.
A všemi pod plachtami, ač vítr prudce dul,
jen lanovím je řídě nejvíc při větru plul.
Pravý to nyní orkán se znovu rozběsnil,
však John, ač jej to zmáhá, vzdoruje ze všech sil.
Loď větrem hnána letí, za sebou vleče síť,
však tentokrát malou John kořist bude mít.
Ač jeho loďka sama jako vždy pracuje,
než John asi nad výsledkem se nezaraduje.
Již těžkou hlavu má John a oči strhané,
tož ze zvyku všech plavců po čutoře sáhne,
hbitě ji k ústům vznese, až do dna dopije
a naznak lehnu v spí již, nechť bouře dál vyje.
John ubohý spí tvrdě ginem omámenýa již to není John Playne
toť, běda! John „plný“.
„Zpozdilec!“ zvolal Mac Carthy.
„Říká se, že Bůh je opilců,“ odpověděl - jak se dalo čekat - Sim.
„Avšak to by musel být velmi zaměstnaný!“ prohodila Martina.
„Uvidíme!“ řekl farář. „Pokračuj, Pate!“
Zas ranní nebe krášlí obláčky prchavé,
zas v moři se obráží slunce usmívavé.
A moře je zas klidné, rybářům přátelské,
vesele život šumí v zátoce Kromerské.
Zas všichni pospíchají tak jako o závod,
vyjíždí loď za lodí do klidných mořských vod.
„A co John Playne?“ zeptal se Malý Dobráček, který byl velmi znepokojen o opilce, který usnul, když rozestíral svou síť.
„Jen trpělivost,“ řekla Martina.
„Mám již o něho strach!“ dodala babička.
Však hle! Co se to děje?
Proč náhle změnila loď přední směr,
a zdá se, že běh svůj zrychlila?
A za ní lodi všechny, proč za ní spěchají,
proč jedním směrem všichni rybáři zírají?
Což snad se ztroskotala loď jakás zbloudilá
a lov pro tento den snad rybářům zmařila?
Vše tlačí se, vše spěchá…
Hle! Na moři širém loď leží ztroskotaná,
ční do vzduchu kýlem.
„Ztroskotaná!“ vykřikl Malý Dobráček.
„Ztroskotaná!“ opakovala po něm babička.
Teď rychle jen do práce!
Je třeba nejdřív síť, by odstraněna byla, řetězy zachytit.
Již všechno táhne, v zmatku druh na druha volá,
až hákem síť přitáhli, v níž mrtvola siná.
A tato lidská troska, jíž vydalo moře, to bylo vše,

co zbývá z Johna Playnea, rybáře.
To jeho bárka asi jej sama zradila,
jej vydavši skalinám, o něž se rozbila.
Snad nyní John ubohý pokoj bude míti.
Hle, jak opilec zahynul ve vlastní své síti!
„Nešťastník!“ řekla Martina.
„Pomodlíme se za něho!“ pravila babička.
Rybáři, rychle k dílu, nutno se vrátiti
a mrtvého opilce do země vložiti!
A jen ho pochovejte do země bez hluku,
tam nebude již pít, jak míval ve zvyku.
Tož takový byl konec Johna Playnea, rybáře.Však nastává již odliv, nuž, vzhůru na moře!

Patův hlas dozněl při posledním verši této smutné a žalostné písně jako polnice. Dojem mezi stolujícími byl tak mocný, že se spokojili učinit ještě jen jeden doušek na zdraví hostitelů - což mělo udělat jakýsi přídavek k deseti až po okraj naplněným sklenicím… Nato se rozloučili se slibem, že nikdy, ani na pevné zemi, nebudou kráčet ve stopách Johna Playnea.

XIV. KAPITOLA
A nebylo mu ještě ani devět let

V tomto velkém dni se dali všichni na statku opět do polní práce, která pomalu dospívala ke konci. Pat si ani neuvědomoval, že přišel na dovolenou vlastně kvůli odpočinku a horlivě pomáhal svému otci a bratrům. Tito námořníci jsou opravdu pádnými pracovníky, i když nejsou ve svém živlu. Pat přišel právě uprostřed žní, po nichž následovala sklizeň zeleniny. Malý Dobráček se od něho takřka ani nevzdaloval, za což k němu Pat choval přátelství - přátelství vrchního lodníka k plavčíkovi. Jakmile nastal večer a všichni se shromáždili za stolem k večeři, jakou radost pociťoval Malý Dobráček, když slyšel mladého námořníka vyprávět o jeho cestách a příbězích, kterých se sám zúčastnil, o bouřích, které na Guardianu na moři zakusil a o krásné a prudké plavbě lodí! Zvlášť ho zajímalo vyprávění o nákladech, určených pro obchodní dům Marcuard, a o nákladech zboží na trojstěžnících, které byly určeny pro celou Evropu. Rozhodně v těchto obchodních záležitostech nacházel jeho praktický duch nejvíc záliby.
Podle jeho názoru platil u něho více majitel nějaké lodi než její kapitán.
„To se tedy jmenuje obchod?“ ptal se Malý Dobráček.
„Ano!… nakládáme plodiny, které mají domov v nějaké zemi a prodáváme je pak v zemi, kde je postrádají…“
„Ovšem dráž než byly koupeny?…“
„To je samozřejmé… abychom přece něco vydělali. Kromě toho přivážíme plody jiných krajin a prodáváme je z druhé ruky…“
„Stále dráž, Pate?“
„Stále!… jak je nám libo!“
A tak se Pata za jeho pobytu na Kerwanově statku vyptával v tomto směru neméně stokrát. Bohužel, k velkému zármutku všech nastal okamžik, kdy musel statek opustit a vrátit se do Liverpoolu.
Den odchodu nastal 30. září. Pat se měl svým odchodem oddělit od všech, které miloval. Nebylo známo, kdy se s ním měli opět všichni uvidět. Avšak slíbil, že bude psát a to velmi často. Za jakého pohnutí byl tento bodrý mládenec od všech objímán! Babička plakala. Zda ho ještě uvidí ubohá, k hrobu se již chýlící žena, uprostřed svých dětí u domácího krbu, stále předoucí na svém kolovrátku?
Pat se však těšil, že ji opouští jako všechny ostatní v dobrém zdraví.
Kromě toho rok byl pro rolníky hrabství příznivý. Nemuseli se tedy v zimě obávat nedostatku. Proto také řekl při odchodu svému staršímu bratrovi:
„Viděl bych tě raději méně starostlivého, Murdocku. Všechno se překonává zmužilostí a dobrou vůlí…“
„Ano… Pate… jestli ovšem je při něm štěstí; avšak Štěstěně nelze poroučet. Jen se podívej, bratře, jak všichni v potu tváře pracujeme na půdě, která není naše a nebude nikdy naší a při které pro její vrtkavost nezmůže nic ani zmužilost ani dobrá vůle!“ Pat nevěděl, jak by na to bratrovi měl odpovědět, avšak když mu naposledy stiskl ruku, zašeptal mu:
„Měj důvěru!“ Mladý námořník dojel po dvojkolce až do Tralee. Doprovázel ho otec, jeho bratři a Malý Dobráček, který se s ním tklivě rozloučil…
Vlak jej unášel k Dublinu, odkud jej měl poštovní parník dopravit do Liverpoolu.
V následujících měsících měli na statku ještě mnoho práce. Přiblížil se okamžik, kdy se měla svezená sklizeň vymlátit; Mac Carthy ji pak chtěl na trzích prodat a ponechat si jen zrní na zasetí.
Prodej plodin nanejvýš zajímal našeho malého hrdinu, kterého vzal statkář ovšem na trh s sebou. Ať nikdo nezazlívá tomuto osmiletému dítěti, že tak dychtilo po zisku. Byl to jeho pud, který ho hnal stále jen do obchodu. Ostatně se spokojoval jen s křemínky, které mu každý večer Mac Carthy podle úmluv odevzdával, a byl šťastný, když pozoroval, jak jeho poklad stále narůstá. Dál musíme podotknout, že touha po zisku je irskému národu vrozená. Obyvatelé „Zeleného Erinu“ dychtivě vydělávají peníze, ovšem jen poctivým způsobem. A když statkář uzavřel dobrý obchod na trhu v Tralee nebo v některém okolním městě, měl z toho Malý Dobráček právě takovou radost, jako kdyby sám uzavřel obchod.
Měsíce říjen, listopad a prosinec uplynuly za dost dobrých podmínek. Již dlouho byly práce skončeny, když se na

Štědrý den objevil na Kerwanově statku výběrčí nájemného. Peníze již byly přichystány, avšak když byly jednou vyměněny za formální kvitanci, zmizely všechny ze statku. Nechtěje proto vidět, jak tyto peníze tak těžce cizí půdě zrovna vyrvané jsou odnášeny, vyšel Murdock rychle ze statku, jakmile spatřil výběrčího přijíždět. Stále jej znepokojovala budoucnost. Avšak na zimu byli zajištěni a uschované zásoby dovolovaly začít na jaře zasévat a orat bez větších výdajů.
S novým rokem nadešly třeskuté mrazy. Nikdo neopouštěl statek.
Ovšem uvnitř bylo práce dost. Copak nebylo nutné starat se o výživu všech zvířat? Malý Dobráček dostal na starost drůbežárnu, v čemž se na něho mohli zcela spolehnout. Slepice a kuřata byla ovšem pečlivě zaregistrována do patřičných sloupců v zápisníku. Kromě toho nezapomínal na to, že má svěřenku. Jakou radost cítil, když držel v náručí usmívající se Jenny; sám se na ni usmíval, zpíval jí písně nebo když byla její matka zaměstnána, také ji ukolébával, což bylo důkazem, že své povinnosti bral zcela vážně! Kmotr, myslel si, to je téměř otec; proto na ni pohlížel jako na své dítě. Co se týkalo jeho samotného, činil si na ni v budoucnosti osobité nároky. Nikdo neměl být jejím učitelem než on… Nejdříve ji bude. učit mluvit, pak číst a psát, a později konečně „udržovat domácnost“…
Zde je nutné dodat, že Malý Dobráček těžil co nejvíc z lekcí Mac Carthyho a jeho synů, zvláště z lekcí, které mu uděloval Murdock. V tom ohledu nyní postoupil dál než kam až s ním došel Grip - ten ubohý Grip, který stále zaměstnával jeho myšlenky a jehož obraz nikdy neměl z jeho srdce vymizet…
Následkem zimy, která byla dost krutá, se jaro poněkud opozdilo.
Mladý pastýř, doprovázený svým přítelem Birkem, se opět ujal svého obvyklého zaměstnání. Pod jeho dozorem se opět ubíraly ovce a kozy k pastvinám, nacházejícím se v okolí jedné míle od statku. Kolik let mu ještě scházelo, aby mohl orat, což vyžaduje takovou sílu! A tu ještě ke své největší lítosti ještě neměl. Častokrát o tom mluvil s babičkou, avšak ta mu odpovídala a přitom jej hladila po hlavě:
„Jen trpělivost… však to přijde.“
„Nemohl bych už nyní zasít aspoň záhon pole?…“
„Copak by tě to dělalo tak šťastného?“
„Jistě, babičko. Když vidím, jak Murdock nebo Sim zasévají do brázd zrní a jak při tom neustále potřásají rameny a kráčí pravidelným krokem, tu pokaždé cítím velikou touhu napodobovat je v tom. Je to tak krásná práce a je tak zajímavé pomyšlení, jak zrní vzklíčí z tmavých brázd v tak dlouhé… dlouhé klasy. Jak je to jen možné?“
„Nevím, milé dítě, avšak Bůh ví, co potřebujeme!“ Výsledek této rozmluvy byl ten, že o několik dní později bylo vyměřeno kus pole, které měl později přebrázdit pluh s vláčnými brankami, a Malý Dobráček na něm zaséval oves s takovou obratností, že dostal od Martina Mac Carthyho velikou pochvalu.
Když pak poprvé vypučely jemně zelené hlavičky ovsa, bylo radost pohledět na to, s jakou vytrvalostí chránil svou budoucí žeň před loupeživými krkavci; od božího rána je nepřestával pronásledovat kamením!
Nesmíme však zapomenout na malou jedli, kterou zasadil v den narození Jenny uprostřed dvora s myšlenkou, že oba, dítě i keřík, budou růst vedle sebe. A ne bez námahy přemýšlel o tom, jak by měl tento křehký stromek uchránit před těmi zlořečenými krkavci. Rozhodně se zástupci tohoto ničícího rodu nikdy nemohli stát přáteli Malého Dobráčka.
V létě roku 1880 se pracovalo po celém západním Irsku vytrvale.
Naneštěstí se klimatické poměry ukázaly pro rolníky málo příznivé.
Většinou byla v hrabstvích horší úroda než v předcházejícím roce.
Nicméně nebylo třeba obávat se hladu, protože sklizeň brambor, která se sice opozdila, slibovala dobrou úrodu, což všude vzbuzovalo uspokojení, neboť osení se vůbec nedařilo a pšenice bylo nepatrně. Co se týká ječmene, žita a ovsa, každý jistě přizná, že tyto obilniny jsou pro potřeby země nedostatečné. To mělo mít za následek zvýšení cen plodin. Avšak jak měli tímto zvýšením rolníci získat, když neměli, co by prodali? Vždyť tu trochu, kterou sklidili, byli nuceni schovat k zasetí pro příští rok! I ti, kteří něco mohli uspořit, se museli obávat, že budou nuceni z ušetřeného nejdříve zaplatit různé poplatky. A kromě toho všechny peníze až do posledního šilinku pohltilo nájemné.
Výsledek takového stavu byl ten, že se v krajích začalo objevovat silné národnostní hnutí, které nastávalo vždy, když se na horizontu irského venkova ukázal mrak bídy. V mnohých městech se ozývaly projevy nespokojenosti, které se spojovaly s šílenými výkřiky partyzánů agrární ligy. Děsné výhružky se pronášely proti cizincům - majitelům půdy, za které ovšem považovali skotské a anglické lordy.
Toho roku v červnu začali rozlícení lidé ve Westportu volat: „Braňte silnou pěstí své statky!“ a po celém venkově letělo jednotné heslo:
„Půdu rolníkům!“ V územích Donegalu, Sliga a Galwaye vypuklo několik vzpour, které postihly i hrabství Kerry. S hrůzou pozorovaly babička, Martina a Kitty, jak za tmavých nocí opouštěl Murdock statek a vracel se až k ránu, znaven dlouhými pochody a ještě zasmušilejší a roztrpčenější než kdy jindy. Navštěvoval organizované schůze v hlavních městech, ve kterých provolávali vzpouru, odboj proti lordům a generální bojkot, který měl způsobit, aby pozemky majitelů zůstaly ležet ladem.
Nejvíc rozmnožoval obavy rodiny o Murdocka irský místodržící, který rozhodnutý udělat co nejráznější opatření, dával celými četami policie co nejpřísněji sledovat jednání nacionalistů.
Mac Carthy a Sim, kteří měli stejné smýšlení jako Murdock, neříkali nic, když se po dlouhé nepřítomnosti vracel na statek. Avšak ženy ho úpěnlivě prosily, aby byl opatrný a dával pozor na své skutky a na svá slova. Chtěly na něm vynutit slib, že se nebude zúčastňovat bouří ve prospěch „homerulea“ (rolníka), které mohly přinést jen katastrofu.
Tu však Murdock vybuchl a společná místnost se jen otřásala jeho hněvem. Mluvil a rozčiloval se přitom tak, jako kdyby v plném ohni řečnil na některém setkání vzbouřenců.
„Bída, nekonečná bída po lopotné práci života!“ opakoval neustále.
Zatímco Martina a Kitty se chvěly při pomyšlení, že by Murdock mohl být vyslechnut zvenku od nějakého agenta,

potulujícího se v okolí statku, Mac Carthy a Sim, kteří seděli opodál, jen pokyvovali hlavou.
Malý Dobráček byl za těchto smutných chvil velmi rozechvěn. Copak nenastal v den jeho přijetí do Kerwanova statku, po tolika trpkých zkouškách, konec jeho utrpení? Čekaly ho snad v budoucnu ještě hroznější útrapy?
Nyní mu bylo osm a půl roku. Bída, špatné zacházení i nedostatek péče nebyly s to podlomit jeho tělesnou stavbu, která byla na jeho věk značně vyvinutá a dosud unikla všem dětským nemocem. Říká se, že parní kotle jsou vyzkoušeny na tolik atmosfér, že mohou být podrobeny příslušnému tlaku. Nuže, Malý Dobráček byl vyzkoušen - to je pravý výraz - byl vyzkoušen až do svého maximálního odporu a byl obdařen obdivuhodnou fyzickou i morální zdatností. Bylo to patrné z jeho vyvinutých ramen, z jeho již široké hrudi a štíhlých, ale silných a svalovitých končetin. Jeho vlasy stále víc a víc brunátněly, nosil je krátce přistřižené místo kadeří, které se kdysi vinuly po jeho spáncích, když byl ještě u miss Anne Wastonové. Jeho temně modré oči, jejichž zřítelnice zářily jako jiskry, svědčily o neobyčejné živosti. Jeho ústa s lehce sevřenými rty svědčila o energii a rozhodnosti jeho povahy.
A zvlášť to se dotklo pozornosti jeho nové rodiny. Tito vážní a reflexivní rolníci jsou dost dobrými pozorovateli. Jejich pozornosti tedy nemohl uniknout nápadný instinkt tohoto chlapce pro pořádek a vytrvalost a museli uznat, že kdyby měl víc příležitostí, jistě by důkladněji využil své přirozené vlohy.
Za senoseče a žní se ukázalo, že klimatické podmínky nebyly ani zdaleka tak výhodné jako v předešlém roce. Jak se dalo předvídat, byl úpadek ve výtěžku obilí dost citelný. Obyvatelé statku proto lehce zvládli žně a vůbec k tomu nepotřebovali cizí pomoc. Avšak sklizeň brambor byla dobrá a zajišťovala je alespoň částečně ve zlých časech.
Jak však měli sehnat peníze, nezbytné k zaplacení nájemného a povinných poplatků?
Zima se ohlásila velmi brzy. Již na začátku září se objevily kruté mrazy, po kterých následovalo hojné padání sněhu. Bylo třeba ještě včas zahnat zvířata do stájí. Sněhová pokrývka byla tak tlustá a tvrdá, že ovcím ani kozám se nepodařilo prohrabat se pod sníh na nějakou trávu. Z toho nastala vážná obava, že zásoby píce až do příštího jara nevystačí. Lidé velmi obezřetní, nebo alespoň takoví, kterým na to stačily prostředky - a mezi ně počítáme i Martina Mac Carthyho - se zásobovali koupí. Ovšem následkem drahoty zboží museli kupovat při velmi zvýšených cenách a snad by bylo i lepší zbavit se zvířat, která vyživovat při dlouhém přezimování bylo takřka nemožné.
Všude je to okolností velmi mrzutou, když nastanou mrazy, které proměňují půdu do hloubky několika stop v ledovou pláň. Zvlášť když lehká a křemičitá půda, jako je v Irsku, těžko do sebe přijímá mrvu, kterou je ještě možné do ní vložit. Trvá-li zima s tvrdošíjností, před kterou je rolník bezmocný, nastává obava, že zmrzlá půda potrvá i přes normální hranice. Co zmůže radlice pluhu, když země je ztvrdlá jako křemen? A jakou bídu je možné očekávat, když se nezaseje v pravý čas!
Člověk není obdařen takovou mocí, aby si podle roční doby mohl přizpůsobit vrtkavé podnebí. Je nucen mít založené ruce, zatímco jeho zásoby den ode dne docházejí. A založené ruce nejsou ruce pracující!
Koncem listopadu se tento stav ještě zhoršil. Po sněhových vánicích nadešly ještě krutější mrazy. Někdy klesl sloupec na stodílném teploměru až na 29° pod bod mrazu.
Statek se svou sněhovou pokrývkou, ztvrdlou jako želví štít, měl vzhled grónských chatrčí, které se ztrácejí v nekonečnu polárních krajin. Avšak tato tlustá pokrývka uchovávala uvnitř teplo z krbu, takže obyvatelé statku těmito výstředními mrazy příliš netrpěli. Zato bylo nemožné bez náležitých opatření odvážit se do této atmosféry, kterou ani větřík nehnul a jejíž molekuly se zdály být zmrzlé.
V této době Martin Mac Carthy a Murdock, kteří dělali rozpočet pro nájemné, jež měli v několika týdnech zaplatit, byli nuceni prodat část dobytka, mezi kterým byl značný počet ovcí. Nesměli váhat ani okamžik, jestli chtěli ještě dostat nějaké peníze od kupců v Tralee. Bylo to 15. prosince. Protože dvoukolka by se jen stěží pohybovala po silnici, pokryté ztvrdlým zmrzlým sněhem, rozhodli se statkář a syn podniknout cestu pěšky. Nezdálo se jim příliš obtížné urazit za dvacetistupňového mrazu cestu dvaceti čtyř mil. Bylo pravděpodobné, že jejich nepřítomnost potrvá dva nebo tři dny. Ne bez jistého znepokojení pohlíželi ve statku na to, jak za prvního ranního rozbřesku vyrazili na cestu. Ačkoliv ovzduší bylo zcela suché, věštily na západě se objevující značné mlhy nejbližší změnu počasí.
Mac Carthy vyšel s Murdockem patnáctého a na statku je mohli očekávat až sedmnáctého večer.
Až do večera se stav atmosféry značně nezměnil. Jen teplota klesla ještě o jeden nebo dva stupně. Odpoledne se zdvihl vítr, který dal podnět k obavám, neboť údolí řeky Cashen se zmítá v prudkých bouřích, vniknou-li do něho v zimě mořské větry.
V noci ze šestnáctého na sedmnáctého se rozpoutala s největší zuřivostí bouře, doprovázená ohromnými sněhovými přívaly. Již na deset kroků by nebylo možné statek poznat pod jeho bílým pláštěm. Praskot tříštících se ledových balvanů na řece byl strašný. Jestlipak už byli Mac Carthy a Murdock, když skončili svůj obchod, na zpáteční cestě? To se nedalo říci. Jisté však bylo, že ani osmnáctého k večeru se nevrátili.
Noc uplynula za bouřlivých větrných poryvů. Lze si snadno domyslet, v jakých úzkostech setrvávali babička, Martina, Kitty, Sim a Malý Dobráček. Snad již statkář se svým synem zapadl do nějaké sněhové závěje?… Snad padli několik mil od statku vysíleni a umírají hladem a zimou?…
Druhý den kolem deseti hodin ráno se obloha vyjasnila a prudké nárazy vichřice se zmenšily. Protože vítr náhle přeskočil na sever, ihned se všechen napadaný sníh proměnil v led. Sim prohlásil, že půjde doprovázen Birkem vstříc otci a bratrovi. Jeho návrh byl schválen a i Martina a Kitty se rozhodly Sima doprovázet.
Přes Dobráčkovu žádost bylo ustanoveno, že zůstane i s babičkou a dítětem na statku.
Jinak bylo rozhodnuto, že pátrání bude provedeno po silnici jen dvě nebo tři míle a že v případě, kdyby Sim uznal za vhodné jít ještě dál, Martina s Kitty se vrátí ještě před večerem.
Za čtvrt hodiny poté babička a Malý Dobráček osaměli. Jenny spala v Murdockově a Kittyně místnosti, která se nacházela vedle společné místnosti. Jakýsi druh košíku, visícího podle irského způsobu na dvou provazech, které byly upevněny na jednom ze stropových trámů, sloužil dítěti jako kolébka.

Babiččina lenoška byla umístěna před krbem, ve kterém Malý Dobráček udržoval rašelinou a dřevem příjemný oheň. Čas od času se vzchopil, aby se přesvědčil, jestli se jeho svěřenka neprobudila a znepokojoval se při sebemenším pohybu, který udělala a byl připraven ihned jí podat trochu vlažného mléka nebo opět uspat jemným kolébáním kolébky.
Babička, která byla velice nervózní, naslouchala každému vnějšímu hluku, padání sněhu, který na doškové střeše ihned tvrdl a vrzání prken, která skřípala pod vlivem ostrého mrazu.
„Neslyšíš, Malý Dobráčku, nic?“ zeptala se.
„Nic, babičko!“ Seškrábal ze skleněných tabulí jíní, které je zdobilo a pokoušel se vrhnout pohled oknem, které vedlo na úplně zasněžený dvůr.
Asi půl hodiny po poledni začalo děvčátko slabě křičet. Malý Dobráček odešel k němu. Protože nemělo oči otevřené, spokojil se tím, že je několik okamžiků kolébal až opět usnulo.
Již se chystal vrátit ke staré ženě, kterou nemínil nechat o samotě, když náhle venku zaslechl nějaký hluk. Začal pozorněji naslouchat.
Bylo to hrabání, které jak se mu zdálo, přicházelo ze stáje, sousedícího s Murdockovou místností. Protože však stáje byly odděleny pevnou zdí, dál tomuto hluku nevěnoval pozornost. Nepochybně to bylo několik myší, které pobíhaly po kupách steliva. Také okno bylo uzavřené, takže ani z té strany se nebylo čeho obávat.
Malý Dobráček opatrně otevřel dveře, které dělily jednu místnost od druhé, a vrátil se k babičce.
„Co dělá Jenny?“ zeptala se babička.
„Již opět spí.“
„Zůstaň tedy u mne, mé dítě…“
„Ano, babičko.“ A oba skloněni nad plápolajícím krbem, opět a opět mluvili o Martinovi a Murdockovi a také o Martině, Kitty a Simovi, kteří jim šli vstříc.
Jen ať se jim nepřihodí nějaké neštěstí! Vždyť za takových sněhových bouří se často stávají hrozné katastrofy! A co! - uklidňovali se oba - lidé energičtí a odvážní se dovedou všemu vyhnout… Až se vrátí, najdou v krbu dobrý oheň a na stole vřelý grog… Proto Malý Dobráček stále přihazoval do krbu náručí chrastí.
Již dvě hodiny byla Martina a ostatní vzdáleni a nic dosud nenasvědčovalo jejich blízkému návratu.
„Nechtěla byste, babičko, abych zašel k vratům ve dvoře?“ nabídl se Malý Dobráček.
„Odtud pak vykročím na silnici, abych viděl co nejdál…“
„Ne… ne! Dům nesmí zůstat opuštěný,“ odpověděla babička, „protože bych ho pokládala za opuštěný, kdybych v něm zůstala pouze já!“ Pokračovali tedy v rozhovoru. Avšak brzy - stávalo se to často - začala stařenka od únavy a obav dřímat.
Jako obyčejně jí vložil Malý Dobráček za hlavu podušku a postavil se k oknu; snažil se přitom, aby nezpůsobil ani nejmenší hluk, aby ji neprobudil.
Když zbavil jednu okenní tabuli ledu, začal se dívat ven.
Všechno bylo venku bílé, všude bylo ticho jako na hřbitově.
Poněvadž babička dřímala a Jenny spala ve vedlejší místnosti, naskytla se mu vhodná příležitost vyjít až na silnici. Tato zvědavost nebo spíš touha vyhlížet ty, kteří se vzdálili, protože ještě nepřicházeli, byla zcela omluvitelná.
Malý Dobráček tedy otevřel dveře společné místnosti a co nejopatrněji je za sebou opět zavřel. Zabořoval se skoro až po kolena do sněhového příkrovu a za chvíli došel až k plotu při východu ze dvora.
Na silnici, do nedohledna se bělající sněhem, nebylo ani živé duše.
Žádný hluk, který by byl způsoben kroky, se ze západní strany neozýval. Ani Martina ani Kitty a Sim nebyli někde nablízku, protože již zdálky by se rozléhal Birkův štěkot, zvlášť v tak pronikavém mrazu, který roznáší zvuk až do velkých vzdáleností.
Malý Dobráček popošel doprostřed silnice.
Náhle se jeho sluchu dotklo nové hrabání; ne však na silnici, ale na dvoře a to napravo od budov ze strany stájí. Vypadalo to, jakoby hrabání bylo doprovázeno dušeným vytím.
Malý Dobráček pozorně naslouchal. Srdce mu mocně bušilo. Avšak statečně zamířil ke zdem stájí a z opatrnosti se sunul co nejtišeji podél rohů.
Šramot bylo neustále slyšet, a to za rohem, který souvisel s místností Murdocka a Kitty.
Předtucha blízkého neštěstí jej hnala rychle podél zdí.
Sotva došel k rohu, vyrazil ze sebe výkřik.
Na tomto místě byla sláma shnilá a v maltě, zubem času zpuchřelé, zela dost široká díra, která směřovala do místnosti, kde spala Jenny.
Kdo způsobil takový průlom?… Byl to člověk?… Nebo to bylo zvíře?…
Bez meškání Malý Dobráček vyskočil a vnikl do místnosti…
Avšak právě v tom okamžiku odtud vyrazilo mohutné zvíře, které převrhlo mladého chlapce.
Byl to vlk - jeden z těch vlků s tlamou zašpičatělou v podobě klínu, kteří se potulují v tlupách za dlouhých zim irskými pláněmi.
Když vlk prokousal slámu, dostal se do místnosti, strhl Jenny i s kolébkou, jejíž provazy se přetrhly; unikl a vlekl kolébku po sněhu za sebou…
Malá dceruška se dala do křiku.
Bez meškání začal Malý Dobráček vlka pronásledovat; v ruce držel svůj nůž a zoufale volalo pomoc. Avšak kdo ho mohl zaslechnout, kdo mu mohl přijít na pomoc? A co když se rozzuřené zvíře obrátí proti němu? Na to Malý Dobráček nepomyslel, a nevěděl, že se vydává v nebezpečí života?… Ne! Viděl jen dítě, unášené touto strašnou bestií…

Přesto, že vlekl kolébku za jeden z provazů, utíkal vlk, jak nejvíc mohl. Malý Dobráček musel běžet asi sto kroků než ho dohonil. Když vlk přeběhl okolo plotu statku, vyrazil na silnici a utíkal směrem k Tralee, až ho konečně mladý chlapec dohonil.
Vlk se zastavil, pustil kolébku a vrhl se na mladého odvážlivce.
Ten ho očekával pevně postavený a s napřaženou rukou a v okamžiku, kdy mu zvíře skočilo na hrdlo, vrazil mu nůž do slabin. Zároveň ho však vlk kousl do ramene a kousnutí bylo tak bolestivé, že Malý Dobráček upadl v bezvědomí na sníh. Naštěstí však dříve než ztratil vědomí, zaslechl ještě štěkot…
Byl to Birk. Přiběhl a ihned se vrhl na vlka, který se dal rychle na útěk.
Vzápětí se objevili Martin Mac Carthya Murdock, které Sim, Martina a Kitty konečně potkali na dvě míle odtud.
Malá Jenny byla zachráněna a její matka ji svírala ve svém náručí.
Co se týká Malého Dobráčka, jehož poranění Murdock obvázal, byl dopraven do statku a uložen ve své posteli v babiččině místnosti.
Sotva nabyl vědomí, zeptal se:
„A co Jenny?…“
„Je opět zde,“ odpověděla Kitty, „zde… a živá… a to díky tobě… mé statečné dítě!“
„Rád bych ji políbil…“ A sotva tak udělal a uviděl, jak se na něho usmívá, zavřel opět oči.

XV.KAPITOLA
Špatný rok

Dobráčkovo poranění nebylo vážné, ačkoliv silně krvácel.
Kdyby se však jen o několik okamžiků opozdili, zdvihl by Murdock již pouhou mrtvolu a Kitty by již nikdy nespatřila své dítě.
Není třeba zmiňovat se o tom, že Malý Dobráček po těch několik dní, co trvalo jeho zotavování, byl zahrnut co největší péčí. Nikdy se necítil tak patřit k rodině, tento sirotek, o kterém se nevědělo, čí je.
S jakými dojmy se otevíralo jeho srdce všem těm něžnostem, zvlášť když uvážil, kolik už krásných dnů strávil na Kerwanově statku. A abychom všechno dovršili: copak ho také netěšilo počítání křemínků, které mu Mac Carthy každý večer odevzdával? Zvlášť s jakou radostí uložil do svého starého hliněného hrnce kámen, který dostal ihned po události s vlkem!
Starý rok uplynul a s nastávajícím novým rokem se ještě víc zostřila třeskutá zima. Bylo třeba udělat jistá opatření. Nebezpečné tlupy vlků se objevovaly v okolí statku a ztrouchnivělé zdi by sotva mohly odolat zubům těch krvežíznivců. Několikrát museli Mac Carthy a jeho synové použít pušky proti těmto nebezpečným ryšavcům, kteří byli rozšíření po celém hrabství, jehož planiny se rozeznívaly za nekonečných zimních nocí jejich žalostným skučením.
Byla to zima, jejíž zuřivé vichřice a třeskuté mrazy přicházejí na celou septentrionální Evropu až z polárních krajin. Převládaly severáky a je známé s jakou zběsilostí, vlastní severním končinám, řádí.
A k tomu ještě přistoupila obava, že toto počasí se prodlouží přes obvyklou mez jako se prodlužuje perioda mrazivosti u nemocných, kteří jsou zmítáni zimnicí. A když vidíme, jak nemocná - to znamená země - se obrací pod účinky mrazu v kámen a jak puká jako rty umírajícího, mohli bychom říci, že úrodnost této půdy utuchá, jako je tomu s mnohými odumřelými nebeskými tělesy, která táhnou ve vesmíru.
Obavy statkáře a jeho rodiny byly tedy až příliš odůvodněny abnormální třeskutostí tohoto období. Avšak díky výtěžku z prodeje ovcí Mac Carthy mohl s klidem očekávat dobu k placení různých poplatků a nájemného. Když se „middlemanův“ agent o Vánocích dostavil, bylo mu nájemné přesně vyplaceno - čímž se zdál být poněkud překvapen, neboť v mnohých statcích se mu vedlo hůř, takže musel postupovat soudní cestou k vypovídání nájemníků ze statků.
Avšak jak měl Martin Mac Carthy s klidem hledět vstříc platební lhůtě, která nastane následující rok, zabrání-li mu neobyčejně dlouhá zima v příští setbě?
Kromě toho se dostavilo ještě i jiné neštěstí. Následkem poklesu teploty, která na stodílném teploměru ukazovala třicet stupňů pod nulou, zahynuli mrazem v konírně a ve stájích čtyři koně a pět krav.
Bylo zcela nemožné dostatečně uzavřít tyto ve špatném stavu se nacházející budovy, které se pod prudkými útoky vichřice kousek po kousku rozpadávaly. Dokonce i drůbežárna přes veškerou péči, kterou vynaložili, utrpěla velmi citelné ztráty. Každý den se v Dobráčkově zápisníku zvětšovaly sloupce pro ztráty. Kromě toho se obávali, že obytné stavení nevydrží proti tolika zhoubným živlům a to přivádělo celou rodinu do velmi kritické situace. Mac Carthy, Murdock a Sim neustále stavení opravovali a pokoušeli se alespoň zvenku trhliny způsobené počasím opravit. Avšak neustále hrozilo nebezpečí, že stěny částečně ze slámy a došková střecha, které vítr utrhával kus po kusu, se zřítí uprostřed zuřivých sněhových uragánů.
Často po celé dny nikdo nemohl ze statku ani vyjít. Silnice již nebyla schůdná a sněhové závěje se tyčily do výšky muže. Uprostřed dvora bylo z malé jedle, zasazené v den narozenin Jenny, vidět jen bíle zajíněný vrcholek. Také přístup do stájí byl zamezen navátým sněhem, takže bylo nutné proházet cestičku, která se musela dvakrát denně obnovovat. Přenášení píce ze stavení do stavení bylo spojené s největšími obtížemi.
Bylo rovněž neuvěřitelné, že, ačkoliv stále padal sníh, zima neztrácela nic na své intenzitě. Nebylo to ovšem padání lehounkých hvězdovitých vloček, ale pravých přívalů ledových rampouchů, zmítaných sem a tam vírovitými poryvy. Tím se úplně zničily pupeny rašících keřů a stromů s trvalými listy.
Mezi břehy řeky Cashen se tvořily ledové zácpy, které dosahovaly obrovských rozměrů. Byly to opravdové icebergy (ledové hory) a vyskytla se otázka, jestli neustálé vzrůstání těchto icebergů nezpůsobí nová neštěstí, až s prvním jarním oteplením začnou tyto nesmírné spousty tát. Jak by Mac Carthy a jeho synové mohli zachránit budovy a stáje,

kdyby rozvodněná řeka dostoupila až ke statku?
Nyní měl však jiné starosti, udělat totiž alespoň opatření pro výživu a zachování dobytka. Skutečně pod nárazy uragánu byly doškové střechy stájí odtrhány a bylo nezbytně nutné je opravit. Ovce, krávy a koně, kteří ještě zůstali, byli po několik dní za nejkrutějšího počasí bez úkrytu, takže některá zvířata zahynula mrazem. Muselo se tedy pracovat na obnovení střech a to při nejsilnějších vánicích. Musela se obětovat přední část stájí, které mířily na silnici, aby takto získanou slámou se mohly pokrýt jiné části stájí. Také obytné stavení Mac Carthyovy rodiny nebylo ušetřeno. Jedné noci se podkrovní místnost sesunula a Sim, který v ní bydlel, byl nucen půdu opustit a najít si místo v přízemí ve společné místnosti. A protože i strop pro vrstvu sněhu nakupeného nad ním hrozil sesutím, bylo nutné postavit na jeho podporu silné trámy.
Zima uplynula, avšak přitom neztrácela nic na své třeskutosti.
V únoru byly právě tak ostré mrazy jako v lednu. Průměrná teplota se udržovala na dvaceti stupních pod nulou stodílného teploměru. Ve statku si připadali jako trosečníci, opuštění na některém pobřeží polárních končin, kteří nemohou předvídat, kdy jejich přezimování skončí.
A ještě navíc hrozila ledová strž způsobit mnohem strašnější katastrofu než rozvodnění řeky Cashen.
Co se týká potravin, mohli být alespoň v tomto směru bez starosti.
Nescházelo ani maso ani zelenina. Ostatně krávy a ovce, které zahynuly zimou a byly dobře uchovány v ledu, poskytovaly dostatečnou zásobu. Kromě toho, ačkoliv byla drůbežárna silně decimována, snášeli vepři tuto zimu bez větších obtíží, takže již jimi byla výživa na dlouhou dobu zajištěna. Aby se při topení ušetřila rašelina, která již začala docházet, stačilo jen vyjít každý den pro větve skryté pod sněhem.
Ostatně otec a jeho synové byli silní a zdraví a během času otužilí, a celkem dobře snášeli takové drsné podnebí. Také náš malý hrdina projevil neobyčejnou zdatnost. Dokonce i Martina a Kitty se zúčastňovaly společné práce a statečně vzdorovaly zimě. Malá Jenny, která byla stále chována v neprodyšně uzavřené místnosti, rostla jako květina ve skleníku. Pouze na babičce přes veškerou péči, které se jí dostávalo, bylo vidět, že jí zima nepřidala. Kromě tělesných útrap se dostavily i duševní, když viděla budoucnost svých nejmilejších tak ohroženou.
To bylo nad její síly. Proto se o ni celá rodina bála.
V dubnu se začala pomalu ukazovat normální teplota, což bylo pozorovatelné i na teploměru, který stoupal nad nulu. Nicméně, aby se zbavila svého bílého příkrovu, měla půda zapotřebí májové slunce. Na setí již bylo pozdě, až příliš pozdě. Bude se snad ještě dařit píci? Co se týká zrní, bylo jisté, že by vůbec nedozrálo. Proto pokládali za zbytečné nadarmo vyhazovat osení a vynaložit veškeré síly na pěstování zeleniny, jejíž sklizeň mohla nastat koncem října, a pak hlavně na brambory, které ještě chránily venkov před hladem.
Avšak v jakém stavu najdou půdu, až sníh roztaje? Zajisté zmrzlou do hloubky pěti nebo šesti stop. To pak nebude země sypká, ale tvrdá jako žula, a jak ji tedy bude moci radlice pluhu obracet?
První orbu bylo nutné odložit až na poslední dny května. Tání sněhu probíhalo tak zdlouhavě, že to vypadalo, jakoby slunce postrádalo teplo. V hornatých částech hrabství vytrval sníh až do června.
Všichni rolníci byli rozhodnuti omezit se na pěstování brambor a upustili od setí obilnin. Co se dělo na Kerwanově statku, to se také stalo na jiných statcích v hrabství Rockingham a často ještě ve větší míře. Nebylo však tomu tak jen v hrabství Kerry, ale i v západním Irsku, v Munsteru zrovna tak, jako v Connaughtu a Ulsteru. Pouze v leinsterské provincii slunce rychleji uvolnilo ledy, takže se tam mohlo zasévat s nějakou nadějí na dobrý výsledek.
Z toho vyplývalo, že nájemníci, tak krutě zkoušení osudem, připravovali pole takřka s nadpřirozeným úsilím, do takových podmínek, které by podporovaly vývoj zeleniny. Na Kerwanově statku se dal Mac Carthy se svými nejbližšími do této práce, ztížené ještě tím, že neměli dostatek tažného dobytka. Pouze jediný kůň a osel byli zapřaženi, to vlastně také byly všechny tažné síly, které se mohly použít k pluhu, válci a vláčným branám. Neustálou a vyčerpávající dvanáctihodinovou prací každý den, se jim podařilo zasadit asi třicet akrů brambor, ne však bez obav, aby jejich práce nebyla zmařena předčasným příchodem příští zimy.
Brzy se objevila nová pohroma, která má domov ve všech hornatých krajích Irska. Koncem června slunce tak pražilo, že se po horských úbočích řítil sníh v ohromných spoustách. Provincie Munster snad nejvíc trpěla pro mnohonásobné rozvětvení se strání řítících se bystřin.
V hrabství Kerry nastala takřka úplná záplava. Mnohé říčky se rozvodňovaly v dravé veletoky, které způsobovaly nesmírné škody. Země byla široko daleko zaplavená. Mnoho obyvatel, kterým proud odnesl stavení, bylo bez přístřeší. Tito ubozí lidé, kteří byli nenadále překvapeni povodní, marně očekávali nějakou pomoc. Téměř všechen dobytek zahynul a zároveň také žně, na které se věnovalo tolik péče, byly nenávratně zničeny!
V hrabství Kerry zmizela část Rockinghamova hrabství pod vodami Cashenu. Během čtrnácti dnů se změnilo okolí statku do vzdálenosti dvou až tří mil v jakési jezero - jezero, ze kterého vytékaly dravé bystřiny, unášející z kořenů vyrvané stromy, trosky chatrčí a střechy utržené z okolních stavení; vůbec všude bylo vidět trosky hrozného pustošení, mezi nimiž také plavaly mrtvoly zvířat, kterých rolníci pozbyli několik set.
Záplavy sahaly až ke kůlnám a stájím statku a brzy je téměř zničily.
Až na několik vepřů se ani při největším úsilí nepodařilo zachránit ostatní zvířata. Kdyby obytné stavení nebylo poněkud vyvýšené, dosáhl by příboj také tam. Tak se dravé vody zastavily na úrovni přímezí, které se jedné noci ocitlo ohroženo těmito zuřivými přívaly.
Potom ještě přišla poslední rána, nejstrašnější rána, která měla vzápětí na svědomí zkázu všech rolníků: sklizeň brambor na polích byla úplně zničená potopou.
Ještě nikdy nebyla Mac Carthyova rodina postižena tak strašnou pohromou a ještě nikdy se irským statkářům nejevila budoucnost tak černě, jako nyní. Postavit se na odpor bídě, která za takové situace musela vzápětí následovat, bylo zcela nemožné. Život těchto nešťastníků byl nyní palčivou otázkou. Jak odpoví Mac Carthy, až se stát i majitelé půdy

budou domáhat patřičných poplatků?
Ano, je opravdu těžké břemeno takového nájemníka. Je až příliš jasné, že když se u něho objeví výběrčí daní nebo správce landlorda, plyne všechen jeho výtěžek do jejich kapes. Nejen že vlastníci pozemků mají tři sta tisíc liber šterlinků výtěžku ze statků a šest set tisíc liber z poplatků nájemníků, ale ubohý rolník je ještě navíc zatížen osobními daněmi, to znamená příspěvky na silnice, mosty, policii, soudy, věznice a veřejné práce - což tedy dohromady dělá nesmírnou sumu milion liber šterlinků a to jen pro Irsko.
I když byla úroda pěkná a rok rolníkovi dovolil něco uspořit, zkrátka i když tu byly okolnosti velmi příznivé, mohl velice těžce vyhovět všem těmto fiskálním požadavkům, protože musí především zaplatit nájemné. Co však teprve zbývá dělat, když nastane neúroda, když krutá zima a povodně zemi úplně zničí a když příšery vyhnanství a hladu se objevují na obzoru? To však vůbec nebrání výběrčímu, dostavit se v určenou dobu a po takové návštěvě vždy mizí všechny úspory… To nyní čekalo na Martina Mac Carthyho.
Kde byly krásné hodiny radostí a slavností, které Malý Dobráček poznal v první době svého pobytu na statku? Již se nepracovalo, protože práce nebyla a po celé dny sedávala zoufalá rodina nečinně okolo babičky, která chřadla před očima.
Tento příval spousty a zkázy zachvátil většinu krajů v hrabství. Již od počátku zimy roku 1881 se všude rozšiřovaly hrozby o všeobecném „bojkotu“, to znamená o náhlé stávce rolníků při polním hospodářství, aby se tím zabránilo pronajímání pozemků a jejich obdělávání vlastníky půdy - jednání právě tak zhoubné pro statkáře-nájemníka, jako pro vlastníka. Rozhodně se Irsko nemohlo takovými prostředky vymanit z vyděračství feudálního režimu, ani se domoci všeobecného rozdělení půdy podle spravedlivé míry nájemníkům, dokonce ani odstranit neblahou a zkázonosnou moc landlordismu.
Nicméně, zvlášť v okresech, kde bída nejvíc dolehla, se tato hnutí stále zvětšovala. V první řadě hrabství Kerry vyniklo svými shromážděními a odvážností svých agentů, kteří hlásali nezávislost a po celém hrabství rozvinovali prapor zemské ligy. Již předchozí rok byl M. Parnell zvolen od tří volebních okresů.
I přes největší zděšení své ženy a matky se Murdock neváhal střemhlav vrhnout do proudu tohoto hnutí. Ani krutá zima ani hlad jej nemohly zadržet. Pobíhal od vesnice k vesnici, aby dosáhl všeobecné shody v odepření nájemného a v zabránění toho, aby se půda po vyobcování statkářů nemohla znovu pronajímat. Marně by ho Mac Carthy a Sim zdržovali. Ostatně sami nepředvídali, že za jejich veškerou námahu bude odměnou nejhroznější bída? Copak se již skoro neviděli vyhnáni z Kerwanova statku, který již tolik let byl v rukou jejich rodiny?
Avšak vláda, která věděla, že po tak zhoubném roce se rolníci snadno vzbouří, udělala jistá opatření. Místodržící nezapomněl dát patřičné rozkazy ohledně pravděpodobné vzpoury nacionalistů, která se jistě dala předvídat. Čety „mounted constabulary“ (jízdní policie) již projížděly venkovem, majíce za úkol ozbrojenou rukou podporovat výběrčí daní a soudní vykonavatele. Stejně také musely, když to bylo třeba, násilím rozhánět shromáždění a zatýkat z národních fanatiků ty nejvášnivější, které irská policie udala.
Bylo zřejmé, že nebyl-li Murdock dosud chycen, nebude to dlouho trvat. Co mohli Irové udělat proti pravidelnému vojsku, které mohlo být v Irsku vždy postaveno v síle třicet tisíc mužů ve zbrani?
Představte si tedy úzkosti, v jakých žila Mac Carthyova rodina!
Pokaždé, když se na silnici ozvaly kroky, Martina a Kitty hrozně zbledly. Babička pozdvihla hlavu a za okamžik ji opět klonila k hrudi. Byli to lidé od policie, kteří mířili ke statku, aby zatkli Murdocka nebo dokonce snad i jeho otce a bratra?…
Mnohokrát Martina prosila Boha Všemohoucího za svého nejstaršího syna, aby se vyhýbal pravidlům, která vystavovala hlavní členy agrární ligy do nebezpečí. Ve městech se již prováděla různá zatýkání; také na venkově se mělo dít brzy podobně. Avšak kde se potom Murdock ukryje? Nebylo ani pomyšlení na to, aby za takové irské zimy hledal útočiště v pobřežních jeskyních nebo v hloubi lesů. Ostatně Murdock se nechtěl odloučit od své ženy a svého dítěte, a i kdyby našel větší bezpečí v severních hrabstvích, která byla méně podrobena dozoru policie, scházely mu prostředky, než aby tam mohl odvést Kitty a starat se o svou a její existenci. Pokladna nacionalistů, ačkoliv její příjmy vzrostly na dva miliony, nebyla schopná, aby provedla vítěznou vzpouru proti landlordismu.
Murdock tedy bydlel dál ve statku, přichystaný prchnout, kdyby přicházela policie, aby vykonala prohlídku statku. Proto bylo starostlivě pozorováno každé hnutí po široké silnici. Malý Dobráček se potuloval s Birkem v okolí. Nikdo se nemohl ani na půl míle přiblížit, aniž nebyl ihned oznámen.
Bylo však ještě něco jiného, co Murdocka velmi znepokojovalo: byla to nejbližší návštěva výběrčího, který v nastávající platební lhůtě, to znamená o Vánocích, měl vyzvednout nájemné.
Až dosud vždy Martin Mac Carthy zaplatil nájemné z výtěžku hospodářství a z trochy úspor od minulého roku. Pouze jednou nebo dvakrát byl nucen požádat, ačkoliv ne bez potíží, o prodloužení platební lhůty, aby mohl odvést nastávající daně. Odkud si ale měl dnes opatřit peníze a co ještě mohl prodat, když mu již nic nezbývalo ani z dobytka, který vesměs zahynul, ani z úspor, které strávily různé poplatky?
Nesmí se zapomínat, že vlastníkem rockinghamského panství byl lord anglického původu, který ještě nikdy nepřišel do Irska. Kdyby i tento lord měl dobré úmysly se svými nájemníky, jak se k němu mohli odvolat, když je ani neznal a následkem toho se o ně také nezajímal? Middleman John Eldon, který měl na starosti využívání panství, bydlel v Dublinu. Také on se velmi málo stýkal se statkáři a ponechával vybírání daní na starost svému správci.
Tento správce, který se na statku Mac Carthyových objevoval jednou za rok, se jmenoval Harbert. Tvrdý, nepřístupný a až příliš zvyklý na hrozné úkazy rolníkovy bídy, než aby se dal pohnout, byl zároveň soudcem a soudním vykonavatelem, kterého však žádná sebepokornější prosba nedovedla obměkčit. Byl známý svou nemilosrdností v provádění svého úkolu. Ubíraje se od statku ke statku již ukázal, čeho je schopen: rodiny byly vyhnány bez milosti ze svých chladných příbytků, dokonce ani prodloužení platební lhůty nepovolil, které by jim snad umožnilo zachránit své

postavení. Zdálo se, že tento nositel formálních nařízení měl zrovna radost, když jim ukládal co nejtěžší daně. Bohužel bylo Irsko zemí, ve které kdysi bylo prohlášeno ohavné heslo:
„Zničit Ira není porušením zákona!“ Proto na Kerwanově statku panovaly nejhroznější obavy. Harbertův příchod musel nastat co nejdříve. Obyčejně v tomto posledním měsíci prosinci obcházel Rockinghamovo panství.
Ráno dne 29. prosince přiběhl Malý Dobráček, který Harberta spatřil první, a informoval o jeho příchodu rodinu, shromážděnou v přízemí společné místnosti.
Všichni byli přítomni: otec, matka, synové, prababička i její pravnučka, kterou Kitty chovala na klíně.
Správce odstrčil vrata, přešel rozhodným krokem - krokem pána - dvůr, otevřel dveře společné místnosti a aniž sňal klobouk a aniž jediným slovem popřál dobré jitro, usedl za stůl na židli jako člověk, který se cítí víc doma než ti, do jejichž příbytku vpadl, vyňal ze své kožené brašny nějaké papíry a hrubým hlasem řekl:
„Mac Carthy, mám za uplynulý rok dostat sto liber šterlinků. Myslím, že jste s tím srozuměn…“
„Ano, pane Harberte,“ odpověděl statkář hlasem, který se lehce chvěl.
„Je to právě sto liber… Avšak prosil bych vás o odklad v placení… Udělil jste mi ho již několikrát…“
„Odklad… samé odklady!“ vykřikl Harbert. „Co to má znamenat?
Na všech statcích slyším podobný refrén! Copak se domníváte, že si M. John Eldon bude moci dovolit odklad od lorda Rockinghama?“
„Rok byl pro všechny špatný, pane Harberte, věřte mi, že náš statek nic neušetřil…“
„To se mne netýká, Mac Carthy, odklad vám udělit nemohu!“ Malý Dobráček se choulil v tmavém koutě, naslouchal se zkříženýma rukama a s široce otevřenýma očima.
„Podívejte, pane Harberte, buďte milosrdný k chudákům… Vždyť se jedná jen o krátké posečkání… Již uplynulo půl zimy a dosud neustávají kruté mrazy… Příštím jarem si opět nějak pomůžeme…“
„Chcete, Mac Carthy, platit nebo ne?“
„Rádi bychom zaplatili, pane Harberte… avšak, vyslyšte mne… ujišťuji vás, že je to pro nás zhola nemožné…“
„Nemožné!“ zvolal správce.
„Tak si tedy opatřete peníze prodejem…“
„Již jsme to udělali a co nám ještě zbylo, zničila povodeň… Za nábytek bych nedostal ani sto šilinků…“
„A nyní,“ křičel správce, „kdy jste ještě ani nezačali s orbou, spoléháte na příští žně? Jděte, Mac Carthy! Nebo si ze mne jen tropíte žerty?“
„Bůh chraň, pane Harberte, avšak pro milosrdenství boží, neberte nám tuto poslední naději!“ Murdock a jeho bratr stojíce bez hnutí a beze slova jen stěží dovedli zadržet svoje rozhořčení při pohledu na otce poníženě se sklánějícího před tímto necitelným člověkem.
V tom okamžiku se napůl vztyčila babička ve své lenošce a promluvila vážným hlasem:
„Je mi již sedmasedmdesát let, pane Harberte, a už sedmasedmdesát let jsem na tomto statku, který před mým mužem a synem spravoval můj otec. Až dodnes jsme vždy zaplatili nájemné a protože poprvé žádáme o odklad jednoho roku, nikdy bych nevěřila, že by nás lord Rockingham chtěl vyhnat…“
„Nejedná se o lorda Rockinghama!“ odpověděl Harbert hrubě.
„Lord Rockingham vás vůbec nezná! Zato však pan Eldon vás zná…
Dal mně výslovné rozkazy, a jestliže mi nezaplatíte, opustíte Kerwanův statek…“
„Opustit Kerwanův statek!“ vykřikla na smrt bledá Martina.
„Do osmi dnů!“
„A kde najdeme přístřeší?…“
„Kde chcete!“ Malý Dobráček již viděl velmi smutné věci, dokonce sám podstoupil hrozné útrapy… a přece se mu zdálo, že nic podobného ještě nezažil.
Nebyla to sice scéna s pláčem a křikem, nicméně byla velmi hrozná.
Zatím Harbert povstal, složil papíry do své brašny a řekl:
„Ještě naposled: chcete platit?“
„A čím?…“ Byl to Murdock, který těmito slovy, pronesenými rozléhajícím se hlasem, se zúčastnil rozmluvy.
„Ano!… Čím?…“ opakoval a postupoval pomalu ke správci.
Harbert znal Murdocka již dlouho. Velice dobře věděl, že byl jedním z nejčinnějších agentů ligy proti landlordismu a ihned ho napadla myšlenka, že se naskýtá vhodná příležitost očistit od něho zemi. Proto domnívaje se, že není třeba někoho šetřit, odpověděl ironicky a s pokrčením ramen:
„Ptáte se, čím platit? Ovšem je to nemožné, když se svolávají jen shromáždění, když se podporují vzpoury a když se bojkotují vlastníci půdy… Jen prací…“
„Prací!“ zvolal Murdock a ukazoval své ruce ztvrdlé od polní práce.
„Copak tyto ruce nepracovaly?… Copak můj otec, moji bratři a má matka seděli po tolik let ve statku jenom se založenýma rukama?…
Pane Harberte, nemluvte takové věci, protože je nemohu poslouchat…“ Murdock ukončil svá slova pohybem, před nímž správce ucouvl.
Nato dávaje průchod všemu svému hněvu, který sociální bezpráví nahromadilo na dně jeho srdce, mluvil s takovou energií, jakou irská řeč vůbec připouští - řeč, o které by se dalo říci: „Hájíte-li svůj život, čiňte tak po irsku!“ Skutečně hájil svůj život, hájil život všech svých nejbližších a dával se přitom unášet svým neukojitelným záštím.
Když si takto ulevil svému srdci, odstoupil a usadil se stranou.
Sim cítil, že v něm hárá rozhořčení jako plamen ve výhni.
Martin Mac Carthy měl hlavu svěšenou a neodvažoval se přerušit tíživé mlčení, které zavládlo po prudkých

Murdockových slovech.
Nicméně Harbert nepřestal pohlížet na všechny s největším pohrdáním a zpupností.
Martina povstala, obrátila se ke správci a začala prosit:
„Snažně prosím, pane, povolte nám odklad… Jen několik měsíců… a neustálá úmorná práce nám umožní, abychom vám zaplatili nájemné!… Snažně vás, pane, prosím… prosím na kolenou… pro milosrdenství!…“
Nešťastná žena se sklonila před tímto nemilosrdným mužem, který ji už pouhým svým chováním urážel.
„Dost, matko!… Až příliš je už toho ponižování!“ promluvil Murdock a přinutil Martinu, aby povstala.
„Takovým bídákům se nemá odpovídat prosbami…“
„Ano,“ odsekl Harbert, „ani já nevím, proč stále tolik slov! Peníze… okamžitě peníze, nebo - do osmi dnů budete vyhnáni!…“
„Budiž, do osmi dnů!“ zvolal Murdock.
„Avšak ještě dříve vás vyhodím dveřmi tohoto domu, kde jsme dosud pány my…“ Vrhl se na správce, uchopil jej za límec a vystrčil na dvůr.
„Co jsi to udělal, můj synu… co jsi to udělal?“ bědovala Martina, zatímco ostatní sklonili hlavy.
„Udělal jsem to, co by měl udělat každý Ir,“ odpověděl Murdock, „vyhnat lordy z Irska jako já jsem vyhnal jejich agenta z tohoto statku!“

XVI.KAPITOLA
Vyhnáni

V takové situaci se nacházela Mac Carthyova rodina na počátku roku 1882. Malý Dobráček právě dovršil svůj desátý rok. Zajisté je to ještě krátký život, přihlížíme-li k uplynulému času, avšak již dlouhý mnohými zkouškami a svízely. Jen tři roky byl šťastný - byla to ta tři léta, která uplynula po jeho příchodu na statek.
Nyní hrozila bytostem, které na světě nadevše miloval, této rodině, která ho přijala za svého, bída, která mu dříve nebyla neznámá. Neštěstí začalo nelítostně trhat pouta, která mezi sebou vázala bratra, matku a děti. Hrozilo jim, že budou od sebe rozloučeni a rozptýleni; snad také opustí Irsko, ve kterém již nemohli žít. Nestane se jim snad to, co již mnohým jiným statkářům, kterých bylo za poslední roky vyhnáno ze statků na tři a půl miliónu?
Bůh buď této zemi milostivý! Jako válka ji ničí epidemický hlad.
Stále stejné rány a následky!
Snad každý si vzpomene na zimu r. 1740-1741, kdy tolik lidí podlehlo hladu, a ještě hroznější rok 1847, ten „černý rok“, ve kterém se zmenšil počet obyvatel téměř o pět set tisíc.
Nastává-li na polích neúroda, je vidět celé vesnice opuštěné. Vejde-li někdo do statků, jejichž dveře jsou pootvírány, již s nikým se uvnitř neshledá, neboť nájemníci byli nemilosrdně vyhnáni. Rolnický průmysl je tím hluboce zasažen.
Kdyby to pocházelo z neúrody pšenice, žita a ovsa, dal by se přece snad ještě očekávat lepší rok. Když však nesnesitelná a dlouho trvající zima zničí brambory, nezbývá venkovanům nic jiného, než se uchýlit do měst do „workhouses“, nedávají-li ovšem přednost vystěhování, jako to udělalo ten rok mnoho rolníků.
Mnozí se oddali jen tupé rezignaci. Následkem takových pohrom se v jistých hrabstvích počet obyvatel povážlivě zmenšoval. Kdysi mělo Irsko kolem dvanácti milionů obyvatel a nyní jen ve Spojených státech amerických se nachází šest až sedm milionů osadníků irského původu.
Emigrace! Nebyl to osud, ke kterému byla odsouzena Mac Carthyova rodina?
Ano! Byl, a nebyla již daleko doba, kdy se tak mělo stát. Ani všechno záští agrární ligy ani shromáždění, kterých se Murdock zúčastňoval, nemohly nic změnit na tomto stavu věcí. Prostředky „poor-bardu“ (chudobinec) nestačily ani tolika postiženým pomáhat. Pokladna, podporovaná sdružením home-ruleů (rolníků), se měla již brzy vyprázdnit.
Vzpouru proti vlastníkům půdy, jakož i plenění z toho následující se místodržící rozhodl potlačit brannou mocí. Po všech podezřelých - stejně správně řečeno nejchudších - v hrabstvích bylo roztroušeno mnoho policejních agentů. Proto jen rozumně by jednal Murdock, kdyby učinil vážná opatření.
Avšak on se vzpíral. Rozzuřený a zaslepený zoufalstvím, se již nedovedl ovládat. Nezáleželo mu již na hrozbách a proto dál podněcoval statkáře k odboji. Jeho otec a bratr, strženi jeho příkladem, se vydávali s ním do nebezpečí. Nic je nemohlo zadržet. Malý Dobráček, který se obával příchodu policie, trávil celé dny na stráži v okolí statku. Zatím se již žilo z posledních zásob. Aby si opatřili trochu peněz, prodali nějaký nábytek. Ukazovalo se, že zima bude trvat ještě několik měsíců. Z čeho měli žít až do návratu krásného počasí; mohli s klidem očekávat konec roku, který se zdál neodvratně rokem katastrofy?…
K těmto obavám v přítomnosti a do budoucnosti se přidalo ještě hoře, způsobené stavem, ve kterém se nacházela babička. Ubohá stařena slábla den ode dne. Její smutný život, stále víc sžíraný pozemskými útrapami, se chýlil ke konci. Již neopouštěla svou místnůstku ani svoji postel. Nejčastěji u ní pobýval Malý Dobráček. Byla potěšena, když byl u ní a držel v náručí dvaapůlroční Jenny, která se na něho usmívala…
Někdy brávala dítě do rukou a odpovídala na jeho úsměvy… Avšak při pomyšlení na budoucnost této dcerušky vyvstaly jí na mysli ty nejtruchlivější myšlenky. Tehdy Malému Dobráčkovi říkávala:
„Máš ji velmi rád, je to pravda?“
„Ano, babičko.“
„Nikdy ji tedy neopustíš?…“
„Nikdy… nikdy!“
„Dej Bůh, aby byla šťastnější než jsme byli my! Nezapomínej, že je to tvoje křestná dcera!… Až budeš velký, bude ona ještě malé děvčátko! Kmotr zastupuje otce… kdyby jí nenadále rodiče zemřeli…“

„Ne, babičko," odpovídal Malý Dobráček, „nemyslete na takové věci! Neštěstí nebude trvat věčně… Všechno se za několik měsíců obrátí k dobrému… Opět se uzdravíte a my vás umístíme do lenošky, ve které jste dříve odpočívala, a Jenny si bude vedle vás hrát…" A když tak Malý Dobráček mluvil, cítil, jak se mu prsa vzdouvají a jeho oči vlhnou slzami, neboť věděl, že babička byla velmi, velmi nemocná. Přece se však dovedl zdržet - alespoň před ní. Plakal-li, bylo to vždy venku, kde ho nikdo nemohl vidět. A kromě toho se obával ocitnout se v přítomnosti správce Harberta, až by přišel se soudními úředníky vyhnat rodinu z jejího jediného útulku.
V prvním týdnu ledna se staré ženě přitížilo. Často se u ní objevovaly příznaky mdloby a jednou jí trvalo bezvědomí tak dlouho, že se všichni obávali toho nejhoršího.
Dne 6. ledna přišel z Tralee lékař M. D. Byl to jeden z těch milosrdných praktických lékařů, kteří neodepřou své služby ani těm nejchudším lidem, ačkoliv z toho nemají žádný prospěch. Objížděl právě po starém zvyku na koni hladem zpustošené krajiny. Sotva se objevil na silnici, poprosil jej Malý Dobráček, který ho znal již z náhodných setkání v hlavním městě, aby vstoupil do statku. A tam lékař zjistil, že nedostatek, vysoké stáří a zármutek, který umírající ničil, mohou co nejdříve přivodit katastrofu.
Nebylo možné, aby se tato situace před rodinou tajila. Nebyly to ani měsíce, dokonce ani ne týdny, ale pouze několik dní, co měla babička ještě žít. Byla při paměti až do posledních chvil. Protože v jejím těle zůstávala neústupná životní schopnost, poněvadž tolik odporovala různým pohromám a protože se tolik otužila v různých životních zkouškách, bylo jisté, že její smrt bude doprovázena tou nejstrašnější agonií, která měla skončit, až by nastala ochablost, až by se zastavil dech a srdce přestalo tlouci…
Dřív než lékař opustil statek, předepsal lék, který by mohl ještě babičce zpříjemnit poslední okamžiky. Nato odjel a zanechal v tomto domě, kam jej vedlo slitování, jen zoufalství.
Jít do Tralee, dát připravit tento lék a vrátit se s ním do statku - to všechno se mohlo provést za čtyřiadvacet hodin… Avšak čím se měl zaplatit? Když zmizely poslední peníze za různé poplatky, žila již rodina na statku pouze z trochy zeleniny, protože nemohli nic koupit.
V zásuvkách již nebyl ani jediný šilink. Nic již nebylo na prodej: ani nábytek ani šatstvo… Byla to bída ve své nejčernější hrůze.
Tu si Malý Dobráček vzpomněl, že mu ještě zůstala zlatá guinea, kterou mu darovala miss Anne Wastonová v limerickém divadle. Byl to ovšem pouhý vrtoch herečky, avšak on, který bral zcela vážně svou roli Siba, byl přesvědčen, že si tento peníz poctivě zasloužil. Jak víme, uschoval tuto zlatou guineu co nejpečlivěji do své spořitelničky, správně řečeno do hliněného hrnce, ve kterém uschovával křemínky. Mohl však v této době pomýšlet na to, že se mu podaří proměnit tyto křemínky za pence nebo za šilinky?
Nikdo na statku nevěděl, že Malý Dobráček má tento zlatý peníz; usmyslel si koupit za něj předepsaný lék pro babičku, který by zmírnil její strasti, snad také prodloužil její život, a kdo ví, co by se nestalo zlepšením její nemoci?… Malý Dobráček chtěl stále ještě doufat, ačkoliv již nebyla žádná naděje.
Se svým záměrem se nechtěl nikomu svěřit. Bylo jeho nepopíratelným právem, aby užil tyto peníze k čemu chtěl. Nicméně nesměl ztrácet čas. Aby nebyl nikým spatřen, umínil si, že odejde v noci. Vůbec si nepřipouštěl myšlenku, že by dvanáct mil do Tralee a právě tolik zpět bylo pro něho obtížné urazit. Jeho nepřítomnosti, která bude trvat nejméně den, si snad ve statku ani nepovšimnou, protože kromě chvil, které věnoval babičce, měl ve zvyku stále pobývat pod širým nebem, dávat pozor na okolí a sledovat silnici do jedné až dvou mil a vyhlížet správce, který se měl každou chvíli objevit v doprovodu soudních vykonavatelů, aby vyhnal rodinu, nebo policii vedenou různými špehy, aby zatkla Murdocka.
Nazítří 7. ledna ve dvě hodiny ráno opustil Malý Dobráček místnost; nezapomněl však nejdřív políbit dřímající stařenku, kterou jeho políbení nevzbudilo. Nato vycházeje ze společné místnosti, otevřel bez hluku dveře a polaskal Birka, který se s ním setkal a hleděl, jakoby chtěl říci: „Copak mne nevezmeš s sebou?" Malý Dobráček však chtěl, aby zůstal na statku. Za jeho nepřítomnosti mohlo věrné zvíře zvětřit všelijaké podezřelé pohyby v okolí. Když přešel dvůr a otevřel vrata, ocitl se sám na silnici k Tralee.
Venku byla ještě hluboká tma. V této krajině, nacházející se mezi dvaapadesátou a třiapadesátou rovnoběžkou, se objevuje slunce za prvních dnů ledna, tedy asi tři týdny po slunovratu, na jihovýchodním obzoru velmi pozdě. V sedm hodin ráno se zlatí vrcholky hor teprve v prvních záblescích ranních červánků. Malý Dobráček tedy musel urazit první polovinu cesty za tmavé noci. To ho však neděsilo.
Ovzduší bylo velmi jasné a zima velmi citelná, ačkoliv sloupec rtuti v teploměru klesl pouze asi na dvanáct stupňů pod nulou. Nesčetné hvězdy se třpytily na nebi. Úplně bílá silnice se vinula do nedohledna ve sněžném lesku. Kroky se na ní ozývaly zřetelně a suše.
Protože vyšel ve dvě hodiny ráno, Malý Dobráček doufal, že ještě před nocí se vrátí. Podle výpočtu ve svém zápisníku musel být v Tralee asi v osm hodin. Urazit dvanáct mil za šest hodin nedělalo vůbec žádné potíže chlapci, který měl dobré nohy a byl zvyklý únavám. V Tralee si chtěl dvě hodiny odpočinout, aby zároveň pojedl kousek chleba se sýrem a v některé hospůdce vypil za dvě nebo tři pence pintu piva. Pak se chtěl s lékem vydat v deset hodin opět na cestu, aby ještě odpoledne dorazil domů.
Podle tohoto dobře rozvrženého programu se chtěl přesně řídit, kdyby se do toho ovšem nenamanulo něco nepředvídaného. Cesta byla snadná a počasí nedělalo překážky rychlé chůzi. Zvlášť příznivé mu bylo to, že mráz zabraňoval vzniku atmosférických smrští.
Skutečně těžko by se Malému Dobráčkovi postupovalo kupředu za prudkých poryvů východního větru a za šlehů sněhových vánic. Okolnosti mu však byly bohudík příznivé, za co mohl děkovat Prozřetelnosti.
Mohl se ovšem obávat, že se setká například se smečkou vlků! To bylo skutečně nebezpečné. Ačkoliv zima nebyla příliš tuhá, přece naplňovala tato zvířata lesy a pláně hrabství svým žalostným vytím. Nato také Malý Dobráček myslel.

Proto mu tlouklo srdce, když se sám ocitl v pusté pláni na nekonečné silnici, kolem které se pitvořily siluety stromů ověnčených jíním.
Není tedy divu, že náš mladý chlapec urazil prvních šest mil cesty bez zastávky za dvě hodiny.
Byly čtyři hodiny ráno. Tma, zvlášť na západě velmi hluboká, se začala již mísit s lehkým nádechem svítání a pozdní hvězdy pomalu bledly. Ovšem do východu slunce ještě scházely dobré tři hodiny. Malý Dobráček cítil, že musí udělat alespoň desetiminutovou zastávku. Usadil se tedy na kořen stromu, vyndal ze své kapsy veliký brambor, upečený v popelu a začal dychtivě jíst. Toto posilnění mu mělo stačit až do příchodu do Tralee. Ve čtvrt na pět se dal opět na cestu.
Není třeba podotýkat, že Malý Dobráček neměl obavy, že zabloudí.
Často jezdíval po této silnici, vedoucí od Kerwanova statku do Tralee v dvojkolce, když ho Martin Mac Carthy bral s sebou na trhy, a proto ji velmi dobře znal. Tehdy ještě byly dobré časy, časy, kdy byl ještě šťastný… Jak dávno už to je!
Cesta byla stále opuštěná. Neobjevil se ani jediný chodec - což nedělalo Malému Dobráčkovi velké starosti - nejel tu však ani jediný vozík, ve kterém by mu jistě neodepřeli místo. Jaké únavy by tím byl ušetřen! Tak však musel spoléhat pouze na své malé, ale silné nohy. Urazil opět čtyři míle; ne ovšem tak rychle jako prvních šest, takže mu zbývaly ještě dvě míle až do Tralee.
Bylo již půl osmé. Poslední hvězdy mizely na západním obzoru.
Melancholická jitřenka, vlastní těmto vysokým šířkám, začala matně ozařovat oblohu, až konečně i sluneční paprsky pronikly hustou mlhou, vlnící se v ovzduší. Rozhled se začal rozšiřovat do širokého kruhu.
V těchto chvílích se objevila v dálce na cestě skupina lidí, kteří přicházeli od Tralee.
První myšlenka Malého Dobráčka byla, aby ho nespatřili, ačkoliv se od nich nemohl dočkat ničeho zlého. Instinktivně a bez dlouhého uvažování se skryl za keřem tak, aby mohl pozorovat přecházející lidi.
Byli to lidé od policie, v počtu dvanácti, v jejichž čele byl policejní strážník. Od té doby, co země byla pod dohledem, nebylo vzácné setkat se s takovými četami, které byly organizovány na rozkaz místodržícího.
Malého Dobráčka tedy nemohlo toto setkání překvapit. Avšak málem by mu byl unikl z hrdla výkřik, když mezi touto četou poznal správce Harberta, doprovázeného dvěma nebo třemi soudními vykonavateli, kteří obyčejně provádějí vypovídání ze statků.
Děsná předtucha sevřela Malému Dobráčkovi srdce. - Směřoval správce s těmito lidmi ke statku a chtěla tato četa policistů zatknout Murdocka?
Tato myšlenka jej děsila. Sotva četa zmizela, vyskočil na cestu, běžel ze všech sil a okolo půl deváté dorazil k prvním stavením v Tralee.
První jeho starostí bylo odebrat se k lékárníkovi, kde dostal lék připravený podle lékařova receptu. Když měl platit, vyndal svůj zlatý peníz, který byl celým jeho majetkem. Lékárník přijal zlatou guineu a protože lék byl velmi drahý, vrátil kupujícímu pouze asi patnáct šilinků. V tomto případě ovšem Malý Dobráček nešetřil.
Nešetřil-li však tehdy, když se jednalo o babičku, umínil si alespoň, že ušetří na snídani. Místo sýra a piva se spokojil s velkým krajícem chleba, který hltavě pojídal a kouskem ledu, který se rozpouštěl mezi jeho prsty. Krátce po desáté hodině opustil Tralee a vydal se na zpáteční cestu ke Kerwanovu statku.
Za jiných poměrů by bylo v této denní době po kraji živo. Po cestě by nyní rachotily vozíky a „jaunting-cars“, vezoucí lidi nebo zboží do různých míst v hrabství. Všude by bylo vidět obchodníky nebo rolníky.
Avšak běda! Následkem neúrodného roku hlad a hrozná bída způsobily vylidňování provincií. Jaké množství rolníků se rozhodlo opustit zemi, kde nebylo možné se uživit! Vždyť i v dobrých časech odcházelo ročně na sto tisíc Irů do Nového světa, do Austrálie nebo do jižní Afriky, aby tam našli koutek země, kde by mohli klidně doufat, že nezahynou hladem! Existovaly dokonce i společnosti, které za dvě libry šterlinků dopravovaly vystěhovalce až k pobřeží Jižní Ameriky.
Nuže, toho roku byly krajiny západního Irska mnohem povážlivě opuštěny než kdy jindy, takže silnice, kdysi tak živé, poskytovaly obraz opuštěnosti, a co bylo ještě žalostnější: takový obraz se ukazoval po celé zemi…
Malý Dobráček šel stále rychle. Nevšímal si únavy a projevoval neobyčejnou energii. Je ovšem samozřejmé, že nemohl dohonit četu, která byla před ním o dvě nebo tři hodiny. Nicméně stopy ve sněhu ukazovaly, že policejní strážník se svými lidmi, Harbertem a jeho soudními úředníky, sledoval cestu, která vedla do statku. To byl hlavní důvod, proč náš mladý chlapec chtěl co nejdříve dorazit do statku, ačkoliv jeho nohy již byly ztuhlé dlouhým pochodem. Odepřel si dokonce i několikaminutový odpočinek, jak udělal na cestě do Tralee. Šel stále a stále bez přestávky. Asi ve dvě hodiny odpoledne se nacházel pouze dvě míle od Kerwanova statku. Půl hodiny nato se mu již objevila skupina stavení uprostřed pusté pláně, na níž všechno splývalo v nekonečnou bílou plochu.
Malého Dobráčka především překvapovalo to, že ve vzduchu nespatřil žádný kouř, ačkoliv pec ve společné místnosti nepostrádala palivo.
Zrychlil krok a s posledním úsilím se dal do běhu. Padal, opět vstával a konečně dorazil před vrata, která uzavírala dvůr.
Avšak jaké divadlo se naskytlo jeho očím! Vrata byla roztříštěna a dvůr byl pokrytý stopami ve všech směrech. Z obytného stavení, ze stájí a z přístřešků zůstaly pouze holé zdi bez střech, neboť ty byly strženy. Nebyly zde již ani dveře ani okenní rámy. Copak chtěli dům udělat neobydlitelným, aby v něm rodina nemohla najít útulek?…
Způsobila lidská ruka tyto trosky schválně?
Malý Dobráček zůstal bez hnutí stát. Cítil, že jím obchází mráz zděšení. Neodvažoval se vejít vraty do dvora… Bál se přiblížit se vůbec ke stavení…
Konečně se přece rozhodl. Musel se dozvědět, zda byl ještě uvnitř statkář nebo alespoň jeden z jeho synů…
Přiblížil se až ke dveřím a začal volat…

Nikdo neodpověděl.
Usedl tedy na práh a dal se do pláče.

* * *

Podívejme se, co se stalo za jeho nepřítomnosti:
V irských hrabstvích nebyly vzácné ohavné výjevy vyhánění ze statků, kvůli kterým nejen statky, ale i celé vesnice byly opuštěny jejich obyvateli. Avšak tito ubozí lidé, vyhnáni z příbytků, kde se narodili, kde žili a kde také doufali, že zemřou, by se snad mohli vrátit, vypáčit dveře a hledat tam opět útulek, který nemohli najít jinde!?
Existoval však velmi jednoduchý prostředek, jak jim v tom zabránit.
Třeba jen učinit dům neobyvatelným. Přivleče se „battering-ram“. To je kláda, která se volně pohybuje; je zavěšená mezi trojbokým podstavcem na provaze. Všechno se takovým beranem prorazí. Stavení bylo zbaveno střechy, komín se strhl, krb se rozbořil. Dveře se rozbily a okna vytrhaly, takže zbyly jen holé zdi… A jakmile bylo jednou takové zbořeniště přístupné všem větrům, jakmile je zaplavil déšť a vyplnil sníh, mohl si být landlord se svými agenty jistý, že rodině již útulek neposkytne.
Copak tedy není divu, že po takových a tak četných ukrutnostech, které často vedly až do zběsilosti, se v srdci irského rolníka nahromadilo tolik nenávisti?
Na Kerwanově statku bylo vyhnanství doprovázeno ještě hroznějšími výjevy.
V tomto nelidském díle měla velikou účast msta. Chtěje se pomstít Murdockovi za jeho prudká slova, nespokojil se Harbert se svými soudními vykonavateli jen vyřízením záležitosti, týkající se middlemana, ale protože znal statkáře již z dob hnutí, udal jej, takže policie dostala rozkaz, aby se ho zmocnila.
Nejdříve byl Mac Carthy se svou ženou a dětmi vyhnán z obydlí a soudní úředníci začali pustošit vnitřek. Neušetřili ani babičku. Stržena ze své postele a vyvlečena doprostřed dvora se ještě naposled vztyčila, aby svolala na tyto nemilosrdné ukrutníky všechny vrahy Irska, a vypustila duši.
V tom okamžiku Murdock, který se mohl snadno zachránit útěkem, se vrhl na tyto darebáky. Mával, zaslepený vztekem, sekerou… Také jako otec a bratr chtěli podobně jako on hájit svou rodinu. Avšak úředníci a policisté byli v přesile, takže nakonec zvítězil zákon, jestli je ovšem dovoleno použít tohoto slova v případě, kdy napadá všechno, co je spravedlivé a lidské.
Protože vzpoura proti výkonným orgánům policie byla až příliš zřejmá, byl zatčen a uvězněn nejen Murdock, ale i Mac Carthy a Sim.
A ačkoliv od roku 1870 dosud každý vyhnaný statkář dostal odškodnění, nedostali pro jejich odpor vůbec nic.
Na statku nemohli zemřelé stařence ani připravit křesťanské pochování. Museli ji donést na nějaký hřbitov, a proto ji oba vnuci uložili na nosítka a nesli ji mezi strážníky a dráby; Mac Carthy, Martina a Kitty, která držela v náručí své dítě, šli za nimi.
Smutný průvod šel cestou k Limericku. Je možné vymyslet si něco srdcervoucího a žalostnějšího, než tento průvod zatčené rodiny, která doprovázela mrtvolu ubohé staré ženy?
Když přemohl hrůzu, pobíhal Malý Dobráček zpustošenými místnostmi, ve kterých se povalovaly trosky nábytku, a neustále volal!…
Avšak pusto… všude pusto!…
V takovém stavu tedy našel tento dům, ve kterém prožil jediná šťastná léta svého života… dům, ke kterému jej poutalo tolik pout a který právě zastihla ta nejhroznější katastrofa!…
Vtom si vzpomněl na svůj poklad, na své křemínky, značící počet dnů, které uplynuly od jeho příchodu na Kerwanův statek. Hledal hliněný hrnec, až jej našel neporušený v jednom koutě.
Ach! Ty křemínky! Malý Dobráček usedl na schodek u dveří a začal počítat; měl jich tisíc pět set čtyřicet, což znamenalo, že na statku prožil čtyři roky a osmdesát dní; od 20. října 1877 do 7. ledna 1882.
Nyní musel statek opustit a pokusit se o dohonění rodiny, která ho považovala takřka za svého.
Dříve než odešel, složil si Malý Dobráček uzlík s prádlem, které našel v napůl roztříštěné zásuvce. Vrátil se na dvůr, vyhloubil u paty jedle, zasazené v den narození své svěřenky, jámu a vložil do ní hliněný hrnec, který obsahoval jeho křemínky…
Ještě poslední pohled poslal na rozbořený dům a poté vyrazil na silnici, černající se již v soumraku.

Díl druhý

I.KAPITOLA
Jejich Jasnosti

Aniž ztratil něco na svých vznešených pohybech, pozdvihl lord Piborne různé listiny, rozložené na stole ve své pracovně, přeházel časopisy tu a tam roztroušené, prohledal kapsy ve své žlutozlaté plyšové garderobě, proházel také všechno ve svém ocelově šedém svrchníku, který byl přehozený přes lenoch křesla; nato se obrátil a nepozorovatelně svraštil obočí.
Tímto aristokratickým způsobem, bez nějaké nápadné změny ve svém obličeji, dávala Jeho Jasnost obyčejně najevo svou svrchovanou nelibost.
Lehké naklonění jeho hrudi svědčilo, že se chce poněkud sehnout, aby se podíval pod stůl, který byl pokrytý až k zemi kobercem s dlouhými třásněmi; rozmyslel si to však a stiskl knoflík zvonku, umístěného v rohu, kde se nacházel krb.

Téměř okamžitě se na prahu objevil komorník John a zůstal bez pohnutí stát. „Podívejte se, jestli mi pod stůl nespadla tobolka," řekl lord Piborne.
John se sehnul, nadzdvihl dlouhou pokrývku a povstal s prázdnýma rukama.
Tobolka Jeho Jasnosti se na tomto místě nenacházela.
Druhé svraštění obočí se objevilo na tváři lorda Pibornea.
„Kde je lady Piborneová?" zeptal se.
„Ve svých pokojích," odpověděl komorník.
„A hrabě Ashton?"
„Prochází se v parku."
„Vyřiďte Její Jasnosti lady Piborneové mou poklonu a řekněte jí, že bych si pokládal za čest co nejdříve si s ní promluvit." John se prkenně obrátil - dobře vycvičený domácí sluha se nesmí ve službě klonit - a vyšel mechanickým krokem z pracovny, aby vykonal rozkazy svého pána.
Jeho Jasnost lord Piborne měl padesát roků - padesát let, která se spojovala s několika staletími, po která již existovala jeho vznešená rodina, netknutá ve svých právech a ve své ryzosti. Je přirozené, neboť byl váženým členem Horní sněmovny, že litoval starých privilegií feudalismu, kdy ještě byly lenní statky a důchody, allodiální panství a kdy ještě byli svrchovanými soudci jeho předkové, jimž bez rozdílu každý vazal vzdával patřičnou úctu. Každý, kdo se mu nevyrovná postavením, každý, kdo nemůže poukázat na takovou starodávnost svého rodu jako on, je v jeho očích měšťákem, nevolníkem a sprosťákem. Je markýzem a jeho syn hrabětem. Podle jeho mínění baroneti, rytíři nebo jiní z nižší šlechty jsou hodni stát jen v předpokojích pravé šlechty.
Vysoký, suchý, s tváří vždy hladce oholenou, s matnýma očima, které měly ve zvyku vyjadřovat jen opovržení, a s řečí zdlouhavou a suchou představoval lord Piborne typ hrdých šlechticů, kteří jsou zahrabáni jen ve spoustě starých pergamenů a kteří - naštěstí - dokonce již i v aristokratické Velké Británii a Irsku pomalu vymírají.
Je nutné podotknout, že markýz byl anglického původu a že jeho důstojnou manželkou byla markýza, rodilá Skotka. Jejich Jasnosti byly pro sebe jako stvořeny. Oba byli odhodláni nikdy se nesnížit z výše svého postavení a povoláni založit jejich důstojný vznešený rod. Jak také jinak? Vždyť pocházeli z těch velkých rodů, jejichž první reprezentanti byli známi již počátkem historického času. Nepochybně si také představovali, že Bůh si navleče rukavičky, až je jednou bude uvádět do svého ráje!
Dveře se otevřely a jak již to bývá, když do přijímacího salonu vstupuje vznešená dáma, komorník oznamoval:
„Její Jasnost lady Piborneová."
Markýza nemohla být nikdy nazvána krásnou. Byla asi čtyřicetiletá, vysoká, suchá a hranatá, vlasy měla ve vysokém účesu, rty namalované, orlí nos a skutečně velmi aristokratický; postavu měla nevšední a ramena zapadlá; protože však její držení a způsoby byly opravdu vznešené a poněvadž uznávala stejné tradice a privilegia jako její manžel, nemohl si lord Pibome jistě ani lepší ženu přát.
John přisunul křeslo s různými heraldickými ozdobami, aby si markýza mohla sednout. Potom se vzdálil.
Vznešený manžel se začal vyjadřovat těmito slovy:
„Račte odpustit, markýzo, že jsem vás musel zavolat, abyste opustila své pokoje kvůli rozmluvě, která mi bude od vás laskavě v mé pracovně udělena." Nesmíme se divit, že Jejich Jasnosti si vyměňovaly fráze takového druhu dokonce i v soukromých rozmluvách. Ostatně byl to bonton a pak - byli vychováni ve škole „pudru a vlásenek" dřívější šlechty. Vždy se jim příčilo snižovat se k familiárnosti, vlastní všednímu tlachání, které Dickens žertovně nazval „perrucobalivernage".
„Čekám na vaše rozkazy, markýzi," odpověděla lady Pibomeová.
„Jakou otázku si přejete mně předložit?"
„Takovou, markýzo, která by vyžadovala vaše vzpomínky."
„Poslouchám."
„Je to pravda, markýzo, že jsme včera kolem třetí hodiny odpoledne opustili zámek, abychom se odebrali do Newmarketu k M. Lairdovi, který je naším attomeyem?" Attomey znamenal ve Spojeném království právního zástupce při civilních soudech.
„Skutečně… bylo to včera… odpoledne," odpověděla lady Piborneová.
„Jestli se dobře pamatuji, doprovázel nás v kočáře náš syn, hrabě Ashton?"
„Zajisté, markýzi. Seděl vpředu."
„Neseděli vzadu dva lokajové?"
„Ovšem, jak se sluší."
„Nuže, markýzo," mluvil dál lord Piborne a lehce pokyvoval hlavou, „jistě si vzpomínáte, že jsem měl u sebe tobolku, která obsahovala listiny, týkající se našeho procesu s farností…"
„Nesprávného procesu. Že mají ještě tolik odvahy a drzosti zahájit s námi spor!" dodala lady Piborneová, která pronášela tuto větu velmi význačným tónem.
„Tato tobolka," pokračoval lord Piborne, „obsahovala nejen důležité listiny, ale i sto liber šterlinků v bankovkách pro našeho právního zástupce."
„Vaše vzpomínky jsou přesné, markýzi."
„Zajisté znáte, markýzo, celý postup našeho jednání. Dorazili jsme do Newmarketu, aniž jsme opustili kočár. Laird nás uvítal na prahu svého domu. Ukázal jsem mu listiny a ihned zároveň nabízel peníze.
On nám odpověděl, že v tomto okamžiku nepotřebuje ani peníze ani listiny, dokládaje, že se osmělí dostavit se do zámku, až nastane čas vzepřít se nárokům farnosti…"
„Drzým nárokům, které by dříve byly pokládány za útok na vrchnostenská práva." Užívajíc těchto určitých slov,

opakovala jen markýza starou frázi, kterou lord Piborne před ní velmi často pronášel.
„Z toho tedy vyplývá," mluvil dál markýz, „že jsem měl tobolku ještě u sebe, než jsme opět vstoupili do kočáru a než jsme se vrátili v sedm hodin do zámku, když se již začala šířit noc." Večer byl skutečně temný, protože byl teprve poslední týden dubna.
„Nuže," pokračoval markýz, „tuto tobolku, kterou jsem zcela jistě zastrčil do levé kapsy svého kožichu, nemohu nikde najít." „Snad jste ji položil, když jste se vrátil, na stůl ve své pracovně?"
„Uvažoval jsem podobně, markýzo, avšak marně jsem ji hledal mezi svými listinami…"
„Nepřišel sem od včerejška nikdo?"
„Ano, John… komorník, na kterého přece nemohu mít podezření…"
„Je vždy jen opatrné podezřívat lidi," odpověděla lady Piborneová nedopouštějíc při tom myšlenku, že by se snad mohla mýlit.
„Konečně by bylo možné," řekl markýz, „že tobolka proklouzla mezi některou z laviček v kolesce…"
„Lokaj by si toho všiml, ledaže by i sumu sto liber šterlinků chtěl ponechat…"
„Těch sto liber bych ještě oželel," řekl lord Piborne, „avšak ty rodinné doklady, kterými jsou stanovena naše práva proti farnosti…"
„Proti farnosti!" opakovala lady Piborneová. A v těchto slovech bylo cítit veškerou její hrdost, podle které stavěla celou farnost do té nejposlednější řady vazalů, jejichž domáhání se svého bylo právě tak politováníhodné jako nerespektní.
„Kdybychom tedy proti veškeré spravedlnosti tento proces prohráli…"
„A jistě jej ztratíme, nebudeme-li moci předložit ty listiny…"
„Pak by se do majetku farnosti dostalo těch tisíc akrů lesa, který hraničí s parkem a který je již od Plantagenetů částí panství Piborneů?"
„Ano, markýzo."
„To by bylo mrzuté!…"
„Jistě, jako je mrzuté všechno, co se děje v Irsku proti feudálnímu vlastnictví: požadavky ‚home-ruleů', aby půda byla rozdělena rolníkům a pak ty vzpoury proti landlordismu… Ach! Žijeme ve velice zvláštní době a neučiní-li místodržící pořádek tím, že dá hlavní vůdce agrární ligy pověsit, nevím, nebo spíš vím až příliš dobře, jak se to skončí…" V tom okamžiku se otevřely dveře od pracovny a na prahu se objevil mladík.
„Ach! To jste vy, hrabě Ashtone?" řekl lord Piborne.
Markýz a markýza nikdy nezapomněli dát tento titul svému synovi, který by se opět domníval, že nekoná své povinnosti, kdyby již od narození neodpovídal:
„Přeji vám dobré jitro, mylorde, můj otče!" Nato přistoupil k mylady, své matce, a ceremoniálně jí políbil ruku.
Tento čtrnáctiletý gentleman měl pravidelnou, avšak nevýraznou tvář, jejíž rysy ukazovaly, že ani s pozdějšími léty nenabude vzlet a inteligenci. Byl to pouze přirozený plod markýze a markýzy, kteří zůstali za ostatními o dvě století pozadu, kteří odporovali všem moderním pokrokům, zkrátka, kteří byli pravými toryi z dob Olivera Crornwella, dva nepoddajné typy. Instinkt jeho rodu působil, že se tento chlapec choval dost aristokraticky a že zůstal od hlavy až k patě hrabětem, ačkoliv byl zkažen od markýzy a i když služebnictvo bylo vycvičeno vyplnit jeho sebenepatrnější choutky. Proto také neměl žádné z vlastností, vlastních jeho věku, ani volné pohyby prvního dětství ani vznět srdce ani vášnivé mládí.
Byl to zhýčkanec, který viděl jen podřízené mezi těmi, kteří se k němu přibližovali, nelítostný k ubožákům a již dobře vycvičený v různém sportu jako v jízdě na koni, lovu, běhu, kriketu nebo tenisu, zato však úplný pitomec, ačkoliv asi půl tuctu domácích učitelů se zbytečně snažilo nějak jej vzdělat.
Zdá se, že počet takových mladých gentlemanů z vysokých rodů, kteří se jednou stávají duševně úplně zakrslými, jinak však jsou distingovaných způsobů, je dost omezený. Avšak že takoví mladíci ještě existují, byl pádným příkladem hrabě Ashton Piborne.
Také jemu byla položena otázka ohledně tobolky. Ashton si vzpomínal, že mylord, jeho otec, držel řečenou tobolku v ruce ještě v okamžiku, když opouštěl dům svého právního zástupce a že ji při odjezdu z Newmarketu nevložil do svého kožíšku, ale dozadu za polštář.
„Jste si jist tím, co říkáte, hrabě Ashtone?…" zeptala se markýza.
„Ano, mylady, a nemyslím, že by tobolka vypadla z kočáru."
„Z toho by tedy plynulo," řekl lord Piborne, „že se tam ještě nacházela, když jsme přijeli do zámku…"
„A tedy musela být odcizena někým z domácích lidí," podotkla lady Piborneová.
To bylo také mínění hraběte Ashtona. Ani trochu nedůvěřoval těmto lidem, kteří podle jeho názoru, nejsou-li zloději, jsou vyzvědači - obojí prý však bývá u nich nejčastěji spojeno - a kteří by měli být mrskáni jako dřívější nevolníci ve Velké Británii. Bůh ví, kde se to v něm vzalo, že věděl, že Velká Británie měla vůbec někdy nevolníky. Vždy velmi litoval toho, že markýz a markýza neudělili k jeho osobním službám nějakého komorníka nebo alespoň grooma. Byl by to alespoň jeden, jehož by mohl trestat pánovitou rukou, atd.
Tak mluvil a musíme uznat, že k podobným řečem bylo skutečně zapotřebí mít v žilách krev Piborneů!
Zkrátka konec byl, že tobolka byla ukradená a že zlodějem byl někdo z domácích sloužících. Rozhodli se tedy zavést výslech a ten, na kterého by padlo největší podezření, měl být ihned odevzdán do rukou policie, protože lord Piborne již neměl v rukou veškerou soudní moc.
Poté hrabě Ashton stiskl knoflík od zvonku a za několik okamžiků se před Jejich Jasnostmi objevil intendant zámku. Scarlett, intendant lorda Pibornea, byl pravým typem licoměrníka.
Byl z těch pokryteckých, patolízalských a vždy se přetvařujících lidí, které všechno služebnictvo na zámku musí

nenávidět. Protože byl vtělená úlisnost a přetvářka, jednal se svými podřízenými, aniž dával najevo hněv nebo svou moc, zato však dopadaly jeho drápy za slov pokryteckých a slaďounkých jako med.
Před markýzem, markýzou a hrabětem Ashtonem se tvářil tak skromně jako kostelník před farářem.
Záležitost mu byla vyprávěna. Tobolka byla beze vší pochybnosti vložena za polštáře v kočáře a proto by se tam ještě musela nacházet.
Poněvadž to bylo mínění lorda Pibornea a lady Piborneové, bylo to také mínění Scarletta, ačkoliv když přijel kočár, držel se od portiéry v uctivé vzdálenosti, takže si pro tmu nemohl povšimnout, zda tobolka byla uložena na místě označeném markýzem.
V jedné chvíli si Scarlett namlouval, že snad tobolka vyklouzla z kočáru na silnici, avšak neodvažoval se to pronést, protože by tím bylo poukázáno na nepozornost lorda Pibornea. Nemohl tedy vyjádřit své podezření a dovolil si jenom podotknout, že tobolka asi musela obsahovat cenné papíry… A protože byl - pardon! poněvadž měl tu čest být - na zámku jako kastelán důležitým činitelem, musel to všechno vyšetřit.
„Je samozřejmé," tvrdil lord Piborne, „že se zde spáchala zpronevěra…"
„Řekněme raději přímo krádež, dovolí-li Vaše Jasnost," dodal intendant.
„Ano, krádež, pane Scarlette, a to nejen značné sumy peněz, ale i listin, které stanovily naše práva vůči farnosti!" Kdo neviděl intendantovy fyzionomie při myšlence, že farnost se odvážila vymanit se z práv vznešeného domu Piborneů - taková opovážlivost by nebyla za doby, kdy výsady tohoto rodu byly ještě všeobecně respektovány možná - kdo nezpozoroval rozhořčené počínání Scarletta, jak potřásal rukama napůl pozdviženýma k nebi a s očima upřenýma k zemi, ten si nedovede představit, jak dokonalého stupně v přetvářce může pokrytec dosáhnout.
„Avšak byla-li krádež spáchána…" řekl potom.
„Jakže?… Byla-li spáchána?…" odsekla suše markýza.
„Račte mi prominout, Vaše Jasnosti," spěchal dodat intendant, „chci říci… protože byla spáchána, musel to být jen…"
„Někdo z našich lidí!" dodal hrabě Ashton a mával přitom bičíkem zcela po způsobu feudálního panstva.
„Pane Scarlette," ujal se slova opět lord Piborne, „bude dobře začít s výslechem, abychom objevili viníka nebo viníky a pak pomocí ‚affidavit' (ústní nebo písemná výpověď pod přísahou) vyžadovali soudní zakročení, protože již není dovoleno na vlastním panství provádět spravedlnost!"
„A nebude-li mít výslech žádný úspěch, co pak bude Vaše Jasnost dělat?"
„Všichni lidé budou ze zámku propuštěni, pane Scarlette, všichni bez rozdílu!"
Po této odpovědi se intendant vzdálil a zároveň markýza se odebrala do svých pokojů; hrabě Ashton odešel opět do parku za svými psy.
Scarlett ihned začal provádět úkol, který mu byl uložen. Byl sice přesvědčen, že za jízdy z Newmarketu do zámku vypadla tobolka z kočáru, neboť bylo až příliš pravděpodobné, že se tak stalo nedbalostí lorda Pibornea, avšak protože jeho páni od něho žádali, aby konstatoval krádež, udělá to… aby odhalil zloděje, nuže! - odhalí ho, i kdyby byl nucen vložit jména všech sloužících v domě do svého klobouku a svalit všechnu vinu na prvního vytaženého.
Před intendanta se tedy museli dostavit všichni lokajové a komorníci, všechny služebné, hlavní kuchař a všichni kočí a stájníci. Ovšem že ho ujišťovali o své nevině a ačkoliv Scarlett si udělalo celé záležitosti své mínění, přece je neušetřil nejzlomyslnějších poznámek a hrozil jim, že je vydá policii, když se tobolka nenajde. Nebyla ukradena pouze suma sto liber šterlinků, ale zloděj nebo zloději odcizili i právoplatnou listinu, která dokazovala práva lorda Pibornea v soudní při… Což se nemohlo stát, že některý sluha zradil svého pána ve prospěch farnosti?… Kdo by mohl tvrdit, že nebyl pro takový čin koupen? Avšak podaří-li se mu dopadnout toho zlosyna, bude šťastný, že se ho zbaví transportem na ostrov Norfolk, kde odpyká svůj trest… Lord Piborne byl mocný, a proto okrást takového pána jako byl on, je jako okrást některého člena královské rodiny…
Tak mluvil Scarlett ke každému, koho podrobil výslechu. Naneštěstí se však nikdo nechtěl podle jeho přání přiznat za pachatele zločinu a po svém titěrném výslechu si intendant pospíšil informovat lorda Pibornea o bezvýslednosti svého jednání.
„Tito lidé jsou domluvení," vysvětloval markýz, „a kdo ví, zda se dokonce spolu nerozdělili o výtěžek krádeže?…"
„Vaše Jasnost má jistě pravdu," odpověděl Scarlett.
„Na všechny otázky, které jsem položil, byla vždy stejná odpověď, což dostatečně ukazuje, že tito lidé jsou mezi sebou domluveni."
„Prohledal jste, Scarlette, jejich pokoje, skříně a kufry?"
„Ještě ne. Vaše Jasnost je nepochybně také toho mínění, že by se to nedalo účinně provést bez přítomnosti policejního strážníka…"
„To je zcela správné," odpověděl lord Piborne. „Pošlete tedy někoho do Kanturku… nebo raději, jděte tam sám. Myslel bych, aby nikdo neopouštěl před ukončením vyšetřování zámek."
„Rozkazy Vaší Jasnosti budou vyplněny."
„Ať nezapomene, pane Scarlette, policejní strážník s sebou přivést několik mužů…"
„Přednesu mu žádost Vaší Jasnosti, a on tak jistě učiní."
„Jděte také do Newmarketu vyřídit mému právnímu zástupci Lairdovi, že si s ním musím promluvit o předmětu této příhody a že ho na zámku očekávám."
„Bude o tom informován ještě dnes."
„Kdy odjedete?"
„Okamžitě. Ještě před večerem se vrátím."
„Dobře!" To se přihodilo ráno dne 29. dubna. Aniž komu řekl, proč jede do Kanturku, nařídil Scarlett osedlat toho nejlepšího koně ve stáji a chystal se již vyskočit do sedla, když se u zámecké brány vedle bytu vrátného ozval hlas

zvonku.
Brána byla otevřena a v ní se objevil asi desetiletý chlapec.
Byl to Malý Dobráček.

II. KAPITOLA
Co se přihodilo během čtyř měsíců

Hrabství Cork leželo v provincii Munster a hraničilo s limerickým a kerryským hrabstvím. Zaujímalo jižní část mezi zátokou Bantry a rejdou Yonghalem. Hlavním městem byl Cork a hlavním přístavem Queenstown, který ležel v zátoce stejného jména a patřil k nejčastěji navštěvovaným přístavům Irska.
Hrabstvím procházely různé železniční dráhy; jednou z nich byla dráha, která vedla přes Mallow a Killarney až do Tralee. Poněkud severně od této části železnice, podél níž se vinula říčka Blackwater, šest kilometrů jižně od Newmarketu se nacházelo městečko Kanturk a ještě dva kilometry severněji trelingarský zámek.
Toto velkolepé panství náleželo starodávnému rodu Piborneů. Mělo rozlohu sto tisíc nepřetržitých akrů nejlepší půdy v Irsku a uzavíralo v sobě pět až šest set statků, které pro výnosnou půdu platily landlordovi největší nájemné ze všech krajin. Markýz Piborne tedy byl podle toho velmi bohatý, nemluvě ještě o jiných důchodech, které mu plynuly ze statků markýze ve Skotsku. V kraji byl pokládán za největšího boháče.
Nepřišel-li si lord Rockingham nikdy prohlédnout svou půdu v hrabství Kerry, lord Piborne nemohl být obviňován, že by nenavštěvoval své panství. Po čtyř nebo pětiměsíčním pobytu v Edinburghu nebo v Londýně spěchal usídlit se - obyčejně od měsíce dubna do listopadu - v Trelingar Castle.
Tak rozsáhlé panství ovšem muselo mít značný počet nájemníků.
Rolnické obyvatelstvo, které žilo na půdě markýze, by mohlo zalidnit celé město. Že však rolníci při Trelingar Castle nebyli spravováni nějakým Johnem Eldonem, Rockinghamovým zástupcem a vysáváni nějakým Harbertem ve jménu Johna Eldona, z toho nelze soudit, že by se snad měli lépe. Jedině že uslyšeli více laskavých slov. Intendant Scarlett je sice pronásledoval s veškerou přísností pro nezaplacení nájemného a vypovídal je z jejich obydlí, avšak dělal to svým způsobem: projevoval s nimi vždy největší soustrast, naříkal a rmoutil se nad tím, co se s nimi stane, když jsou zbaveni příbytku a chleba, a ujišťoval je, že tato vyhánění rozdírají jeho pánovi srdce… Ovšem tím nebyli ubozí lidé méně odkopáváni ven, je však pravděpodobné, že pocítili jakousi útěchu, že to způsobilo takový zármutek Jejich Jasnostem.
Zámek byl vystavěn za Stuartovců; stál tedy již asi tři staletí. Jeho zbudování se však nedatovalo od doby Plantagentů, Piborneovi tak drahých. Nicméně nynější pán dal zámek z vnějšku opravit, aby měl feudální vzhled. Bylo postaveno cimbuří, věžičky a strážní budky; nad širokým příkopem se vznášel padací most, který však nikdy nebyl zdvižen, a padací mříž, která nikdy nebyla spuštěna.
Uvnitř se šířily rozsáhlé pokoje, které byly mnohem pohodlnější než v časech Edwarda IV. Poněvadž Piborneové byli velmi úzkostliví na volnost a pohodlí v pokojích, museli se alespoň v tomto směru podřídit modernímu pokroku.
Po stranách zámku se zdvíhaly přístavky a stavení pro služebnictvo, pak stáje a kůlny. Vpředu se rozprostíral rozlehlý zámecký dvůr, posázený nádhernými buky; při vstupu do dvora mezi monumentální mřížovou bránou stály dva pavilónky, z nichž jeden sloužil vrátnému - či portýrovi, abychom užili středověký výraz - za obydlí.
Bylo to před brankou tohoto pavilónku, kde náš hrdina zazvonil, právě když se otevíralo mřížoví, aby pod sebou propustilo intendanta Scarletta.
Asi čtyři měsíce již uplynuly od toho nezapomenutelného dne, kdy dítě, adoptované rodinou Mac Carthyů, opouštělo Kerwanův statek.
Stačí se několika řádky zmínit o této čtyřměsíční periodě jeho života.
Když kolem páté hodiny večer opustil Malý Dobráček rozbořený dům, byla již tma. Když se na silnici k Tralee nesetkal ani s Mac Carthym ani s někým z jeho rodiny, dostal nejdříve myšlenku zamířit k Limericku, kam měla policie nepochybně nařízeno odvést své zajatce. Zdálo se mu zcela přirozené najít Mac Carthyovu rodinu a sloučit se s ní, aby sdílel její osudy. Copak nebyl dost velký a silný, aby si prací vydělal nějaké peníze? Pomáhal by rodině svýma rukama a nešetřil by námahy… Avšak v co mohl doufat, jako desetileté dítě?
„Až později budu dostávat větší mzdu," tak přemýšlel, „všechno dám rodičům, kteří mne přijali za svého a až konečně získám jmění" - o tom nikdy nepochyboval - „zajistím jim klidný život a vrátím jim blahobyt, jakému se těšili na Kerwanově statku." Zatím se však nikdy necítil Malý Dobráček tak opuštěný jako za této mrazivé temnoty na pusté silnici uprostřed kraje, zpustošeného bídou a opuštěného těmi, které již nestačil uživit. Málokdy se stávalo, že by děti jeho věku bývaly opuštěny, jako nyní on: buď byly u svých rodičů, nebo alespoň v nějakém ústavu, kde je přijímali a vychovávali. Nebyl utrženou ratolestí, která byla pohozena na cestu a větrem hnána se posouvala tak dlouho, až se rozpadla v prach?… A nikdo neměl slitování! Nenajde-li Mac Carthyovy, nebude vědět, co má dělat… Avšak kde je měl hledat? Koho se měl zeptat, co se s nimi stalo? A nejsou-li uvězněni, nerozhodli se opustit vlast, nerozhodli se vystěhovat se do Nového světa jako tolik jiných jejich spolukrajanů?…
Náš chlapec se tedy rozhodl kráčet napříč bílou sněhovou plání k Limericku. Kdyby vál drsný severák, nebylo by mrazivé ovzduší snesitelné. Avšak atmosféra byla klidná, takže sebenepatrnější zvuk bylo již zdálky slyšet. Tak kráčel Malý Dobráček, aniž potkal živou duši, asi dvě míle nazdařbůh, protože se nikdy neodvážil do této části hrabství, kde vystupují první výběžky hor. Obrysy jedlového lesa dělaly obzor ještě temnějším.
Nyní Malý Dobráček cítil, který byl již cestou do Tralee velmi unavený, že přes všechnu jeho vytrvalost a otužilost mu síly vypovídají službu. Nohy mu klesaly ve vyjetých kolejích cesty. Přece se však nechtěl, za živý svět zastavit; sotva se vlekl a urazil ještě asi půl míle.
Zde však byly jeho síly vyčerpány, klesl a svezl se podél svahu, posázeného vysokými stromy, jejichž větve se

koupaly v záplavě jinovatky.
Na místě, kde Malý Dobráček klesl, byla křižovatka dvou cest, takže i kdyby byl povstal, nevěděl by, kterým směrem se dát. Leže na sněhu a končetiny maje zkřehlé, zavíral pomalu oči a ztrácel vědomí. Ještě naposled zvolal: „Pomóc… pomóc!“ Téměř vzápětí potom zazněl suchým vzduchem mrazivé noci vzdálený štěkot, který se stále přibližoval. Posléze se objevil v zatáčce cesty uhánějící pes s větřícím čumákem, svěšeným jazykem a očima svítícíma jako oči kočky.
Pěti nebo šesti skoky bylo zvíře u dítěte… Avšak neroztrhalo je, ale lehlo si podle jeho boku a zahřívalo je.
Malý Dobráček ihned nabyl vědomí. Otevřel oči a pocítil, jak teplý jazyk přítulně lízal jeho ledové ruce.
„Birku!“ zašeptal.
Byl to Birk, jeho jediný přítel, jeho věrný druh na Kerwanově statku.
S jakou radostí mu splácel jeho lísání, zatímco dobré zvíře jej zahřívalo svými tlapami! To jej opět osvěžilo. Cítil, že již není na světě sám… Oba dva se dají do hledání Mac Carthyovy rodiny… Nebylo pochyb, že Birk rodinu, když byla vyhnána, následoval… Proč se však vrátil?… Zajisté ho policisté a úředníci odehnali kamením nebo ranami holí?! Skutečně to také tak bylo a Birk, který byl krutě odehnán, se jistě právě vracel ke statku. Nyní však by mohl najít stopu policistů…
Malý Dobráček mohl jen klidně spoléhat na jeho pud, aby vyhledal Mac Carthyho…
Začal tedy s Birkem rozmlouvat, jak to již dělal za dlouhých hodin na kerwanských pastvinách. Birk mu odpovídal podle svého způsobu, vydávaje jemný štěkot, kterému nebylo nesnadné porozumět.
„Pojď, drahý Birku,“ řekl, „jen pojď!“ A Birk vyskočil, vyrazil na silnici a začal běžet před svým mladým pánem.
Avšak přihodilo se něco zvláštního: Birk si pamatoval, že lidé z eskorty policistů s ním špatně zacházeli a nechtěl se tedy dát cestou k Limericku. Sledoval proto silnici, která vedla podél pohraniční čáry kerryského hrabství do Newmarketu, jednoho z městeček v hrabství Cork. Aniž si toho byl vědom, vzdaloval se Malý Dobráček od Mac Carthyovy rodiny a když se zrodil nový den, zastavil se zmořen únavou; dohnán hladem, poprosil o přístřeší a pokrm v jakési hospůdce, která se nacházela asi dvanáct mil na jihovýchod od Kerwanova statku.
Malý Dobráček nezapomněl, že kromě svého balíčku prádla měl ještě v kapse zbytek z guinee, kterou proměnil u lékárníka v Tralee.
Ovšem patnáct šilinků nebyla velká suma! S takovou částkou i při největším šetření není možné jít daleko ani dlouho, když se z ní musí živit dva, i kdyby se na den spotřebovalo jen několik pencí. Tak uvažoval náš chlapec a po čtyřiadvacetihodinovém odpočinku v této hospůdce, ve které mu za místnůstku posloužila půda a za jídlo pouhé brambory, se vydal s Birkem opět na cestu.
Na otázku, vztahující se k jeho živiteli, odpověděl hostinský záporně; nikdy o této rodině neslyšel mluvit. Tuto zimu byla vyhánění skutečně tak četná, než aby pozornost obecenstva přilákaly tak truchlivé výjevy jako na Kerwanově statku.
Malý Dobráček vytrvale kráčel za Birkem směrem k Newmarketu.
Mohli bychom již uhodnout, jak jednal po celou dobu pěti týdnů, které potřeboval až do tohoto městečka. Nikdy, vůbec nikdy nežebral!
Jeho vrozená hrdost a vědomí jeho mravní hodnoty nepovolily ani za těchto nových zkoušek. To přece nebylo žebrání, že často milosrdní lidé, dojati při pohledu na toto dítě doslova bez prostředků, mu dali poněkud větší část chleba, zeleniny a slaniny, kterou kupoval v hostincích, a že mohl platit jen penny za to, co stálo dvě pence! Tak oba putovali, on a Birk, oba přenocovali ve stodolách, kde se schoulili za stohy se na, trpíce hladem a zimou… Přitom Malý Dobráček šetřil pokud možno co nejvíce to, co mu ještě zůstalo z guinee.
Avšak byly i šťastné dny. Na některých zastávkách dostal Malý Dobráček často nějakou práci. Po čtrnáct dní bydlel v jakémsi statku a hlídal ovčinec za ovčákovy nepřítomnosti. Za to ovšem nedostal peníze, ale získal tím pro sebe a pro svého psa obydlí a stravu. Když bylo zaměstnání skončeno, šel dál. Několika posílkami, které mu byly svěřovány z jednoho městečka do druhého, si dokonce vydělal dva nebo tři šilinky. Nikde bohužel nenašel stálé zaměstnání. Když byly ruce bez práce, nastávaly zlé časy, zvlášť za takové bídy, která panovala tuto zimu.
Kromě jiného Malý Dobráček neupouštěl od svého úmyslu opět najít Mac Carthyovu rodinu, ačkoliv se vždy marně vyptával na to, co se s ní stalo. Šel nazdařbůh a nevěděl, zda se k rodině přibližuje nebo od ní vzdaluje. Na koho se však měl obrátit a kdo by mu mohl v té věci poradit a dát nějakou zprávu? Těšil se tedy alespoň tím, že ve městě - avšak ve skutečném městě - se to dozví.
Jeho jediná obava byla, že bude zadržen, neboť byl tak sám, opuštěný a bez ochránce ve svém věku, že bude uzavřen v nějakém „ragged-school“, nebo „work-house“. Raději chtěl snášet veškerou drsnost potulného života, než se vrátit do těch hanebných ústavů!… Vždyť by ho také oddělili od Birka a to by nesnesl!
„Je to pravda, Birku,“ říkal a přikláněl velikou psovu hlavu ke svým kolenům, „je to pravda, že bychom nemohli žít jeden bez druhého?“ A skutečně: hodné zvíře mu odpovídalo, že by to bylo nemožné.
Od Birka přecházely jeho myšlenky k jeho dávnému příteli v Galwayi. Ptal se sám sebe, zda není Grip právě jako on sám bez přístřeší a bez zaměstnání. Ach! Kéž by se setkali! Dvěma by se jistě již lépe protloukalo světem!… Dokonce by byli tři s tou dobrou Sissy, o které neměl zprávu již od té doby, co opustil Hardinu komůrku!… Musela by nyní již být velkou dívkou… Bylo by jí nyní čtrnáct nebo patnáct let… V tomto věku se již posílají do měst nebo městeček, kde nepochybně krutě vydělávají na své živobytí… Až bude v takovém věku jako Sissy, nebude se lekat vstoupit do nějaké služby: tak si stále říkal, avšak přitom nemohl na Sissy zapomenout. Všechny vzpomínky na jeho první dětství se mu kupodivu do podrobnosti vracely: vzpomínal právě tak na kruté zacházení od babizny jako na krutost loutkáře Thornpipea… A nyní, když byl sám a volný, se nepopiratelně cítil šťastný, že již zlořečené doby minuly!
Zatímco se ubíral v hrabství po silnicích, plynuly dny a jeho postavení se moc nezměnilo. Naštěstí nebyl měsíc únor

ten rok tuhý a chudí venkované si nemohli stěžovat na přílišnou zimu. Ta se pomalu blížila ke konci. Bylo možné doufat, že doba orby a jarního osévání se neopozdí, takže polní práce by mohly být zahájeny v pravý čas a ovce a krávy by byly poslány na pastviny… Malý Dobráček by snad tedy našel v některém statku zaměstnání.
Ovšem po těch pět nebo šest týdnů, které ještě do jara zbývaly, bylo nezbytně nutné z něčeho žít a z několika šilinků, tu a tam vydělaných, a také ze zbytku guinee, která byla veškerým jměním našeho chlapce, mu zbývalo asi v polovině února již pouze šest pencí. A přece se uskrovňoval ve své denní stravě, říkáme denní, nemluvě již o tom, že se ani jednou nenajedl do sytosti a někdy po celé dny jídlo vůbec nespatřil. Byl velmi hubený, tváře měl bledé strádáním a tělo vysílené přemáháním.
Zmořený Birk, který měl kůži na vyčnívajících bocích scvrklou, se nezdál být v lepším stavu. Neměla snad brzy nastat doba, kdy se bude Birk muset dělit s Malým Dobráčkem i o různé odpadky v městech?…
Malý Dobráček si však přece nezoufal, neboť jeho charakter to vylučoval. Uchoval si tolik energie, že se vždy ještě zdráhal žebrat.
Avšak jak bude dál, až bude vydán poslední penny za poslední kousek chleba?…
Zkrátka, Malý Dobráček již měl pouze šest nebo sedm penny, když dne 13. března dorazil s Birkem do Newmarketu.
Dva a půl měsíce se oba dva potulovali po silnicích hrabství, aniž se někde mohli trvale uchytit.
Městečko Newmarket leželo asi dvacet mil od Kerwanova statku; nebylo příliš důležité a ani příliš zalidněné. Bylo jedním z těch městeček, ze kterých se pro irskou netečnost nikdy nestala města a která dělala spíš pravý opak pokroku.
Litoval snad Malý Dobráček, že ho náhoda nedovedla do Tralee?
Jak víme, zmítala jím stále touha po moři - po moři, které je nevyčerpatelným zdrojem obživy pro ty, kteří se na něm odvažují žít! Když schází práce i ve městech nebo na venkově, nezahálí se na oceáně, kterým neustále projíždějí tisíce lodí. Námořník se tak nikdy nemusí obávat chudoby, jako dělník nebo rolník. Jen si vzpomeňme, v jak výhodném postavení se nacházel Pat, druhý syn Mac Carthyů, který byl nyní i s rodinou vyhnán z Kerwanova statku! A ačkoliv Malý Dobráček cítil větší zálibu v obchodu než v samotné plavbě, stále si namlouval, že je již ve věku, kdy by mohl odplout v hodnosti plavčíka!
Jak tak přemýšlel, rozhodl se, že půjde od Newmarketu ještě dál: dorazí až k pobřeží na kterém se nachází Cork, důležité středisko námořního obchodního ruchu, a odpluje na některé z lodí… Avšak mezi tím bylo třeba jíst a vydělat několik šilinků na další cestu, takže pět týdnů po svém příchodu do Newmarketu se tam ještě s Birkem stále nacházel.
Jak jsme již podotkli, Malého Dobráčka znepokojovalo hlavně to, že bude jako poběhlík zadržen a uzavřen v nějakém veřejném ústavu.
K jeho velikému štěstí bylo oblečení, které měl na sobě, v dobrém stavu, takže neměl vzhled nějakého povaleče. Nějaké prádlo, které si vzal, mu ještě vystačilo; nemusel se červenat nad svým oděvem, když se někde ukázal, a také mohl být bez obav, že bude ošacen a živen na útraty některé vesnice.
Tak prošel za svého pobytu v Newmarketu všemožným zaměstnáním, které je v takovém věku přípustné: chodil tomu nebo onomu s posílkami, nosil lehčí zavazadla, prodával krabičky se zápalkami, které si jednou nakoupil za vydělané drobné a z nichž pro svůj neobyčejný instinkt k obchodu dovedl vytěžit dost značný obnos. Jeho vážná tvář jej dělala zajímavým, takže kolemjdoucí od něho rádi kupovali jeho zboží, když jasným hlasem volal:
„Some light, sir… some light!“ (Světlo, pane!) Proto v tomto městečku zakoušel Malý Dobráček s Birkem mnohem méně bídy než za dlouhého a trapného ploužení se napříč hrabstvím.
Dokonce se zdálo, že by se Malý Dobráček, který si svou inteligencí dovedl vymyslet všelijaké prameny obživy, mohl již v Newmarketu trvale usadit; avšak ke konci měsíce dubna - bylo to 29. - náhle zamířil k silnici, která vedla do Corku. Birk jej ovšem doprovázel, a v této chvíli měl Malý Dobráček v kapse právě tři šilinky a šest pencí. Kdo by ho pozoroval již od včerejšího dne, byl by si povšiml změny na jeho tváři. S jistou úzkostí se rozhlížel kolem sebe, jakoby se obával, že je sledován. Jeho chůze byla spěšná a scházelo jen málo, aby se dal do běhu s veškerou rychlostí svých mladých nohou.
Odbilo devět hodin dopoledne, když opustil poslední domy v Newmarketu. Slunce na obloze jasně zářilo. Koncem měsíce dubna začíná na „Verte Erinu“ (Básnický výraz Irska) jaro. Na polích bylo poněkud rušno. Avšak náš mladý chlapec byl tak zaujat, že ani pluh, který se bořil do půdy, ani rozsévači, kteří rozsévali v širokých řadách zrní, ani dobytek a skot roztroušený na pastvinách v něm nedovedl oživit vzpomínky na Kerwanův statek. Ničeho si nevšímal a šel stále rovnou za nosem. Birk, který mu běžel po boku, na něho vrhal tázavé pohledy, avšak tentokrát neukazoval cestu svému mladému veliteli.
Ve dvou hodinách urazili šest nebo sedm mil z Newmarketu do Kanturku. Protože Malý Dobráček posnídal již cestou kousek chleba, z něhož dal polovinu Birkovi, prošel tímto městečkem aniž si odpočinul a když se zastavil, ukazoval orloj na věži v Trelingar Castle poledne.

III. KAPITOLA
Trelingar Castle

V okamžiku, kdy se otevřela brána pavilónku se právě intendant Scarlett chystal na cestu do Kanturku, aby vykonal rozkazy lorda Pibomea. Psi hraběte Ashtona, když ucítili Birka, který se jim ovšem nezamlouval, začali zuřivě štěkat. Malý Dobráček se obával, že by z toho mohla být vzápětí nějaká šarvátka, ve které by byl Birk v nevýhodě, a proto mu dal znamení, aby se vzdálil, a poslušné zvíře se šlo postavit za keřík a to tak, aby nebylo spatřeno.
Když Scarlett zpozoroval před zámeckou branou chlapce, zavolal na něho, aby šel blíž.
„Co chceš?“ zeptal se ho drsně.
K význačným osobnostem mluvil intendant zajisté mnohem sladčeji, avšak zato k dítěti dovedl být až brutální - krásná

povaha, je to pravda?
Avšak drsného tónu se náš chlapec nezalekl. Vždyť byl u Hardy, loutkáře a v „ragged-school“ zvyklý poslouchat ještě horší věci. Přiblížil se k Scarlettovi, kterého ani zdaleka nepokládal za Jeho Jasnost lorda Pibomea, majitele trelingarského panství a sňal, jak se slušelo, čepici z hlavy.
„Řekneš, co zde pohledáváš?“ zeptal se ho znovu Scarlett.
„Chceš-li žebrat, tak se kliď!… Takovým malým pobudům jako jsi ty se nedává ani jediný copper!“
Byly to ovšem zbytečné věty, na které nemohl Malý Dobráček ani odpovědět, protože byl celý zaměstnán ustupováním před kopyty koně. Zároveň také psi, kteří vyrazili na dvůr, nepřestávali zběsile štěkat.
Z toho vznikla taková vřava, že pronášená slova nebylo skoro vůbec slyšet.
Proto Scarlett zvýšil hlas a dodal:
„Ujišťuji tě, že tě dovedu za ucho do Kanturku, kde tě zavřou ve ‚work-house', neodtáhneš-li odkud jsi přišel a najdu-li tě ještě před zámkem!“ Malý Dobráček se však nedal zmást ani hrozbami, které se na něho sypaly, ani tónem, jakým byly pronášeny. Využil náhlého utišení a odpověděl:
„Neprosím, pane, o almužnu, a nikdy jsem dosud ještě neprosil…“
„A také bys ji nepřijal?…“ zeptal se intendant Scarlett ironicky.
„Ovšemže ne… a to od nikoho.“
„Tak co zde děláš?“
„Přeji si mluvit s lordem Piborneem.“
„S Jeho Jasností?…“
„S Jeho Jasností.“
„A ty se domníváš, že tě přijme?“
„Ovšem, neboť se jedná o něco velmi důležitého.“
„Velmi důležitého?…“
„Ano, pane.“
„A co je to tedy?“
„Přeji si mluvit jen s lordem Piborneem.“
„Nuže, tak se ihned vytraťˇ!… Markýz není na zámku.“
„Budu čekat…“
„Avšak ne zde!“
„Ještě se vrátím.“ Každý jiný než tento mrzutý Scarlett by byl zaražen zvláštní neústupností tohoto dítěte a rozhodným tónem jeho odpovědí. Zajisté by si každý řekl, že přišel-li chlapec až do Trelingar Castle, vedla jej k tomu vážná pohnutka a každý by jej ochotně vyslechl. Avšak intendant se naopak ještě víc dopálil a začal bručet:
„To není jen tak snadné mluvit s Jeho Jasností lordem Piborneem!
Já jsem intendant zámku! Každý se musí obrátit na mne a neřekneš-li mi, co tě sem přivádí…“
„Mohu to říci jen lordu Piborneovi, a prosím vás tedy, abyste mne ohlásil.“
„Drzý ničemo,“ zvolal Scarlett a sahal po svém jezdeckém bičíku, „kliď se odtud, nebo tě dám vyštvat psy!… Dávej si pozor!…“
A skutečně psi, povzbuzeni intendantovým hlasem, se již začali přibližovat.
Malý Dobráček se obával, aby se Birk nevyřítil od keříku a nepřišel mu na pomoc, protože by se tím jeho postavení jen zbytečně komplikovalo.
V tom okamžiku se na pokraji dvora objevil hrabě Ashton, který byl přilákán neustále vzrůstajícím zuřivým štěkotem psů; přiblížil se k mřížoví a zeptal se:
„Copak se zde děje?“
„Právě zde žebrá nějaký chlapec…“
„Nejsem žebrák!“ opakoval Malý Dobráček.
„Pouliční pobuda…“
„Dej pozor, ničemo, nebo já neručím za své psy!“ zvolal hrabě Ashton.
Opravdu tato zvířata, která se snažil mladý Piborne zvládnout, měla velmi výhružný vzhled.
V té chvíli se však objevil na schodišti, na prahu u středních“ dveří, v celé své majestátnosti lord Piborne. Když zpozoroval, že Scarlett ještě neodjel do Kanturku, sestoupil odměřeným krokem ze schodiště, přešel zámecký dvůr a zeptal se na příčinu intendantova opoždění a toho hluku.
„Račte mi odpustit, Vaše Jasnosti,“ odpověděl intendant, „je zde jakýsi neústupný darebák, patrně žebrák…“
„Ujišťuji vás, pane, potřetí,“ trval na svém Malý Dobráček, „že nejsem žebrák…“
„Co si přeje ten chlapec?“ zeptal se markýz.
„Mluvit s Vaší Jasností.“ Lord Piborne učinil krok dopředu, zaujal ve své tváři co nejpánovitější výraz, vypjal se ve své vznešenosti a řekl:
„Co mi chcete říci?“ Ačkoliv byl Malý Dobráček ještě dítě, lord Piborne mu netykal.
Maje vznešené způsoby, netykal nikdy ani své matce ani hraběti Ashtonovi - pravděpodobně také ani před padesáti lety své vlastní kojné.
„Mluvte!“ dodal.
„Pan markýz jel včera do Newmarketu, je to pravda?“
„Ano.“
„Včera odpoledne?!…“
„Ano.“

Scarlett se domníval, že má vlčí mhu. Byl to skutečně ten darebák, který se ptal, a byla to opravdu Jeho Jasnost, která mu ráčila odpovídat?
„Pane markýzi," mluvilo dál dítě, „neztratil jste nějakou tobolku?…"
„Ano, a co je s ní?…"
„Našel jsem ji na newmarketské silnici a přináším vám ji." A s těmito slovy podal lordu Pibomeovi tobolku, jejíž zmizení způsobilo na Trelingar Castle tolik zmatků, vzbudilo tak mnoho podezření a kompromitovalo tolik nevinných. Bylo to přece tedy vinou Jeho Jasnosti, jehož sebeláska tím velmi utrpěla a tím zároveň padalo podezření ze všech domácích lidí, takže již nebylo k jeho největší lítosti třeba, aby se intendant odebral do Kanturku pro policii.
Lord Pibome přijal tobolku, ve které bylo vevnitř napsáno jeho jméno i s adresou, a přesvědčil se, že obsahovala všechny listiny i bankovku.
„Vy jste zdvihl tuto tobolku?" zeptal se Malého Dobráčka.
„Ano, pane markýzi."
„Ovšem jste ji otevřel?!"
„Otevřel jsem ji, abych se dozvěděl, komu patří."
„Vy jste v ní tedy spatřil mou bankovku… Avšak neznal jste snad její hodnotu?…"
„Je to stolibrová bankovka," odpověděl bez rozmýšlení Malý Dobráček.
„Sto liber… což činí?…"
„Dva tisíce šilinků."
„Ach! Vy to víte a přece jste nepomyslel přivlastnit si ji?…"
„Nejsem zloděj, pane markýzi," řekl nato Malý Dobráček, „právě tak jako nejsem žebrák!" Lord Piborne opět uzavřel svoji tobolku, když ještě předtím z ní vyňal bankovku, kterou strčil do své kapsy. Co se týká mladého chlapce, ten pozdravil a již udělal několik kroků od brány, když vtom se na něho Jeho Jasnost obrátila s otázkou, aniž však dala najevo, že se jí jeho poctivý skutek nějak dotkl:
„Jakou odměnu si přejete za odevzdání této tobolky?…"
„No tohle!… několik šilinků…" mínil hrabě Ashton.
„Nebo několik pencí je dost pro toho chlapce!" dodal spěšně Scarlett.
Malého Dobráčka pobouřilo to, že se o něm tak smlouvali, ačkoliv nic nepožadoval a odpověděl:
„Nechci za to ani pence ani šilinky." Potom již zamířil k silnici.
„Počkejte!" řekl lord Piborne.
„Kolik je vám roků?…"
„Brzy mi bude deset a půl."
„A čím je váš otec… a vaše matka?…"
„Nemám otce ani matku."
„A co rodina?…"
„Nemám ani rodinu."
„Odkud přicházíte?…"
„Z Kerwanova statku, kde jsem bydlel čtyři roky a který jsem před čtyřmi měsíci opustil."
„Proč?"
„Poněvadž statkář, který mne přijal, byl od soudních úředníků vyhnán."
„Kerwan?…" pronesl lord Piborne.
„Zdá se mně, že je to na Rockinghamově panství?…"
„Vaše Jasnost se nemýlí," odpověděl intendant.
„A kam půjdete nyní?…" zeptal se markýz Malého Dobráčka.
„Vrátím se do Newmarketu, kde jsem si až dosud vždy dovedl vydělat na živobytí."
„Chcete-li zůstat na zámku, může se zde pro vás najít nějaké zaměstnání."
Byla to jistě lákavá nabídka. Nemyslete si však, že šla z plného srdce tohoto hrdého a necitelného lorda Pibornea a že snad byla doprovázena úsměvem nebo laskavostí!
Malý Dobráček to pochopil - a místo aby ihned odpověděl, začal uvažovat. A skutečně měl co uvažovat nad tím, co spatřil na Trelingar Castle. Nevábila jej ani Jeho Jasnost, ani jeho syn Ashton s posměvačnou a zlou tváří, a ještě méně intendant Scarlett, nad jehož brutálním uvítáním se hned zpočátku rozhořčil. Kromě toho měl Birka. Přijmou-li jej, tak to zajisté nebude i s Birkem; avšak nemohl se odhodlat oddělit se od svého přítele z dobrých i zlých časů.
Nicméně, copak nebyla tato nabídka, kdyby mu i zajišťovala pouze jeho potřeby, v jeho očích úsměvem Štěstěny? Také jeho rozum mu radil, aby nabídku přijal, aby snad toho později neželel, až by se vrátil do Newmarketu!…
Ovšem pes byl překážkou, avšak snad najde příležitost promluvit i o něm… Snad svolí k tomu, aby se Birk stal hlídačem dvora…
A konečně by nebylo jen bez užitku jeho postavení na zámku a kdyby šetřil…
„Nuže… rozhodneš se konečně?" zabručel intendant, který by Malého Dobráčka raději poslal ke všem čertům.
„Jaká bude má mzda?" zeptal se směle Malý Dobráček vedený k tomu svým praktickým duchem.
„Dvě libry šterlinků měsíčně," řekl lord Piborne.
Dvě libry šterlinků měsíčně! Zdálo se mu to velice mnoho, a skutečně to bylo dost neočekávané pro chlapce jeho věku.
„Děkuji Vaší Jasnosti," řekl, „přijímám nabídku a budu se podle všech svých sil snažit, abych ve svém zaměstnání vyhověl." A ještě ten den na svolení markýzy, byl Malý Dobráček přijat mezi zámecké služebnictvo. Za osm dní potom byl již povznesen k vysoké funkci grooma u jediného dědice Piborneů.
Avšak co se stalo za ten týden s Birkem? Odvážil se jeho pán dovést ho na zámecký dvůr?… Ne! Neboť by se mu jistě

dostalo to nejhorší přijetí.
Hrabě Ashton měl tři psy, které miloval doslova jako sám sebe. Jeho největší libostí bylo žít v jejich společnosti. To jeho inteligenci postačilo. Byla to zvířata té rasy, jejíž plemeno trvalo nejméně již od doby normanských výbojů, tři krásní, avšak kousaví skotští pointeři. Objevil-li se před mřížovím nějaký pes, musel co nejrychleji upalovat, aby nebyl od těchto zlých tvorů roztrhán, jejichž cvičitel je rád povzbuzoval ke kanibalismu tohoto druhu. Proto se Birk plížil jen podél přístavků, očekávaje noc, kdy by mu nový groom mohl přinést alespoň něco z toho, co si od svého jídla uchoval. Z toho však následovalo, že oba hubli. Co na tom však záleželo! Těšili se, že nastanou šťastnější dny, když se budou moci zásobit do sytosti potravinami!
Tak nastal pro toto dítě, jehož útrapné příhody vypravujeme, zcela odlišný život od toho, jaký až dosud vedlo. Nemluvě již ani o létech strávených u Hardy a v „ragged-school“, jaká změna nastala v jeho postavení jen v přirovnání s jeho životem na Kerwanově statku! Uprostřed Mac Carthyovy rodiny byl doma a nikdy nesnášel jařma služební poddanosti. Avšak zde na zámku mu nevěnovali ani tu nejmenší pozornost. Markýz jej považoval za chudou schránku na almužnu, do které měsíčně vkládal dvě libry šterlinků, markýza v něm viděla malého červa z předpokojů a hrabě Ashton jej pokládal za hračku, kterou dostal darem, přičemž zapomněli rozkázat, aby ji nerozbil. Co se týkalo Scarletta, stále jen čekal na příležitost, aby mu ukázal, že jeho přítomnost je mu protivná, ale takové příležitosti ovšem nenacházel. Konečně i služebnictvo stavělo hluboko pod sebe ubohého nalezence, jehož přijetí do Trelingar Castle pokládal lord Piborne za svou povinnost.
Lidé z tak dobrého domu jsou přece pyšní na své postavení, které již dlouhou dobu zaujímají a nedají se zajisté házet do jednoho hrnce s takoVÝmi tuláky z ulic a silnic! Proto mu to také dali cítit při mnohých, i sebenepatrnějších příležitostech u společného obědu. Avšak Malý Dobráček nedal uniknout ani jedinému vzdechu, neodpovídal a plnil pokud to bylo možné co nejlépe svůj úkol. A tu vždy s velkým uspokojením spěchal do své zvláštní místnůstky, když vykonal poslední rozkazy svého pána.
Avšak přece se uprostřed těchto zlomyslných lidí nacházela žena, která projevovala živý zájem o Malého Dobráčka. Byla to ovšem jen pradlena, jménem Kate, která měla na zámku na starosti čištění prádla.
Bylo jí padesát let; všechna svá léta prožila zde na panství, a bylo pravděpodobné, že se zde také dočká smrti, jestliže by ji ovšem Scarlett nepropustil - o co se již pokusil, protože mu v ničem nebyla po chuti.
Bratranec lorda Pibornea, sir Edward Kinney, který byl rozhodně velmi duchaplným gentlemanem, o ní vždy tvrdil, že byla pradlenou již za doby Williama the Conquerora (Viléma Dobyvatele); avšak pradlena dobře věděla, že pod jeho obalem se skrývá nepříliš milosrdná duše. Byla to znamenitá žena a Malý Dobráček byl šťastný, že u ní našel alespoň malou útěchu.
Když si hrabě Ashton vyšel a nevzal s sebou svého grooma, vždy spolu rozmlouvali. A když intendant nebo někdo jiný z té služebnické čeládky s Malým Dobráčkem špatně nakládal, stále mu Kate opakovala:
„Jen trpělivost! Neber si tak všechno hned k srdci, co ti říkají! I ten nejlepší z nich nestojí za moc a neznám mezi nimi ani jediného, který by vrátil tobolku.“ Snad měla pradlena pravdu a jistě pohlíželi tito nepříliš svědomití lidé na Malého Dobráčka jako na hlupáka, protože byl tak poctivý!
Jak již bylo řečeno, byl mladý groom hračkou, kterou markýz a markýza darovali hraběti Ashtonovi. Hračka - to je pravý výraz - s níž se Ashton zcela přirozeně bavil podle své svéhlavosti a vrtošivosti.
Dával mu samé pošetilé rozkazy, které opět za chvíli bez jakékoliv pohnutky odvolal. Zvonil na něho desetkrát za hodinu, aby mu to nebo ono uspořádal nebo opět udělal pravý opak. Kázal mu oblékat velkou nebo malou livrej pestře zbarvenou, na které bylo tolik knoflíků, jako zjara na růžovém keři poupat. Náš mladý chlapec pak vypadal jako papoušek z tropických krajin. Největším uspokojením domýšlivého Ashtona bylo, když jeho groom kráčel dvacet kroků za ním s rukama prkenně svislýma podél švů kalhot, a to nejen na ulicích městečka, ale i napříč alejemi parku. Všem těmto vrtochům se Malý Dobráček podroboval s bezúhonnou přesností. Poslouchal jako stroj podle libostí svého strojníka. Se skloněnou šíjí a s rukama překříženýma na své livreji, ve které měl své tělo stěsnáno, stál před koněm, hrabajícím za dvojkolkou kopyty, čekaje, až do ní vystoupí jeho pán a až se povoz začne pohybovat, aby sám vyskočil a zachytil se řemenů zadního sedadla, vystavuje se přitom nebezpečí, že se pustí a zlomí si vaz. A zatím kabriolet, řízený neschopnou rukou, se řítil po silnici, aniž hrabě Ashton dbal na to, že vráží do milovníků a že může přejet nějakého chodce!… V Kanturku již velmi dobře znali ekvipáž hraběte Ashtona!
I když se Malý Dobráček takto propůjčoval, aniž řekl slovo na všechny vrtochy svého pána, nebyl nijak nešťastný. Každá choutka trvala tak dlouho, až se zase nová věc zalíbila hraběti Ashtonovi. U tak zkaženého, svéhlavého a osobitého mladíka by se jistě daly vždy očekávat náhlé změny. Každému dítěti se konečně omrzí jeho hračka a odhodí ji nebo dokonce rozbije. Ovšem Malý Dobráček byl pevně odhodlán nedat se rozbít na kousky jako hračka.
Ostatně své postavení na Trelingar Castle vždy pokládal jen za postavení z nutnosti. Přijal je, protože nebylo žádné lepší, a doufal, že se mu naskytne lepší příležitost, jak by si vydělal na svůj chléb. Jeho dětská ctižádost toužila po vyšším zaměstnání, než bylo zaměstnání grooma, kterým trpěla jeho vrozená hrdost. Ponižovalo jej to, že se musel sklánět před dědicem Piborneů, nad kterého se cítil povznesen.
Ano! Povznesen, ačkoliv hrabě Ashton dostával lekce i z latiny, dějepisu atd., které mu museli jeho učitelé dávat, a pokoušeli se ho jimi naplnit jako džbán vodou. Skutečně, jeho latina byla jen „psí latina“ - což odpovídá úplně anglickému rčení „kuchyňská latina“ - a jeho historické vědomosti se omezovaly na to, co četl ve „Zlaté knize“ o koňském plemeni.
Nedovedl-li Malý Dobráček tyto krásné věci, uměl alespoň ve svých deseti letech uvažovat a přemýšlet. Odhadoval skutečnou hodnotu tohoto syna rodiny Piborneů a častokrát se červenal nad postavením, v jakém se u něho nacházel.
Ach! Jak moc se mu stýskalo po občerstvující a blahodárné práci na statku, jak se mu stýskalo také po životě mezi Mac Carthyovou rodinou, o které již neměl vůbec žádné zprávy!

Zámecká pradlena byla opravdu jedinou bytostí, které se mohl se vším svěřit.
Ostatně brzy se naskytla příležitost, kdy se mohl přesvědčit o přátelství této dobré ženy.
Je nutné zmínit se o tom, že díky výkazným listinám, které byly Malým Dobráčkem přineseny, se proces s obcí Kanturk skončil ve prospěch rodiny Piborneů. Co pro ně Malý Dobráček udělal, na to již ovšem dávno zapomněli; proč by mu tedy za to měli být vděčni?
Měsíce květen, červen a červenec uplynuly. Z jedné strany mohl být Birk alespoň jakžtakž živen; zdálo se, že chápe nutnost být co nejopatrnější, aby nevzbudil podezření, když se potuloval v okolí parku. Z druhé strany dostal Malý Dobráček již třikrát svoji dvoulibrovou mzdu, která dělala velikou sumu šest liber šterlinků, zapsaných v jeho zápisníku, kde sloupec pro výdaje byl zcela prázdný.
V těchto třech měsících bylo jediným zaměstnáním lorda a lady Piborneových přijímat a konat návštěvy, které si ze zdvořilosti oplácelo mezi sebou okolní zámecké panstvo. Jak se dalo očekávat, bavili se landlordové při těchto návštěvách výhradně o postavení irských nájemníků. Mluvilo se posměšně o zpětném požadování půdy od nájemníků, o nárocích agrární ligy, o Gladstoneovi, který byl tehdy třiasedmdesátiletým starcem a který si od srdce přál vymanění Irska z područí landlordismu, a o Parnellovi, kterého by již z té své křesťanské lásky rádi viděli na nejvyšší šibenici „Krásného Smaragdu“. Tak uplynula část léta. Obyčejně opouštěli lord a lady Piborneovi a jejich syn zámek k několikatýdennímu cestování - nejčastěji do Skotska, vlasti markýzy. Avšak ten rok mělo jejich cestování výjimečně směřovat tam, kam se nese veškerý vznešený svět již podle tradice a kde Jejich Jasnosti Trelingar Castle ještě nebyly. Jednalo se o navštívení podivuhodné krajiny Killarneyských jezer. Tento záměr byl markýzou schválen a lord Piborne ustanovil odjezd na den 3. srpna.
Domníval-li se Malý Dobráček, že mu tento výlet dopřeje na zámku několik týdnů oddechu, mýlil se. Protože lady Piborneovou doprovázela její komorná Marion a lorda Pibornea jeho komorník John, nemohl se zajisté ani hrabě Ashton obejít bez svého grooma.
Tím přišel Malý Dobráček do nemalých rozpaků. Co se mělo stát s Birkem?… Kdo se ho ujme a kdo ho bude živit? Proto se rozhodl poradit se o té věci s Kate a ta s radostí přijala na starost Birka, aniž se o tom měl někdo dozvědět.
„Neměj žádné obavy, milý chlapče,“ odpověděla dobrá žena.
„Tvého psa mám již tak ráda jako tebe samého a za tvé nepřítomnosti jistě nebude zakoušet bídu!“ Potom Malý Dobráček políbil Kate na obě tváře a když ji v předvečer odjezdu seznámil s Birkem, rozloučil se i se svým věrným zvířetem.

IV. KAPITOLA
Killarneyská jezera

OdjeZd byl podle rozhodnutí „u nejvyšší instance“ uskutečněn dne 3. srpna. Oba sloužící, komorná a komorník markýze a markýzy zaujali místo uvnitř zámeckého omnibusu, který vezl zároveň zavazadla na nádraží, vzdálené tři míle. Malý Dobráček je doprovázel, když předtím přijal rozkaz, aby dával pozor na speciální zavazadla svého mladého pána. Přitom John a Marion ponechávali tomuto „dítěti za nic a ničímu,“ jak mu říkali v předpokoji nebo mezi služebnictvem, aby si ze své tísně pomohlo jak chtělo.
„Dítě za nic“ si z tísně pomohlo velmi rozumně, a zavazadla hraběte Ashtona byla Dobráčkovou péčí dodána, jakmile se začaly u okénka v oddělení pro zavazadla vydávat avisa.
K poledni přijela koleska. Vystoupili z ní lord a lady Piborneovi.
Protože z nádraží vyšel početný zástup lidí, aby se podíval na tyto vznešené cestující - ne ovšem bez náležité úcty - hrabě Ashton si nenechal ujít tuto příležitost, aby se neukázal se svým groomem. Zavolal na něho jménem „boy“ (chlapec), jak si na to již zvykl, protože neznal jiné Dobráčkovo jméno. Boy se přiblížil ke kolesce a přijal z ní do rozevřeného náručí cestovní pláště. Dopad plášťů by jej málem povalil na zem, což u přítomných vyvolalo hlučný smích.
Markýz se odebral s markýzou a svým synem do oddělení, které bylo pro ně rezervováno ve voze první třídy. John a Marion se samozřejmě uvelebili na sedadle druhé třídy, aniž přitom grooma pobídli, aby vystoupil k nim. Malý Dobráček tedy zaujal místo v jiném oddělení, které bylo docela prázdné, a nelitoval, že se ocitl pro první chvíle cesty sám.
Ihned poté vlak odjel. Zdálo se, jakoby čekal pouze na příchod vznešeného panstva z Trelingaru.
Již jednou cestoval Malý Dobráček po železnici, a to v loktech miss Anne Wastonové; avšak na to by se těžko upamatoval, protože tehdy po celou dobu spal. Řetěz železničních vozů, ujíždějící s úžasnou rychlostí, vídával již v okolí Galwaye a Limericku. Dnes se mu vyplnilo jeho toužebné přání být tažen lokomotivou, tím mocným ocelovým a měděným koněm, supícím a chrlícím kotouče páry. Jeho údiv však nevzbuzovaly osobní vozy, přeplněné cestujícími, ale nákladní vozy naplněné přes okraj zbožím, které průmysl a obchod posílají z jedné krajiny do druhé.
Malý Dobráček se díval z vozu oknem, jehož tabule byla spuštěná.
Ačkoliv vlak ujížděl jen střední rychlostí, zdálo se mu všechno něčím úplně výstředním: domy a stromy, které se míhaly v protisměru podél železnice a telegrafické tyče, které si mezi sebou podávaly dráty kterými probíhají depeše ještě mnohem rychleji než vlaky. Jeho úžas dostoupil vrcholu, když se vlak střetl s druhým vlakem, který se mu zdál jen jako slitá a hučící hmota. Byly to dojmy, které se nesmazatelně vryly do jeho tak citlivé mysli.
Asi několik mil ujížděl vlak malebnými krajinkami podél levého břehu řeky Blackwater. Několikrát zastavil v přechodných stanicích a po dvou hodinách vjel do nádraží v Millstreet, kde se zastavil na dvacet pět minut.
Vznešená rodina však nevystoupila ze salonu svého vozu, kam byla Marion povolána k obsluze své velitelky. John stál u portiéry a byl připraven na všechny rozkazy svého pána. Groom dostal od svého hraběte Ashtona nařízení, aby

koupil nějakou „zábavnou vzpružinu“, ve které by se dalo na hodinu nebo dvě lehce číst. Zamířil tedy k oddělení nádražního knihkupectví a můžeme si domyslet, že se ocitl v rozpacích. Konečně se rozhodl řídit se raději svou vlastní chutí než chutí mladého Pibornea. Proto můžeme uhodnout, jakého se mu dostalo přijetí, když přinesl knihu s titulem „Průvodce turistů ke Killarneyským jezerům“! Dědic Trelingar Castle se měl nudit nějakým cestopisem! Co je mu po krajině, kterou právě navštíví? Šel tam přece proto, že jej tam vedli! Průvodce tedy musel být nahrazen nejapně ilustrovaným časopisem s povídačkami bez hlavy a paty, které hraběte Ashtona zjevně pobavily.
Odjezd z Millstreet byl v půl třetí. Malý Dobráček opět zaujal místo u okna vozu. Za chvíli vlak ujížděl hornatými krajinami, velmi rozmanitými, kam až oči dohlédly. Počasí bylo dost jasné, slunce nepříliš zamlžené - což bývá v Irsku vzácností. Lord Piborne si mohl blahopřát, že má k výletu tak suché období. Slunečník markýzy by jim byl užitečnější než jeho „waterproof“ (plášť z nepromokavé látky). Avšak ovzduší nebylo bez lehounké mrazivé mlhy, která dodává vrcholkům hor více půvabu, a zjemňuje jejich obrysy. Malý Dobráček si mohl dobře všimnout na jih od železnice vysokých vrcholků Caherbarnahg a Pass v této části hrabství, jejichž výška dosahuje dvou tisíc stop. Skutečně je to v okolí Killarneye, kde jsou geologické změny z celého Irska nejpatrnější.
Brzy poté přejel vlak střední hranice mezi hrabstvími Cork a Kerry.
Malý Dobráček, který uschoval jeho pánem odhozeného „Průvodce“, sledoval se zájmem okolí železnice. Jaké vzpomínky obsahovalo toto jméno Kerry v jeho mysli! Asi dvacet mil na sever byl Kerwanův statek, na kterém mu plynula nejkrásnější léta jeho dětství, statek, který byl nyní opuštěný, když z něho byla Mac Carthyova rodina vyhnána nelítostným middlemanem!… Odvrátil od kraje oči… Hleděl hluboko do svého nitra a ten bolestný dojem trval ještě, když už se vlak zastavil na nádraží v Killarne.
Je to štěstí pro toto malé městečko - toto štěstí sdílejí také některá jiná města v Evropě - že je položeno u nádherného jezera. Musí být jistě šťastný a krásný život v Killarne, k jehož nohám stékají řetězy plynoucích vodních hladin. Za krásného počasí je Killarne zaplaveno přívalem turistů. Není to však pro jeho palác neboli rezidenci katolického biskupa ani pro jeho katedrálu, cizinecké budovy, řeholi, františkánský klášter a jeho „work-house“. Ne! Je-li toto městečko dostaveníčkem výletníků, je to proto, že je okouzluje přírodní nádhera jeho jezer. Překvapí-li tato jezera nějaká geologická porucha a jejich vodstvo zmizí v hlubinách země, Killarne dožilo - což by bylo politováníhodné zvlášť pro obyvatele Kenmare, neboť toto staré městečko je nejúchvatnější částí tohoto ohromného panství devadesáti tisíc hektarů. Nescházely tam hotely, nepočítaje v to ty, které se zdvíhaly alespoň čtvrt míle od města na pobřeží Lough Leane.
Lord Piborne si zcela samozřejmě zvolil jeden z těch nejlepších. Naneštěstí však byl tento hotel právě „bojkotován“. Tento takzvaný irský neologism (nový výraz, přijatý ve všech evropských jazycích) vznikl podle jména jistého kapitána Boycotta, který se dovolával ke sklizni své žně přispění od policie, protože dělníci nechtěli na jeho panství pracovat. „Bojkotovat“ znamená zrovna to, jako dát do klatby. Důvod, proč majitel dotyčného hotelu podléhal veškeré přísnosti klatby, vězel v tom, že přistoupil k soudnímu vypovězení svých několika nájemníků. Nebyl tu proto ani personál ani kuchařka a dodavatelé by se neodvážili něco mu prodat.
Proto se markýz a markýza museli uchýlit do jiného hotelu, a odložili svůj odjezd k jezerům na další den. Když dal do pořádku zavazadla svého pána, dostal groom rozkaz, aby byl připraven po celý večer k jeho službám. Zatímco tedy mladý Piborne dělal ve velkém saloně gentlemana mezi turisty, kteří četli, rozmlouvali nebo hráli, musel náš mladý groom čekat v předpokoji.
Nazítří již čekal dole při podjezdu hotelu prostorný a pohodlný kočár, jehož střecha se mohla stáhnout. Vzadu bylo sedátko pro Johna a Marion, vpředu u kočího se měl usadit groom. Do cestovních vozů se uložilo zásobní prádlo, šatstvo a také dostatečné množství potravin, aby byli připraveni na různé eventuality cesty, jako jsou všelijaká zpoždění a nedostatek v hotelích, neboť bylo nutné, aby Jejich Jasnosti měly vždy a všude zajištěný oběd. Avšak Jejich Jasnosti neměly v úmyslu při odjezdu z Killarne do tohoto kočáru vstoupit.
Skutečně lord Piborne, maje praktického ducha, jímž se obyčejně chlubíval - zvlášť při rokování v Horní sněmovně - rozdělil svůj cestovní plán na dvě odlišné části; první v sobě zahrnovala prozkoumání jezer, což se muselo vykonat po vodě; druhá měla obsahovat prozkoumání hrabství až k pobřeží a měla se uskutečnit po zemi. Z toho tedy vyplývalo, že kočár byl povolán vézt tyto vznešené výletníky až v druhé části cesty. Proto vyjel ještě toho rána zatáčkou po východním pobřeží Killarneyských jezer, aby je očekával na jejich nejzazším konci v Brandonském letohrádku. Nuže, protože lord Piborne ve své moudrosti odhadl přepravu přes jezera na tři dny, bylo samozřejmé, že po tyto tři dny je nemohl komorník, komorná a groom opustit. Můžeme si představit, jakou radost způsobovalo našemu mladému chlapci pomyšlení, že se bude plavit na těchto třpytivých vodách.
Ovšem nebylo to nesmírné, nekonečné moře - moře, které sahá od jedné pevniny k druhé. Byla to jen jezera, neposkytující žádné vyhlídky na obchod, neboť jejich hladinu brázdily jen lodě s turisty. Konečně však i za takových podmínek to Malého Dobráčka bavilo: včera jel podruhé vlakem po železnici… Dnes měl vstoupit poprvé na loď.
Zatímco John a Marion, následováni groomem, šli pěšky těch tisíc kroků, které dělí Killarne od severního břehu jezer, vezla tam koleska markýze, markýzu a jejich syna. V rohu náměstí zahlédl Malý Dobráček katedrálu, kterou však neměl čas navštívit. Na ulicích se objevovalo málo chodců, a to ještě víc povalečů než pracovníků. Skutečně živý ruch se v Killarne omezuje pouze na několik měsíců, ve kterých se deset až dvanáct tisíc návštěvníků hrne do města ze všech koutů Spojeného království. A tehdy se zdá, že se obyvatelstvo skládá jen ze samých kočích a poříčních převozníků, zápolících mezi sebou o cestující, které pak nestoudně vydírají.
U přístaviště očekávala Jejich Jasnosti loď s pěti muži; čtyřmi u vesel a jedním u kormidla. K pohodlí cestujících přispívaly vycpané lavice a plachtová střecha, která byla rozestřena pro případ, kdyby slunce bylo příliš žhavé nebo byl příliš vytrvalý déšť. Lord a lady Piborneovi se umístili na této lodi; hrabě Ashton zaujal místo vedle nich; sloužící a groom si sedli vpředu; kotevní lano bylo povoleno, vesla se současně ponořila do vody a loď se vzdálila od břehu.

Killarneyská jezera pokrývají v této bažinaté oblasti dvacet jeden čtvereční kilometr. Jsou tři: Hořejší jezero, které přijímá vodstvo z krajin řeky Grenshorn a Doogary; jezero Muckross neboli Tore, do něhož se vlévá vodstvo Owengariff, které nejdříve proniká úžinou průplavu Lough Range; Dolejší jezero, Lough Leane, jehož vody odtékají v podobě řeky Lawna a jiných jí podřízených říček, ženoucích se k dingleské zátoce. Musíme podotknout, že jezerní proud směřuje od severu k jihu - čímž se vysvětluje, proč Dolejší jezero zaujímá vzhledem k druhým dvěma jezerům severní postavení.
Celek těchto tří nádrží se podobá v geometrické rovině dost věrně pelikánovi nebo jinému brodivému ptákovi, jehož nohy jsou Lough Range, pazourem Hořejší jezero a tělem Muckross a Lough Leane.
Protože loď odrazila od severního břehu, mělo se prozkoumání začít po proudu nejdříve Dolejším jezerem, potom jezerem Muckross a pak po proplutí kanálu Lough Range Hořejším jezerem. Podle rozvrhu lorda Pibornea se měl prohlídce každého jezera věnovat celý den.
Na jižní a západní straně tohoto kraje se tyčí nejvyšší pohoří „Zeleného Erinu“ až k podivuhodné bantryské zátoce, vykrojené do boku hrabství Cork. Tam je malý rybářský přístav Glengariff, kde přistál r. 1796 Hoche se čtrnácti tisíci muži, když je Francouzská republika vyslala na pomoc svým irským bratrům.
Nejrozlehlejší z těchto tří jezer, Lough Leane měří na délku pět a půl a na šířku tři míle. Jeho východní břehy, nad které se tyčí řetěz horstva Cam Tual, jsou lemovány zelenajícími se lesy, které většinou patří do oblasti jezera Muckross. Z jeho hladiny se vynořuje jistý počet ostrovů:
Brown, Lamb, Héron, Monse, mezi nimiž je nejdůležitější ostrov Ross a nejkrásnější Innisfallen.
K tomuto ostrovu také nejdřív loď směřovala. Počasí bylo nádherné a slunce hojně rozlévalo své paprsky, na které je v této provincii až příliš často skoupé. Lehký větřík čeřil vodní hladinu. Malý Dobráček se opájel těmito blahodárnými výpary a jeho oči se zároveň obdivovaly okouzlujícím polohám, které se střídaly s různým postavením lodě.
Avšak chránil se vyjádřit své pocity nevčasnými interjekcemi. Jistě by byl požádán, aby zmlkl.
Jinak by se jistě lord a lady Piborneovi mohli divit, že toto dítě bez vychování a rodu má smysl pro přírodní krásy, které jsou stvořeny podle jejich mínění jen pro oči aristokratů. Ostatně nesmíme zapomenout na to, že Jejich Jasnosti podnikly tento výlet jen proto, že se slušelo, aby ho lidé jejich postavení provedli, a pravděpodobně v jejich myslích nezůstane žádná vzpomínka. Co se týkalo hraběte Ashtona, toho výlet vůbec nezajímal! Přinesl s sebou několik udic a sliboval si, že si dobře zarybaří, zatímco jeho vznešení rodiče pokládali za svou povinnost navštívit okolní letohrádky a zříceniny.
To byl důvod, který obzvlášť rmoutil Malého Dobráčka. Skutečně také, když loď přirazila ke břehu ostrova lnnisfallen a markýz s markýzou z ní vystoupil a navrhl svému synovi, aby je doprovázel, roztomilý mladík odpověděl:
„Díky, budu raději po dobu vaší procházky lovit ryby.“
„Jsou zde pozůstatky po starém klášteře,“ odpověděl lord Piborne, „a můj přítel lord Kenmare, kterému tento ostrov patří, by mi neodpustil…“
„Dává-li však hrabě přednost…“ řekla nedbale markýza.
„Zajisté… dávám přednost rybaření,“ odpověděl hrabě Ashton, „a můj groom zůstane, aby mi připravil mé udice.“
Markýz a markýza tedy vyšli, doprovázeni Johnem a Marion, a proto také Malý Dobráček, nucen poslouchat vrtochy mladého Pibornea, neuviděl ke své živé nelibosti archeologické zvláštnosti ostrova Innisfallen. Ostatně ani markýz ani markýza si odtud neodnesli žádný vážný a trvalý dojem. Jak mohly nadchnout jejich lhostejné nebo blazeované duše krásy onoho monastýru, jehož založení spadá do 6. století, jak je mohla nadchnout zařízení čtyř budov, ze kterých se skládá, románská kaple s jemným ciselováním jejího klenutí, celý tento komplex, ztrácející se pod nádhernou zelení, uprostřed skupin cesmínů, tisů, jasanů, a kostrounků, jejichž nejvzácnější druhy poskytuje právě tento ostrov, „ostrov svatých“, jak tento klenot Killarne správně pojmenovala mademoiselle Bovetová?
Avšak vzpouzel-li se hrabě Ashton doprovázet Jejich Jasnosti po celou hodinu, kterou věnovaly k prozkoumání ostrova Innisfallen, nesmíme se domnívat, že zbytečně mařil čas. Unikl mu však vlastní vinou krásný pstruh a jeho zlost se přenesla v nekonečné výčitky k mladému groomovi, které byly právě tak málo zasloužené, jako neomalené. Ovšem dva nebo tři úhoři, třepotající se na jeho udicích, mu způsobili mnohem větší radost, než by mu způsobily ony politováníhodné zříceniny, které ho vůbec nezajímaly.
A tato zábava mu tak krátila dlouhou chvíli, že se nechtěl jít projít ani ostrovem Ross, kde se loď zastavila o hodinu později. Vnořil znovu svou udici do těchto průzračných vod a Malý Dobráček musel být připraven k jeho službám, zatímco se lord a lady Piborneovi procházeli ve své vznešené netečnosti pod stinným loubím lesů, jejichž majitelem byl lord Kenmare.
Tento ostrov o rozloze čtyřiadvacet akrů tvoří totiž část nádherného panství tohoto jména, který jeho majitel spojil při východním břehu hrází se svým zámkem, starou feudální tvrzí ze 14. století. Nepochybně však markýze a markýzu uráželo to, že ostrov Ross a jeho park jsou otevřeny obyvatelům země, výletníkům a vůbec každému, kdo miluje zelené loubí stromů s pestrobarevnou mátou a kopíčkem mezi stromovitými skupinami azalejí a rododendronů pod větvovím stoletých stromů.
Po dvouhodinové průzkumné procházce, přerušované častými zastávkami, se vrátily Jejich Jasnosti do malého přístavu, ve kterém je loď očekávala. Hrabě Ashton právě káral svého grooma a markýz s markýzou mu neváhali dát za pravdu, aniž by věděli o co jde. A veškeré to kárání se Malému Dobráčkovi dostalo za to, že rybolov byl málo výnosný, protože ryby nechtěly na udice gentlemana brát a jeho špatný rozmar proto trval až do večera.
Loď odrazila od břehu a lodníci s ní zamířili do středu jezera, aby na západním pobřeží navštívili šumící vodopád O'Sullivan, dříve než vjedou do ústí průplavu Lough Range, u kterého se nacházel letohrádek Dinish, kde lord Piborne hodlal strávit noc.
Malý Dobráček opět zaujal své místo na přídi a byl velmi zarmoucen nespravedlností, kterou ho zasypávali. Avšak brzy

na ně zapomněl a nechával se unášet svými představami do těchto spících vod. Copak přece nečetl v „Průvodci“ tu zvláštní legendu, týkající se Killarneyských jezer? Tam se za dávných časů rozkládalo šťastné údolí, které od přívalu sousedních vod chránilo jakési stavidlo. Jednou vpustila mladá dívka, strážkyně tohoto stavidla, z neopatrnosti vodu, která se řítila do údolí. Města a obyvatelé se svým představeným, zvaným „thanist“, byli zatopeni. Od té doby se zdá, že žijí na dně jezera, a kdo by přiložil ucho k hladině, slyšel by je, jak slaví své neděle v tomto království úhořů a pstruhů pod tichou hladinou Lough Lean.
Byly čtyři hodiny, když Jejich Jasnosti vystoupily na zem u letohrádku Dinish, který se nacházel na levém břehu při ústí průplavu Lough Range, v pozadí glenské zátoky. Zjistili, že tam mohou přenocovat za dost pohodlných podmínek. A však když byl Malý Dobráček kolem deváté hodiny propuštěn, dostal formální rozkaz odebrat se do své místnůstky, takže ani potom neměl několik hodin svobody.
Další den byl věnován prozkoumání jezera Muckross. Toto jezero, dlouhé dvě a půl míle a široké asi jednu polovinu této vzdálenosti, není nic, než rozsáhlý rybník pravidelného tvaru uprostřed panství, které již jeho majitelé neobývají a jehož nádherné lesy neztratily nic na svém půvabu, neboť se vrátily do svého původního přírodního stavu.
Tentokrát se uráčilo hraběti Ashtonovi doprovázet markýze a markýzu. Také groom je doprovázel, avšak jen aby nesl pušku a brašnu svého pána. Kdysi živily tyto lesy stáda divokých kanců a bachyní. Nyní však tato zvířata téměř všechna vymizela, a ustoupila velkým červeným daňkům, jejichž plemeno brzy vymizí i z lesů Spojeného království.
Bylo tedy na hraběti Ashtonovi ukázat jakési cigenetické hrdinství, jestliže by ovšem tito velmi nedůvěřiví daňci vběhli do dobré rány. Avšak ačkoliv mu dva lodníci dělali náhončí a Malý Dobráček zastával funkci honicího psa, dožil se hrabě Ashton velikého zklamání. Tím také ovšem propásl pohled na pitoreskní vodopády jezera Tore a na staré františkánské opatství z 13. století s kostelem a klášterem ve zříceninách, od jejichž prohlídky měly být Jejich Jasnosti raději odrazeny.
V tomto klášteře se totiž nacházel tis neobyčejného vzrůstu, neboť po obvodu měřil patnáct stop. Řízena snad nějakou fantazií, nebo aby si uchovala nějakou památku své procházky v klášteře na ostrově Muckross, usmyslela si markýza utrhnout list z tohoto tisu. Již sahala rukou ke stromu, když v tom byla žena zadržena zvoláním průvodce:
„Ať se má Jejich Jasnost na pozoru!“
„Mít se na pozoru?…“ opakoval lord Piborne.
„Ovšem, mylorde! Kdyby paní markýza utrhla jeden z těchto listů…“
„Copak je to zakázané od majitele Muckross Castle?“
„Ne, pane markýzi,“ odpověděl průvodce.
„Avšak, kdokoliv, který utrhne jeden z těchto listů, do roka zemře…“
„I markýza?…“
„Ano, i markýza!“ Po těchto slovech se lady Piborneová tak ulekla, že málem padla do mdlob. Ještě okamžik, a utrhla by osudný list. Z toho je možné poznat, že takovým legendám se na „Krásném Smaragdu“ věří jako evangeliu a že potomci starých rodů nejsou méně pověrčiví než Paddy z města a venkova.
Lady Piborneová se tedy vrátila do Dinishského letohrádku celá zničená a myslela na nebezpečí, které jí hrozilo. Proto se lord Piborne odhodlal odložit prohlídku Hořejšího jezera na zítřek, ačkoliv byly teprve dvě hodiny odpoledne.
Co se týkalo mladého Ashtona, byl nanejvýš rozhněván, že se musel vrátit s nepořízenou. A byl-li vysílen únavou, jakou únavou byl teprve postižen jeho pes - chceme říci jeho groom - kterému nedopřál ani okamžik oddechu. Avšak psi si nestěžují a ostatně Malý Dobráček byl příliš hrdý, než aby si stěžoval.
Druhý den po snídani zaujaly Jejich Jasnosti místo v lodi. Lodníci museli „silně přitáhnout“, jak by řekl Pat Mac Carthy, aby mohli překonávat proud v Lough Range. Velmi sevřené ústí tohoto průplavu tvoří protiproudy a víry. Cestujícími bylo silně otřásáno a bylo-li to zábavou pro našeho hrdinu, vůbec ji s ním nesdíleli lord a lady Piborneovi. Markýz se již dokonce chystal dát rozkaz vrátit se zpět, neboť markýza byla nanejvýš vyděšená a hraběti Ashtonovi bylo nevolno.
Avšak několik rázných vzmachů vesly překonalo příboj a loď se pak nacházela v poměrně klidné vodě mezi břehy zdobenými lekníny. Tisíc pět set kroků odtud se tyčila hora vysoká osmnáct set stop, hojně obývaná orly, která se jmenovala Eagle's Nest.
Lodníci ujistili Jejich Jasnosti, že tato hora ihned odpoví na slova, která by Jejich Jasnosti ráčily k ní pronést. Skutečně je zde neobyčejný úkaz ozvěny, turisty velmi obdivovaný. Markýz a markýza patrně pokládali za nedůstojné konverzovat s tímto echem, které „jim nebylo představeno“. Avšak hrabě Ashton si nenechal ujít tuto krásnou příležitost a prohodil proti hoře několik nejapných vět, a potom otázku, kdo je. „Politováníhodný hlupák!“ odpověděl Eagle's Nest ústy nějakého výletníka, který byl ukrytý ve střední výšce hory za hustými keři jalovců.
Jejich Jasnosti tím byly nesmírně uraženy a prohlásily, že toto špatně vychované echo se mělo již v časech, kdy majitelé zámků vykonávali na svých feudálních panstvích nejvyšší soudní moc, potrestat jak zasloužilo za svou insolenci. Brzy poté zvýšili lodníci rychlost lodě, takže kolem jedné hodiny dorazila do Hořejšího jezera.
Svým vzezřením se toto jezero téměř podobá jezeru Muckross. Má jen rozervanější tvar, což mu však dodává ještě větší krásu. Na jihu se rýsují srázné svahy horstva Cromaglans. Na severu se stupňovitě tyčí horská sedla Tomie a Purple Mountains, pokryté tmavorůžovým vřesem. Na jižním pobřeží jsou celé lesy těchto krásných stromů, které dělaly killarneyskému údolí stinné loubí. Avšak okouzlující vzhled tohoto jezera Jejich Jasnosti moc nezajímal; nikomu tato prohlídka nezpůsobila tolik zábavy jako Malému Dobráčkovi. Proto také lord Piborne vydal rozkaz zaveslovat k ústí Geanhemeen, aby dorazili do Brandonského letohrádku, kde si museli odpočinout před navštívením pobřežního kraje.
Bylo přirozené, že po takové únavě si potřebovaly Jejich Jasnosti odpočinout. Pro ně znamenala tato přeprava přes jezero právě tolik, co přeprava přes oceán. Oba sloužící a groom museli zůstat v hotelu a nedostal-li Malý Dobráček dvacet nesouvislých rozkazů, bylo to proto, že hrabě Ashton při devatenáctém upadl do hlubokého spánku.

Nazítří bylo třeba časné vstát, neboť v cestovním plánu lorda Pibornea byl ustanoven dost dlouhý denní pochod. Markýza se dala velmi prosit. Marion shledala její pleť poněkud bledou a tvář rozrušenou.
Vznikla tak sporná otázka, zda se má v cestě pokračovat, nebo se vrátit do Trelingar Castle; avšak lord Piborne, maje na mysli, že jeho nejbližší přátelé, vévoda Francaster a vévodkyně Wersgalberová, ukončili svůj výlet až ve Valentii, byl do poslední chvíle rozhodnutý svůj plán v ničem neměnit. To bylo ovšem velikým zadostiučiněním Malému Dobráčkovi, který se ničeho nebál tak, jako vrátit se do Trelingar Castle, aniž by spatřil moře.
Kočár čekal již zapřažený v devět hodin ráno. Markýz a markýza se usadili uvnitř, hrabě Ashton vpředu, John a Marion zaujali místa vzadu a groom si sedl vedle kočího. Střecha kočáru byla spuštěná, avšak stále přichystaná opět se vyklenout nad kočárem pro případ nepohody.
Poté, když se jim dostalo od personálu v Brandonském letohrádku uctivých poklon, vydali se vznešení cestující na cestu.
Asi čtvrt míle sledovali dva statní koně levý břeh řeky Doogary, jeden z přítoků Hořejšího jezera; potom se pustili podél strmých skal horského řetězu Gillyenddy Reeks. Koně táhli kočár pouze krokem, vystupujíce po těchto srázných horských sedlech. Za každou zatáčkou této klikaté cesty se před očima objevovaly nové a nové scenerie.
Pravděpodobně se jim však Malý Dobráček obdivoval sám. Brzy projížděli nejhornatější části Kerryského hrabství, dokonce i celého Irska.
Devět mil odtud na jihovýchod se zdvíhala nad řetězem horstva Gillyenddy Reeks hora Carrantuohill, jejíž vrchol byl od tří tisíc stop zahalen v mracích. Po spodních svazích hor ležely roztroušené morény. Byl to chaos bludných balvanů, které se zde nahromadily zdlouhavým, avšak ničím nezadržovaným spuštěním ledovců.
K poledni míjel kočár vpravo Tomii a Purple Mountains a pak se pustil po úzké rampě, vinoucí se těsně podél Gillyenddy Reeks. Je to známá soutěska této země - Dunloeská soutěska - a chrabrý Roland nerozrazil tak strašně pyrenejský řetěz, jako je to zde.
Tu a tam se míhala tato divoká krajina pěknými jezery, a kdyby to jen trochu zajímalo Jejich Jasnosti, mohl by Malý Dobráček vyprávět národní legendy, neboť se před odjezdem důkladně poučoval ze svého „Průvodce“. Avšak nikdo by ho neposlouchal.
Na druhé straně této soutěsky ujížděl kočár rychleji po severozápadních úbočích hor. Ve tři hodiny dorazili na pravý břeh Lawny, jejíž řečiště sloužilo jako odtok přebytečných vod Killarneyských jezer, odvádějíc je do zátoky Dingle. Tento břeh sledovali asi čtyři míle a bylo právě šest hodin, když cestující, unaveni devítimílovou denní jízdou, udělali zastávku v malém městečku Kilgobinet.
V tamním hotelu, kde nedostatečné pohodlí bylo nahrazeno mnohonásobnou pozorností a projevy úcty, které byly přijaty s lhostejností, vlastní vysokému společenskému postavení, strávili klidnou noc. Poté nastalo k největšímu znepokojení Malého Dobráčka nové váhání, má-li se s nastávajícím ránem kočár vrátit napravo do Killarne, nebo ujíždět dál nalevo k zátoce u Valentie. Avšak protože hoteliér tvrdil, že před dvěma měsíci podnikli tuto další cestu princ a princezna z Cardiganu, dal lord Piborne lady Piborneové na srozuměnou, že je věcí slušnosti následovat stopy těchto vznešených osobností.
Odjezd z Kilgobinetu byl v devět hodin ráno. Počasí bylo ten den deštivé, proto bylo nutné stáhnout střechu kočáru. Protože groom seděl vedle kočího, nemohl být ovšem chráněn proti přívalům deště.
Však co! Vydržel již mnoho horších věcí…
Náš mladý chlapec tím alespoň neztratil nic z podívané na krásné krajiny, které zasloužily, aby byly obdivovány, na horské řetězy rýsující se v mlhách na východě a na dlouhé a hluboké svahy na západě, které se skláněly k pobřeží. V jeho duši se postupně rozšiřovalo vědomí přírodních krás, které se nezapomenutelně vryly do jeho paměti.
Odpoledne stejně, jako se vzdalovaly hory na východě, kterým vládne Carrantuohill, vystupovaly na protějším horizontu hory Iveragh. Na druhé straně těchto hor, jak udával „Průvodce“, vedla po svazích mnohem snazší cesta až k malému přístavu Cahersiveen.
K večeru dorazily Jejich Jasnosti do městečka Carramore, majíce za sebou cestu dlouhou dvanáct mil. Protože tato krajina byla hojně navštěvována výletníky, neměly náležitě udržované hotely žádné nedostatky, takže nebylo nutné upotřebit zásoby z kočáru.
Druhý den vyjel kočár za opětovného deště. Obloha byla rozbrázděná prchavými mraky, které byly rozháněny poryvy mořského větru.
Chvílemi dovolovaly široké trhliny pronikat slunečním paprskům. Malý Dobráček vdechoval plnými plícemi tento vzduch, který byl prosycen mořskými parami.
Krátce před polednem se kočár náhle obrátil při záhybu a ujížděl k západu. Po překonání úzkého průsmyku přes Iveragh, což se neobešlo bez několika ran bičem, bylo třeba ujíždět v cvalu, zmírňovaném brzdou, k dlouhému ústí při Valentii. Nebylo ještě pět hodin odpoledne, když se kočár zastavil u cíle cesty, před hotelem v Cahersiveen.
„Povšimly si Jejich Jasnosti dobře veškeré této krásné přírody?“ zeptal se Malý Dobráček.
Nevěděl, že velký počet lidí - i těch nejvznešenějších - cestuje pouze za tím účelem, aby mohli říci, že cestovali.
Městečko Cahersiveen se choulí na levém břehu Valentie, která se na něm rozšiřuje na způsob volného přístavu, kterému je dáno jméno Valentia-harbour. Před ním leží ostrov stejného jména s mysem Bray Head, který je jedním z nejzápadnějších míst Irska. Co se týká tohoto malého městečka Cahersiveenu, žádný Ir nebude moci zapomenout, že je rodištěm velkého O'Connella.
Druhý den Jejich Jasnosti, jsouce předpojaty, že se musí vyplnit ustanovený program výletu do posledního bodu, věnovaly několik hodin návštěvě ostrova Valentie. Touha zastřelit několik racků zlákala i hraběte Ashtona, z čehož vyplývalo, že Malý Dobráček dostal ke své svrchované radosti příkaz, aby ho doprovázel.
Ferry-boat (Převozní člun) obstarával spojení mezi Cahersiveen a ostrovem, který leží asi míli před ústím. Po snídali

vstoupili lord Piborne, lady Piborneová a ostatní na loď a brzy potom je ferry-boat vylodil v malém přístavu, v jehož zářezu nacházejí rybářské lodě úkryt před prudkým mořským příbojem.
Tento ostrov hrubých obrysů a na pohled velmi divoký a nehostinný, nepostrádal nerostné bohatství - proslulou břidlici. Nachází se na něm vesnice, ve které je vidět jisté domy, jejichž zdi a střechy jsou z jediného kusu břidlice. Každý turista, který má jen trochu fantazie, zde zůstává déle. Výborný hostinec mu zajišťuje jídlo a nocleh. Avšak proč by tam prodlévali? Proč by se zdržovali na Valentii, když již navštívili, jak to provedly Jejich Jasnosti, starou pevnůstku ve zříceninách, která byla vystavěna Cromwellem, když vystoupili na maják, který osvětluje cestu lodím přijíždějícím ze širého moře, a když se již obdivovali Skelligsům, těm dvěma kuželovitým vrchům, vzdáleným odtud asi patnáct mil, jejichž ohně signalizují toto nebezpečné pobřeží?
Je to vlastně jen jeden z několika set ostrovů, kolik se jich počítá na západní straně Irska.
Ano, ovšem, avšak přesto se Valentia těší trojnásobné proslulosti, vlastní jí samé.
Je to místo, odkud vycházejí veškeré triangulační práce, jimiž se měří oblouk kruhu, který opisuje Evropu až k Uralu. Nyní je meteorologickou stanicí posunutou nejdál na západ, která je položena co nejvýhodněji, aby přijímala první úkazy amerických bouří.
Konečně se na ní nachází izolovaná budova, kam byli vedeni lord a lady Piborneovi. Odtud vychází první kabel, který byl položen mezi Starým a Novým světem. Roku 1858 jej kapitán Anderson vlekl na lodním kýlu lodi Great Eastern, a tento kabel začal fungovat jako první r. 1866 - až čtyři nové kabely spojily Ameriku s Evropou.
Bylo to tedy zde, kam dorazil první telegram vyměněný mezi oběma kontinenty, který byl poslán od Jamese Buchanana, prezidenta Spojených států amerických, v této formě evangelia:
„Sláva Bohu na výsostech a na zemi pokoj lidem dobré vůle!“ Ubohé Irsko! Nikdy jsi nezapomnělo oslavovat Nejvyššího, avšak popřejí ti lidé dobré vůle společný klid a vrátí ti nezávislost?

V. KAPITOLA
Ovčácký pes a honicí psi

Kočár vyjel z Cahersiveen hned ráno dne 11. srpna a ujížděl po pobřežní silnici, lemující první výběžky horstva Iveragh, učinil zastávku v Kells a poté večer zastavil ve městě Killorglin. Počasí bylo nepříznivé, neboť po celý den trval déšť s větrem. Další den bylo ohavně. Za vichru a poryvů větru se urazilo těch třicet mil, které dělí Valentii od Killarne, kde Jejich Jasnosti, v právě tak ohavném humoru, jako bylo počasí, musely strávit svou poslední noc na cestách.
Následující den nasedli do vlaku a kolem třetí hodiny se po desetidenní nepřítomnosti vrátili na Trelingar Castle.
Tím skončili markýz a markýza tradiční výlet ke Killarneyským jezerům a napříč hornatou krajinou hrabství Kerry.
„Ten výlet opravdu nestál za to, abychom se vystavovali tolika útrapám!“ řekla markýza.
„A takové nudě!“ dodal markýz.
Co se týkalo Malého Dobráčka, přinesl si hlavu plnou vzpomínek.
Jeho první starostí bylo zeptat se Kate na Birka.
Birkovi se vedlo dobře. Kate na něho nikdy nezapomněla. Každý večer se pes vracel k místu, kde ho obyčejně pradlena tajně vyčkávala s tím, co pro něho odložila stranou.
Ještě ten večer, dřív než vstoupil do své místnůstky, odebral se Malý Dobráček k přístavkům, kde ho očekával Birk. Můžeme si snadno domyslet, jaké bylo shledání těchto dvou přátel a jaké něžnosti mezi sebou vyměňovali. Ovšem Birk byl hubený a zmořený, neboť často po celé dny neukojil svůj hlad; avšak nedal to na sobě příliš znát a jeho oči zářily živým odleskem inteligence. Jeho pán mu slíbil, že přijde, bude-li ovšem moci, každý večer, a přál mu dobrou noc. Birk pochopil, že nesmí dál obtěžovat a víc již na Malého Dobráčka nenaléhal. Ostatně bylo nutné být opatrným. Birkova přítomnost u Trelingar Castle již byla zpozorována a psi na něho několikrát upozornili svým štěkotem. Na zámku nastal obvyklý život - vegetární život, který úplně odpovídal lidem z tak staré větve. Pobyt na zámku se měl prodloužit až do posledního týdne září, kdy Piborneovi mívali ve zvyku vrátit se do svého zimního sídla v Edinburghu a po dobu zasedání parlamentu v Londýně. Návštěvy sousedů opět začaly s úmornou pravidelností.
Mluvilo se o cestě do Killarne. Lord a lady Piborneovi spojovali své dojmy s dojmy těch několika přátel, kteří již tento výlet k jezerům vykonali. A měli opravdu čas si s tím pospíšit, neboť se brzy vzpomínky v hlavě markýzy smísily a vybledly. Nemohla si již ani vzpomenout na jméno ostrova, odkud vycházela „elektrická šňůra“, za níž zatáhla Evropa, aby zazvonila na Spojené státy americké - jako ona zvonila na Johna a Marion.
Za tohoto jednotvárného života se ovšem vedlo Malému Dobráčkovi trapně. Byl neustále vystaven špatnému jednání intendanta Scarletta, který v něm viděl beránka, na kterém si může vylít všechnu svoji zlost. Z druhé strany mu vrtochy hraběte Ashtona nepopřávaly ani hodinku volné chvíle. Stále musel vykonávat nějaký rozkaz, někam doběhnout, potom opět dostal opačné rozkazy, které jej nutily k neustálému běhání sem a tam. Cítil na rukou i na nohou ostří tyrana, které jej nutilo do ustavičného pohybu. V předpokojích a v ečelnících se mu smáli, jak byl volán a zase odvoláván a jak dostával rozkazy, které byly opět ihned odvolány. Malý Dobráček se cítil hluboce ponížen.
Proto když se konečně večer mohl uchýlit do své místnůstky, začal uvažovat o postavení, které ho bída donutila přijmout. Jaká kariéra mu kynula jako groomovi hraběte Ashtona Pibornea? Jistě žádná. Byl rozhodně stvořen k něčemu jinému. Jeho nezávislého ducha uráželo, že je pouhým sloužícím, doslova strojem k poslouchání, a zároveň to překáželo ctižádosti, kterou v sobě cítil.
Když žil na statku, byl alespoň roven ostatním. Pokládali jej za vlastní dítě. Kam se ztratily babiččiny něžnosti, kam náklonnost Martinya Kitty, kam povzbuzování od Mac Carthyho a jeho synů? Skutečně si víc cenil křemínků, které každý večer dostával a pak zakopal ve zříceninách, než guineí, kterými ho vyplácel lord Pibome měsíčně za jeho otročení. Mezitím co žil na Kerwanově statku, se vzdělával, pracoval a poučoval se, aby se sám jednoho dne mohl

obejít bez cizí pomoci, ale zde ho jen trápilo toto odporné zaměstnání bez budoucnosti, toto podrobování se fantaziím zkaženého a domýšlivého mladého nevědomce. Byl stále zaměstnán uváděním do pořádku, ne však knih - ty zde vůbec nebyly - ale všeho, co Ashton roztahal po pokojích.
A kromě toho to byla koleska, která uváděla Malého Dobráčka v zoufalství. Oh! Ta koleska! Nemohl se na ni podívat, aniž by nezakusil hrůzu. Zdálo se, že hrabě Ashton, ačkoliv se vždy ocital v nebezpečí, že svou neobratností svou kolesku převrhne do některého příkopu, si dokonce liboval vrhat se po nejhorších cestách, jen aby víc protřásl svého grooma, který se křečovitě držel postranních řemenů svého zadního místa. Méně nešťastně groom usedal, když počasí dovolovalo použít „tilbury“ nebo „dog-car“ - byly to jiné dopravní prostředky mladého Pibornea - protože měly alespoň větší stabilitu. Avšak jak často se otvírají katarakty nebe nad „Smaragdovým ostrovem“!
Zřídka se stávalo, aby den uplynul, aniž by nebyl Malý Dobráček mučen v kabrioletu. Jednou se Ashton prohánìl s koleskou v Kanturku, jindy se zase projížděl v okolí Trelingar Castle. A po silnicích běhaly a křepčily hloučky gaminů, bosých a krvácejících od křemenů, oblečených sotva do cárů, kteří udýchaní křičeli: „Copper… copper!“ Malému Dobráčkovi bouřilo v srdci. Zakusil tuto bídu a proto měl slitování… Hrabě Ashton vždy přivítal tyto otrhánky nesmyslnými vtipy nebo nadávkami, a vyhrožoval jim svým bičem, když se přiblížili.
Tu se zmocňovala našeho mladého chlapce touha hodit jim několik drobných měděných mincí… Avšak neodvažoval se toho z obavy, že by vzbudil hněv svého pána.
Avšak jednou bylo pokušení přece příliš silné. Asi čtyřleté dítě, celé zkřehlé, roztomilé se svými plavými kadeřemi, na něho pohlíželo svýma hezkýma modrýma očima, a prosilo jej o copper… Copper byl maličké hozen; ta ho zdvihla a radostně křičela.
Hrabě Ashton zaslechl tento křik a přistihl svého grooma právě při tomto milosrdném skutku.
„Kdo ti to dovolil, boy?…“ zeptal se ho.
„Pane hrabě… jediný copper… této dívence… způsobil tolik radosti.“
„Právě jako tobě, je to pravda, když jsi běhal po hlavních silnicích?“
„Ne… nikdy!…“ zvolal Malý Dobráček, který odporoval vždy, když mu předhazovali, že vztahoval ruku.
„Proč jsi dal této žebračce almužnu?“
„Pohlížela na mne… díval jsem se na ni…“
„Zakazuji ti dívat se na děti, které se vláčejí po silnici… Pamatuj si to!“ Malý Dobráček musel ovšem poslouchat, avšak byl velmi rozčarován nad tímto necitelným srdcem.
Tak byl donucen utajit v sobě city soustrasti, které v něm tyto děti vzbuzovaly. Avšak neodvážil-li se obdarovat je několika coppery, vyskytla se brzy příležitost, kdy již nemohl ovládat své první pohyby. Bylo to 3. září. Toho dne dal hrabě Ashton přichystat svůj „dog-car“ k jízdě do Kanturku. Malý Dobráček ho jako obyčejně doprovázel; seděl zády k zádům a dostal rozkaz zkřížit ruce a nehýbat se.
„Dog-car“ dorazil bez příhody do městečka. Tam vzbudil u zevlounů údiv pyšný krok koně a jeho tlama s pěnou. Mladý Piborne se zastavil před hlavními krámy. Jeho groom, který stál přímo u hlavy koně, ho sotva držel na uzdě; vzbuzoval úžas gaminů, kteří záviděli tomuto mladému sloužícímu, tak nádherně zdobenému prýmky.
Ke třetí hodině, když se ukázal celému městečku na odiv, dal se hrabě Ashton na zpáteční cestu k Trelingar Castle. Jel krokem a stále se svým koněm zatáčel. Po silnici šel v řadě obvyklý hlouček malých žebráků, kteří jako obyčejně křičeli: „Několik copperu… několik copperu!“ Byli povzbuzeni mírnou jízdou „dog-caru“, a chtěli běžet podél něho. Avšak úhoz bičem je udržoval v určité vzdálenosti a nakonec zůstali pozadu.
Jediný vytrval. Byl to sedmiletý chlapec s výraznou a inteligentní tváří, která na sobě nesla stopy živosti - asi velmi irské. Ačkoliv kočár nejel rychle, byl chlapec nucen běžet, aby se udržel po jeho boku. Jeho malé nohy se hmožděly po kamení. Přece však neustoupil, a pohrdal výhružkami bičem. V ruce nesl větévku myrty, kterou nabízel jako výměnu za almužnu.
Malý Dobráček se obával nějakého neštěstí, a proto dával chlapci znamení, aby se vzdálil. Avšak nadarmo. Dítě vytrvale sledovalo „dog-car“.
Jak se dalo očekávat, hrabě Ashton je několikrát okřikl, aby je odehnal. Avšak ani to nepomohlo. Vytrvalý gamin stále běžel vedle kol, a vydával se přitom do nebezpečí, že bude rozdrcen.
Stačilo jen potáhnout rukou a kůň by se dal do klusu. Avšak mladý Piborne s tím nesouhlasil. Když se mu zachtělo jet krokem, tak pojede krokem. Proto z rozmrzelosti nad přítomností chlapce, švihl proti němu bičem.
Vymrštěný řemen se naneštěstí otočil okolo hrdla dítěte, které tak bylo vlečeno několik vteřin, a skoro se uškrtilo; konečně následující otřes bič uvolnil a chlapec se skulil k zemi.
Malý Dobráček seskočil z „dog-caru“ a běžel k dítěti, které mělo na krku červený pruh. Chlapec křičel bolestí. Do srdce Malého Dobráčka vstoupila nejvyšší nevole a popadla ho touha vrhnout se na hraběte Ashtona, který by draze odpykal svou ukrutnost, ačkoliv byl starší než jeho groom.
„Pojď ihned zpět, boy!“ zvolal na něho Ashton, který zatím zastavil koně.
„A toto dítě?…“
„Ihned se vrať,“ opakoval mladý Piborne a kroužil při těch slovech bičem, „pojď zpět… nebo ti dosyta nadělím!“
Štěstím bylo, že mu jeho mysl vnukla neuskutečnit své hrozby, neboť kdo ví, co by se stalo. Maje vždy ještě tolik moci, aby se ovládal, strčil Malý Dobráček do kapsy gamina několik pencí a vrátil se k „dog-caru“.
„Dovolíš-li si ještě jednou sestoupit bez rozkazu,“ řekl hrabě Ashton, „důkladně tě potrestám a okamžitě vyženu!“
Malý Dobráček nic neodpověděl, ačkoliv v jeho očích zasvitl záblesk. Poté se „dog-car“ rychle vzdálil, a zanechal na ulici malého chudáčka, který byl zcela spokojen, když ve své ruce cinkal pencemi.
Od tohoto dne bylo patrné, že špatné instinkty hraběte Ashtona dělají jeho groomovi život stále těžším. Dvojnásobně ho týral a neušetřil ho žádného ponížení. Co kdysi zakoušel fyzicky, nyní zakoušel Malý Dobráček morálně, takže se

cítil opět tak nešťastný, jako tehdy v Hardině komůrce nebo pod bičem Thornpipea. Často jej napadla myšlenka, aby opustil Trelingar Castle. Avšak kam odejít?… Opět se spojit s Mac Carthyovou rodinou?… Nemělo ní žádné zprávy, a co by pro něho mohla udělat, když sama neměla ani přístřeší ani krb?
Byl však neodvratně odhodlán, že ve službě dědice Piborneů nezůstane.
Ostatně se přihodila událost, která velmi vážně zaujala jeho mysl.
Koncem září se přiblížil okamžik, kdy markýz, markýza a jejich syn měli ve zvyku opouštět panství Trelingar Castle. Groom, nucený následovat je do Anglie a do Skotska, by tak pozbyl veškerou naději, že se ještě někdy shledá s Mac Carthyovou rodinou.
Na druhé straně tu byl Birk. Co by se stalo s Birkem? Nikdy by ho nenapadlo, aby Birka opustil.
„Budu si ho všímat," řekla mu jednou ochotná Kate, „a vždy se o něho dobře postarám."
„Jistě, neboť máte dobré srdce," odpověděl nato Malý Dobráček, „a mohl bych vám ho svěřit… ovšem dříve bych vám musel zaplatit tolik, kolik by bylo zapotřebí k jeho výživě…"
„Oh!" zvolala Kate, „tak já to nemyslím… Mám velice ráda tohoto ubohého psa…"
„Na tom nezáleží… nemůže vám přece zůstat na obtíž. Avšak odjedu-li, celou zimu ho neuvidím… a snad už nikdy…"
„Proč… mé dítě?… Až se vrátíš…"
„Až se vrátím, Kate?… Copak je jisté, že se vrátím do zámku, až ho opustím?… Kdo ví, zda tam daleko, kam oni jedou, mne nevyženou… nebo zda neodejdu… sám od sebe…"
„Ty a odejít?…"
„Ano… ven do světa… stále dál a dál… jak jsem to vždycky dělal!"
„Ubohý chlapče! Ubohý chlapče!…" opakovala stále dobrá žena.
„A proto se ptám, Kate, sám sebe, jestli by nebylo lépe všechno ihned přerušit… opustit s Birkem zámek… a hledat práci u farmářů… v městečku nebo ve městě… ne příliš daleko… někde u moře…"
„Nemáš ještě ani jedenáct roků!"
„Máš pravdu, Kate, ještě ne!… Ach! Kdybych měl alespoň dvanáct nebo třináct… byl bych veliký… a našel bych zaměstnání… Jak pomalu přicházejí léta, když jsme nešťastní…"
„A jak pomalu ubíhají!" mohla odpovědět dobrá Kate.
Tak uvažoval Malý Dobráček a nevěděl, k jakému rozhodnutí se má přiklonit!
Zcela nahodilá okolnost však udělala konec jeho nerozhodnosti.
Nadešel den 13. září a lord a lady Piborneovi měli ještě asi čtrnáct dní bydlet na Trelingar Castle. S přípravami k odjezdu již bylo započato. Malý Dobráček myslel na návrh Kate, týkající se Birka, a pokládal za důležité, zeptat se, zda intendant Scarlett bude po celou zimu bydlet na zámku. A tu se dozvěděl, že jako správce panství zůstane na zámku.
Nuže, zajisté by nezůstal nepovšimnut pes bloudící v okolí a nikdy by nedovolil, aby si ho pradlena vzala k sobě. Kate by tedy byla nucena živit Birka potají, jak to dělala až dosud. Ach! Kdyby Scarlett věděl, že tento pes patří mladému groomovi, jak by si pospíšil informovat o tom hraběte Ashtona, a s jakým zadostiučiněním by ten přerazil Birkovi páteř, jestli by ho ovšem nezasáhl kulí.
Ten den odpoledne se Birk plížil proti svému zvyku poblíž hospodářských stavení. Náhoda - a to mrzutá náhoda - tomu chtěla, že jeden ze psů hraběte Ashtona, zlý pointer, se právě potuloval na hlavní silnici.
Sotva se již zdálky obě zvířata spatřila, dávala tlumeným bručením najevo vzájemné nepřátelské smýšlení. Bylo mezi nimi rasové nepřátelství. Pes-lord cítil jen opovržení vůči psu z venkova; protože měl zlou povahu, začal útočit na Birka první. Jakmile zpozoroval Birka, nehybně stojícího na pokraji lesa, řítil se na něho se vztyčenou hlavou a s vyceněnými špičáky, které chtěl co nejdříve použít.
Birk nechal pointera přiblížit se na půl délky, hleděl na něho ze šikma, aby nemohl být nějak zaskočen a ocas měl skloněný mezi zadníma nohama.
Náhle se pointer, který dvakrát nebo třikrát zuřivě zaštěkal, vrhl na Birka a kousl ho do boku. Avšak stalo se, co se stál muselo. Birk se jediným skokem vrhl na hrdlo svého nepřítele, který byl okamžitě povalen.
Všechno se to seběhlo za hrozného vytí. Dva jiní psi, kteří se nacházeli na zámeckém dvoře, se do toho vmísili. Tím byl upozorněn hrabě Ashton a ihned přiběhl v doprovodu intendanta. Když překročil mříží, zpozoroval pointera, který chroptěl pod Birkovými zuby.
Lze si pomyslet, jaký spustil křik! Avšak neodvažoval se přijít svému psovi na pomoc, protože se obával, aby s ním nesdílel stejný osud.
Jakmile ho Birk zpozoroval, dorazil pointera ranou špičáků a pomalu ustoupil do lesa za husté křoviny.
Mladý Piborne, následován Scarlettem, se přiblížil, avšak na místě zápasu se shledal již jen s mrtvolou svého psa.
„Scarlette… Scarlette!" zařval hrabě Ashton, „můj pes je zakousnutý!… To zvíře zardousilo mého psa!… Kde je?… Pojďte… Musíme ho najít… zastřelím ho!" Intendanta ani nenapadlo pronásledovat pointerova vraha. Ostatně se nemusel namáhat, aby mladého Pibornea zadržel, - neboť ten se obával útočného návratu tohoto hrozného Birka.
„Mějte se na pozoru, pane hrabě," řekl mu.
„Nedávejte se do pronásledování tohoto zuřivého zvířete!… Však ho náhončí jednoho dne chytí…"
„Avšak komu patří?…"
„Nikomu!… Je to jeden z těch potulných psů, kteří pobíhají po silnicích…"
„Ale pak nám unikne…"
„To není pravděpodobné, neboť je ho již několik týdnů vidět v okolí zámku…"
„Několik týdnů, Scarlette!… A nebyl jsem o tom informován! Proč ho již nezahnali? A to zvíře mi zakouslo toho nejlepšího pointera!" Je nezbytné opět a opět opakovat, že tento sobecký a necitelný mladík choval ke svým psům přátelství, jaké by v něm žádný lidský tvor nemohl vzbudit. Tento pointer byl jeho miláčkem, jeho společníkem při

lovech - nepochybně určeným k tomu, aby někdy zahynul náhlou smrtí pod neobratným výstřelem svého pána - a tento jeho osud Birkovy zuby jen uspíšily.
Buď jak buď, hrabě Ashton se vrátil na zámecký dvůr velmi zarmoucený a rozsoptěný a pomýšlel na krutou odvetu; vydal rozkazy, aby se přivedla smečka pointerů.
Šťastnou okolností bylo, že Malý Dobráček nebyl svědkem této scény. Snad by mu uniklo slovo, svědčící o jeho důvěrném přátelství s vrahem? Snad by dokonce Birk, kdyby jej zpozoroval, přiběhl k němu, čímž by bylo všechno odhaleno. Avšak zanedlouho se měl dozvědět, co se přihodilo. Brzy zaznával celý Trelingar Castle bědováním nešťastného Ashtona. Markýz a markýza se marně pokoušeli utišit dědice svého jména. Nechtěl ničemu rozumět. Odmítal všechnu útěchu, dokud nebude oběť pomstěna. I když viděl, s jakou přehnanou uctivostí se na rozkaz lorda Pibornea vykonávaly za přítomnosti veškerého zámeckého služebnictva přípravy k pohřbení nebožtíka, nepocítil úlevu ve svém žalu. A když byl pes přenesen do jednoho z rohů parku a když poslední lopata země zakryla jeho tělesnou schránku, vrátil se hrabě Ashton smutný a zasmušilý, vstoupil do svého pokoje a nechtěl již celý večer vyjít.
Je snadné si pomyslet, jak musel být Malý Dobráček znepokojen.
Dřív než šel spát, mohl ještě pohovořit s Kate, která se stejně jako on bála o Birka.
„Je nutné jednat opatrně, můj chlapče," řekla mu, „a zvlášť dávat pozor, aby se nedozvěděli, že je to tvůj pes… Všechno by padlo na tebe… a nevím, co by se potom mohlo stát." Malého Dobráčka vůbec nenapadlo, že by na něho mohla padnout odpovědnost za smrt pointera. Říkal si, že nyní je velmi nesnadné, snad nemožné, dál se starat o Birka. Pes se již nebude moci přiblížit k hospodářským přístavkům, které dal intendant hlídat. Jak se tedy shledá každý večer s Kate?… Jak to zařídí, aby ho potají živila?
Náš mladý chlapec strávil špatnou noc - noc, ve které nezamhouřil ani oka; stále víc myslel na Birka než na sebe. Tu se ptal sám sebe, zda by již zítra neměl vystoupit ze služby hraběte Ashtona. Měl ve zvyku uvažovat a chladnokrevně si tuto otázkou promyslel; postavil si všechna pro a proti a pak se rozhodl uskutečnit záměr, o kterém již několik týdnů uvažoval.
Usnul až ke třetí hodině ráno. Když se probudil, byl již bílý den.
Seskočil z postele a byl velmi překvapený, že ještě nebyl jako obyčejně zavolán naléhavým zvoněním svého pána. Nejdříve, když se mu jeho myšlenky vyjasnily, se rozhodl, že nic nezmění na svém úmyslu. Ještě ten den hodlal odejít a za důvod chtěl dát, že se necítil způsobilým ke službě grooma. Nikdo neměl právo ho zadržet, a již předem se smířil s urážkami, které ho snad při jeho výpovědi očekávaly. Předpokládal však, že bude bez odkladu a brutálně vyhnán; pospíšil si tedy obléci svůj oděv ze statku, sice opotřebovaný, ale čistý, neboť ho pečlivě uschoval, a pak si přichystal svůj váček, který obsahoval jeho mzdu, ušetřenou za tři měsíce. Ostatně měl v úmyslu, až lordovi Piborneovi zdvořile vyloží své rozhodnutí opustit zámek, požádat ho za půlměsíční služné, na které měl právo až do 15. září, a pak se vynasnažit říci sbohem dobré Kate, aniž by ji tím kompromitoval. Potom se v okolí shledá s Birkem a oba ihned odejdou a rádi se obrátí zády k Trelingar Castle.
Bylo asi devět hodin, když Malý Dobráček sestoupil na dvůr. Velký byl jeho údiv, když se dozvěděl, že hrabě Ashton již vyšel s východem slunce. Obyčejně ho groom musel vždy oblékat - přitom ho Ashton neušetřil ani ran pěstí ani špatných poklon.
Avšak brzy se připojila k jeho překvapení obava, neboť na dvoře nebyl ani pikér (náhončí) Billa, ani pointeři se nenalézali ve svých boudách.
V tom okamžiku mu dala Kate, která se zdržovala u dveří prádelny, znamení, aby přišel za ní a pak mu tiše řekla:
„Hrabě odešel s Billem a se dvěma psy… Pořádají hon na Birka!" Zpočátku nemohl Malý Dobráček ani odpovědět, neboť mu rozčilení a hněv stahovaly hrdlo.
„Měj se na pozoru, můj chlapče!" dodala pradlena. „Intendant nás pozoruje a nesmí se…"
„Nesmí se zastřelit Birk," zvolal konečně Malý Dobráček, „a dovedu si již pomoci…" Scarlett, který je překvapil v této rozmluvě, se zeptal hrubým hlasem Malého Dobráčka:
„Co to říkáš, groome, a co zde děláš?…" Groom, který se nechtěl s intendantem dostat do rozepře, se spokojil s tím, že odpověděl:
„Přeji si mluvit s panem hrabětem."
„Můžeš s ním mluvit, až se vrátí," odpověděl Scarlett, „a až dopadne toho zlořečeného psa…"
„Nedopadne ho," odpověděl Malý Dobráček, - a snažil se zůstat klidný.
„Opravdu?"
„Ne, pane Scarlette… a dopadne-li ho, říkám vám, že ho nezastřelí…"
„A proč?"
„Protože já mu v tom zabráním!"
„Ty?"
„Já, pane Scarlette. Ten pes je můj a nedám si ho zastřelit." A zatímco intendant stál jako omráčený touto odpovědí, Malý Dobráček se vyřítil ze dvora a brzy dorazil k okraji lesa.
Půl hodiny kráčel tak nazdařbůh, prolézal mezi křovinami a chvílemi se zastavoval, aby zachytil nějaký zvuk, který by ho přivedl na stopu hraběte Ashtona. V lese bylo ticho, takže již z velké dálky by bylo slyšet štěkot. Avšak nic neukazovalo, zda byl Birk jako liška vyštván pointery mladého Ashtona; ani nevěděl, kterým směrem má jít, aby se s ním shledal.
Ta zoufalá nejistota! Bylo možné, že psi Birka honili a že byl tedy již velmi daleko odtud. Malý Dobráček stále volal: „Birku!… Birku!" a doufal, že věrné zvíře zaslechne jeho hlas. Ani se neptal, co udělá, aby zabránil hraběti Ashtonovi a jeho pikérovi zastřelit Birka, kdyby jim přišel do rány. Věděl jen, že by ho bránil, pokud by mu na to síly stačily.
Jak tak šel, vzdálil se asi dvě míle od zámku; v tom zaslechl asi ze vzdálenosti sta kroků štěkot, který přicházel od

skupiny vysokých stromů, lemujících kraj rozsáhlého rybníka.
Malý Dobráček se zastavil; poznal štěkot pointerů. Nepochybně byl Birk v tomto okamžiku pronásledován a snad již dokonce zápasil s oběma bestiemi, podporovanými pikérovým křikem.
Brzy nato bylo možné dost zřetelně slyšet tato slova:
„Pozor, pane hrabě… máme ho!“
„Ano, Bille… sem… sem!“
„Jen směle… psi!… jen směle!“ křičel Bill.
Malý Dobráček se vrhl pod skupinu stromů, odkud tento hluk vycházel. Sotva však udělal dvacet kroků, rozvířil ovzduší výstřel.
„Vedle… vedle!“ zvolal hrabě Ashton.
„Bille, střel ty, střel ty!…
Mií pořádně!…“ Druhá rána z ručnice třeskla dost blízko Malého Dobráčka, takže mohl listovím zpozorovat záblesk.
„Tentokrát je střelen!“ zvolal Bill za zuřivého štěkotu pointerů.
Tak jakoby jej samého zasáhla pikérova kulka, cítil Malý Dobráček, že mu klesají nohy a užuž padal k zemi, když v tom uslyšel asi šest kroků od sebe praskot lámaných větví a v průseku se objevil pes s promočenou srstí a zpěněnou tlamou.
Byl to Birk, raněný do boku, který se po výstřelu z pikérovy pušky vrhl do rybníka.
Birk poznal svého pána, který mu sevřel čenich, aby udusil jeho skučenÍ a odvlekl ho do největší houštiny. Avšak nenajdou je ti dva pointeři?
Toho se nemuseli obávat!
Vysíleni během a oslabeni Birkovými špičáky, které je náležitě pokousaly, následovali pointeři Billa. Stopy grooma a Birka se jim ztratily: a přece šli tak těsně kolem houštiny, že Malý Dobráček mohl zaslechnout, jak hrabě Ashton svému pikérovi řekl:
„Jsi si jistý, že jsi ho zastřelil, Bille?“
„Ano, pane hrabě… v okamžiku, kdy se vrhl do rybníka, dostal kulku do hlavy… voda zčervenala a nyní leží na dně, než ho voda opět vynese…“
„Chtěl jsem ho dostat živého!“ zvolal mladý Piborne.
A skutečně, jaká by to byla podívaná, hodná obveselit dědice panství Trelingar, a jak by byla uspokojena jeho pomsta, kdyby mohl dát Birka jako lup roztrhat svými psy, právě tak ukrutnými, jako byl on sám.

VI. KAPITOLA
Nový přítel

Jakmile hrabě Ashton, jeho pikér a jeho psi zmizeli, začal Malý Dobráček dýchat, jak snad ještě v celém životě nedýchal; nasával do sebe zhluboka a z plných plic čerstvý vzduch. A zrovna tak to dělal také Birk; Malý Dobráček uvolnil ruce, které držely jeho čenich a řekl:
„Neštěkej…, Birku!… neštěkej!“ A Birk neštěkal.
Bylo štěstí pro Malého Dobráčka, který byl úplně rozhodnutý odejít, že se oblékl do svých bývalých šatů, že sestavil a svázal svůj lehký uzlíček a vsunul svůj váček do kapsy. Ušetřilo mu to nepříjemnosti vrátit se do zámku, kde by se hrabě Ashton zatím dozvěděl, komu patřil pointerův vrah. Je možné si představit, jak by byl groom přijat.
Je ovšem pravda, že tím, že se nevrátil, obětoval svou půlměsíční mzdu, kterou mu ještě dlužili a o kterou chtěl požádat. Raději však tuto ztrátu oželel. Byl pryč z Trelingar Castle, daleko od mladého Pibornea a intendanta Scarletta. Jeho pes ho doprovázel a víc si nežádal, pomýšleje jen na to, aby se co nejrychleji vzdálil.
Jaké bylo jeho malé jmění? Přesně čtyři libry šterlinků, sedmnáct šilinků a šest pencí. Byla to největší suma, jakou kdy dosud vlastnil.
Ostatně příliš ji nepřeceňoval, neboť nebyl z těch dětí, které by se domnívaly, že jsou bohaté, kdyby cítily tak dobře napěchovanou kapsu. Ne! Věděl, že brzy se mu jeho úspory rozkutálí, nebude-li co nejvíc šetřit, dokud by se mu nenaskytla příležitost někde se uchytit - je samozřejmé, že s Birkem.
Rána statného zvířete nebyla bohudík těžká - pouhé škrábnutí o kůži, jehož zahojení nebude trvat dlouho. Pikér, který na něho vystřelil, tedy nebyl víc obratný než hrabě Ashton.
Sotva se dostali za lesem na hlavní silnici, kráčeli oba přátelé statným krokem. Birk radostně pobíhal sem a tam a Malý Dobráček kráčel a přemýšlelo budoucnosti.
Avšak nešel bez rozmyslu. Nejdříve ho napadlo, že by se mohl odebrat do Kanturku nebo do Newmarketu. Obě městečka znal, protože v jednom již pobýval a do druhého pak často doprovázel mladého Pibornea. Tím by se však vydával do nebezpečí ze setkání, kterému bylo záhodno se vyhnout. Proto se raději vydal směrem k jihu. Jednak se vzdaloval od Trelingar Castle směrem, kterým je ani nenapadne pronásledovat ho, jednak se přibližoval k hlavnímu městu hrabství Cork, které leží při zátoce stejného jména a je ze všech jižních přístavů nejčastěji navštěvováno…
Odtud odjížděly lodě… veliké… pravé obchodní lodě do všech končin světa… a ne pobřežní loďky nebo rybářské bárky, jako ve Westportu nebo v Galwayi. Tento neodolatelný pud pro obchodní věci stále víc a víc vábil našeho mladého chlapce.
Hlavní věcí tedy bylo dojít do města Cork, což vyžadovalo jistý čas.
Nuže, Malý Dobráček se raději rozhodl nevyhodit své peníze za povoz nebo dráhu; vždyť bylo možné, že se mu podaří při průchodu městečky a městy jako byl Limerick nebo Newmarket vydělat několik šilinků.
Ovšem třicet mil pro nohy jedenáctiletého dítěte je hezký kus cesty a bude k tomu jistě potřebovat celý týden, počítajíc

v to ovšem i malé zastávky na farmách.
Počasí bylo krásné, avšak v této době již studené; cesta byla bez bláta a bez prachu, což jsou ty nejlepší podmínky, když se jedná o cestování pěšky. S plstěným kloboukem na hlavě, s kabátem, vestou a kalhotami z teplé látky, s dobrými střevíci, které byly opatřeny koženými řemínky, s uzlíkem na ramenou a s nožem - darem od babičky - v kapse, nevypadal Malý Dobráček vůbec ani jako nějaký chudák. Proto si musel dávat pozor na setkání se špatnými lidmi. Ostatně Birk by při nutnosti vycenil jen své zuby, které by postačily, aby odstrašily podezřelé lidi.
První den pochodu s dvouhodinovým odpočinkem ukázal, že urazil cestu pět mil a vydal půl šilinku. Není to mnoho pro dítě a psa, neboť za tuto cenu je část slaniny a brambor velmi skrovná. Avšak na kuchyni v Trelingar Castle nepomyslel Malý Dobráček ani na okamžik. Když nadešel večer, přespal s dovolením farmáře ve stodole za vesničkou Baunteer, a druhý den po snídani, která jej stála několik pencí, se vesele vydal na další pochod.
Teprve za chvíli začalo mezi mraky prosvítat sluníčko. Chůze byla namáhavá, protože cesta začala stoupat. Tato část hrabství Cork ukazuje orografický reliéf jisté důležitosti. Silnice, která vede z Kanturku do hlavního města, prochází spletitým řetězem horstva Boggeraghs.
Protože to jsou příkré stěny, jsou nutné časté okliky. Malý Dobráček musel jít jen rovnou za nosem a nemusel se bát, že zabloudí. Ostatně mu bylo již jako Číňanovi nebo lišce vrozené orientovat se. Odvahu mu dodávalo, že silnice nebyla pustá. Vracelo se po ní několik rolníků, kteří opouštěli pole. Dvoukolové vozíky se ubíraly z městečka do městečka. V nesnázích se vždy může zeptat na směr. Nicméně šel raději tak, aby nevzbudil pozornost a proto se nikoho neptal.
Když prudkým krokem urazil šest mil, došel do malé vesničky Derry Gounva, ležící na pravé straně od místa, kde se cesta prodírá hustými lesy pohoří Boggeragh. V tamním hostinci mu položil cestující, který právě obědval, několik otázek; odkud přišel, kam jde a kdy hodlá opět vyrazit, a protože byl s jeho odpověďmi spokojen, nabídl mu část svého jídla. Poněvadž mu to nabídl z upřímného přátelství, přijal Malý Dobráček nabídku ze srdce rád. Dostatečně se posilnil a ani na Birka štědrý hostitel nezapomněl. Bylo mrzuté, že tento hodný Ir neměl záležitosti ve městě Cork, neboť mu nabídl místo ve svém povozu; on se však ubíral do severního hrabství.
Po klidné noci v hostinci opustil Malý Dobráček ještě za svítání Derry Gounva a začal stoupal napříč přes horstvo Boggeragh.
Den byl únavný. Vítr se zběsile vrhal do zalesněných svahů. Ačkoliv se zdálo, že přicházel od jihozápadu, přece vál podél zatáček soutěsky, ať už byl jeho směr jakýkoliv. Malý Dobráček se vždy nacházel tváří v tvář proti němu, nemaje jako lodě prostředek, kterým by dovedl se vzduchem lavírovat. Musel kráčet proti poryvům, často z dvanácti kroků pět až šest couvnout, pomáhat si zachycováním se křovin, které splývaly ze skal, lézt po čtyřech při zatáčkách některých rohů, a tak se vždy velmi utrmácel, než urazil kousek cesty. Skutečně nějaký vozík nebo „jaunting-car“ by mu prokázal dobrou službu. S nikým se však nesetkal. Tato část horstva Boggeragh byla navštěvována jen málokdy, protože do okolních městeček je možné se dostat, aniž je třeba se odvažovat do tohoto bludiště. Ani chodců Malý Dobráček nespatřil mnoho, a jestli přece někoho potkal, šel vždy opačným směrem.
Náš mladý chlapec se často se svým psem po mnohých nezdařených pokusech musel uchýlit za keř nebo pod stromy, aby si trochu odpočinul. Odpoledne šli rázněji a překonali nejvyšší bod této krajiny. Kdyby mohl Malý Dobráček změřit na mapě dráhu, kterou urazil, zjistil by, že neušel víc než čtyři nebo pět mil. Byl to namáhavý pochod. Avšak nejhroznější bylo překonáno a doufal, že za dvě hodiny dorazí k nejvýchodnějšímu bodu soutěsky.
Bylo by nerozumné odvážit se pokračovat v cestě i po západu slunce.
Na tyto vysoké svahy se noc sklání velmi rychle. V šest hodin večer je již hluboká tma. Udělal tedy lépe, že se zastavil, ačkoliv zde nebyla ani farma ani hostinec. Bylo to velmi pusté místo a Malý Dobráček se v této soutěsce necítil příliš bezpečně. Bohudík byl Birk pozorným. a věrným hlídačem a jeho pán se na něho mohl spolehnout.
Tuto noc mu sloužila jako přístřeší pouze těsná vydutina, vyhloubená do skalní stěny svahu, nad kterým se opět skláněla jiná stěna.
Vklouzl tam a rozložil se na měkké a suché zemi. Birk si lehl k jeho nohám a oba za chvíli usnuli.
Nazítří časně ráno se opět vydali na cestu. Počasí bylo nejisté, vlhké a studené. Ještě pochod patnáct mil a Cork se objeví před nimi. V osm hodin vyšli ze soutěsek horstva Boggeragh. Nyní sestupovali po svahu.
Šli rychle; měli však hlad. Vak se začal pomalu vyprazdňovat. Birk s čenichem u země pobíhal zprava nalevo, a hledal pro sebe potravu; poté se vracel a zdálo se, jakoby svému pánovi říkal:
„Copak nebudeme dnes ráno snídat?“
„Hned,“ odpovídal mu Malý Dobráček.
A skutečně asi v deset hodin se zastavili v zapadlé vesničce Dix Miles House.
V této vesničce se ulehčilo váčku mladého poutníka o jeden šilink ve skromné hospůdce, která mu poskytla brambory, slaninu a velký kus červeného sýra, nazývaného „cheddar“, obyčejného oběda Irů. Také Birk dostal dobré žrádlo, mezi kterým bylo i několik drobků masa. Po jídle následoval odpočinek a po odpočinku se opět vydali na cestu.
Půda byla stále nerovná, po obou stranách silnice obdělaná. Tu a tam dokončoval rolník na polích sklizeň ječmene a žita, v tomto podnebí opožděnou.
Malý Dobráček se již víc nenacházel na silnici sám. Setkával se s rolníky, kterým přál dobrý den, což tito ochotně opětovali. Dětí zde bylo málo, vůbec pak těch, jejichž jediným zaměstnáním bylo jen pobíhat za povozy a žebrat. Bylo to proto, že turisté se jen velmi zřídka odvažují do těchto končin hrabství, takže by bylo marné vztahovat k nim ruce. Kdyby přišel nějaký gamin prosit Malého Dobráčka o almužnu, jistě by dostal jednu nebo dvě pence. Avšak nestalo se to. Ke třetí hodině odpolední došli k místu, odkud se silnice začíná vinout podél řeky nebo spíš velkého potoka. Byl to Dripsey, přítok řeky See, který se ztrácí v nejjihozápadnějších zátokách.
Nechtěl-li Malý Dobráček příští noc spát opět pod širým nebem, musel se snažit, aby dorazil až do Woodside, který byl asi tři nebo čtyři míle od města Cork. Musel tedy vykonat až do noci ohromný pochod.

Avšak to se mu zdálo být nemožné, a Birk byl zřejmě stejného mínění.
„Vzhůru," řekl si, „ještě z posledních sil. Na odpočinek mám čas až tam dole." Ano, čas měl! Ten mu nikdy nescházel, avšak peníze mu scházely…
A co! Proč by se znepokojoval? Vždyť měl čtyři libry z krásného zlata, a ještě několik posledních šilinků. S podobným obnosem se může jít po celé týdny… a týdny… ty přece dělají dost dnů…
Na cestu tedy a zrychli krok, můj chlapče! Nebe je pošmourné, vítr utichl. Nebylo by přece dobré schoulit se, kdyby začalo pršet, pod nějaký stoh slámy, když na vás čeká v některém hostinci ve Woodside suchý koutek!…
Malý Dobráček a Birk přidali do kroku a před šestou hodinou večer byli již asi tři míle od městečka, když vtom se Birk zastavil a vydával ze sebe zvláštní vrčení.
Malý Dobráček se také zastavil a hleděl do dálky podél silnice: nic však nespatřil.
„Co máš, Birku?" Birk znovu zaštěkal. Potom se vrhl napravo a běžel k řece, jejíž strmý břeh nebyl vzdálen víc než dvacet kroků.
„Nepochybně má žízeň," pomyslel si Malý Dobráček, „a mně tím také dodává chuť, abych se napil." Zamířil k Dripseyi, když pes, vydávající ještě silnější štěkot, se vrhl do proudu.
Malý Dobráček, velmi tím překvapený, doběhl v několika skocích ke strmému břehu a začal na psa volat…
Nějaké tělo bylo unášeno prudkým proudem. Bylo to tělo dítěte. Pes je právě uchopil za jeho oděv nebo spíš cáry.
Avšak Dripsey je plná vírů, které dělají proud velmi nebezpečným. Birk se snažil vrátit se ke břehu. Bylo to pro něho velmi těžké, neboť dítě se křečovitě přichytilo jeho kožichu.
Malý Dobráček uměl plavat - nezapomněli jsme, že ho to Grip naučil. Neváhal a začal již svlékat kabát, když vtom se Birkovi podařilo s posledním úsilím zachytit se tlapami příkrého břehu.
Malý Dobráček se jen potřeboval natáhnout, uchopit dítě za jeho šaty a uložit je na bezpečné místo, zatímco štěkající Birk ze sebe setřásal vodu.
Byl to chlapec nanejvýš šesti nebo sedmiletý. Ztratil vědomí, měl zavřené oči a skloněnou hlavu…
Jaký byl údiv Malého Dobráčka, když z jeho tváře odstranil mokré vlasy!…
Byl to ten gamin, kterého před dvěma týdny hrabě Ashton tak bez váhání udeřil bičíkem na silnici do Trelingar Castle, kdy byl od něho mladý groom za své milosrdné zakročení pokárán.
Již čtrnáct dnů se potuloval tento ubohý chlapec stále před ním na silnicích. Odpoledne přišel k tomuto místu na břeh řeky Dripsey… nepochybně chtěl uhasit žízeň… uklouzla mu noha… a on padl do proudu a kdyby ho Birk svým pudem nezachránil, jistě by již zmizel uprostřed vírů…
Jednalo se o to, jak ho přivést opět k životu, a Malý Dobráček na to vynaložil veškerou svoji péči.
Nešťastné a politováníhodné stvoření! Jeho protáhlá tvář, vyzáblé a spadlé tělo prozrazovaly všechno, co již zakusil - únavu, zimu a hlad. Malý Dobráček jej osahal rukou a zjistil, že jeho břicho je splasklé jako vyprázdněný pytlík. Jakým prostředkem bylo možné vrátit mu vědomí? Nuže! Zbavit ho vody, které se napolykal, třít mu břicho a ústy mu vdechovat vzduch; to byla první myšlenka Malého Dobráčka… Několik okamžiků nato dítě vydechlo, otevřelo oči a jeho rtům unikla tato slova:
„Mám hlad… mám hlad!" I am hungry! To je výkřik Ira, výkřik celého jeho života, poslední výkřik, který mu unikne okamžik před smrtí!
Malý Dobráček měl ještě u sebe něco na jídlo. Trochu chleba a slaniny, ze kterých udělal dvě nebo tři sousta, vložil mezi rty dítěte, které je hltavě spolklo. Bylo nutné je v tom mírnit, neboť by se mohlo udusit.
Tato sousta do něho vcházela jako vzduch do vzduchoprázdné láhve.
Potom se chlapec zdvihl a cítil, že se mu vracejí síly. Jeho oči se upřely na Malého Dobráčka, chvíli váhal, pak ho poznal a zašeptal:
„Ty… ty?…"
„Ano… Vzpomínáš si?…"
„Na silnici… nevím již kdy…"
„Já to vím… chlapče…"
„Oh! Neopouštěj mne!…"
„Ne… ne!… Budu tě doprovázet… Kam jsi šel?"
„Před sebe… stále jen před sebe…"
„Kde bydlíš?…"
„Nevím… Nikde!…"
„Jak jsi spadl do řeky?… Nepochybně ses chtěl napít?…"
„Ne."
„Uklouzl jsi?"
„Ne… spadl jsem… schválně!"
„Schválně?"
„Ano… ano… Nyní již nechci… zůstaneš-li u mne…"
„Zůstanu… zůstanu!" Malý Dobráček měl oči zalité slzami. Teprve sedmiletý, a již tak hrozná myšlenka zemřít!…
Zoufalství hnalo tohoto chlapce na smrt, zoufalství z bídy, opuštění a hladu!…
Dítě opět zavřelo svá víčka. Malý Dobráček si řekl, že na ně nyní nebude naléhat otázkami… Udělá to až později… Jeho příběhy ostatně znal… příběhy, vlastní všem ubohým bytostem, příběhy, které sám zažil… On však alespoň, obdařen energií, ne každému vlastní, nikdy nedostal myšlenku takto ukončit své trápení!…
A však nyní bylo nutné se rozhodnout. Dítě nebylo schopné urazit těch několik mil, které zbývaly do Woodside. Ostatně se blížila noc a proto první věcí bylo najít útulek. V okolí nebylo vidět ani hostinec ani farmu. Na jedné straně

silnice dlouhá Dripsey bez lodí i bez bárek; na druhé straně - nalevo - se do nedohledna rozprostíral les. Bylo tedy nutné strávit noc na tomto místě při patě jednoho stromu na lůžku z listí a bylo-li nezbytné, tak při ohni ztrouchnivělého dřeva. S východem slunce se dítěti opět vrátí síly a bez námahy dojdou do Woodside a snad až do města Cork. Na večeři pro dnešek ještě stačilo a také na zítřejší snídani zbylo několik kousků.
Malý Dobráček uchopil do náručí chlapce, který únavou usnul.
Následován Birkem překročil cestu a vnikl asi dvacet kroků do temného lesa mezi vysoké stoleté buky, kterých je v této části Irska na tisíce.
Jakou pocítil radost, když našel jeden z těch objemných kmenů, napůl sehnutých a stářím vyhloubených! Byla to jakási kolébka, jako hnízdo - chcete-li - kam uložil svého malého ptáčka. Tento otvor byl vystlán hebkým prachem jako drtiny a když k tomu přidal náruč listí, bylo to velmi pohodlné lůžko. Dokonce tam bylo místo i pro dva, takže se jim mohlo odpočívat tepleji. Spící dítě se alespoň nebude cítit samotné.
Okamžik nato vložil chlapce do této vydutiny. Jeho oči se neotevřely, avšak oddechoval jemně a brzy upadl do hlubokého spánku.
Pak se Malý Dobráček začal zaměstnávat sušením šatů, které jeho chráněnec - ano! Malý Dobráček již měl chráněnce! - měl zítra opět obléci. Udělal ze suchého chrastí oheň, vyždímal tyto hadříky, vystavil je žáru praskajících plamenů a pak je rozestřel na nízké větvi buku.
Nato začal Malý Dobráček jíst chléb, brambory a „cheddar“. Ani na psa nezapomněl a i když jeho díl nebyl příliš velký, nestěžoval si. Jeho mladý pán si odešel lehnout do dutiny buku, objal rukama maličkého a konečně podlehl spánku, zatímco Birk bděl nad oběma chlapci.
Druhý den 18. září se dítě probudilo první a bylo velmi udiveno, že se nachází v tak dobrém lůžku. Birk na ně začal vesele štěkat… Copak skutečně tak hodně nepřispěl k jeho záchraně?
Téměř ihned nato otevřel oči i Malý Dobráček a chlapec se mu vrhl kolem krku a objal jej:
„Jak se jmenuješ?“ zeptal se ho.
„Malý Dobráček. A ty?…“
„Bob.“
„Nuže, Bobe, oblékni se.“ Bob se nedal dvakrát pobízet. Nyní si již sotva vzpomněl, že se včera vrhl do řeky. Copak už neměl rodinu, copak neměl otce, který ho neopustí, nebo alespoň velkého bratra, který ho již potěšil na silnici do Trelingar Castle, když mu dal hrstku copperů? Dával se zcela ovládat touto důvěrou mladého věku, spojenou s vrozenou familiárností, kterou se děti vyznačují. Na druhé straně Malý Dobráček cítil, že jeho setkání s Bobem v něm zrodilo novou úlohu - otcovskou.
A jak byl Bob spokojený, když ucítil pod svými dobře vysušenými šaty bílou košili! A jak otvíral oči a také ústa před bochníkem chleba, kouskem sýra a velkým bramborem, který se právě ohříval pod popelem ohniště! Tato snídaně pro dva snad byla nejlepším jídlem, jaké kdy od svého narození požil… Bob od svého narození?… Ano! Otce sice neznal, avšak šťastnější než Malý Dobráček, znal alespoň svou matku… která zemřela bídou - když mu byly dva nebo tři roky… nemohl říci určitě… Pak byl přijat do útulku v jednom malém městě, jehož jméno neznal… Později pro nedostatek peněz byl útulek zavřen a Bob se ocitl na ulici, aniž věděl proč - nechápal vůbec nic, co se kolem něho dělo - i s ostatními dětmi, z nichž většina neměla rodinu. Od té doby živořil na silnicích, spal, kde se dalo a jedl, kdy mohl ubohý Bob - dělal všechno, co mohl- až do dne, kdy ho po osmačtyřicetihodinovém půstu napadla myšlenka zemřít.
Takové byly jeho příběhy, které vyprávěl a přitom zároveň kousal do svého velikého bramboru, a tyto příběhy nebyly pro bývalého chovance Hardy, točícího u Thornpipea klikou kolovrátku, pro „žáka ragged-school“, ničím novým!
Náhle se však v proudu žvatlání inteligentní Bobova tvář změnila, jeho tak živé oči se zakalily a chlapec celý zbledl.
„Co se ti stalo?“ zeptal se ho Malý Dobráček.
„Nenechávej mne zde samotného!“ zašeptal.
To byla jeho největší obava.
„Ne, Bobe.“
„Vezmeš mne tedy s sebou?…“
„Ano… kamkoliv půjdu!“ Kamkoliv?… Na tom Bob netrval, aby se to dozvěděl, jen když jej Malý Dobráček vzal s sebou.
„Avšak tvoje matka… tvůj otec… co ti řeknou?…“
„Nemám je…“
„Ach!“ řekl Bob, „tím víc tě budu milovat!“
„Já také, milý chlapče, a oba budeme hledět, abychom se protloukli světem.“
„Oh! Uvidíš, jak umím běžet za povozy,“ zvolal Bob, „a coppery, které mi hodí, dám tobě!“ Tento gamin nikdy neměl jiné zaměstnání.
„Ne, Bobe, již nebude třeba běhat za povozy.“
„Proč?…“
„Protože žebrat není pěkné.“
„Ach!…“ vyklouzlo Bobovi, který zůstal zamyšlený.
„Řekni mně: máš dobré nohy?“
„Ano… avšak ještě ne velké!“
„Nuže, dnes musíme urazit značný kus cesty, abychom ještě dnes večer mohli spát ve městě Cork.“
„Cork?…“
„Ano… je to krásné město tam dole… s loděmi…“
„Lodě?… Ach, vím…“

„A pak je tam moře… Viděl jsi moře?…“
„Ne.“
„Uvidíš je! Rozprostírá se do nedohledna!… Nuže, na cestu!…“ Oba tedy vyšli, předcházeni Birkem, který pobíhal a mával svým ocasem.
Dvě míle odtud opouštěla silnice strmé břehy Dripseye a táhne se podél řeky Lee, která vtéká do Corské zátoky. Potkali několik kočárů s turisty, kteří se ubírali k hornaté části hrabství.
A tu Bob, stržen starým zvykem, začal běžet a křičel: „Copper… copper!“ Malý Dobráček jej zachytil.
„Řekl jsem ti už, abys to nedělal,“ opakoval mu.
„A proč?…“
„Protože je velmi ošklivé prosit o almužnu.“
„I když je to kvůli tomu, abychom něco mohli jíst?…“ Malý Dobráček neodpověděl a Bob byl velmi znepokojený o svou snídani až do okamžiku, kdy mohl usednout za stůl v hospůdce u cesty.
A podívejme, za šest pencí všichni tři, velký bratr, malý bratr a pes si popřáli jídla do sytosti.
Bob nechtěl věřit svým očím. Malý Dobráček měl váček, a tento váček obsahoval šilinky, a zbylo v něm ještě i když hospodskému bylo zaplaceno za společné jídlo!…
„Odkud máš tyto krásné kusy?…“ zeptal se ho.
„Vydělal jsem si je prací, Bobe…“
„Prací?… I já bych velmi rád pracoval… avšak neumím…“
„Naučím tě to, Bobe.“
„Ale ihned…“
„Ne… až budeme dole.“ Jestli chtěli ještě ten večer, nesměli ztrácet ani okamžik. Malý Dobráček a Bob se tedy vydali na pochod a projevili takovou rychlost, že do Woodside dorazili mezi čtvrtou a pátou hodinou večer. Místo, aby se v tomto městečku zastavili v nějakém hostinci, chtěli raději dorazit až do města Cork, protože to již nebylo víc než tři míle.
„Nejsi příliš unavený, chlapče?“ zeptal se Boba Malý Dobráček.
„Ne… Jde to… jde to!…“ odpovědělo dítě.
A po novém jídle, které občerstvilo jeho síly, pokračovali oba v pochodu.
V šest hodin dorazili k jednomu z předměstí města Cork. Nějaký hostinský jim nabídl nocleh a oba usnuli držíce se v objetí.

VII. KAPITOLA
Sedm měsíců ve městě Cork

Bylo to ve městě Cork, hlavním sídle provincie Munster, kde mělo mít začátek Dobráčkovo štěstí? Toto město, třetí největší v Irsku, bylo střediskem obchodu, průmyslu a také literatury. Nuže, které z těchto tří polí - literatury, obchodu a průmyslu - otevírajících se lidské činnosti, mělo posloužit k prvním krokům jedenáctiletého chlapce? Nebo přišel, aby zde rozmnožil počet ubožáků, kterými se hemží přímořská města Spojeného království?
Malému Dobráčkovi se tedy uskutečnilo jeho přání, dostat se do města Cork, avšak nyní se nacházel v málo příznivých podmínkách k uskutečnění jeho plánů do budoucnosti. Jindy, když bloudíval na nízkém pobřeží Galway nebo když Pat Mac Carthy před ním rozvinoval představu o svých cestách, zastínila je jeho mladá mysl pro věci, týkající se obchodu. Jeho jediným snem bylo, nakoupit v jiných zemích náklad a prodat ho ve vlasti! Avšak od svého odchodu z Trelingar Castle mnoho uvažoval. Aby se chlapec z donegalského sirotčince mohl stát kapitánem na dobré a důkladné lodi, plující od pevniny k pevnině, bylo nutné, aby vstoupil na palubu clipperů nebo steamerů jako plavčík a potom teprve časem by se stal nováčkem, lodníkem, lodním mistrem a poručíkem, a ještě mnoho času by uplynulo, než by se stal kapitánem! Avšak nyní, když měl u sebe Boba a Birka, mohl pomýšlet na odplutí?… Kdyby je oba opustil, co by se s nimi stalo?…
A protože zachránil ubohému Bobovi život - je samozřejmé, že s pomocí Birka - bylo jeho povinností, život mu také zajistit.
Druhý den se Malý Dobráček domluvil s hostinským o nájemném za podkrovní místnůstku, ve které byla jediná žíněnka ze suché trávy. To byl veliký pokrok! Nebýval-li náš hrdina ještě nikdy mezi stěnami vlastního domu, nyní si alespoň stěny sám pronajímal. Nájemné za místnůstku dělalo dvě pence, které měly být každé ráno zaplaceny. Co se týkalo jídla, budou Bob, Birk a on jíst kdekoliv se naskytne v jakékoliv kuchyni nebo hostinci. Všichni tři vyšli v okamžiku, kdy slunce právě začalo pronikat mlhu na horizontu.
„A jak to bude s těmi loděmi?…“ řekl Bob.
„S jakými loděmi?…“
„Víš, co jsi mi slíbil…“
„Počkej, až budeme na břehu řeky.“ Odešli tedy, aby vyhledali lodě, podél dost dlouhého a také dost bídného předměstí. U pekaře koupili veliký bochník. Bylo zbytečné znepokojovat se o Birka, který již našel svou práci, když hrabal v pouličních smetištích.
U pobřeží řeky Lee, jejíž dvě ramena omývají Cork, bylo vidět několik bárek, ne však lodí - těch lodí, které jsou schopné proplout průplavem svatého George nebo Irským mořem a potom Atlantickým oceánem.
Opravdu pravý přístav je dál po proudu - výhradně v Queenstownu, bývalém Corves, ležícím v Corské zátoce - a rychlé „ferry-boats“ dovolují vyplout z estuaria řeky Lee na širé moře. Malý Dobráček držel Boba za ruku a vstoupil do výše jmenovaného města.
Protože město je postaveno na hlavním ostrově řeky, spojuje je několik mostů s oběma stranami. Ostatní ostrovy jsou

od vrchu dolů přetvořeny v procházky a sady - procházky velmi stinné a sady velmi se zelenající. Tu a tam se tyčí památné budovy, mezi nimi katedrála bez stylu s velmi starou věží, pak kostel sv. Panny Marie a sv. Patricka.
Podobně jako irským městům nescházely útulky, nemocnice a „work-houses“, tak jim také nescházely kostely. V zemi „Erinu“ bylo vždy mnoho zbožných, avšak také chudých.
Protože Malý Dobráček byl stále zaujat myšlenkou, že by se někdy mohl vrátit do některého z těchto dobročinných ústavů, pocítil ošklivost a hrůzu. Jak mnohem raději by dal přednost Queenskému gymnáziu, které je nádhernou budovou. Avšak dříve, než by tam byl přijat, musel by umět jiné věci než číst, psát a počítat.
Na ulicích města byl jistý ruch, způsobovaný lidmi, kteří pracují již časně zrána; otvíraly se závody a dveře domů, odkud vycházely služky s koštětem v ruce nebo košíkem na paži; po dláždění hrčely vozíky; překupníci ukazovali na odiv své přenosné krámky a na tržištích se kupily zásoby potravin pro stotisícové obyvatelstvo, počítajíc v to i obyvatelstvo města Queenstown. Když procházeli obchodní a průmyslovou čtvrtí, viděli továrny na kůže, papír a sukno, pivovary a mnoho dalších; avšak ještě nic, co se týkalo námořnictví.
Po příjemné procházce si Malý Dobráček a Bob odpočinuli na kamenné lávce, nacházející se u rohu budovy impozantního vzhledu. Na tomto místě bylo cítit vůni obchodních produktů; nasolená masa, dráždící koření, koloniální plodiny, a také máslo, na které se konají ve městě Cork nejživější trhy nejen z celého Spojeného království, ale i z celé Evropy. Malý Dobráček do sebe vdechoval plnými plícemi tuto směsici molekul sui generis.
Budova se zdvíhala na místě, kde se sbíhala ramena řeky Lee, která se pak ve spojeném toku řítí k zátoce. Byla to celnice, do které se jen neustále chodilo a zase odcházelo. Od tohoto soutoku obou ramen již nejsou žádné mosty nad řekou, která je tak volná a bez nějakých překážek a tím je omezená svoboda dopravy mezi Queenstownem a Corkem.
A tu Bob, jak se již ptal na lodě, zvolal:
„A co moře?…“
Ano!… Moře, které mu jeho velký bratr slíbil…
„Moře?… to je ještě dál, Bobe!… Myslím, že tam konečně dojdeme.“ A skutečně bylo jen třeba převézt se pouze po jednom z těch „ferry-boats“, které zde vykonávají pobřežní plavbu. To by jim ušetřilo mnoho času i námahy. Co se týkalo ceny za obě místa, nebyla drahá. Pouze několik pencí. Mohli si to první den dovolit a kromě toho nemuseli za Birka nic platit.
Jakou radost pocítil Malý Dobráček, když se plavil po proudu řeky Lee na lodi, která uháněla plnou parou! Přitom se mu vrátila myšlenka na vznešenou rodinu Piborneů, prohlížející si ostrov Valentii, a na širošíré moře tam za ním. Avšak nyní byl pohled docela jiný. Setkávali se s loděmi všech nosností. Podél pobřeží se táhla rozsáhlá skladiště, lázeňská zařízení a loděnice; chlapci seděli na přídi „ferry-boats“ a všechno dobře viděli.
Konečně přijeli do Queenstownu, krásného přístavu, dlouhého od severu k jihu osm až devět mil a širokého od východu k západu asi šest mil.
„To je tedy moře?…“ zeptal se Bob.
„Ne… sotva jen kousek,“ odpověděl Malý Dobráček.
„Copak je ještě větší?…“
„Ano!… Není ani vidět, kde končí.“ Poněvadž však „ferry-boats“ neplul z Queenstownu na širé moře, neuviděl Bob to, po čem tolik toužil.
V přístavu bylo na sta lodí všech druhů, lodí, určených k dlouhé plavbě a pobřežní lodě. To se vysvětluje tím, že Queenstown není jen kotevním přístavem, ale i zásobovacím přístavem. Veliké zaoceánské parníky anglické nebo americké linie přijíždějí ze Spojených států amerických a zde skládají depeše, které tak nabývají půl dne náskoku. Odtud plují steamery do Londýna, Liverpoolu, Cardiffu, Newcastlu, Glasgowa, Milfordu a ještě jiných přístavních měst Spojeného království - krátce řečeno: zde je námořní ruch, způsobený loděmi o součtu dvanácti set tisíc tun.
Bob si přál vidět lodě!… Avšak nikdy by si nebyl pomyslel- stejně jako Malý Dobráček - že by jich mohlo být takové množství. Jedny byly zakotveny nebo přivázány lanem, druhé vjížděly nebo odjížděly, buď připlouvaly ze zámořských osad nebo se chystaly k odplutí do vzdálených krajin; tyto s nádhernými stěžni, na kterých se větrem vzdouvaly plachty, jiné zase rozvířovaly vodu Corské zátoky svými mohutnými šrouby.
A zatímco Bob s vyvalenýma očima pozoroval všechen ten život v zátoce, Malý Dobráček přemýšlelo obchodním ruchu, který se rozvíjel před jeho očima, o bohatých lodních nákladech, o balících vlny a bavlny, soudcích vína a brandy, pytlících cukru a bednách kávy, a tu si říkal, že to všechno se prodává… a kupuje… a to že je obchod…
Avšak k čemu by sloužilo zdržovat se na nábřeží Queenstownu, kde se bohužel tolik bídy mísilo s takovým bohatstvím? Tu a tam bylo vidět četný zástup malých ubožáčků a starých žen, dohromady nazývaných „mudlarks“, zaměstnaných prohledáváním mořského bahna za odlivu, a na rozích ulic jiné nešťastníky, peroucí se se psy o několik odpadků…
Oba opět nasedli na „ferry-boats“ a vrátili se do města Cork. Procházka byla rozhodně zábavná, avšak také trochu drahá. Zítra bylo již třeba pomýšlet i na to, aby vydělali víc než vydají, jestliže se krásné peníze neměly rozplynout jako kousek ledu v sevřené ruce. Prozatím však bylo nejlepší usnout na bídném loži v hostinci, což se také stalo.
Není třeba uvádět všechny podrobnosti, které Malý Dobráček prožil se svým přítelem Bobem za šest měsíců po svém příchodu do města Cork. Dlouhá a krutá zima by snad byla zhoubná pro děti nezvyklé trpět hladem a mrazem. Avšak nutnost udělala z tohoto jedenáctiletého chlapce muže. Žil-li kdysi u Hardy z ničeho, žil nyní z něčeho, avšak přece žil a s ním ještě Bob.
Častokrát, když nadešel večer, rozdělili se pouze o jediné vejce, do kterého jeden po druhém namáčeli kousky chleba. Avšak nikdy neprosili o almužnu. Bob již pochopil, že žebrání je hanba. Oba čekali vždy jen na nějakou posílku, chodívali ke stanicím povozů, často nosili až poněkud těžká zavazadla cestujícím, kteří jim je odevzdávali při vchodu z nádraží, atd.

Malý Dobráček měl v úmyslu ušetřit pokud možno co nejvíce z toho, co mu zůstalo ze mzdy, kterou dostal na Trelingar Castle. Avšak již první dny po svém příchodu do města Cork musel z úspor obětovat jistou část. Bylo totiž nezbytné koupit Bobovi šatstvo a boty. Jakou radost Bob pocítil, když oblékal zcela nový „úplný oděv“ za třináct šilinků! Nemohl přece chodit slušně ve svých hadrech vedle svého velkého bratra, který byl oblečen dost čistě. Po těchto výlohách se rozhodli žít jen z několika pencí, které denně vydělali. Jak záviděli, když měli prázdný žaludek, Birkovi, který vždy alespoň buď nalevo nebo napravo našel pro sebe potravu.
„Chtěl bych být psem!…“ říkával Bob.
„Ty nejsi vybíravý!“ odpovídal Malý Dobráček.
Co se týkalo nájemného za podkrovní komůrku v hostinci, bylo vždy přesně zaplaceno. Proto také majitel hostince, který se o tyto dvě děti zajímal, je občas odměňoval dobrou a teplou polévkou, kterou jistě mohli bez ostychu přijmout. Hleděl-li Malý Dobráček tak úzkostlivě uchovat ty dvě libry, které mu po prvních nákupech zůstaly v kapse, bylo to jenom proto, že stále čekal na příležitost „vložit je do obchodu“, jak sám říkával. Bob otvíral oči, když ho slyšel takto se vyjadřovat. A tu mu Malý Dobráček vysvětloval, že obchod záleží na tom: koupit různé zboží a prodat je dráž, než bylo koupeno.
„Zboží na jídlo?…“ zeptal se Bob.
„Přijde na to. Někdy jsou to věci k jídlu, jindy ne.“
„Měl bych raději věci k jídlu…“
„Proč, Bobe?“
„Protože kdyby se neprodaly, mohly by se alespoň sníst!“
„Eh, Bobe, nerozumíš ještě tak špatně obchodu! Je jen důležité, dobře si zvolit to, co kupujeme, a pak vždy prodáme všechno s výdělkem.“ Stále o tom přemýšleje, udělal náš hrdina ze začátku několik obyčejných pokusů, aby si dodal odvahy. Pokoušel-li se pro velikou konkurenci téměř bez výsledku v prodeji psacího papíru, zato se mu dařilo lépe při prodeji novin, které nabízel při vchodech do nádraží. Protože Bob a on byli velmi zajímaví a velmi poctivého vzezření a protože s takovou roztomilostí nabízeli své zboží, skoro nikdo neodolal pokušení koupit si běžné noviny, železniční seznamy, jízdní řády nebo malé, laciné knížky. Měsíc potom, co začali s tímto obchodem, měl již každý, Malý Dobráček i Bob přenosný krámek, na kterém byly noviny a brožury v pořádku sestaveny, takže tituly byly velmi patrné a ilustrace již zdálky bily do očí; také jim nescházely drobné mince, aby mohli kupujícím vracet. Jak se dalo očekávat, Birk nikdy neopouštěl svého pána. Copak se nepovažoval za jejich společníka nebo alespoň za jejich pomocníka? Občas běhával ke kolemjdoucím, měl noviny mezi zuby a dělal přitom lichotivé a přesvědčující pohyby. Dokonce byl brzy vidět i s košíkem, umístěným na svém hřbetě, ve kterém byly pečlivě rozloženy různé publikace a který mohla při dešti přikrýt vosková stříška.
Tato Dobráčkova myšlenka nebyla vlastně špatná. Nic nebylo lépe vymyšleno k přilákání kupců než ukázat vážného Birka, tak uvědomělého o důležitosti svých funkcí! Tu ovšem skončilo ztřeštěné pobíhání a hry se sousedními psy! Jakmile se tito přiblížili k inteligentnímu zvířeti, přivítalo je temné vrčení a objevily se špičáky pod vyhrnutými pysky čtyřnohého kolportéra! Již všude se mluvilo o psovi malých obchodníků v okolí nádraží. S Birkem se jednalo lehce. Kupující si vzal z košíku noviny podle své libosti a vložil za ně do spořitelničky, kterou Birk nosil na krku, peníze. Povzbuzen úspěchy, pomýšlel Malý Dobráček na rozšíření „svého obchodu“. K drobnému prodeji novin a brožurek připojil krabičky se zápalkami, balíčky tabáku, laciné doutníky a mnoho jiného. Tak Birk nosil na svém hřbetě opravdový krám. Některé dny přinášel větší užitek než jeho pán, který se však nestal žárlivým - dokonce naopak ho odměňoval několika dobrými sousty, která doprovázel něžnostmi. Tyto tři bytosti tvořily skvělou domácnost a všechny rodiny by si měly mezi sebou tak rozumět, jak si rozuměly tyto dvě děti se svým psem!
Malý Dobráček brzy u Boba zpozoroval čilou a chápavou mysl.
Tento chlapec, který měl sedm a půl roku, neměl sice tak praktického ducha jako jeho starší přítel, zato měl však veselejší povahu a rád dával průchod své vrozené živosti. Protože neuměl ani číst, psát a počítat, bylo prvním úkolem Malého Dobráčka naučit jej abecedu. Copak se neslušelo, aby uměl přeslabikovat tituly novin, které od něho požadovali? Bob k tomu měl chuť a dělal rychlé pokroky, neboť učitel projevoval mnoho trpělivosti a žák mnoho pozornosti. Po velkých titulních písmenech se naučil číst jemnější tisk ve sloupcích. Potom začal psát a počítat, což mu působilo jisté potíže. Avšak přece se vzdělával ve značné míře! Ve své obrazotvornosti se již viděl jako příručí v knihkupectví, řídící závod Malého Dobráčka v nejkrásnější ulici města Cork s nádhernou výkladní skříní a s velkolepou firmou „bookseller“ (knihkupec). Je nutné dodat, že nyní již dostával malé procento ze sta na prodeji a na dně jeho kapsy poskakovalo několik vydělaných pencí. Nevzpíral se také, když se naskytla příležitost, dát copper almužny malým dětem, které k němu vztahovaly ruku. Copak si nevzpomínal na dobu, kdy běžel po hlavních silnicích za povozy?…
Nedivme se, že Malý Dobráček pro své zvláštní nadání udržoval své denní účty v nejlepším pořádku: tolik a tolik za podkrovní komůrku v hostinci, tolik a tolik za jídlo, tolik a tolik za prádlo, oheň a světlo.
Každé ráno zapisoval do svého zápisníku sumu, určenou ke koupi zboží, a večer zjišťoval souhrn výdajů a příjmů. Uměl kupovat, uměl prodávat, a to bylo základem jeho výdělku; ke konci roku 1882 mohl mít ve své pokladně již deset liber šterlinků, kdyby totiž nějakou pokladnu měl. Avšak zato hodný nakladatel, od kterého obyčejně zboží odebíral, mu půjčil svou pokladnu, do níž Malý Dobráček každý týden ukládal svůj týdenní výdělek, ze kterého již dostával malé úroky.
Netajíme se tím, že vzhledem k úspěchům, které dosáhl svým důvtipem a neustálým šetřením, chytila našeho mladého chlapce ctižádost - oprávněná ctižádost zvětšit své obchodování. Snad by se mu to časem podařilo, až by se ve městě Cork definitivně usadil? Avšak správně si říkal, že důležitější město, například Dublin, hlavní město Irska, by poskytovalo mnohem lepší prameny obživy. Jak víme, Cork byl pouze vedlejším přístavem, ve kterém byl obchod

poměrně omezený… ale Dublin!… Ostatně by nebylo nemožné… Dej pozor, Malý Dobráčku!… Copak by se tvůj praktický duch oddával takovým iluzím?… Chtěl by ses vzdát kořisti a pustit se za stínem, chtěl bys opustit skutečnost kvůli snu?… Konečně není zakázáno, aby dítě nemohlo mít své iluze.
Zima nebyla příliš krutá ani v měsících, kterými končil rok 1882, ani v nastávajících měsících roku 1883. Malý Dobráček a Bob příliš netrpěli zimou, neboť pobíhali po ulicích od rána do večera. A přece postávat uprostřed sněhových vichřic na pokrajích náměstí nebo na nárožích ulic je dost krušné. A co! Oba byli již od svého nejútlejšího věku zvyklí na nepohody a jestliže přece někdy zakusili mnoho zimy, alespoň neonemocněli, ačkoliv se vůbec nešetřili. Každý den, ať bylo jakékoliv počasí, opouštěli své lůžko již za svítání, nechávaje za mřížovím kamen dohořet poslední uhlí, a pospíchali nakoupit zásoby, které ihned prodávali na nádražních podjezdech v okamžiku příjezdu a odjezdu vlaků; pak se ubírali různými čtvrtěmi města, zatímco Birk přenášel jejich vyloženou skříň. Pouze v neděli, kdy je sváteční klid po všech městech, městečkách a vesnicích Spojeného království, si dopřáli trochu odpočinku; přitom spravovali svůj oděv, obstarávali domácnost a horlivě čistili svou podkrovní komůrku - jeden dával do pořádku své účty, druhý si hleděl svých úkolů ve čtení, psaní a počtech. Potom odpoledne vyšli doprovázeni Birkem do okolí města Cork, sestoupili podél řeky Lee až do Queenstownu - byli jako dva dobří malí občánkové, procházející se po celotýdenní práci!
Jednou si dovolili vyjet na lodi z přístavu a Bob mohl poprvé svýma očima obejmout bezmezné moře.
„A co se nachází tam dál?“ zeptal se vzrušeně, „dál za touto vodou?…“
„Veliká země, Bobe.“
„Větší než naše?…“
„Tisíckrát, Bobe, a lodě, které zde vidíš, potřebují alespoň týden k přeplutí na druhou stranu!“
„A jsou tam v té zemi noviny?…“
„Noviny, Bobe?… Oh! Jsou tam stovky novin… které se prodávají až po šesti pencích…“
„Víš to jistě?…“
„Zcela jistě… dokonce je zapotřebí i několik měsíců, aby se celé přečetly!“ A Bob hleděl s úžasem na tohoto skvělého Malého Dobráčka, který byl schopen tvrdit podobné věci. Co se týkalo těch velkých staveb, těch steamerů, které v Queenstownu obyčejně kotvily, bylo jeho největší touhou, vrhnout se na spojovací můstek a vyšplhat se do stěžňoví, kdežto Malý Dobráček by dal jistě raději přednost prohlídce podpalubí a jeho nákladu…
Avšak dosud ani jeden ani druhý se neodvážil odplout bez svolení kapitána - osobnosti, o které si udělali ty nejrůznější představy. Jen považte, vždyť je to „první pán po Bohu“, jak o kapitánovi slyšel Malý Dobráček mluvit, což zase opakoval Bobovi!
Přání obou dětí tedy ještě nebylo splněno. Avšak doufejme, že jednoho dne se jim vyplní - stejně jako mnoho jiných, která se v nich probudila!

VIII. KAPITOLA
První topič

Tak skončil rok 1882, během kterého Malý Dobráček zažil mnoho příznivých i nepříznivých změn ve svých aktivech a pasivech, rok, ve kterém byla vyhnána Mac Carthyova rodina, o které již nikdy neslyšel mluvit, jeho tříměsíční pobyt na Trelingar Castle, setkání s Bobem, usídlení ve městě Cork a výnosnost obchodů.
V prvních měsících nového roku se obchodu vedlo stále lépe a zdálo se, že již dosáhl svého maxima. Malý Dobráček dobře věděl, že již nemá žádnou naději na rozmnožení svých příjmů a proto byl stále zmítán myšlenkou podniknout nějaké výnosnější operace - ne však ve městě Cork, ale v nějakém důležitějším městě Irska… A tu jeho myšlenky směřovaly k Dublinu… Proč by se nenaskytla vhodná příležitost?…
Leden, únor a březen uplynuly. Obě děti žily skládajíce penny za penny. Naštěstí se jejich malé jměníčko zvětšilo díky jistému prodeji, který jim v krátké době vynesl hezkou sumu. Jednalo se o politickou brožurku, vztahující se k volbě M. Parnella, a Malý Dobráček dostal výhradní právo prodávat ji po ulicích a v Queenstownu. Kdo si chtěl tuto brožurku koupit, musel se obrátit jen na něho, a Birk nosil značný náklad těchto brožurek na svém hřbetě. Byl to opravdový úspěch a když na počátku dubna shrnuli své účty, měli v pokladně třicet liber šterlinků, osmnáct šilinků a šest pencí. Ještě nikdy nebyli oba chlapci tak bohatí!
A tu vedli dlouhé rozhovory o pronajmutí úzkého krámku poblíž nádraží. Jak by to bylo krásné být ve svém! Zvlášť chytrý Bob, který o ničem nepochyboval, na to stále myslel… V krámu, vyplněném urovnanými řadami novin a knihkupeckého zboží by byl jedenáctiletý patron a osmiletý příručí - a chodil by již také výběrčí pro daně z příjmů! Bylo to lákavé a tyto dvě děti, tak zajímavé, by jistě našly nějaký úvěr… Také odběratelé by jim nescházeli. Proto o tom Malý Dobráček uvažoval ve všech směrech a srovnával pro a proti… Nikdy ho však dosud neopustila myšlenka přesídlit do Dublinu, kam ho táhla jakási předtucha, že tam udělá štěstí, a proto váhal a odporoval naléhání Boba, když v tom se vyskytla okolnost, která rozhodla o jeho budoucnosti.
Bylo to v neděli dne 8. dubna. Malý Dobráček a Bob chtěli zůstat celý den v Queenstownu. Hlavním vnadidlem této zábavné vycházky měla být snídaně a oběd ve skromné námořnické hospůdce.
„Budeme jíst ryby?…“ zeptal se Bob.
„Ano,“ odpověděl Malý Dobráček, „a dokonce i mořského raka, a když ho nebudou mít, tak alespoň mořského kraba, chceš?…“
„Oh! Ano… chci!“ Děti se oblékly do svého nejlepšího šatstva, pečlivě vyčištěného, obuly dobře vyleštěné boty a vyšly s rozedněním s náležitě vyčesaným Birkem.
Bylo nádherné počasí: slunce vysílalo své jarní paprsky a zároveň vál slabý a teplý větřík. Sestupování po řece Lee na

palubě „ferry-boats“ bylo okouzlující. Na palubě se nacházeli umělci, pouliční hudebníci, jejichž hra vzbuzovala u Boba nejvyšší obdiv. Den se ohlásil být příjemný a mohli si jen přát, aby tak vydržel až do večera.
Sotva vystoupili na nábřeží Queenstownu z lodě, spatřil Malý Dobráček hospůdku se štítem“ Otd Shipmaster“, která je doslova vybízela, aby vstoupili.
U dveří pohybovalo ve džberu půl tuctu korýšů svými klepety, čekajíce na chvíli, až by nějaký strávník zaplatil za dobrou račí polévku. Od stolu, postaveného u okna, bylo možné pozorovat lodě zakotvené u přístavních estakád.
Malý Dobráček a Bob tedy chtěli právě vstoupit do této mnoho pochoutek slibující místnosti, když vtom byla jejich pozornost upoutána velikou lodí, která již od včerejška byla zakotvena v queenstownském přístavišti a na které se právě pořádala její sváteční toaleta.
Byl to Vulcan, steamer o osmi až devíti stech tunách, přijíždějící z Ameriky a mající již zítra odjet do Dublinu. To se dozvěděli z odpovědi starého námořníka, oblečeného do zažloutlé kazajky a námořnické čepice, kterého se na loď vyptávali.
Nuže, oba začali prohlížet tuto loď, přivázanou ve vzdálenosti půl kabelové délky, když statný chlapík s tváří umouněnou od uhlí a s černýma rukama se přiblížil k Malému Dobráčkovi, chvíli ho pozoroval, pak široce otevřel ústa a zvolal:
„Ty… ty! O… Jsi to ty?“ Malý Dobráček byl celý zmatený a neméně i Bob. Toto individuum mu tykalo!… A to snad zrovna černoch!… Zajisté se zmýlil…
Avšak tento „černoch“ opět a opět obracel hlavu a zdál se být čím dál tím víc přesvědčen.
„To jsem já… Nepoznáváš mne?… To jsem já… Ragged-school…
Grip!…“
„Grip!“ opakoval Malý Dobráček.
Ano, byl to Grip. Oba. si padli do náručí a dávajíce průchod svým výlevům líbali se tak, že Malý Dobráček byl černý jako uhlíř.
Jaká to byla veliká radost ze shledání! Z bývalého dozorce v „ragged-school“ se nyní stal dvacetiletý, veselý a statný mládenec s dobrým postavením, který v ničem nepřipomínal dobu strastí otrhánků v Galwayi, snad jen svým někdejším dobrým výrazem ve tváři, který si zachoval až dodneška.
„Gripe… Gripe… jsi to ty… jsi to ty!…“ neustále opakoval Malý Dobráček.
„Ano… já… nikdy jsem na tebe nezapomněl, milý kamaráde!“
„A ty jsi námořníkem?…“
„Ne!… Topičem na palubě lodi Vulcan!“ Tato hodnost topiče udělala na Boba mocný dojem.
„Pod čím topíte, pane?“ zeptal se.
„Pod polévkou?…“
„Ne, maličký,“ odpověděl Grip, „pod kotlem, který uvádí do pohybu naše stroje, které zase ženou naši loď!“ A poté představil Malý Dobráček Boba svému bývalému ochránci v „ragged-school“.
„Je jako můj bratr,“ řekl, „se kterým jsem se setkal na hlavní silnici… a který tě dobře zná, neboť jsem mu často vyprávěl naše příběhy!… Ach! Můj dobrý Gripe, musíš mi vypravovat o všem, co se ti přihodilo za dobu takřka šesti let, po kterou jsme byli od sebe odloučeni!“
„A co ty?…“ odpověděl topič.
„Nuže! Pojď… pojď s námi posnídat… do této hospůdky, kam jsme chtěli právě vstoupit…“
„Ach! Ne!“ řekl Grip.
„Vy půjdete posnídat se mnou! Avšak napřed pojďte na palubu…“
„Na palubu lodi Vulcan?…“
„Ano.“ Na palubu… oba dva?… Bob a Malý Dobráček nechtěli Gripovi vůbec věřit. Bylo to pro ně, jako kdyby jim bylo slíbeno, že budou zavedeni do ráje…
„A náš pes?…“
„Jaký pes?“
„Birk.“
„Toto zvíře, které se točí stále kolem mne?… To je skutečně váš pes?…“
„Samozřejmě, že ano, - je to náš právě tak velký přítel jako ty, Gripe!…“ Můžete věřit, že toto přirovnání Gripovi zalichotilo a že přátelsky Birka pohladil.
„Avšak co řekne kapitán?…“ řekl Bob, který projevil skutečně oprávněné váhání.
„Kapitán je na pevnině a první lodní mistr vás přijme jako mylordy!“ Pak ovšem Bob již neváhal… Půjde ve společnosti Gripa… První topič… to je přece něco!
„A ostatně,“ mluvil dál Grip, „je třeba, abych se poněkud ustrojil a umyl od hlavy k patě, protože nyní již mám od služby volno.“
„Máš tedy, Gripe, volno celý den?“
„Celý den.“
„Jaký to byl skvělý nápad, Bobe, že jsme dnes přišli do Queenstownu!“
„To ti věřím!“ řekl Bob.
„A pak,“ dodal Grip, „je třeba, aby ses i ty očistil, neboť jsem tě celého začernil, Malý Dobráčku! Stále se tak ještě jmenuješ?…“
„Ano, Gripe.“
„Je mi to milejší.“
„Gripe… chtěl bych tě obejmout ještě jednou.“

„Jen se neostýchej, milý příteli, však beztak si potom ponoříme nos do džberu!“
„A já?…“ řekl Bob.
„Ty ovšem také!“ Tak se i stalo a když se Bob odvrátil od Gripa, byl zrovna tak černý jako on sám.
Však co! Zbaví se toho, až si namydlí tvář a ruce na palubě lodi Vulcan v kajutě, kde spával topič. Na palubě… a v kajutě!… Bob nechtěl ani věřit!
Okamžik poté tři přátelé - také ovšem Birk - odpluli na přepravním člunu, se kterým Grip odrazil od lodě, k největší Bobově radosti, když cítil kymácení tohoto druhu. Ve dvou minutách přirazili k lodi Vulcan.
Lodní mistr pokynul Gripovi rukou - byl to pokyn zřejmého přátelství - a Grip nechal své hosty sestoupit otvorem, vedoucím ke kotlům, zanechávaje Birka pobíhat po palubě.
U Gripovy kajuty stálo umývadlo, naplněné krásně jasnou vodou - což jim pomohlo opět odkrýt jejich přirozenou barvu. Pak se Grip začal oblékat a vyprávět své příběhy.
Po shoření „ragged-school“, kdy byl dost vážně zraněn, se dostal do nemocnice, kde zůstal asi šest týdnů. Vyšel odtud, až byl úplně zdravý; nicméně byl bez jakéhokoliv prostředku obživy. Město se tehdy zaměstnávalo vybudováním školy pro otrhánky, neboť tito chudáci se nemohli ponechat na milost a nemilost na ulicích. Avšak vzpomínaje si na několik roků, které prožil v tomto ohavném místě, necítil Grip vůbec žádnou touhu zaujmout opět svou hodnost dozorce. Nebylo nic záviděníhodného žít mezi O'Bodkinsem a starou Krissovou a dohlížet na takové zloduchy jako byl Carker a ostatní. A ostatně nebyl zde již Malý Dobráček. Grip věděl, že si ho odvezla krásná dáma. Kam?… To nevěděl a když byl z nemocnice venku, nemělo jeho pátrání v tomto směru žádný výsledek…
Proto Grip opustil Galway. Ubíral se okolním venkovem. Čas od času nacházel v době žní nějakou práci na farmách. Avšak neměl stálé zaměstnání a to jej znepokojovalo. Stále putoval z městečka do městečka, těžko hledal obživu, avšak přece nebyl tak šťastný, jako kdysi v „ragged-school“.
Rok nato přišel Grip do Dublinu a tu ho napadla myšlenka plavit se po moři. Být námořníkem se mu zdálo být jistějším a „výživnějším“ zaměstnáním než jakékoliv jiné. Avšak bylo již moc pozdě stát se s osmnácti roky plavčíkem nebo dokonce nováčkem. Nuže! Protože nebyl v těch letech, aby vyplul na lodi jako námořník, vypluje jako nosič uhlí a tak to také udělal na palubě lodi Vulcan. Obývat spodní komory uprostřed atmosféry černého prachu, vdechovat dusivý vzduch není snad ideálem zdravotního blahobytu na zemi! Grip byl však srdnatý, pracovitý a odhodlaný, a to mu zajišťovalo život. Protože byl střídmý a horlivý, rychle se přizpůsobil kázni na palubě. Nikdy mu nebylo nic vyčítáno. Získal si vážnost u kapitána a jeho důstojníků, kteří se zajímali o tohoto ubohého tvora bez rodiny.
Vulcan se plavíval z Dublinu do New Yorku nebo jiných přístavů na pobřeží Ameriky. Během dvou let Grip proplul nesčetněkrát oceánem a měl za úkol opatřovat uhelné komory na lodi a chytat palivo. Později se ho zmocnila ctižádost. Přál si, aby byl zaměstnán pod velením strojníka jako topič. Provedli s ním zkoušku, při které své představené ihned uspokojil. Proto jakmile byla jeho učednická doba skončena, svěřili mu místo prvního topiče a v této hodnosti se shledal s Malým Dobráčkem na nábřeží Queenstownu - se svým bývalým přítelem z „ragged-school“.
Jak se dalo očekávat, pociťoval tento bodrý chlapec dokonalých mravů pramálo chuti pro výstřednosti a záhubné hýření, tak rozšířené na palubách obchodních lodí, a vždy raději uložil stranou to, co si vydělal. Měl tedy nějaké úspory, které se mu každý měsíc zvětšovaly - bylo to asi šedesát liber šterlinků, které nikdy nechtěl někam uložit. Kde by mu také přišla myšlenka brát ze svých peněz úroky! Copak Grip nepokládal za neobyčejné štěstí již jen to, že si zaopatřil tolik peněz?
Takové byly příběhy, které Grip vesele vyprávěl - příběhy, po kterých Malý Dobráček začal vyprávět své. Ty byly ovšem mnohem pohnutější a Grip nechtěl ani věřit svým uším, když slyšel vyprávět o dramatických úspěších miss Anne Wastonové, o poctivém a šťastném životě kerwanských statkářů, o neštěstí, které dolehlo na rodinu, nyní rozptýlenou a o které neměl žádné zprávy, potom o bohatství na Trelingar Castle a o hrdinstvích nadutého hraběte Ashtona a pak o tom, jak se všechno skončilo.
Také Bob mu musel podat několik zpráv ze svého života. Bobův životopis!… Můj Bože, jak ten byl jednoduchý, dokonce skoro žádný!
Jeho pravý život nastal teprve ode dne, kdy byl nalezen na hlavní silnici či spíš vyloven z proudu Dripseye, kde chtěl skončit svůj život…
Co se týkalo Birka, souvisely jeho příběhy s příběhy jeho mladistvého pána. Proto se zdržel vyprávění - ke kterému by jistě došlo, kdyby ho o to požádali.
„A nyní je už načase, abychom posnídali!“ řekl první topič na lodi Vulcan.
„Ne však dříve, dokud si neprohlédneme loď!“ odpověděl živě Malý Dobráček.
„A dokud se nevyšplháme do nejvyššího stěžňoví!“ dodal Bob.
„Jak si přejete, milí chlapci!“ odpověděl Grip.
Nejdříve začali se sestupováním do podlodí palubními otvory. Jakou radost pocítil náš mladý obchodník, když hleděl na nádherné zboží, které se skládalo z balíků bavlny, z homolí cukru, pytlíků kávy a beden všech druhů, které uvnitř schovávaly cizokrajné plodiny! Nasával plným nosem tuto pronikavou vůni obchodních produktů. A toto veškeré zboží bylo koupeno v dalekých zemích k užitku majitelů lodi Vulcan, který je plul prodat na tržištích Spojeného království! Ach!
Kdyby to tak někdy bylo umožněno Malému Dobráčkovi…
Grip ho vyrušil z tohoto snu tím, že ho vyzval, aby vystoupil na palubu, a vstoupil s ním do kabin kapitána a důstojníků, které se nacházely na zádi lodní dunetty, zatímco Bob šplhal rozkročmo po napjatých lanech až dosáhl na příčky předních plachet na stěžni. Ještě nikdy nebyl tak šťastný, tak veselý, tak obratný a svižný!… Snad v něm byly schopnosti pro plavčíka?…
V jedenáct hodin zasedli Grip, Malý Dobráček a Bob za stolem v hospůdce „Old Shipmaster“. Birk s čenichem sahajícím

až k povrchu stolu seděl na pravé straně svého pána. Můžeme si pomyslet, že všichni již měli pořádný hlad.
Však jaká jídla dal Grip přinést na svůj účet! Byla to vejce v másle rozpáleném do tmava, studená uzenina, zesílená chvějícím se rosolem zlatavé barvy, a chesterský sýr, svlažovaný výborným pěnícím se pivem! Byli zde i mořští raci - ne obyčejní raci poustevníci - ale praví humři s růžově bílým masem pod červeným krunýřem od vřící vody, humři, jaké pojídají jen boháči, a které Bob prohlásil za nejlepší mezi tím, co se dá „vložit do žaludku“!
Je samozřejmé, že jim jídlo nebránilo v rozmluvě. Mluvili plnými ústy a ačkoliv se to mezi lidmi jemných mravů nedělá, omlouvalo naše mladé stolovníky to, že neměli času nazbyt.
A tu jaké vzpomínky si vyměňovali Grip a Malý Dobráček z doby, kdy ještě podléhali tomu ponižujícímu živoření v „ragged-school“…
Také přišla řeč na událost s ubohým rackem… na „famózní“ dar, ten vlněný kabátec… a na ohavné skutky Carkera.
„Co se stalo s tím ničemou?“ zeptal se Grip.
„Nevím a vůbec netoužím po tom, abych se to dozvěděl,“ odpověděl Malý Dobráček. „Největším neštěstím by pro mne bylo, kdybych se s ním setkal.“
„Buď klidný, již se s ním nesetkáš!“ tvrdil Grip.
„Avšak prodáváš-li takové spousty novin, radím ti, abys v nich také někdy četl!“
„To také dělám.“
„Nuže… v nejbližší době budeš číst, že ten lotr Carker zemřel na oprátkovou horečku!“
„Bude pověšen?… Oh, Gripe…“
„Ano, pověšen! Tak již nebude krást!“ Potom se mu v paměti vracely podrobnosti školního požáru. Byl to Grip, který s nasazením vlastního života dítě zachránil a dnes poprvé se Malému Dobráčkovi naskytla příležitost mu za to poděkovat; když tak udělal, stiskl mu ruku.
„Stále jsem na tebe myslel, co jsme byli rozloučeni!“ řekl.
„Věřím ti, příteli!“
„Škoda, že jsem také já nemyslel na Gripa!“ zvolal Bob s přídechem hluboké lítosti.
„Vždyť si mne znal pouze podle jména, ubohý Bobe!“ odpověděl Grip.
„Nyní mne znáš…“
„Ano a budu mluvit stále o tobě, až budeme my dva, já a Birk, rozmlouvat!“ Birk odpověděl přisvědčujícím štěkotem - za co byl odměněn velikým sandwichem s uzeninou, který zhltl na jedno sousto. Navzdory Bobovu tvrzení se zdálo, že na humra neměl chuť.
Potom se ptali Gripa na jeho cesty do Ameriky. Mluvilo velkých městech Spojených států amerických, o jejich průmyslu a obchodu a Malý Dobráček naslouchal tak dychtivě, že zapomněl i polykat.
„A pak,“ dodal Grip, „také v Anglii jsou veliká města a odebereš-li se tedy do Londýna, Liverpoolu, Glasgowa…“
„Ano, Gripe, vím to… Četl jsem to v novinách… jsou to obchodní města… Avšak je to daleko…“
„Ne… není to daleko.“
„Ovšem, pro námořníky, kteří plují na lodi, ne však pro druhé…“
„Nu, a co Dublin?“ zvolal Grip.
„Není odtud vzdálen víc než tři sta mil… Vlak vás tam dopraví za den… a nemusí se přeplout moře…“
„Ano… Dublin!“ zašeptal Malý Dobráček. Odpovídalo to zrovna jeho nejhoroucnější touze, takže se zamyslel.
„Vidíš,“ mluvil dál Grip, „je to krásné město, kde je na tisíce zaměstnání… Lodě se tam nezastavují jen tak jako zde… přijímají náklad… a vracejí se opět s nákladem.“
Malý Dobráček stále poslouchal a nechal se dál a dál unášet svou myšlenkou.
„Mohl by ses trvale usadit v Dublinu,“ řekl Grip. „Jsem si jistý, že bys tam pochodil lépe než zde… a jestli bys potřeboval nějaké peníze…“
„Mám s Bobem úspory,“ odpověděl Malý Dobráček.
„To si myslím,“ přisvědčoval Bob a vytáhl ze své kapsy šilink a šest pencí.
„Já mám také úspory,“ řekl Grip, „avšak nevím, co s nimi!“
„Proč je neuložíš… například někam do banky?…“
„Nemám v banky důvěru…“
„Avšak tak ztrácíš úroky, které by ti z toho plynuly, Gripe…“
„Je to lepší než ztratit to, co mám! Avšak nemám-li důvěru v jiné, měl bych důvěru k tobě, příteli Malý Dobráčku, a kdybys přišel do Dublinu, domáckého přístavu naší lodi, viděli bychom se často!…
Jaké by to bylo štěstí! A opakuji ti, že ti rád dám všechno, co mám, budeš-li potřebovat k podnikání nějakého obchodu peníze…“ Ten skvělý mládenec byl stále připraven tak učinit. Byl tak šťastný, tak nesmírně šťastný, že se opět shledal se svým Malým Dobráčkem…
Copak se nezdálo, že byli jeden k druhému připoutáni poutem, které by žádná nehoda nemohla nikdy roztrhnout?
„Jen pojď do Dublinu,“ opakoval Grip.
„Chceš, abych ti řekl, co si myslím?…“
„Řekni, milý Gripe.“
„Nuže… měl jsem vždy tu myšlenku… jako že… uděláš štěstí…“
„Já také… stále jsem měl stejnou myšlenku!“ odpověděl prostě Malý Dobráček, jehož oči zářily opravdu neobyčejným leskem.
„Ano…,“ mluvil dál Grip, „vidím tě již bohatého… Avšak tady mnoho peněz nevydeláš! Uvažuj o tom, co jsem ti právě řekl, neboť se nesmí jednat bez uvažování…“
„Zcela správně, Gripe.“

„A nyní, když již není co k jídlu…“ povzdechl Bob a zvedl se.
„Ty chceš říci, plavčíku,“ odpověděl Grip, „že již nemáš hlad…“
„Ano… snad… nevím… Je to poprvé, co se mi to stalo…“
„Pojďme se projít!“ navrhl Malý Dobráček.
A tak skončilo toto odpoledne. Procházejíce se s Birkem po nábřeží a po ulicích Queenstownu vybudovali si naši tři přátelé ty nejsmělejší plány.
Potom, když nadešel okamžik rozloučení a Grip zavedl obě děti k přístavišti, kde kotvil „ferry-boats“, řekl:
„Opět se uvidíme… Vždyť člověk se nesetkává s jiným proto, aby se s ním již nikdy nespatřil…“
„Ano… Gripe… uvidíme se zde… až se tady Vulcan opět cestou zastaví…“
„Proč ne v Dublinu, kde vždy zůstává několik týdnů? Ano… v Dublinu, rozhodneš-li se…“
„Sbohem, Gripe!“ „Na shledanou, milý příteli. Srdečně se objali a ne bez hlubokého pohnutí, které ani jeden z nich nechtěl zatajit.
Také Bob a Birk se rozloučili a když „ferry-boats“ odrazil od břehu, sledoval je Grip ještě dlouho očima, zatímco jej vzdychajícího unášel proud řeky.

IX. KAPITOLA
Bobův obchodní nápad

Měsíc poté na silnici, která se táhla na severovýchod od města ve směru k Youghalu a přetínala východní končiny hrabství, tlačili dva chlapci, jeden jedenáctiletý, druhý asi osmiletý, zezadu lehký vozík, který táhl pes, zapřažený do svých postraňků.
Tito dva chlapci byli Malý Dobráček a Bob. Pes se jmenoval Birk.
Gripovo pobízení mělo svůj úspěch. Již dříve než se v Queenstownu setkal s prvním topičem na lodi Vulcan, snil Malý Dobráček o tom, jak by opustil Cork a zkusil své štěstí v Dublinu. Po tomto setkání se rozhodl svůj sen uskutečnit.
Avšak nemyslete si, že by neuvažoval o důsledcích tohoto vážného rozhodnutí; proč by se tajil tím, že to bylo opustit jisté pro nejisté? Avšak ve městě Cork se již nemohlo jeho postavení zlepšit. Naproti tomu v Dublinu se otevíralo jeho činnosti širší pole. Bob, kterého se zeptal na jeho mínění v té věci, prohlásil, že je připravený ihned vyrazit, a Bobovo mínění zasluhovalo, aby na ně byl brán zřetel.
Výsledek toho byl, že náš hrdina si šel vyzvednout své úspory od knihkupce, který mu nezapomněl učinit několik výtek ohledně jeho budoucích záměrů. Ovšem nepořídil tím nic u tohoto dítěte, tak povzneseného na svůj věk a nemajícího ve zvyku honit se za přeludy - tahleta vnímavost ducha stále působí na každého Paddyho. Ne!
Malý Dobráček byl pevně rozhodnutý sledovat cestu, po které stoupají: to je jediným prostředkem jak dosáhnout vrcholu a jeho vyvinutý instinkt mu říkal, že opustit Cork kvůli Dublinu je vydat se na cestu budoucnosti.
A nyní, kterou cestou se měl Malý Dobráček dát a jakého dopravního prostředku použít?
Nejkratší cesta je ta, která vede po železnici do Limericku a z Limericku provincií Leinster do Dublinu. Nejrychlejším prostředkem dopravy je nasednout ve městě Cork do vlaku a vystoupit až se zastaví v hlavním městě Irska. Avšak tento způsob měnění místa měl tu závadu, že se ho mohlo použít jen se ztrátou jedné mince za osobu a Malý Dobráček lpěl na svých penězích. Když mají nohy, a to dobré nohy, proč se vozit v železničním voze? Otázka času je nemohla znepokojovat. Přijde se až se přijde. Bylo letní období a silnice v hrabství nejsou od května do září vůbec špatné. A jaká v tom ještě byla výhoda! Tak budou mít naději na výdělek a místo, aby je cesta stála mnoho peněz, jim ještě naopak vynese!
Takový smysl pro obchod měl tedy náš mladý obchodník, že ubíraje se od městečka k městečku a od vesnice k vesnici chtěl na cestě vydělávat a ne vydávat; a tak chtěl pokračovat v obchodování, které se mu v jeho současném působišti tak dařilo v prodeji novin, brožurek a různého knihkupeckého a papírnického zboží; jedním slovem, po cestě do Dublinu chtěl stále jen rozmnožovat svůj kapitál.
A co bylo třeba, aby obchodoval? Nic než vozík, aby do něho vložil náklad zboží, které by vosková stříška mohla chránit proti prachu a dešti. Tento vozík, do kterého by byl zapřažen Birk - jistě by se nevzpíral jej táhnout - by tlačili oba chlapci zezadu. Vydali by se po pobřežní silnici, protože ta prochází městy jisté důležitosti, jako jsou Waterford, Wexford, Wicklow a také lázeňskými místy, hojně v tomto ročním období navštěvovanými. Ovšem bylo by nutné urazit za takových podmínek skoro dvě stě mil. Avšak co jim bude záležet na dvou nebo třech měsících, když budou se svým přenosným krámkem až k cíli vydělávat!
Proto tedy vzpomínaného dne, 18. dubna, měsíc po setkání s Gripem v Queenstownu se ubíral Malý Dobráček, Bob a Birk po silnici z města Cork do Youghalu, kam dorazili ještě dopoledne, aniž byli cestou příliš unaveni; jeden táhl, druzí dva tlačili.
Nemohli si na nic stěžovat, jako i Birk nepomýšlel na to, aby nespokojeně bručel. Ostatně ho nepřetěžovali a když vystupovali po úbočích, namáhali se právě tolik jako on. Tuto lehounkou dvoukolku se podařilo Malému Dobráčkovi koupit u jistého obchodníka v jejich dosavadním bydlišti. Co se týkalo zboží, skládalo se z novin nakoupených na nádraží, z politických brožurek - mezi nimi některé dost nejasného slohu a myšlenek - z psacího papíru, tužek, per a jiného psacího náčiní, z balíků tabáku, jehož zásoby se měly obnovit u nějakého lepšího prodavače tabáku s načmáranou značkou skotského horala, a z jiného rozličného zboží a tretek. Všechno toto zboží nebylo příliš těžké a prodávalo se rychle a s hezkým výdělkem.
Jak také jinak? Lidé v městečkách se zajímali o tyto chlapce, z nich jeden byl vážný jako obchodník starého zrna a druhý zase tak usměvavé tváře, že s ním ani nikdo nechtělo koupenou věc smlouvat.
Vozík dojel do Youghalu, městečka s šesti tisíci obyvatel a s přístavem při ústí řeky Blackwart, kde se provozuje

pobřežní obchod. Je to země, kde je „svatý brambor“ ve veliké úctě.
Také žádný Paddy nikdy nezapomene, že je to zde, v okolí Youghalu, kde sir Walter Raleigh udělal první pokus s touto hlízou, která je nyní pravým chlebem Irska.
Malý Dobráček strávil zbytek dne v Youghalu. Avšak nepopřál si odpočinek dřív, až opět doplnil své zboží, které bude rychle rozebráno na cestě do Dungarvanu. Za mírnou cenu dostal výživný oběd za stolem v jistém hostinci, lůžko pro Boba a pro sebe a psí boudu pro Birka. Hned ráno zamířili k nejbližší vesničce, zastavujíce se cestou na farmách, které se na délce jedné míle nacházely dvě až tři. V těchto farmách se také nejčastěji vozík zastavoval, když se přiblížil večer, neboť bylo lépe neodvažovat se v noci po silnici. Bylo to jistě lepší, i když zde byl Birk, který by bránil svého pána i jeho zboží na dvou kolech.
A když si Malý Dobráček vzpomínal na to, co kdysi vytrpěl na connaughtských silnicích, jakou změnu od té doby pocítil! A jaký rozdíl byl mezi tímto vozíkem a vozíkem krutého Thornpipea, temnou bednou, ve které se doslova dusil! Tyto vozíky se sobě tedy vůbec nepodobaly, jako i Birk se vůbec nepodobal kousavému křepelákovi loutkáře. Náš hrdina již nemusel uvádět pomocí stroje královskou rodinu a anglický dvůr do valčíkového tempa. Nežil z udělované almužny, ale z výdělku, který denně přijímal. A pak, měl důvěru v budoucnost, měl naději v tak dobrý, dokonce i ještě lepší zdar v Dublinu než v dosavadním působišti!
Když vycházeli z Youghalu museli přejít přes most, aby se dostali na silnici do Dungarvanu.
„Podívej, most!“ zvolal Bob. „Ještě jsem nikdy neviděl tak dlouhý most!“
„Ani já,“ odpověděl Malý Dobráček.
Skutečně to byl most dlouhý dvě stě sedmdesát sáhů, který se klenul nad Blackwaterskou zátokou a bez kterého by se cesta prodloužila o celý den pochodu!
Vozík tedy přejel po jeho dřevěném dláždění, zametaném svěžím západním vánkem.
„Připadám si zde jako na lodi!“ ozval se v Bobovi citlivý pozorovatel.
„Ano… Bobe… loď po větru… necítíš, jak nás vítr žene?…“ Most byl překročen bez nehody a nyní už jen zbývalo ubírat se hrabstvím Waterford, které sousedí s hrabstvím Kilkenny v provincii Leinster.
Malý Dobráček a Bob nebyli příliš unavení. Šli, aniž by příliš spěchali. Proč by také pospíchali? Hlavní věcí bylo prodávat zboží nakoupené v Youghalu, aby se mohli znovu zásobit v Dungarvanu. Dalo se očekávat, že ve dvou nebo třech dnech dorazí vozík z Youghalu do Dungarvanu. Pětadvacet až třicet mil, i se zatáčkami, je pouhou procházkou několika dnů! Jestliže se při pobřeží vyskytovala městečka jen zřídka, zato přicházeli k četným farmám a tato okolnost jim poskytovala naději na dobrý prodej, který by nebylo rozumné nechat bez povšimnutí.
Tímto pobřežním pásmem nevedla železnice a tamní rolníci si těžko opatřovali obvyklé věci. Proto byl Malý Dobráček rozhodnut svědomitě provádět své přenosné zaměstnání.
Provázel jej úspěch, neboť všude se dostalo jeho krámku dobrého přijetí. Každý večer, když se již přichystali na noc, počítal Bob šilinky a pence vydělané od rána a Malý Dobráček je zapisoval do své „pokladní knihy“ do sloupce příjmů vedle sloupce výdajů, kde zaznamenával jejich osobní výdaje za stravu, nocleh, atd. Nic Boba tak netěšilo, jako urovnávání těchto peněz, nic tak netěšilo Malého Dobráčka jako sčítávání svého jmění a nic tak netěšilo Birka, jako když spal vedle nich, zatímco oni, dřív než sami usnuli, stanovili své záležitosti!
Bylo to 3. května, kdy vozík vjel do městečka Dungarvan. Byl prázdný - totiž vozík - a zásoby musely být zcela obnoveny.
Bylo to snadné, neboť Dungarvan se svými šesti tisíci obyvateli není bez jisté důležitosti. Je to přístav, kde se provozuje pobřežní obchod; otevírá se do zátoky stejného jména, jejíž břehy jsou mezi sebou spojeny pět set padesát sáhů dlouhou hrází - tedy ještě delší než most v Youghalu; zátoku je tedy možné přejít, aniž by bylo nutné ji obcházet.
Malý Dobráček pobyl v Dungarvanu dva dny. Dostal výborný nápad - koupit od pobřežních plavců nějaké vlněné zboží za velmi levnou cenu, které podle jeho mínění bude mít na venkově veliký odbyt. Zboží nebylo těžké a také nezabíralo mnoho místa, takže Birk nebyl přetížen.
Tak pokračovali v této výnosné cestě a kdyby Malého Dobráčka neopustilo štěstí, bylo možné se domnívat, že než dorazí do hlavního města, stane se již kapitalistou. Ostatně toto jarmareční putování nebylo přerušeno žádnou nepředvídanou překážkou a bylo dosud bez nějakých nehod - k čemu si mohli jen blahopřát. Počasí bylo stále dost příznivé. Na silnici se jim nic nepřihodilo. Kdo by také chtěl těmto dětem ublížit? A kromě toho podél tohoto pobřeží Irska bychom se nesetkali se zlými lidmi. Tamější obyvatelstvo nemělo pudy, které přivozují zločiny. Kromě toho není tak chudé jako v mnohých jiných hrabstvích, například v Connaughtu nebo v Ulsteru. Moře je pro ně výnosným zdrojem. Rybářství a pobřežní obchod dobře živí rybáře nebo námořníky a rolník cítí vliv blízkého moře.
Za takových příznivých okolností minul vozík sedm mil od Dungarvanu k Trenmoru a dva týdny nato dorazil do Waterfordu, který je vzdálen sedmnáct mil od Trenmoru a nachází se právě na soumezí Munsterské provincie. Konečně tedy Malý Dobráček opustil tuto provincii, kde prožil tolik změn, které byly shrnuty do jeho pobytu v Limericku, na Kerwanově statku a na Trelingar Castle, v jeho cestě ke Killarneyským jezerům a v počátcích jeho obchodu ve městě Cork.
Ostatně na smutné dny již zapomněl. Vzpomínal si jen na ta tři léta, která strávil v Mac Carthyově rodině a litoval jich tak, jako litujeme uplynulých radostí u domácího krbu!
„Neslíbil jsem ti, Bobe,“ řekl, „že si ve Waterfordu odpočineme?…“
„Tak se mi zdá,“ odpověděl Bob, „avšak nejsem unaven a přeješ-li si pokračovat v cestě…“
„Nikoliv… Zůstaňme zde několik dní!…“
„A zatím nebudeme nic dělat?…“
„Na práci se vždy něco najde, Bobe.“
A skutečně není to již „něco“ navštívit příjemnější město s pětadvaceti tisíci obyvateli, ležící na řece Suiře, přes kterou

se klene krásný most s devětatřiceti mostními oblouky? Dodejme ještě, že Waterford byl velmi navštěvovaný přístav - o to se náš malý obchodník vždy zajímal - nejdůležitější přístav ve východním Munsteru, poskytující pravidelnou plavbu mezi Liverpoolem, Bristolem a Dublinem.
Oba chlapci si zvolili slušný hostinec, kde byl uschován také jejich vozík a vydali se na nábřeží, po kterém se několik hodin procházeli.
Dívali se na přijíždějící a odjíždějící lodě a ani na okamžik se nenudili.
„Ach!“ řekl Bob, „kdyby se tak najednou objevil Grip!…“
„Ne, Bobe,“ odpověděl Malý Dobráček. Vulcan se ve Waterfordu nestaví a vypočítal jsem, že nyní již musí být velmi daleko, „tak při pobřeží Ameriky…“
„Tam… tam?“ pronesl Bob a ukazoval rukou k obzoru omezenému oblohou a vodou.
„Ano… ještě dál… a mohu se domnívat, že dorazí opět zpátky, až se dostaneme do Dublinu.“
„Jak se těším na shledání s Gripem!“ zvolal Bob.
„Bude ještě stále tak černý?“
„To je pravděpodobné.“
„Oh! To mi nepřekáží, abych ho měl rád!…“
„Máš pravdu, Bobe, neboť on mne velmi miloval, když jsem byl tak nešťastný…“
„Ano… jako ty mne!“ odpovědělo dítě a v očích se mu zračila vděčnost.
Kdyby Malý Dobráček pospíchal, aby dorazil do Dublinu, stačilo by mu jen použít přepravu na poštovním parníku, který je opatřen veškerým pohodlím pro cestující a zařizuje spojení mezi Waterfordem a hlavním městem. Všechno zboží by se prodalo, vozík by byl vytažen na palubu a oba mladí chlapci a pes by pluli; zaplatili by pouze několik šilinků za místa na přídi a za šest hodin by dorazili k cíli. A jakou rozkoš by jim působila plavba po průlivu St. George, na hladině tohoto obdivuhodného Irského moře, skoro na dohled pobřeží, které očím nabízí v tak různých podobách - skutečná plavba na pravém parníku…
Bylo to jistě lákavé! Avšak Malý Dobráček začal jako obyčejně uvažovat. A tu se mu zdálo být výhodnější přijít do Dublinu až po návratu Gripa. Ten znal město a mohl tedy oběma dětem dělat průvodce v tomto ohromném městě, které se v jejich fantazii jevilo ještě mnohem větším, takže by se nemuseli bát, že v něm zabloudí. A pak, proč přerušovat tak výnosnou cestu? Důsledná mysl, která Malého Dobráčka charakterizovala, zvítězila nad rozkoší, kterou nabízela tato svůdná přeprava po moři. Když se mu s námahou podařilo přesvědčit Boba o výhodách svého počínání, rozhodl se, že bude pokračovat v cestě podél pobřeží Leinsteru až do Dublinu za dřívějších podmínek.
Nedivme se tedy, že tři dny nato se s nimi shledáváme v hrabství Wexford s vozíkem naloženým zbožím, který statný Birk vlekl s neúnavnou chutí. Ani osel, dokonce ani kůň by netáhl lépe. Ovšem nastalo-li stoupání do svahů, zapřáhl se do postraňků i Bob, zatímco Malý Dobráček vydatně tlačil zezadu.
V pozadí Waterfordské zátoky opouští silnice pobřeží, které je velmi pestře lemované mělčinami a přírodními přístavy. Tak ztratili z dohledu tu část moře, v níž se rýsuje mys Carnsore, nejdál zabíhající mys „Zeleného Irska“ do průlivu St. George.
Avšak nemuseli toho litovat. Vzdálená od divoce pustého kraje, procházela tato silnice městečky a vesničkami, spojovala jednu farmu s druhou a různé zboží pohyblivého krámku se tam prodávalo za vysoké ceny. Tak přišel Malý Dobráček do Wexfordu až po 27. květnu, ačkoliv přímou čarou dělá vzdálenost od Waterfordu pouze asi třicet mil. Avšak jaké množství zacházek a oklik nalevo i napravo musel vozík překonat!
Wexford byl víc než městečko: byl městem s dvanácti až třinácti tisíci obyvateli, ležícím u řeky Slaney, doslova při jejím ústí. Řekli byste, že je to malé anglické město, přenesené do středu některého irského hrabství. Pochází to odtud, že Wexford byl prvním městem, které Angličané okupovali na tomto území vojskem, a při svém rozvoji si toto okupované město uchovalo svou původní fyziognomii. Snad se Malého Dobráčka zmocnil jistý údiv při pohledu na tolik nakupených zřícenin, polorozbořených pevnostních náspů a mezihradbí s nesčetnými průlomy. Neznal ovšem dějiny tohoto kraje za Jiřího III., za doby krutých bojů protestantů a katolíků, které provázelo strašné krveprolévání na obou stranách, požáry a pustošení. A snad bylo také dobře, že o tom nic nevěděl, neboť ty vzpomínky potřísňují až příliš mnoho stran v irských dějinách krví. Jistě by se to brzy naučil, kdyby měl někdy volnou chvíli.
Opouštěje Wexford musel se vozík opět pečlivě naložený znovu vzdálit od pobřeží, se kterým se měl shledat až patnáct mil odtud při vjezdu do Arklowa přístaviště. Nebylo na co si stěžovat, a to ze dvou důvodů.
Prvním důvodem bylo, že obyvatelstvo bylo v této části hrabství četnější a že městečka a farmy se vyskytovaly hustěji vedle sebe působením železnice, která přes Arklow a Wicklow spojuje Wexford s Dublinem.
A za druhé je to okouzlující kraj. Silnice vede rozsáhlými lesy mezi mocnými duby a buky, z nichž se vypíná černý dub, tak významný v galské zemi. Tamní venkov je hojně zavlažován řekami Slaney, Ocovou a jejich přítoky, stejně jako byl zavlažován velkou záplavou krve za náboženských neshod. A pomyslete si, že je to tento kout irské země, který je bohatý na sírovou a měděnou rudu, který je oživován toky vodstva vrhajícího se ze sousedních hor a unášejícího kusy zlata, a že je to tento kout, který si vybral fanatismus za jeviště svých ohavných prostopášností! V Enniscorthy, ve Fernsu a v mnohých jiných městech až po Arklow se setkáváme se stopami po vraždění z r. 1798 od vojáků krále Jiřího, kteří postříleli na třicet tisíc buřičů - tak nazývali ty, kteří bránili vlast a své krby!
V přístavišti Arklow udělal Malý Dobráček zastávku s jednodenním odpočinkem pro svůj personál- je to oprávněné slovo, pokládáme-li Birka za osobu.
Arklow byl rybářským místem s pěti tisíci šesti sty obyvateli, ve kterém panoval čilý ruch. Přístav byl od širého moře oddělen písčitými výspami. Při úpatí skal, pokrytých zelenavými chaluhami, se sbírají ve značném množství ústřice, které zde nejsou drahé.
„Jsem si jistý, že jsi ještě nikdy nejedl ústřice!“ narážel Malý Dobráček na Bobovo labužnictví.

„Nikdy.“ „Chtěl bys je ochutnat?“
„Velmi rád.“ Bob si rád všechno dopřál. Avšak zde učinil jen pokus a nepřišel dál než k první ústřici, když řekl:
„Mám raději humra!“
„Je vidět, že jsi ještě příliš mladý, Bobe!“ A Bob odpověděl, že si nepřeje nic jiného než dosáhnout rozumného věku, ve kterém je již možné ocenit tyto měkkýše podle jejich pravé zásluhy.
Dne 19. června odpoledne dokončili svou etapu ve Wicklowě, hlavním městě hrabství stejného jména, které sousedí s hrabstvím Dublin.
Nyní právě procházeli velmi podivuhodnou krajinou, jednou z těch nejzvláštnějších krajin Irska, která je právě tak navštěvována turisty jako krajina kolem Killarneyských jezer. Jaký je to malebný a pestrý kraj, jaká je to pastva pro oči! Tu a tam se vypínají hory, které mohou soutěžit s těmi nejkrásnějšími v Donegalu nebo Kerry, přírodní jezera, mezi jinými Bray a Dan, v jejichž jasných vodách se zrcadlí starodávné zříceniny, rozestavené po jejích březích; dále pak při soutoku řeky Ocovy údolí Glendalough se svými břečťanem ovinutými věžemi a se svými starobylými kapličkami, zbudovanými na břehu jezera, které je lemováno třpytivými morénami, a potom úval bohatý na sedmikostelí Saint Kevin, kam se ubírají poutníci z celého Irska.
A co obchodní turné?… Nuže, tomu se vedlo stále lépe. Vždy se mladým putujícím kupcům dostalo obvyklého dobrého přijetí. Ach!
Jak byli nyní daleko od chudých severozápadních hrabství, nacházejíce se v tomto poměrně nejbohatším kraji v celém Irsku! Živě zde již bylo možné vycítit sousedství hlavního města. Skutečně od Arklowa míjí pobřežní silnice četné mořské lázně, v tomto období již hojně navštěvovanými rodinami dublinské šlechty. Celý tento elegantní svět měl v kapsách peníze. V těchto lázeňských místech bylo v oběhu více guineí než šilinků v městečkách Sliga nebo Donegalu.
Veškerý talent našeho mladého obchodníka se soustředil na to, aby tyto peníze získal do své pokladny, což se mu pomalu dařilo, takže bylo jisté, že Malý Dobráček zdvojnásobí své jmění dřív než dorazí k cíli své cesty.
A k tomu ještě měl Bob nápad, ano! velmi důmyslný nápad, který nepocházel od jeho velkého bratra, ale od něho samého a který prováděný v kroužku bohatých dětí, obvyklých hostů pobřeží Wicklowa, měl vynést sto procent výdělku. Skutečně geniální nápad!
Bob byl obratný - ukázal to již při mnohých příležitostech - ve vybírání ptačích hnízd, kterými jsou tak hojně obsypány stromy podél irských silnic.
Doposud neměl Bob ze svého skutečně opičího talentu ve vylézání na stromy žádný užitek. Pouze jednou nebo dvakrát, když vybral hnízdo na vrcholku buku nebo chytil ptáky do léčky - jednoduchého prkénka, podepřeného dřevěnými kolíky v podobě čísla 4 - vydělal několik pencí prodeji svých zajatců. Avšak dřív než opustil Wicklow, zakořenil se dotyčný nápad tak hluboko v jeho mysli, že si jen přál koupit dost velkou klec, která by do sebe mohla pojmout asi třicet vrabců, stehlíků, pěnkavek a jiných ptáků střední velikosti.
„A k čemu?“ odpověděl Malý Dobráček.
„Copak chceš počítat s pěstováním ptáků?“
„Ne.“
„Co chceš tedy dělat?…“
„Opět je nechám uletět…“
„A proč je tedy zavírat do klece?…“ Pochopíte, že Malý Dobráček nemohl ničemu z toho návrhu rozumět. Pochopil však, až mu Bob věc vysvětlil.
Ano, tvrdil Bob, že nechá své ptáky opět ulétnout… je samozřejmé, že za peníze. Se svou klecí, plnou švitoření, půjde mezi děti neméně švitořící na nízkém pobřeží mořských lázní… A kdo by se mezi nimi bránil několika pencemi opět vykoupit svobodu roztomilým Bobovým zajatcům?… Vždyť je to tak okouzlující vidět odlétajícího ptáka, za kterého zaplatil výkupné! Jak to potěší srdce malého chlapce, zvlášť pak malé holčičky!
Bob nepochybovalo úspěchu svého nápadu a také Malý Dobráček pochopil tento velmi praktický prostředek. Ostatně pokus nic nestál.
Klec tedy byla koupena a Bob neudělal ještě ani tisíc kroků od Wicklowa a již ji měl naplněnou ptáky, netrpělivě čekajícími na opětné odlétnutí.
Podle jejich přání se této myšlence v lázeňských místech, kam se v proudech stěhují rodiny, dařilo. Zatímco Malý Dobráček byl zaměstnán prodeji svého zboží, Bob v ruce držel klec a vymáhal od mladých gentlemanů a mladých slečen slitování pro své hezké vězně. Odlet se vždy odehrával za hlučného potlesku, a tak se klec prázdnila… a pence jen pršely do kapsy chytrého chlapce!
Opravdu to od něho byl výborný nápad. Však také s jakým uspokojením počítal každý večer svůj příjem, dřív než ho přiložil k běžnému příjmu!
Tak se ubírali podél pobřeží k Dublinu a dne 9. července odpoledne se oba dostali do Braye.
Bray, které dělí od Dublinu čtyřicet nebo padesát mil, je položeno při úpatí Wicklow Mountains, horstva vládnoucího ve výši tří tisíc stop nad Lugnaquilion. Díky této velkolepé zácloně se zdá městečko ještě rozkošnějším než Brighton na anglickém pobřeží. Je to alespoň mínění mademoiselle Bovetové, která líčíc krásy „Zeleného ostrova“ osvědčila velmi jemný a umělecký cit. Představme si seskupení hotelů, zcela bílých vil a fantastických letohrádků, ve kterých přebývá v době sezóny na pět až šest tisíc obyvatel a cizinců. Mohlo by se říci, že silnici až do Dublinu lemovaly bez přestávky domy. Bray bylo s hlavním městem spojeno železnicí, jejíž násep často mizel v mořských mlhách, zuřivě pronikajících touto úzkou Killineyskou zátokou, na jihu uzavřenou nádherným předhořím. V blízkosti Braye se kupí zříceniny - neboť které město „Smaragdového ostrova“ by nemělo zříceniny? Zde se nacházejí zbytky starého svatobenediktinského opatství a pak skupina věží zvaných „martello“, které v 18. století sloužily k bránění pobřeží, nemluvě o bateriích, které jim udatně pomáhaly v 19. století. Vystoupíte-li po svahu na vrchol výběžku, myslím, že dobrý dalekohled vám dovolí

spatřit obrysy hor Walesu na druhé straně Irského moře. Avšak Malý Dobráček to nemohl zjistit, neboť neměl dalekohled a pak že musel Bray opustit rychleji než sám počítal.
Na tomto nízkém písčitém pobřeží, značně omývaném příbojem vln, a podél brayského mola, nazývaném „paráda“, se procházel značný počet dětského světa. Tam se shromažďují malí boháči, buclatí a růžoví, pro které byl život od jejich narození jen kouzlem, chlapci na prázdninách a dívenky, které dovádějí před očima svých matek a vychovatelek. Avšak nebyli bychom v Irsku, kdyby dokonce i zde v Brayi nebyla tradiční bída zastoupena velkými hloučky otrhánků, kteří trávili čas hrabáním se v pobřežních mořských travinách.
Co se týkalo obchodu v tomto městečku, byly první tři dny velmi výnosné. Zboží ve vozíku šlo jako na dračku, neboť obsahovalo předměty, které se dětem líbily: byly to zvlášť velmi jednoduché hračky, které poskytovaly velké příjmy.
Bobovi ptáci měli úspěch nad očekávání. Již od čtyř hodin ráno kladl Bob pasti a naplňoval svou klec, kterou odpoledne malí zákazníci vyprazdňovali.
Nicméně se nesměli v Brayi zdržet, neboť jejich cílem byl Dublin.
Jakou budou mít radost, shledají-li se tam již s lodí Vulcan, zakotvenou v přístavu a s Gripem na jeho stanovišti - s Gripem, o kterém již dva dlouhé měsíce neměli žádnou zprávu!
Proto Malý Dobráček zamýšlel nazítří odejít, avšak nemohl vůbec předvídat neočekávanou událost, která jeho odchod jen urychlila.
Bylo to 13. července. Bob, který sesbíral všechny pasti, se vracel okolo osmi hodin ráno k přístavu s klecí plnou ptáků, kteří mu pro tento poslední den zajišťovali velmi hezký příjem.
Ještě nikdo nebyl ani na břehu ani na „parádě“. V okamžiku, kdy zahýbal k molu, setkal se se třemi mladými chlapci od dvanácti do čtrnácti let - gentlemany velmi osobitého humoru ve velmi elegantním úboru, s námořními čepicemi, splývajícími na šíji, s námořnickými blůzkami z červené vlny a se zlatými knoflíky, na kterých byly vyryty „předepsané“ kotvy.
Nejdříve Bob dostal myšlenku chopit se této příležitosti k odbytí svého létajícího zboží, protože by měl čas obnovit je ještě jednou před hodinou koupání. Avšak pohled na posměvačné tváře jmenovaných gentlemanů a na jejich nucené způsoby ho poněkud zarazil. To nebyly ani děti, chlapci a děvčátka, kteří obyčejně s radostí vítali své zajatce.
Tato trojice se spíš zdála být naladěna posmívat se jemu a jeho obchodování, a proto Bob pokládal za moudřejší se jim vyhnout.
Avšak to nebylo po chuti mladým chlapcům a nejstarší z nich - již malý pán - jehož oči prozrazovaly mnoho vrozené zloby, zastoupil Bobovi cestu a zeptal se ho hrubým tónem, kam jde.
„Právě se vracím domů,“ odpovědělo dítě zdvořile.
„A tato klec?…“
„Je moje.“
„A tito ptáci?…“
„Chytil jsem je ráno do pasti.“
„Eh! To je ten uličník, co pobíhává po pobřeží!“ zvolal jeden ze tří gentlemanů.
„Již jsem ho jednou viděl… Poznávám jej… Za dvě nebo tři pence pouští jednoho ze svých ptáků na svobodu!“
„Ale tentokrát,“ pokračoval nejstarší, „poletí všichni zadarmo… všichni do jednoho!“ Jak to dořekl, vytrhl Bobovi klec z rukou, otevřel ji a všechen ten opeřený svět unikl s rozepjatými křídly.
Tento čin byl Bobovi velmi na škodu. Proto se chlapec dal do křiku a stále opakoval:
„Moji ptáci!… Moji ptáci!…“
Mladí gentlemani se pustili do nehorázného a hloupého smíchu.
Okouzleni svým žertem a zároveň špatným skutkem, se již chystali odejít na molo, když vtom zaslechli tuto větu:
„To je špatné, co jste právě udělali, pánové!“ Kdo to promluvil?… Byl to Malý Dobráček, který se právě doprovázený Birkem blížil. Zpozoroval, co se stalo a pokračoval jasným hlasem:
„Ano… je to velmi špatné, co jste zde právě udělali!“ Potom si přeměřil pohledem největšího z těchto tří gentlemanů a připojil:
„Ostatně nedivím se tomuto uličnickému kousku hraběte Ashtona!“ Byl to skutečně dědic markýze a markýzy.
Vznešená rodina Piborneů opustila Trelingar Castle a usídlila se v těchto příjemných mořských lázních, kde již od včerejška obývala jednu z nejpohodlnějších vil městečka.
„Ach! To je ten padouch groom!“ zvolal hrabě Ashton s přízvukem nejhlubšího opovržení.
„Ano, jsem to já.“ „A nemýlím-li se, zde je ten pes, který zavinil smrt mého pointera?… Copak ožil!?… Myslel jsem přece, že jsem s ním vyrovnal jeho účet…“
„Zdá se, že nikoliv!“ odpověděl Malý Dobráček, který se nedal zmást sebevědomím svého bývalého pána.
„Nuže dobrá! Protože tě potkávám, zlý kluku, zaplatím ti, co ti dlužím,“ vykřikl hrabě Ashton a pokročil k Malému Dobráčkovi s pozdviženou rákoskou.
„Naopak vy, pane Piborne, zaplatíte Bobovi za jeho ptáky!“
„Nikoliv… dřív tobě… a to tak!“ Napřáhl svou rákosku a švihl jí Malého Dobráčka do prsou.
Ten, ačkoliv byl mladší než jeho protivník, se mu vyrovnal zdatností a smělostí nad něho vůbec vynikal. Vzepjal se a vrhl se na hraběte Ashtona, vytrhl mu jeho rákosku a uštědřil mu plnou silou svých rukou dva zvučné políčky.
Potomek Piborneů mu to chtěl oplatit stejnou měrou… neměl však sílu. V okamžiku byl povalen k zemi a svírán pod kolenem Malého Dobráčka.
Jeho dva přátelé mu chtěli přispěchat na pomoc. Avšak Birk pochopil tuto myšlenku, vztyčil se, otevřel tlamu, vycenil své špičáky a chystal se jim dát na pamětnou, avšak jeho pán povstal a zadržel ho.
Potom se obrátil k Bobovi a řekl:

„Pojď!“ A nevšímaje si hraběte Ashtona a dvou ostatních, kteří neměli příliš chuť pustit se do zápasu s Birkem, se vrátil Malý Dobráček s Bobem ke svému hostinci.
Následkem této scény, která se velmi nepříjemně dotkla ješitnosti mladého Pibornea, bylo nejlépe Bray co nejrychleji opustit. Byla by z toho vždy mrzutá zápletka, kdyby si poražený stěžoval, ačkoliv sám byl útočníkem. Snad kdyby lépe uvažoval Malý Dobráček o lidské povaze, jistě by došel k závěru, že tento hloupý a domýšlivý mladík se bude varovat rozšířit toto dobrodružství, při němž by se musel jen červenat. Avšak neboť si nebyl jistý v tomto ohledu, vyrovnal své útraty, zapřáhl Birka do vozíku, který byl nyní již prázdný a ještě před osmou hodinou ráno opustil s Bobem Bray.
Ještě ten večer velmi pozdě dorazili naši mladí cestovatelé do Dublinu, když za tři měsíce od svého odchodu z města Cork urazili asi dvě stě padesát mil.

X. KAPITOLA
Dublin

Dublin!… Malý Dobráček je v Dublinu!… Jen si to představte!… Byl jako herec, který vystupuje v hlavních úlohách a přijde z maloměstského divadla do divadla velkého města.
Dublin nebyl tak skromným hlavním městem hrabství, nebyl to Limerick s jeho pětačtyřiceti tisíci obyvateli, ani Cork s jeho šestaosmdesáti tisíci. Bylo to hlavní město - hlavní město Irska - jehož obyvatelstvo se čítá na tři sta dvacet tisíc. Bylo spravováno lordem-starostou, který byl zároveň vojenským a civilním guvernérem a byl druhým úředníkem ostrova, podporovaným čtyřiadvaceti radními, dvěma policejními náčelníky a sto čtyřiačtyřiceti členy rady.
Dublin se počítá mezi důležitá města Britských ostrovů. Jeho obchod byl zastoupen loděnicemi, průmysl továrnami, věda univerzitou a akademiemi. Jen „work-houses“ ještě nestačí pro jeho chudé a „ragged-schools“ pro jeho otrhánky. Protože Malý Dobráček neměl v úmyslu dovolávat se přispění ani v „ragged-schools“ ani ve „work-houses“, zbývalo mu tedy pouze čekat, až z něho budoucnost udělá kapitalistu a potom se stát třeba učencem, obchodníkem nebo průmyslníkem. Jak vidíme, není nic jednoduššího!
Litoval v tomto okamžiku náš hrdina, že opustil Cork? Zdálo se mu hloupé, že následoval Gripovy rady - rady, které se ostatně úplně shodovaly s jeho vlastními instinkty? Nebo se mu před oči stavěla předtucha, že boj o existenci bude mnohem namáhavější uprostřed takového zástupu spolubojovníků?… Ne! Vyrazil z města Cork s důvěrou a tato důvěra se cestou o nic nezmenšila.
Dublinské hrabství náleželo do provincie Leinster. Bylo hornaté na jihu, ploché a mírně vlnité na severu, a jeho nejvýhradnějším produktem byl len a oves. Avšak v tom jeho bohatství netkví. Za to děkuje moři, neboť je to námořní obchod, kterého se ročně zúčastní dvanáct tisíc lodí s třemi a půl miliony tun - a tím se hlavní město Irska zařazovalo na sedmé místo mezi přístavy Spojeného království.
Dublinská zátoka, v jejím pozadí se tyčilo toto město s obvodem jedenácti mil, mohlo v půvabu soutěžit i s těmi nejkrásnějšími zátokami v Evropě. Rozprostíralo se od jižního přístavu Kingstown až k severnímu přístavu Howth. Dublinský přístav byl tvořen dlouhým ústím řeky Liffeye. Dvě hráze, které zabíhaly daleko do moře, aby zamezily zaplavením pískem, odstranily tyto nánosy, které dříve znesnadňovaly vjezd do přístavu, a dovolovaly lodím s ponorem dvacet stop vystoupit proti řece až k prvnímu mostu nazývanému Carlisle Bridge.
Chceme-li jediným pohledem přehlédnout celkový velkolepý obraz Dublinu, musíme za slunečného dne, kdy široko daleko mizí z horizontu záclony mlh, připlout po moři do tohoto hlavního města. Bob a Malý Dobráček to štěstí neměli. Byla temná noc a tíživé ovzduší, když sledujíce cestu podél železnice, která spojuje Kingstown s Dublinem, dorazili k prvním domům jednoho z předměstí.
Málo půvabu a povzbuzení poskytoval pohled na tyto poslední čtvrti města za mlhy, kterou pronikalo jen několik plynových světel. Vozík, tažený Birkem, se ubíral úzkými a spletitými uličkami. Tu a tam stály špinavé domy, zavřené krámy a otevřené hostince. Všude bylo vidět tlupy ubožáků bez přístřeší, v nečistých brlozích natlačené rodiny, všude ponižující obraz opilství, hlavně účinkem whisky, nejhroznějšího nápoje ze všech, plodícího jen sváry, nadávky a násilnosti.
Ostatně takové věci nebyly našim dvěma dětem neznámé, proto je nemohlo ani překvapit, ani znepokojovat. A přece jaké množství dětí jejich věku, bosých, holohlavých a sotva pokrytých hadry se choulilo u prahů dveří a na rozích ulic v hromadách jako smetí! Malý Dobráček a Bob prošli kolem kostela, jedné ze dvou protestantských katedrál, restaurovaných díky milionům velkého pivovarníka Leea Guinnesse a velkého destilatéra Roea. Z věže, nad kterou čněla osmistěnná vížka, celá se chvějící pod rozvířením osmizvučné zvonkové hry, právě odbila devátá hodina.
Bob, který byl velmi unavený tímto dlouhým a prudkým pochodem od Braye, zaujal místo ve vozíku. Malý Dobráček tlačil, aby Birkovi ulehčil. Hledal hostinec nebo jakýkoliv útulek pro tuto noc, odhodlán, že druhý den najde něco lepšího. Aniž to věděl, prošel čtvrtí „Svobody“, a to její hlavní ulicí, nazývanou „St. Patrick“, která vedla od jmenované katedrály k jiné katedrále Christ Church. Byla to široká ulice, lemovaná kdysi úhlednými domy, avšak nyní sešlými, do které ústily nezdravé uličky, hnusné „lanes“, kde byl nadbytek těch temných místnůstek a strašných rozvalin, které by nedělaly hanbu Hardině brlohu. Bylo to jako hrozná vzpomínka, která se vryla do duše Malého Dobráčka… A přece již nebyl v nějakém městečku Donegalu, ale v Dublinu, hlavním městě „Ostrova smaragdu“, a nyní měl víc guineí, vydělaných svým obchodem, než všichni otrhánkové dohromady ve svých kapsách farthingsů (čtvrt penny). Proto také nehledal nějakou podezřelou místnost, kde by byla ohrožena bezpečnost, ale alespoň trochu obstojný hostinec, kde by našel za rozumnou cenu jídlo a nocleh.
Bohudík našel takový hostinec asi uprostřed St. Patrick Street. Byl to hotel skromného zevnějšku v dost obstojném stavu, pod jehož kůlnu byl vozík zatažen. Když povečeřely, vystoupily obě děti do úzké místnůstky. Tuto noc by je nevyrušila ze spánku ani veškerá zvonová hra na katedrále ani jakýkoliv hluk ve čtvrti „Svobody“.

Druhý den se probudili již časně ráno. Jednalo se o důkladné seznámení se s městem, jako to dělal vojevůdce na terénu, na kterém se chystal srazit se s nepřítelem. Bylo nejlépe jít vyhledat Gripa; nebylo by nic snadnějšího než potkat se s ním, byl-li Vulcan již ve svém mateřském přístavu.
„Vezmeme Birka s sebou?…“ zeptal se Bob.
„Jistě,“ odpověděl Malý Dobráček.
„Je třeba, aby se učil poznávat město.“ Birk se samozřejmě nedal prosit.
Dublin tvořil elipsu o velkém průměru tří mil. Liffey, vstupujíc na západě a vycházejíc na východě, dělí město na dvě doslova stejné části.
Při svém vtoku se spojuje tato tepna s dvěma průplavy, a tvoří tak kolem města pás - je to na severu Královský průplav, který se táhne podél železnic Midland-Great Western, a na jihu Velký průplav, jehož řečiště, prodloužené až do Galwaye, tak spojuje Atlantický oceán s Irským mořem.
St. Patrick Street počítá mezi svými obyvateli - a to mezi těmi nejbohatšími, vetešníky, kteří jsou židovského původu. Je to u těchto překupníků, kde se kupuje veškerý starý oděv, který tvoří obvyklé vystrojení u Paddyů nižších tříd; jsou to také záplatované košile, cárovité kazajky, střevíce, z nichž je každý z jiného páru, mužské klobouky vypadající k nepoznání a ženské ozdobené dokonce i květinami.
Tam se tedy zastavují hadry za několik pencí, které opilci mužského i ženského pohlaví brzy propijí v nejbližších „inns“, (krčma) kde se prodává whisky a gin. Tyto krámy na sebe poutaly pozornost Malého Dobráčka.
V tuto ranní hodinu nebyl ještě na ulici téměř žádný ruch, neboť v Dublinu je nevalný průmysl a proto nastává v ulicích život velmi pozdě. Zastupovalo ho několik továren, doslova jen závodů, ve kterých se zpracovává hedvábí, len, vlna a hlavně popelin, (polohedvábná látka) jehož výrobu sem kdysi zavedli vystěhovalí Francouzi po prohlášení Nanteského ediktu. Zato však se zde v plném rozkvětu nachází pivovarnictví a překapávání lihových nápojů, zvlášť známá a důležitá je překapávárna M. Roea na whisky. Byl zde i pivovar L. Guinnesse v ceně sto padesáti milionů franků, který byl spojen sítí podzemních průplavů s Viktoriinou loděnicí, odkud na sta lodí rozváželo jeho pivo do obou kontinentů. Avšak byl-li průmysl v úpadku, naproti tomu obchod neustále vzkvétal a co se týkalo vývozu vepřového a hovězího dobytka, stal se Dublin prvním tržištěm Spojeného království. Malý Dobráček byl s těmito okolnostmi obeznámen, protože se je naučil ze statistik a tržních zpráv, které četl při roznášení novin a brožurek.
Ubíraje se s Bobem k pobřeží Liffeye, neztrácel vůbec nic z podívané, která se mu otevírala. Bob, který toho vždy mnoho namluvil, žvatlal podle svého zvyku.
„Ach! Tento kostel!… Ach! Toto náměstí!… Jaká je to velká budova!… Jaké je to krásné square (náměstí se sady)!“
Tou budovou byla Burza, Royal Exchange. V Dame Street se nacházel City Hall (městská radnice) a Commercial Building, (obchodní komora) v jehož sále si dávali dostaveníčko městští obchodníci. Dále bylo vidět na zatáčce ke Cork Hill zámek s kulatou věží, cimbuřím a s budovou, vystavěnou z masivních cihel. Tato budova, ve které bychom stěží nalezli nějakou stopu po bývalé pevnosti, restaurované královnou Alžbětou, sloužila jako rezidence místodržícímu a za úřední místnost civilního a vojenského guvernéra. Za ní se rýsovalo Stephen Square, zdobené bronzovou jezdeckou sochou Jiřího I., vyčalouněnou zeleným trávníkem, zastíněnou dvěma krásnými stromy a obklopenou právě tak pochmurnými jako symetrickými budovami, z nichž nejrozlehlejší byl palác protestantského arcibiskupa a Board-Room (Justiční palác). Dále se napravo rozprostíral Merrion Square, kde stálo bývalé sídlo Leinsterů, nyní nádherná budova Královské společnosti s korintskou fasádou a dórským vestibulem, a také rodný dům O'Connella.
Malý Dobráček nechal Boba mluvit a uvažoval. Snažil se z toho, co před sebou viděl, vylovit nějakou praktickou myšlenku. Co by jen měl udělat, aby zvětšil své malé jmění?… Které odvětví obchodu by je zdvoj nebo ztrojnásobilo? Bylo nepochybné, že obě děti když chodily nazdařbůh bídnými ulicemi, které hraničily s bohatými čtvrtěmi, nejednou zabloudily. Tím se vysvětlovalo, proč ještě oba chlapci nedošli na nábřeží Liffey, když už před hodinou opustili St. Patrick Street.
„Copak zde není řeka?“ stále opakoval Bob.
„Ano… je zde řeka, která ústí do přístavu,“ odpověděl Malý Dobráček.
Pokračovali tedy dál ve své obhlídce městem, kterou nesčetnými zatáčkami prodlužovali. Tak se dostali na druhé straně zámku k rozsáhlému komplexu budov z portlandského kamene, v jejichž čele stála řecká fasáda dlouhá asi sto metrů s hlavním obloukem, který spočíval na čtyřech korintských sloupech, a s dvěma rohovými pavilony, které byly vyzdobeny pilastry (sloupoví, obyčejně čtverhranné) a atikami (vlys nad sloupovím). Kolem se rozprostíral velký park, kde se již mladí lidé oddávali různým sportovním cvičením. Bylo to tedy gymnázium?… Ne! Byla to univerzita, která byla založena za královny Alžběty a jejíž oficiální název byl Trinity College. Ti mladí lidé byli irští studenti, vášniví sportovci, kteří zápasili ve smělosti a bujnosti se svými soupeři v Cambridge a Oxfordu. Všechno se to vůbec nepodobalo wayskému „ragged-school“ a rektor musel být jistě docela jinou osobou než O'Bodkins.
Odtud se obrátili Bob a Malý Dobráček napravo a neudělali ještě ani sto kroků, když chlapec zvolal:
„Stěžně… Vidím stěžně…“
„Je zde tedy, jak jsem říkal, řeka, Bobe!“ Avšak z tohoto stěžňoví viděli pouze nejvyšší vrcholky, které vyčnívaly nad pobřežními domy. Byli tedy nuceni hledat nějakou ulici, která vede k Liffey, a když ji našli, dali se oba tímto směrem, předcházeni Birkem, který s čenichem u země a vrtě ohonem se zdál sledovat nějakou stopu.
To bylo příčinou, že si jen zběžně prohlédli katedrálu Christ Church; museli jistě hodně zabloudit, neboť vzdálenost mezi oběma katedrálami dělala délku St. Patrick Street. Tento neobyčejný kostel, který se datuje z 12. století, je nejstarším kostelem v Dublinu; je vystavěn v podobě latinského kříže, v jehož čele stojí jako dojen (bývalé hradní věže) čtverhranná věž se čtyřmi jehlanovitými věžičkami. Avšak oba chlapci si řekli, že budou mít dost času navštívit kostel později.
Přesto, že Dublin měl dvě protestantské katedrály a jednoho anglikánského arcibiskupa, nemyslete si, že hlavní město

Irska patřilo k reformistickému náboženství! Ne! Majíce v čele svého arcibiskupa tvořili katolíci v Dublinu nejméně dvě třetiny obyvatelstva a bylo zde také několik kostelů, kde se oslavovala římská bohoslužba s veškerou svou nádherou - jsou to chrámy Conception (Chrám početí Panny Marie) a Saint André, metropolitní kaple v řeckém slohu a kostel jezuitů, nemluvě již ani o bazilice, která se zdvíhá na pamětní plošině čtvrti Thomas Street.
Konečně došel Malý Dobráček a Bob k pravému břehu Liffeye.
„Jak je to krásné!“ řekl první.
„Ještě nikdy jsme neviděli něco tak úchvatného!“ odpověděl druhý.
Skutečně byste marně ve městě Limerick nebo Cork hledali tak obdivuhodnou vyhlídku na granitová nábřeží, lemovaná nádhernými budovami - jako jsou napravo nábřeží Ushers, Aleschants, Wood, Essex a nalevo Ellis, Aran, King's Inn a ještě jiné dále po proudu.
V této části Liffeye nekotví lodě. Les jejich stěžňů se jevil až dál po proudu v hlubokém zářezu levého břehu, kde se zdál být nejhustším.
„To jsou nepochybně loděnice?…“ řekl Malý Dobráček.
„Pojďme tam!“ odpověděl Bob, ve kterém slovo „loděnice“ rozpalovalo jeho zvědavost.
Nebylo vůbec nic snazšího než přejít Liffey. Obě části Dublinu jsou mezi sebou spojeny devíti mosty, ze kterých nejvýchodnější a také ze všech nejvýznamnější je Carlisle Bridge. Spojuje Westmoreland Street a Sackevill Street, které jsou počítány mezi nejkrásnější ulice hlavního města.
Malý Dobráček a Bob se nedali směrem k Sackeville Street. Bylo to pro ně příliš vzdáleno od loděnic, kam je vábila různá směsice lodí.
Avšak především si prohlíželi jednu loď za druhou zakotvené v Liffeyi pod Carlisle Bridge. Snad tam také kotvil Vulcan? Mezi tisíci by poznali Gripův steamer. Nezapomněli na loď, kterou navštívili zvlášť když ještě Grip byl na ní prvním topičem.
Avšak Vulcan se při nábřeží Liffeye nenacházel. Bylo možné, že se ještě vůbec nevrátil. Také bylo možné, že zakotvil v loděnicích nebo dokonce veplul do vnitřních bazénů, kde se konaly opravy lodí, aby se podrobil různým zlepšením.
Malý Dobráček a Bob šli podél nábřeží sestupujíce po levém břehu.
Jeden z nich, cele zaujatý myšlenkou na loď Vulcan, nezpozoroval Coustom House, celní úřad, který je přece rozsáhlou čtverhrannou budovou s kupolí sto stop vysokou a ozdobenou sochou Naděje. Co se týká druhého, na okamžik se zastavil a pozoroval ji. Bude mít také jednou zboží, které by musel podrobit prohlídce v této celnici?… Jak je jen záviděníhodné proclívat náklady zboží, přiváženého ze vzdálených zemí?… Bude mu také někdy dopřána tato satisfakce?…
Přišli do Viktoriiny loděnice. Kolik lodí bylo v tomto bazénu, srdci obchodního města, jehož tepny se rozvětvují do všech nesmírných moří, lodí, z nichž jedny nakládaly a druhé skládaly zboží!
Tu unikl Bobovi z úst výkřik.
„Vulcan… tam… tam…“
Nemýlil se. Vulcan kotvil u nábřeží, nakládaje zboží.
Několik okamžiků nato se Grip, který již neměl na palubě žádnou práci, opět sešel se svými dvěma přáteli.
„Konečně že jste zde…“ zvolal a tiskl je v náručí, jako by je chtěl udusit.
Všichni tři se vydali zpět nábřežím a aby mohli spolu v klidu hovořit, odebrali se k přilehlému břehu Královského průplavu k místu, kde ústí do Liffey.
Toto místo bylo takřka pusté.
„A odkdy jste už v Dublinu?“ zeptal se Grip, když držel každého za ruku.
„Od včerejšího večera,“ odpověděl Malý Dobráček.
„Teprve?… Vidím, příteli, že sis dal mnoho času k rozhodnutí…“
„Nikoliv, Gripe, hned po tvém odjezdu jsem se rozhodl Cork opustit.“
„Dobrá… od té doby již uplynuly tři měsíce… během kterých jsem byl dvakrát v Americe a dvakrát se vrátil. Pokaždé, když jsem byl v Dublinu, prošel jsem celým městem a doufal, že se s tebou setkám…
Avšak po Malém Dobráčkovi ani stopa… ani stín po plavčíkovi Bobovi a po tom dobrém psovi Birkovi!… Tak jsem ti napsal… Dostal jsi můj dopis?…“
„Ne, Gripe, protože jsme již nebyli ve městě Cork, když tam došel.
Už jsou to dva měsíce, co jsme se vydali na cestu.“ „Dva měsíce!“ zvolal Grip. „Který vlak jste tedy proboha použili, abyste sem dorazili?“
„Který vlak?“ odpověděl Bob a pohlédl na Gripa očima, ze kterých zářilo čtveráctví.
„Ach! Naše nohy nám byly vlakem…“
„Vy jste šli celou cestu pěšky?…“ „Ano, pěšky, a to s velkou zacházkou.“
„Dva měsíce cesty!“ zvolal Grip.
„Které nás nic nestály,“ řekl Bob.
„A které nám dokonce vynesly hezkou sumu!“ dodal Malý Dobráček.
A tu museli Gripovi vyprávět o své výnosné výpravě, o vozíku taženém Birkem, o prodeji různého zboží po městečkách a farmách, o spekulaci s ptáky - Bobově myšlence, libo-li…
A oči „pána“ Boba přitom zářily jako dva uhlíky.
Dál vypravovali o zastávce v Brayi, o setkání s dědicem Pibomeů, o špatném jednání mladého hraběte a o následcích, které z toho vzešly.
„Myslím, že jsi ho alespoň pořádně načechral?…“ zeptal se Grip.
„Ne, avšak zlomyslný Ashton byl více pokořen tím, že byl na zemi pod mým kolenem, než kdybych ho jaksepatří

zmlátil!“ „To je jedno… já bych mu přece jen uštědřil něco na památku!“ odpověděl první topič na lodi Vulcan.
Za vyprávění těchto zajímavých dobrodružství kráčela veselá trojice zpět podél pravého břehu průplavu. Grip se stále vyptával na nové a nové podrobnosti. Netajil se svým údivem vůči Malému Dobráčkovi. Jaké porozumění měl k obchodním věcem… Jaký je to génius, který uměl kupovat a prodávat a který uměl počítat - nejméně tak dobře jako O'Bodkins!…
A když mu Malý Dobráček sdělil svůj kapitál, to je sto padesát liber, které měl ve své „pokladně“, zvolal:
„Ale vždyť ty jsi, milý příteli, právě tak bohatý jako já!… Jenomže já jsem vydělal za šest let tolik, co ty za šest měsíců!… Ještě jednou ti opakuji, co jsem ti řekl již v městě Cork… budeš mít ve svých podnicích úspěch… a staneš se bohatým…“
„A kde?…“ zeptal se Malý Dobráček.
„Všude, kam půjdeš,“ odpověděl Grip zcela přesvědčujícím tónem.
„Zůstaneš-li, tak v Dublinu… ostatně i jinde, půjdeš-li odtud!“
„A co já?…“ zeptal se Bob.
„Ty také, budeš-li mít často takové nápady jako s těmi ptáky.“
„Budu jich mít hodně, Gripe.“
„A zvlášť nebudeš-li nic dělat, aniž by ses neporadil se svým patronem…“
„Kdo… patron?…“
„Malý Dobráček!… Copak ti nedokázal skutkem, že je tvým patronem?…“
„Dobrá, dobrá,“ odpověděl Malý Dobráček, „avšak nyní si o tom všem pohovořme…“
„Ano… avšak až po snídani,“ odpověděl Grip. „Mám volno celý den. Znám město jako výheň nebo uhelné komory na lodi Vulcan…
Musím tě zde provést a budeme chodit Dublinem spolu… Přitom zároveň uvidíš, co by bylo nejlépe podniknout…“
Posnídali v námořnické hospůdce na nábřeží. Snídaně se skládala z dobrých jídel, i když nepřipomínala ty nádherné a nezapomenutelné hostiny ve městě Cork. K největší Bobově radosti vyprávěl Grip o svých cestách. Malý Dobráček poslouchal jako obyčejně zamyšleně, vždy povznesený svým vyvinutým intelektem nad svůj věk, vždy pohlížející s vážností na své podnikání a vždy v neustálém duševním napětí.
Řekli byste, že měl dvacet let a že nyní právě vcházel do třicítky!
Grip vedl oba své přátele směrem ke středu města, kudy protékala Liffey. Tam bylo středisko bohatství, prudký kontrast s tisíci chudáky, neboť v tomto hlavním městě Irska nebyly mezistupně. Střední vrstva v Dublinu scházela. Nádhera a chudoba na sebe naráží na všech místech. Když překročili řeku, měli před sebou čtvrt krásného světa až k Stephen Square. Zde bydlela vysoká buržoazie, která se sice vyznačovala krásným vychováním a vzděláním, avšak bohužel se dělila náboženskými a politickými otázkami na dvě strany.
Sackeville Street je nádherná ulice, lemovaná elegantními fasádami domů, skvělými velkozávody a byty se širokými okny. Tato prostorná tepna je za krásného počasí zaplavena světly, avšak plná větrů, když jí pronikají drsné východní poryvy. Sackeville Street je její oficiální jméno, její patriotické jméno je O'Connel Street. Zde také „Národní liga“ založila svůj ústřední výbor, jehož titul je vyložený zlatými písmeny.
Avšak kolik bylo v této krásné ulici chudáků v cárech, ležících na dlažbě, choulících se k rohům vrat a opírajících se o podstavce soch!
Tolik bídy způsobilo u Malého Dobráčka, tak na ni navyklého, hluboký dojem. Skutečně, co se zdálo doslova nepřípustné ve čtvrti Saint Patrick, udivovalo v Sackeville Street.
Překvapující zvláštností také bylo, že značný počet dětí byl zaměstnán prodáváním časopisů, z nichž hlavními katolickými a protestantskými tituly jsou: Gazette de Dublin, Dublin Express, National Press, Freeman' Journal a mnoho jiných.
„Podívej,“ řekl Grip, „jaké množství prodavačů je na ulicích, při vstupech do nádraží a na nábřeží…“
„Tohle zaměstnání zde není lákavé,“ podotkl Malý Dobráček. „Dařilo se mu ve městě Cork - avšak nedařilo by se mu v Dublinu!“ To bylo velmi rozumné! Konkurence byla skutečně nebezpečná a mohli by se bát, že vozík tažený Birkem, bude mít až do večera plný náklad, který by ráno nakoupili.
Pokračujíce v procházce, objevili jiné nádherné ulice, krásné budovy, jako Post Office, jehož ústřední chodba spočívala na řadě jónských sloupů. A tu přemýšlel Malý Dobráček o nesmírném množství dopisů, hrnoucích se tam jako roj ptáků, kteří se rozletí do celého světa.
„Tato budova, můj chlapče, je postavena také ke tvým potřebám,“ řekl Grip.
„Budeš dostávat dopisy s adresou: Mr. Little Boy (Malý Dobráček), obchodník v Dublinu!“ Mladý chlapec se nemohl ubránit úsměvu na přemrštěné a nadšené prohlášení svého bývalého přítele z „ragged-school“.
Posléze spatřili čtyřkřídlou soudní budovu, spojenou pod jedinou střechou, její třiašedesát sáhů dlouhou fasádu a kopuli, proraženou dvanácti okny, která ten den byla osvětlována několika slunečními paprsky.
„Myslím,“ podotkl Grip, „že s touto budovou nebudeš v žádném spojení.“
„A proč?“
„Protože je to taková uhelná pec, jakou má Vulcan. Jenomže se v ní nespaluje uhlí, ale obžalovaní, pod kterými solicitátoři, advokáti a proctoři topí stále jen zákony a zákony…“
„Děláme-li nějaký obchod, Gripe, jsme vždy vystaveni procesu…“
„Avšak na každý pád se snaž, abys jich měl co nejméně! Bude vás to stát mnoho, než proces vyhrajete, a prohrajete-li, jste na mizině!“
A Grip přitom potřásal hlavou a z jeho tváře mluvila zkušenost.
Avšak ihned změnil tón, když všichni tři začali obdivovat okrouhlou budovu, na které se jevila architektura

nádherných dórských sloupů.
„Irská banka!“ zvolal jako na pozdrav.
„Přeji ti, abys do ní vstoupil dvacetkrát za den… Tato budova má poklady velké jako domy!…
Přál by sis v takových domech bydlet, Bobe?…“
„Jsou ze zlata?…“
„Ne, avšak co je uvnitř, je ze zlata!… A doufám, že Malý Dobráček tam jednou uloží své peníze!“ Stále stejné Gripovo přemršťování, které však přicházelo z úplně přesvědčeného srdce. Malý Dobráček ho poslouchal a díval se na tuto rozsáhlou budovu, kde podle tvrzení prvního topiče na lodi Vulcan je shromážděno takové množství jmění, které tvořilo „hromady milionů“.
Pokračovali v procházce a přecházeli z nádherných do bídných ulic; tam boháči, většinou se procházející, tam zase chudáci s nastavenou dlaní, aniž příliš doufali v milosrdenství kolemjdoucích. A všude policisté, se skiffem v ruce a kvůli bezpečnosti sesterského ostrova s revolverem za pasem, čehož příčinou jsou vášnivé politické bouře!… Tak tedy jsou, zeptáte se, Paddyové mezi sebou bratři?… Ano, pokud náboženské rozepře nebo otázka rolnictva nepopudí jednoho proti druhému! Pak se již nedokáží ovládat! Tu v nich již nekoluje krev starých Galů a je o nich oprávněné jejich přísloví: „Posaďte nějakého Ira na rožeň a vždy najdete jiného Ira, který rožněm otočí.“ Při této procházce ukazoval Grip svým dvěma přátelům také množství soch, kterých za padesát let bude tolik, kolik je obyvatel. Představte si jen bronzové a mramorové obyvatelstvo Wellingtonů, O'Connellů, O'Brienů, Burkeů, Goldsmithů, Grawanů, Thomasů, Moreů, Nelsonů, Cramptonů! Ještě nikdy nespatřili Malý Dobráček a Bob podobné množství proslavených mužů na jejich piedestalech!
Potom podnikli výlet tramvají, a zatímco tramvajový vůz ujížděl podél jiných budov, které na sebe upoutaly pozornost svou velikostí a zařízením, ptal se Gripa a Grip ovšem o ničem nemluvil krátce.
Jednou to bylo vězení, ve kterém zavírají lidi, podruhé jeden z těch „work-houses“, kde je opět nutí pracovat za velmi nepatrnou mzdu.
„A co je tohle?…“ zeptal se Bob a ukazoval na významnou budovu v Coombe Street.
„To?…“ odpověděl Grip, „to je ‚ragged-schools!“
Jak bolestné vzpomínky vzbudilo toto jméno u Malého Dobráčka.
Avšak trpěl-li kdysi v takovém pochmurném přístřeší, seznámil se tam alespoň s Gripem… a to jaksi vyrovnávalo jeho utrpení. Tak tedy za těmito zdmi byl celý svět opuštěných dětí! Ovšem ve svém modrém jerseyi, v šedých kalhotách, s dobrými botami na nohou a s čepicí na hlavě se vůbec nepodobaly otrhánkům v Galwayi, se kterými měl O'Bodkins tak málo slitování! Majitelem této školy totiž byl „Société des Missions de l'Eglisé d'Irlande“, který hledí nejen na to, aby své chovance vychovávala a živila, ale aby jim také vštípila první základy anglikánského náboženství. Musíme podotknout, že s touto společností závodily v tomto ohledu i katolické „ragged-schools“, které byly spravovány kláštery.
Potom Malý Dobráček a Bob, stále vedeni svým průvodcem, vystoupili z tramvaje u brány do zahrady, rozprostírající se na západ od města, od kterého je ohraničeno řekou Liffey.
Zahrada?… Opravdu je to skutečný park - park o rozloze tisíc sedm set akrů, nazývaný „Phoenix Park“, na který může být Dublin právem hrdý. Co schází tomuto kousku venkova, pěstovaného uprostřed města, když jsou zde husté lesy urostlých velkolepých jilmů, zelenající se trávníky, kde se pasou krávy a ovce, rozsáhlé mýtiny, kde se prohánějí srnci, pestrobarevné záhony květin, polní vojenská cvičiště, kde se konají přehlídky a široké ohrady, upravené ke cvičení v pólu (míčová hra, při které její účastníci sedí na koních a paličkami bijí do koulí) a kopané? Nedaleko od široké hlavní aleje se zdvíhá letní sídlo místodržícího, poblíž kterého je postavena škola a vojenská nemocnice, pak kasárna pro dělostřelectvo a policii.
V Phoenix Parku se dějí úkladné vraždy a Grip ukázal dětem na dva vruby, které se v podobě kříže zdvihají nad jakýmsi příkopem. To je místo, kde ani ne před třemi měsíci, dne 6. května dýka Nepřemožitelných téměř před očima místodržícího smrtelně zasáhla irského státního tajemníka a podtajemníka, M. Burkea a lorda Fredericka Cavendishe.
Procházkou Phoenix Parkem až k zoologické zahradě, skončila tato výzkumná prohlídka hlavního města. Bylo pět hodin, když se oba přátelé rozloučili s Gripem, aby se vrátili do svého pronajatého pokoje v St. Patrick Street. Dohodli se, že se budou pokud možno scházet každý den až do odjezdu steamera.
Avšak když se loučili, řekl Grip Malému Dobráčkovi:
„Nuže, milý příteli, nenapadla tě nějaká myšlenka za tohoto odpoledne?…“
„Myšlenka, Gripe?…“
„Ano… rozhodl jsi se, co budeš dělat?“
„Co budu dělat, Gripe, ještě ne, avšak již vím, co nebudu dělat.
Držet se stejného obchodu, jaký jsme prováděli dříve, by v Dublinu nemělo úspěch… V prodeji časopisů a brožurek by byla veliká konkurence.“
„To je i mé mínění,“ odpověděl Grip.
„Nevím, mám-li chodit ulicemi a postrkovat vozík… Jaké zboží bychom měli prodávat?… A pak i takových lidí s vozíky je již mnoho!… Ne! Snad by bylo výhodnější někde se zařídit… pronajmout malý krámek.“
„To by nebylo špatné, milý příteli!“
„A to krámek ve čtvrti, kterou prochází mnoho lidí… ne příliš bohatých… například ve čtvrti ‚Svobody' jsou takové ulice…“
„Nemohl sis ani vybrat lepší!“ odpověděl Grip.
„Avšak co budeme prodávat?…“ zeptal se Bob.
„Užitečné věci,“ odpověděl Malý Dobráček, „věci, které jsou nejvíc potřeba…“

„Tedy věci na jídlo?“ prohodil Bob.
„Je to pravda, koláče?…“
„Jaký jsi labužník!“ zvolal Grip.
„Koláče nejsou vůbec užitečné…“
„Jsou… protože jsou dobré…“
„To nestačí; hlavní je, aby to bylo něco, co se nutně potřebuje!“ odpověděl Malý Dobráček.
„Ostatně… uvidíme… budu o tom přemýšlet… a projdu tam tou čtvrtí… Zdá se mi, že tam mají překupníci dobré obchody… Myslím, že si zařídíme něco jako bazar…“
„Bazar… to je to pravé!“ zvolal Grip, který již viděl Dobráčkův krám, vpředu pomalovaný a opatřený vývěsním štítem se zlatými písmeny.
„Budu o tom uvažovat, Gripe… Nebuďme jen příliš netrpěliví…
Než se o něčem rozhodne, musí se uvažovat…“
„A přitom nezapomeň, milý příteli, že všechny mé peníze jsou k tvým službám… Nevím, na co je mám použít a konečně jsou mi již skutečně na obtíž, protože je stále nosím u sebe…“
„Stále?…“
„Ano, stále je mám ve svém opasku!“
„Proč si je, Gripe, neuložíš?“
„Chceš-li, uložím si je u tebe…“
„Však později uvidíme… bude-li se našemu obchodu dobře dařit…
Peníze nám nescházejí, ale způsob, jak je s prospěchem a ne s přílišným rizikem použít…“
„Neměj obavy, milý příteli!… Opakuji ti… že nabudeš jmění… jsem si tím jistý!… Vidím tě již jako majitele sta a tisíců liber…“
„Kdy odplouvá, Gripe, Vulcan?…“
„Za týden.“
„A kdy se opět vrátí?“
„Spíš než za dva měsíce ne, neboť musíme odjet do Bostonu, Baltimore… nevím ani kam ještě… nebo spíš všude, kde budeme mít nějaký náklad.“
„Který přivezete sem!…“ odpověděl Malý Dobráček a závistivě si povzdechnul.
Konečně se rozloučili. Grip se dal směrem k loděnicím, zatímco Malý Dobráček následován Bobem a Birkem přešel Liffey, aby se dostal do čtvrti St. Patrick.
A kolik chudáků, kolik bídy cestou potkávali, kolik otupělých lidí, potácejících se pod vlivem whisky a ginu!…
K čemu také pomohlo, že arcibiskup Jan na koncilu r. 1186, který se konal v hlavním městě Irska, tak zuřivě hřměl proti opilství? Sedm století poté pije Paddy úžasně dál a ani druhému arcibiskupovi ani druhému koncilu se nepodaří odstranit tuto dědičnou neřest!

XI. KAPITOLA
Bazar Small Pocket

Náš hrdina měl tehdy jedenáct a půl roku, Bob osm, takže oba dohromady neměli ani tolik roků, kolik bylo třeba k zákonité plnoletosti. Malý Dobráček, unášen proudem obchodu, zakládal obchodní dům… Bylo skutečně třeba Gripa, to je bytosti, která ho vášnivě, dokonce slepě milovala, aby věřil, že se hned na počátku setká se zdarem, že jeho obchod se bude pomalu rozšiřovat a že konečně získá jmění!
Toto je však jisté: dva měsíce po příchodu obou dětí do hlavního města Irska se nacházel ve čtvrti St. Patrick bazar, který na sebe upoutal pozornost - pozornost a také zákazníky ve čtvrti.
Nesmíte tento bazar hledat v některé z těch chudých uliček „Svobody“, které se křižují se St. Patrick Street. Malý Dobráček se raději dostal poblíž řeky Liffey a zařídil se na Bedford Street, ve čtvrti dobrých trhů, kde se nekonají nákupy zbytečné, ale nutné. Najde se tam vždy dost kupců obvyklého zboží, je-li ovšem dobré jakosti a za přístupnou cenu. V tom pomáhala mladému patronovi „jeho velká obchodní zkušenost“ ještě z doby, kdy se procházel se svým vozíkem ulicemi ve městě Cork a když se potom ubíral hrabstvími Munster a Leinster.
Byl to skutečně opravdový krám a Birk, který již nyní nevlekl za sebou vozík s rezignací oslíka, bděl nad ním s vytrvalostí vlastní hlídacímu psovi. Krám nesl nápis Smal! Pocket (U malé kapsy) - skromné vyzvání pro většinu kolemjdoucích - a pod ním bylo možné číst: Little Boy and Co.
Little Boy byl Malý Dobráček. And Co byl Bob… nepochybně také Birk.
Dům na Bedford Street, ve kterém se Malý Dobráček zařídil, sestával z několika bytů, rozdělených ve třech poschodích. První poschodí obýval majitel domu O'Brien, obchodník s osadnickým zbožím, kterého se vzdal, když nabyl šťastnými spekulacemi jmění. Byl to hřmotný starý mládenec ve věku pětašedesáti let, který měl právem pověst bodrého muže.
O'Brien byl velmi překvapený, když mu dítě, mající jedenáct a půl roku, nabídlo, že pronajme jeden z krámů v přízemí, již několik měsíců prázdného. Ale jak by ho neuspokojily moudré a praktické odpovědi, které mu dávalo na jeho otázky? Jak by nepocítil pravou sympatii s tímto chlapcem, který ho žádal o svolení k pronájmu, za který se mu nabízel zaplatit na celý rok napřed?
Nesmíme zapomínat, že hrdina tohoto románu díky svému vyvinutému tělesnému vzrůstu a svým širokým ramenům se zdál být starší než byl. I kdyby vypadal jako čtrnácti nebo patnáctiletý, nebyl i tak ještě příliš mladý na to, aby podnikl nějaký obchod a zařídil si krám, třeba i pod tím skromným štítem Small Pocket?
Nicméně O'Brien s ním nejednal tak, jako by snad jednali jiní. Neodbyl tohoto čistě oblečeného chlapce,

představujícího se mu s jakousi sebedůvěrou a vyjadřujícího se pěkným způsobem, ale vyslechl jej až do konce. Všechno vyprávění o příbězích tohoto ubohého opuštěnce bez rodiny, jeho boje proti bídě, mnohé zkoušky, kterým byl podroben, jeho obchod s časopisy a brožurkami ve městě Cork, jeho „turné“ jako cestujícího obchodníka až do hlavního města, všechno ho živě zajímalo. Našel u Malého Dobráčka skvělé vlastnosti, slyšel ho uvažovat s takovou zřetelností a zdravým rozumem, který se opíralo správné domněnky, viděl v jeho minulosti - ano! v minulosti dítěte takového věku - tolik jisté záruky do budoucna, že byl úplně převeden na jeho stranu. Malému Dobráčkovi se tedy dostalo dobrého přijetí u tohoto bývalého obchodníka, který mu chodil vypomáhat v různých okolnostech radou a který si umínil pečlivě sledovat první pokusy svého mladého nájemníka.
Nájem byl podepsán, předem na rok zaplacen a tak se stal Malý Dobráček jedním. ze živnostníků na Bedford Street. Přízemí závodu Little Boy and Co se skládalo ze dvou místností, ze kterých jedna vedla na ulici, druhá na dvůr. První měla sloužit jako krám, druhá za ložnici. Vzadu se ještě nacházela úzká komůrka a kuchyně s kamny na koks, která byla určena pro kuchařku, až by ji totiž jednoho dne do ní Malý Dobráček uvedl. Nyní ji ještě neužívali, neboť by bylo zbytečnými výlohami vařit tam pro dva jídlo. Ostatně se domluvili, že budou jíst až budou mít čas a až obslouží všechny odběratele, o které jim nejvíc šlo.
A proč by také zákazníci nenavštěvovali tento krám, udržovaný v čistotě a zařízený s takovým důvtipem? Bylo v něm na výběr různé zboží. Z peněz, které mu ještě zbyly po zaplacení nájemného, nakoupil náš mladý patron na hotovosti od velkoobchodníků nebo přímo z továren zboží, které bylo nyní uspořádáno na pultech a policích bazaru Small Pocket.
Nejdřív byla místnost, ve které se mělo prodávat, opatřena lacinými židlemi a účetním stolem… ano, stolem s obchodními signovanými papíry, se zásuvkami, které se uzavíraly na klíč, s pulpítkem, péry, inkoustem a rejstříky. Nábytek v druhé místnůstce se skládal pouze z jednoho lůžka, stolu, skříně pro šatstvo a prádlo. Všechno to bylo v nejlepším pořádku. To ovšem pohltilo dvě třetiny ze sto padesáti liber, které si přinesl do Dublinu a které tvořily jeho kapitál na hotovosti. Proto bylo od Malého Dobráčka moudré, že nešel ve výdajích dál a že si schoval zbytek pro každý případ. Zboží, které se vyprodalo, mělo být stejně obnovováno a to tak, aby bazar byl vždy vším zásoben.
Je samozřejmé, že k řádnému vedení obchodu, jak ani Malý Dobráček nemohl, si musel opatřit zápisní knihu pro denní prodej a pak velkou účetní knihu - ano, účetní knihu - do které se měly zanášet operace v příjmech a vydáních, aby každý večer mohl být zjištěn stav pokladny - ano! Dobráčkovy pokladny. Skutečně O'Bodkins neměl v „ragged-school“ větší pořádek ve svých knihách.
A nyní: co se nacházelo v bazaru Little Boy?… Bylo zde ze všeho, co bylo v této čtvrti v běžném prodeji, alespoň něco. Nabízí-li papírník kupujícímu jen papírnické zboží, železář jen své železné zboží a knihkupec jen své knihy, dostal náš mladý kupec myšlenku sloučit psací náčiní s nářadím potřebným v domácnosti, s kalendáři, příručními knihami a tak dál, takže každý se mohl v bazaru Small Pocket opatřit vším bez velkých výdajů a za pevné ceny, které byly oznámeny v popředí krámu. Kromě toho vedle potřebných věcí se řadily hračky, jako lodě, hrábě, lopatky, míče, rakety, kriket a tenis pro každé stáří - je samozřejmé od pěti do dvanácti let - ne ovšem takový, jaký přísluší dospělým gentlemanům Spojeného království. Nad tímto oddělením bděl Bob a velmi rád je uváděl do pořádku! S jakou péčí oprašoval tyto hračky, kterých se nikdy nezdržel alespoň rukou dotknout, zvlášť lodí - a to lodí za několik pencí! Musíme dodat, že si dával velký pozor, aby neporušil zboŽÍ svého patrona, který nikdy nežertoval a stále mu opakoval:
„Bobe, buď vážný! Nebudeš-li jím nyní, mohlo by se soudit, že již jím nikdy nebudeš!“ Skutečně Bob vcházel do osmého roku a nestanou-li se děti rozumnými v tomto věku, nestanou se jimi již nikdy.
Není namístě sledovat den ode dne pokroky, které bazar Little Boy and Co. činil ve vážnosti a také v důvěře u zákazníků. Stačí, když se dozvíme, že úspěchy tohoto podniku se ukázaly velmi brzy.
O'Briena naplňovala úžasem způsobilost, jakou jeho nájemník projevoval k obchodu. Je dobré kupovat a prodávat, avšak lepší je umět kupovat a umět prodávat; na tom všechno závisí.
Takový byl postup myšlenek bývalého obchodníka po řadu let, z rozmyslem a šetrně operujícího za tím cílem, aby získal jmění. Ovšem, začal v dvaceti nebo pětadvaceti letech – a ne ve dvanácti. A také on - když pozoroval Malého Dobráčka, sdílel mínění bodrého Gripa, že brzy nabude jmění.
„Především, milý chlapče, se příliš neukvap!“ neustále mu opakoval ke konci každé rozmluvy.
„Ne, pane,“ odpovídal Malý Dobráček, „budu jednat umírněně a rozvážně, neboť mám před sebou dlouhou cestu a proto umím své nohy šetřit!“ Je důležité podotknout - abychom vysvětlili tyto poněkud neobyčejné úspěchy - že pověst o bazaru Small Pocket se rozšířila do všech částí města. Bazar, založený a vedený dvěma dětmi, vedoucím ve stáří, kdy se chodí do školy, a společníkem - and Co. - ve věku, kdy se hraje s míčem; copak nestačilo již jen to k úplnému upoutání pozornosti, přilákání odběratelů a uvedení tohoto závodu do obliby? Ostatně Malý Dobráček nezapomněl dát do novin několik oznámení, ve kterých musel za řádek tak draze zaplatit. Avšak zato nemusel rozvázat svůj váček za senzační články na úvodních stranách Gazette de Dublin, Freeman's Journal a jiných časopisů hlavního města. Nemeškali se do toho také vmísit různí reportéři, kteří Little Boy and Co. - ano! také Boba - s takovou až zrovna titěrností navštěvovali, jakoby se to všechno vztahovalo na skvělého politika Gladstonea. Ano, a může se dokonce i tvrdit, že proslulost Malého Dobráčka zápasila s proslulostí M. Parnella; tak mnoho se mluvilo o tomto mladém obchodníkovi na Bedford Street a o jeho snahách, které mu získaly sympatie všech. Stal se hrdinou dne a co bylo nad jiné důležité - jeho bazar byl hojně navštěvován.
Je zbytečné zmiňovat se o tom, s jakou zdvořilostí a přívětivostí byli zákazníci přijímáni: Malý Dobráček vždy s perem za uchem a s očima upnutýma na všechno a Bob s probudilou tváří, jiskrnýma očima a kadeřavými vlasy, takže skutečně vypadal jako pudlík, se kterým se dámy mazlívají! Ano! A byly to pravé dámy, ladies a miss, které sem přicházely z Sackville Street, Rutland Place a z různých čtvrtí, obývaných krásným světem. A tu se vždy oddělení hraček za několik hodin vyprázdnilo a kočáry a kolečka již ujížděly po alejích v sadech a lodě již vířily vodu v bazénech.

Však při samém svatém Patrickovi, Bob vůbec nezahálel! Čerstvé a růžové děti, okouzlené tím, že mají co dělat s kupcem v jejich věku, nechtěly být jinak obslouženy, než jeho rukama.
Bylo možné si jen přát, aby tato obliba, stejně jako tento jistý úspěch vydržely! Zeptáte se snad: vytrvá obliba závodu Little Boy and Co.?
Avšak Malý Dobráček nešetřil ani námahou ani důvtipem.
Je zcela zbytečné dodávat, že po připlutí lodi Vulcan do Dublinu platila první Gripova návštěva jeho přátelům. Slovo „úžas“ by nestačilo na to, aby vylíčilo jeho duševní stav. Uvnitř v něm překypoval pocit největšího obdivu: ještě nikdy neviděl podobný závod na Bedford Street, a podle jeho mínění mohl Bedford Street po založení bazaru Small Pocket soutěžit i v přirovnání se Sackevill Street v Dublinu, se Strandem v Londýně, Broadwayí v New Yorku a s boulevardem des Italiens v Paříži. Pokaždé, když je navštívil, pokládal za svou povinnost koupit tu nebo onu věc, aby prý „obchod šel“, který ostatně šel dobře i bez něho.
Jednou to byla peněženka, která se mu dobře hodila - protože něco takového ještě nikdy neměl. Jindy to zase byla pestře pomalovaná tabulka, kterou chtěl darovat dětem jednoho ze svých přátel na lodi Vulcan, protože sám ještě nikdy ve svém životě nebyl otcem. Avšak co koupil nejcennějšího, byla dýmka z imitované pěnovky, ozdobená překrásnou špičkou ze žlutého skla místo jantaru.
A přitom stále Malého Dobráčka nutil, aby přijal obvyklou cenu za jeho nákupy.
„Vidíš, milý příteli, jak se ti vede!… Je pravda, že to s tvým obchodem jde rychleji než s lodí o stu otáčkách šroubu za minutu?… Nyní jsi kapitánem na palubě Small Pocket… a nic ti není zapotřebí, jen prozkoumat svítilny!… Jak je to již dávno, co jsme oba otrhaní pobíhali galwayskými ulicemi a co jsme zmírali hladem a zimou v podkrovní komůrce ‚ragged-school'. Při tom mě napadá: byl již ten lotr Carker pověšen?“ „Pokud vím, ne, Gripe!“ „Však to nebude dlouho trvat a ty pak budeš tak laskav a dáš mi přečíst časopis, který bude o té ceremonii vyprávět.“ Potom se Grip vrátil na palubu a Vulcan vyjel na moře. Za několik týdnů se však topič opět objevil v bazaru a dělal dál nové nákupy.
Jednou mu Malý Dobráček řekl:
„Ty se stále domníváš, Gripe, že získám jmění?“
„Jistě, můj chlapče!… Tak jako že věřím, že Carker skončí na šibenici!“ To u něho byl největší stupeň jistoty, jaký je možné zde na zemi dosáhnout.
„Nuže, a co ty, Gripe, nemyslíš na svou budoucnost?…“
„Já?… Proč bych myslel?… Copak nemám zaměstnání, které bych za nic na světě nevyměnil?“
„Avšak namáhavé zaměstnání, za které ti ani pořádně neplatí.“
„Ani pořádně neplatí… Čtyři libry měsíčně… stravu… byt… otop… a také několikrát pečeni…“
„A k tomu ještě být na lodi!“ odvážil se podotknout Bob, jehož největším štěstím by bylo, kdyby mohl plout na těch, které prodával mladým gentlemanům.
„Na tom nezáleží, Gripe,“ mluvil dál Malý Dobráček, „avšak topič to nikdy nepřivede příliš daleko a Bůh chce, aby každý na tomto světě našel štěstí…“
„Jsi si jistý tím, co říkáš?“ zeptal se Grip a potřásal hlavou.
„Stojí tak psáno v jeho přikázáních?…“
„Ano,“ odpověděl Malý Dobráček.
„Chce, abychom nalezli štěstí nejen proto, abychom se oblažili, ale abychom udělili toto štěstí těm, kterým se ho nedostává a kteří si ho zaslouží!“ Malý Dobráček se zamyslel. Snad viděl ve svých dávných vzpomínkách Sissy, svou družku z Hardiny komůrky, Mac Carthyovu rodinu, po které se mu ztratily všechny stopy a svou křestnou dceru Jenny, všechny snad v bídě… zatímco on…
„Podívej, Gripe,“ pokračoval, „dobře zvaž to, co jsi mi právě řekl!
Proč nechceš zůstat na zemi?…“
„Opustit loď Vulcan?…“
„Ano… opustit ji, aby ses přidružil ke mně… Vždyť dobře víš… náš Little Boy and Co…. Nuže, And Co. je snad poněkud málo zastoupeno pouhým Bobem… a kdyby ses ty připojil…“
„Oh!… můj příteli Gripe!…“ zvolal Bob.
„Jak by nás to oba těšilo!…“
„A mne, mé děti, také,“ odpověděl Grip, velmi dojatý nabídkou.
„Avšak chcete, abych vám něco řekl?…“
„Pověz, Gripe!“
„Nuže… jsem na to již příliš velký!“
„Příliš velký?…“
„Ano!… Už by se vám nikdy tak nevedlo, kdyby v krámě viděli takového vytáhlého čahouna jako jsem já!… To by už nebyl Little Boy and Co.! Je nutné, aby And Co. byl někdo malý, neboť jen tak přiláká lidi!… Já bych vaše společenství jen hyzdil… křivdil bych vám!… Jen proto, že jste dětmi, jde vám obchod tak skvěle…“
„Snad máš pravdu, Gripe,“ odpověděl Malý Dobráček.
„Avšak my dospějeme.“
„Vždyť už nyní dospíváme!“ ozval se Bob a vypínal se na špičky nohou.
„Jistě, jen si dejte pozor, abyste nerostli příliš rychle!“ „Tomu přece nemůžeme zabránit!“ podotkl Bob.
„Ovšem… jak také?… Proto se snažte zvelebit své poměry, dokud jste chlapci!… Hromská práce! Měřím podle dobré míry pět stop a šest palců, a co je nad pět stop, to se již nehodí do vaší společnosti! Ostatně, nemohu-li být, Malý Dobráčku, tvým společníkem, víš, že mé peníze jsou vždy tvé…“
„Nepotřebuji je…“

„Avšak budeš-li chtít svůj obchod rozšířit…“
„Na to bychom my dva nemohli stačit…“
„Nuže… proč si do své domácnosti nevezmete nějakou ženu?…“
„Také jsem na to již myslel, Gripe, a dokonce slovutný pan O'Brien mi tak radil.“
„Má jistě pravdu pan O'Brien. Neznáš nějakou hodnou ženu, na kterou by ses mohl spolehnout?…“
„Nikoho, Gripe…“
„Najdeš ji, jen když budeš hledat…“
„Ach… počkejme!… Myslel bych… že stará přítelkyně… Kate…“ Toto jméno vyvolalo radostný štěkot. Byl to Birk, který se tím vmísil do rozhovoru. Při jméně pradleny z Trelingar Castle udělal dva nebo tři mohutné skoky, a jeho ohon se mu zároveň vrtěl jako šroub, který bije do prázdna. Také jeho oči zářily neobyčejným leskem.
„Ach! Ty si vzpomínáš, můj milý Birku!“ řekl mu jeho mladý pán.
„Jeto pravda, na Kate… na dobrou Kate!…“ Po těchto slovech začal Birk škrábat na dveře, jakoby jen čekal na rozkaz, aby se plným tryskem dal směrem k zámku.
Grip byl se vším obeznámen. Zajisté si nemohl Malý Dobráček přát někoho lepšího než byla Kate, bude pracovat v kuchyni… Nebude ji vůbec vidět, takže svou přítomností vůbec neuškodí společnému závodu Little Boy and Co.
Avšak byla ještě stále na Trelingar Castle?… Dokonce, žila ještě?…
Malý Dobráček jí odeslal nejbližší poštou dopis. Dva dny nato dostal odpověď psanou velkým, dobře čitelným písmem a neuplynulo ani osmačtyřicet hodin a Kate vystoupila na nádraží v Dublinu.
Můžeme si pomyslet, jak byla přijata od svého chráněnce po osmnáctiměsíčním odloučení! Malý Dobráček jí padl do náručí a Birk jí skákal až k šíji. Nevěděla, komu dříve odpovídat… Přitom plakala radostí a když se umístila ve „své“ kuchyni a seznámila se s Bobem, nastalo nové přivítání.
Ten den se dostalo Gripovi té cti a toho štěstí, že sdílel se svými mladými přáteli první oběd, připravený dobrou Kate.
Druhý den, kdy Vulcan opět vyplul na moře, nenesl ještě nikdy topiče tak spokojeného se svým osudem.
Snad se někdo zeptá, měla-li Kate, která byla zcela spokojená s bytem a stravou, také svůj plat od okamžiku, kdy se začala stravovat a bydlet u svého drahého dítěte? Ovšemže měla, a to lepší než jakákoliv služebná ve čtvrti, a v případě, že by své povinnosti vykonávala dobře, měl se plat zvýšit. A služba v bazaru Little Boy and Co. byla po službě na Trelingar Castle hračkou. Avšak Kate se již nikdy nechtěla vrátit ke starému tykání vůči svému mladému pánovi. Nebyl to již groom hraběte Ashtona, ale byl to patron bazaru Small Pocket. Také Boba v jeho hodnosti And Co. neoslovovala jinak než „pan Bob“ a své tykání si uchovala jen vůči Birkovi, který se nad tím přece nemohl pohoršovat; vždyť se měli mezi sebou tak rádi!
Jaká to byla výhoda, mít ve svém závodě tuto dobrou ženu! V jakém pořádku byla držena domácnost, v jaké čistotě byly místnosti a krám!
A chodit se stravovat do nejbližší restaurace bylo přece jen po příručnicky a ne po patronsky. Slušnost vyžadovala, aby jeho „dům“ byl ve všem dokonalý, tedy aby také jedl u vlastního stolu. Zároveň to bylo lepší a příjemnější pro jeho zdraví, když měl zručnou kuchařku a Kate se vyznala v kuchyni právě tak dobře, jako v praní, žehlení, vyspravování prádla a v pečování o šatstvo. Byly to vzorné služby, neboť byla neocenitelně šetrná a poctivá… čemuž se služebnictvo na Trelingar Castle jen posmívalo. Avšak proč vyvolávat vzpomínky na rodinu Piborneů! Je přece zbytečné ptát se, jestli ještě žijí markýz a markýza dál tak nečinně ve zbytečné a jim obvyklé nádheře!
Je důležité podotknout, že koncem roku 1883 mohl Little Boy and Co. konstatovat skvělou bilanci. Poslední měsíc bude bazar stěží stačit štědrovečerním a novoročním objednávkám. Oddělení hraček se muselo dvacetkrát znovu a znovu naplnit. Těžko bychom si dovedli představit, kolik Bob prodal šalup, kuttrů, goelett, brig, trojstěžníků, poštovních lodí, nemluvě již ani o ostatních předmětech, ve kterých mají děti zálibu! Také zboží jiného druhu šlo jako na dračku. Mezi vznešeným světem to byl „bonton“ dělat své nákupy v bazaru Small Pocket.
Žádný dar nebyl „select“, (vybraný, vzácný) když nenesl známku Little Boy and Co.
A všechnu tuto oblibu činily děti, a rodiče, jak je jejich povinností, svým miláčkům ve všem vyhovovat!
Malý Dobráček nemusel vůbec litovat, že opustil Cork a upustil od obchodování s časopisy. Právem hledal v hlavním městě Irska rozsáhlejší tržiště. Od O'Briena dostal přirozeně pochvalu, neboť všechno vykonal svým vlastním úsilím, vytrvalou činností a prozíravostí, o čemž svědčilo stále vzrůstající rozšiřování závodu. Také jeho rady přijímal s úctou, ale peníze, které mu několikrát nabídl k jeho podnikům, nepřijal, podobně jako ty, které mu nabízel Grip.
Zkrátka, když koncem roku sečetl svůj první inventář - který O'Brien prohlásil za bezvadný - mohl být Malý Dobráček právem spokojený, neboť za těch šest měsíců od svého příchodu do Dublinu svůj kapitál ztrojnásobil.

XII. KAPITOLA
Shledání

„Osoby, které by byly schopny podat jakékoliv zprávy o rodině Martina Mac Carthyho, někdejšího nájemníka na Kerwanově statku v Kerryském hrabství v Siltonské farnosti, se prosí aby je okamžitě sdělily do závodu Little Boy and Co., Bedford Street, Dublin.“ Tuto zprávu, kterou náš hrdina sám sestavil a dal do novin - za řádek zaplatil dva šilinky - mohl číst v časopisu Gazette de Dublin, v čísle ze dne 3. dubna 1884. Druhý den ji vydaly i jiné časopisy za stejnou cenu. Copak mohl Malý Dobráček zapomenout na tuto počestnou a nešťastnou rodinu, na Martina a Martinu Mac Carthyovy, na Murdocka, Kitty a její dcerušku a na Pata a Sima? Copak je to vůbec přípustné u toho, kterého adoptovali za svého? Bylo tedy jeho povinností usilovně se snažit, aby je opět našel a přispěl jim svou pomocí.
Jakou radostí by překypovala jeho duše, kdyby za jejich lásku, jakou k němu projevovali, se jim mohl odměnit tím, že by je učinil šťastné? Kam se odebrali tito stateční lidé hledat útulek po rozboření statku? Zůstali snad v Irsku a vydobyli

si krušně den ode dne na chléb? Vstoupil Murdock, aby unikl pronásledování, na palubu některé vystěhovalecké lodě a sdílel s ním jeho otec, matka a oba bratři jeho vyhnanství v Austrálii nebo v Americe? Plavil se Pat ještě po moři? Při pomyšlení, že snad bída doléhá na tuto rodinu, zakoušel Malý Dobráček kruté hoře, které se nedalo utišit.
Proto s velikou netrpělivostí očekával účinky této zprávy, kterou po několik týdnů každou sobotu vydávaly dublinské časopisy… Avšak žádné zprávy nepřicházely. Kdyby byl Murdock zavřen v některém irském vězení, jistě by o něm dostal nějaké zprávy. Z toho tedy bylo nutné soudit, že Martin Mac Carthy, když opustil Kerwanův statek, odplul se všemi svými buď do Ameriky nebo do Austrálie. Vrátí se ještě někdy, podaří se jim tam za mořem založit si druhou vlast; copak opustili svou první vlast, aby se v ní již nikdy neobjevili?
Kromě toho se domněnka o vystěhování se do Austrálie potvrdila zprávami, které dostal O'Brien prostřednictvím jeho několika bývalých korespondentů. Dopis, který dostal z Belfastu, nezanechával žádné pochybnosti o osudu rodiny. Podle záznamu agentury pro emigranty to bylo v tomto přístavu, odkud skoro před dvěma roky šestičlenná rodina Mac Carthyů - tři muži, dvě ženy a dítě - odplula do Melbourne. Vyhledat její stopy na této rozsáhlé pevnině bylo nemožné a pokusy, které v té věci udělal O'Brien, neměly úspěch.
Proto Malý Dobráček spoléhal již jen na druhého ze synů Mac Carthyových, a předpokládal, že je ještě zaměstnán jako námořník na některé lodi závodu Marcuard v Liverpoolu. Za tím účelem se obrátil na majitele tohoto závodu, avšak dostal odpověď, že Pat opustil jejich služby již před patnácti měsíci a že se neví jistě, na kterou loď vstoupil.
Zbývala tedy jediná naděje: že totiž Pat, když se vrátí do některého přístavu Irska, se dozví o tom, že jeho rodinu někdo hledá… Sami uznáte, že to byla velice malá naděje, na které však přece Malý Dobráček lpěl, neboť jinou neměl.
O'Brien se marně pokoušel svému mladému nájemníkovi vnést světlo naděje, a jednoho dne, když jejich rozhovor přešel opět na tuto jedinou možnost, mu řekl:
„Velmi bych se divil, můj chlapče, kdyby ses dřív nebo později opět nespatřil s Mac Carthyovou rodinou.“
„Spatřit se s ní, pane O'Briene… když je až v Austrálii… tisíc mil odtud?…“
„Nemluv tak, milé dítě! Copak není Austrálie v našem rajónu?…
Copak není doslova přede dveřmi našeho domu? Dnes již nezáleží na vzdálenostech… Pára je dávno překonala… Jsem si jistý tím, že Mac Carthy, jeho žena a děti se vrátí do vlasti!… Irové neupustí od svého Irska a dařilo-li se jim tam za mořem…“
„Je možné v to doufat, pane O'Briene?“ odpověděl Malý Dobráček a potřásal hlavou.
„Ano… jsou-li, jak říkáš, statečnými a inteligentními pracovníky.“
„Odvaha a inteligence vždycky nestačí, pane O'Briene! Je potřeba ještě štěstí a Mac Carthyovým až dosud zrovna moc nekvetlo!“
„Co nebylo, může se stát, můj milý chlapče! Copak myslíš, že jsem byl neustále šťastný?… Ne! Zakusil jsem mnoho neštěstí, obchody nešly a k tomu se přidávaly rány osudu… a tak to bylo stále až do dne, kdy jsem vycítil, že jsem pánem situace. Nejsi ty snad toho živým dokladem? Copak jsi i ty nebyl na začátku hříčkou bídy?… Ale nyní…“
„Mluvíte pravdu, pane O'Briene, a někdy se ptám sám sebe, jestli to všechno není jen pouhý sen…“
„Ne, mé drahé dítě, je to krásná a dobrá skutečnost! Je něco velmi neobyčejného v tom, že sotva dvanáctiletý, předstihl jsi v mnohém to, co se může od dítěte očekávat! Avšak rozum se neřídí věkem, a byl to rozum, který ti byl neustálým průvodcem…“
„Rozum?… Ano… snad! A přece když uvažuji o svém nynějším postavení, zdá se mi, že i náhoda zde hrála velikou úlohu…“
„Není tolik náhody ve světě, jak se domníváš, a všechno je vázáno logickou nutností, která je přesnější, než by si kdo vůbec myslel! Sám získáš tu zkušenost, že se zřídka stává, aby po neštěstí nenásledovalo později dvojnásobné štěstí…“
„Myslíte, pane O'Briene?…“
„Ano, a tím víc, čím méně je to pochybné o tobě, milý chlapče. Často uvažuji, když o tom přemýšlím, jak se vytvářel tvůj život. Tak jsi nejdříve vstoupil k Hardě, a to bylo neštěstí…“
„A štěstím bylo, že jsem tam poznal Sissy, na jejíž něžnosti jsem nikdy nezapomněl, protože to byly první, kterých se mi dostalo. Co se stalo s mou ubohou malou družkou, a jestli ji ještě někdy spatřím?…
Ano!… Ta tam byla pro mne štěstím…“
„A druhým štěstím bylo, že Harda byla ohyzdná babice, neboť jinak bys zůstal v zapadlé vesničce Rindok až do chvíle, kdy bys byl opět dán do chudobince v Donegalu. Avšak ty jsi uprchl… a padl do rukou toho loutkáře!…“
„Oh! Ten ničema!“ zvolal Malý Dobráček.
„A štěstím bylo, že byl takový, protože jinak bys dosud pobíhal po veřejných silnicích, snad i v té otáčivé klícce, stále ve službách toho Thornpipea. Potom jsi vstoupil do ‚ragged-school' v Galwayi…“
„Kde jsem se setkal s Gripem… s Gripem, který ke mně byl tak dobrý, jemuž vděčím za svůj život, který mne zachránil, když se sám vydával v nebezpečí smrti…“
„A pak jsi se dostal k té výstřední herečce… Uznávám, že to byl zcela jiný život, avšak nebyl pro tebe vůbec důstojný, a pokládám za štěstí, že když se tě jednoho krásného dne nabažila, opustila tě…“
„Nehněvám se na ni, pane O'Briene. Vždyť se mne ujala, byla ke mně dobrá… a pak… porozuměl jsem mnohým věcem! Ostatně, když pokračuji ve vašem uvažování, musím uznat, že díky tomuto opuštění mne přijala Mac Carthyova rodina na Kerwanově statku…“
„Zcela správně, můj chlapče, a také tam…“
„Oh! Zde mne jen těžko, pane O'Briene, přesvědčíte o tom, že neštěstí těch dobrých lidí mělo snad nějakou šťastnou okolnost…“
„Ano i ne,“ odpověděl O'Brien.

„Ne, pane O'Briene, ne!“ stál na svém Malý Dobráček.
„A nabudu-li i jmění, budu vždy litovat, že počátek mého štěstí byl začátkem zkázy Mac Carthyovy rodiny! Jak rád bych byl strávil svůj život na tomto statku jako dítě patřící do rodiny!… Viděl bych růst svou křestnou dceru Jenny a mohl bych snít o největším štěstí rodiny, která mne přijala za vlastního…“ „Rozumím ti, mé dítě. Avšak doufám, že neméně je pravda, že tato souvislost věcí ti dovolí, aby ses jim jednoho dne odvděčil za všechno, co pro tebe udělali…“
„Lepší by bylo, pane O'Briene, kdyby nikdy nepotřebovali žádat někoho o pomoc…“
„Netrvám na tom a vážím si těch citů, které ti opravdu dělají čest…
Avšak pokračujme v uvažování a vstupme do Trelingar Castle.“
„Oh! Ti podlí lidé, jak markýz, tak markýza a jejich syn Ashton!…
Jaká ponižování jsem musel snášet!… Tam jsem strávil nejhorší dobu svého života…“
„Avšak držíme-li se svých systematických úvah, bylo štěstím, že se tam věci tak měly. Kdyby s tebou zacházeli na Trelingar Castle dobře, snad bys tam i zůstal…“
„Ne, pane O'Briene! V zaměstnání grooma?… Ne!… nikdy… nikdy!… Byl jsem tam jen proto, abych mohl čekat, až bych měl nějaké úspory…
„A však někdo byl jistě rozradostněn tvým příchodem,“ podotkl O'Brien. „Byla to Kate!“
„Oh! Ta skvělá žena!“
„A Bob zase musel být uspokojen, že jsi odešel ze zámku, neboť jinak by ses s ním nesetkal na státní silnici… nezachránil bys ho… a nepřivedl bys jej do města Cork, kde jste oba tak neohroženě pracovali a kde jste se setkali s Gripem… a v tomto okamžiku bys nebyl v Dublinu…“
„A nerozmlouval bych s nejlepším z lidí, kdo se nás tak přátelsky ujal!“ odpověděl Malý Dobráček a vzal starého obchodníka za ruku.
„Který nebude šetřit radami, když to budeš potřebovat!“
„Děkuji, pane O'Briene, děkuji!… Ano! Máte pravdu a vaše zkušenost vás nemůže klamat! Všechny věci v životě jsou mezi sebou v jisté souvislosti!… Kéž dá Bůh, abych mohl být užitečný všem těm, které miluji a kteří milují mne!“ A jak se vedlo závodu Little Boy and Co?… Nemějte v tomto ohledu pochybnosti! Dařilo se mu výborně. Jeho obliba se nezmenšovala - dokonce naopak se naskytl ještě nový pramen příjmů. Na radu O'Briena přibral Malý Dobráček do bazaru množství různého koření a toto oddělení se rychle vyprazdňovalo. Brzy byl již krám příliš těsný, takže bylo nutné pronajmout druhou část přízemí. - Ach! Jak povolný byl majitel O'Brien a jak uznalý jeho nájemník Malý Dobráček!
Celá čtvrť se chtěla zásobovat potravinami z bazaru Small Pocket. Toto oddělení obstarávala Kate, a to velmi ochotně. A všechno uvnitř bylo tak čisté, uspořádané a lákavé! Nyní měl Malý Dobráček mnoho práce; dělal nákupy, prodával nebo obsluhoval četné zákazníky ráno i odpoledne, vedl své knihy, účtoval a každý večer zjišťoval své příjmy! Sotva mu k tomu všemu stačil den a častokrát by bez přispění bývalého obchodníka nemohl bazar Little Boy and Co. všem vyhovět.
Rozhodně bylo nutné přibrat nějakého příručího do tohoto rychle postupujícího obchodu. Avšak komu mohl důvěřovat? Mladý patron se bránil uvést do své domácnosti cizince. Avšak vždy je možné najít poctivého, přičinlivého a vážného muže. Dobrý účetní by se mohl umístit v písárně v druhém krámě. Jistě by si Malý Dobráček velmi ulevil. Ach! Kdyby Grip souhlasil!… Avšak marný pokus… Vždyť na něho tolik naléhali a přece se nerozhodl, ačkoliv se zdál zrovna stvořený pro to, aby zaujímal místo účetního sedě na vysoké stoličce za černě natřeným stolem s perem za uchem, s tužkou v ruce, zahrabán v papírech a sleduje účty pro každého dodavatele… Bylo by to lepší, než pražit se před kotlem na lodi Vulcan! Avšak marné byly všechny prosby! Ovšem je samozřejmé, že ve chvílích mezi novými cestami strávil první topič všechen svůj volný čas v bazaru. Dobrovolně se dával do práce. Tak to trvalo vždy týden. Potom Vulcan opět vyplul na moře a osmačtyřicet hodin nato byl již Grip na sta mil daleko od „Smaragdového ostrova“. Jeho odjezd vždy přinesl zármutek, jeho příjezd radost.
Byl jako starší bratr, který přijíždí a odjíždí. Copak bys, příteli Gripe, u nich nemohl zůstat?
Ostatně „starší bratr“ vždy pokračoval ve svých nákupech v závodu Uttle Boy and Co. Neúprosně vždy přicházel se vším svým jměním v opasku. Konečně se v této době na radu O'Briena a Malého Dobráčka odhodlal zbavit obtížného břemene. Avšak nemyslete si, že patron bazaru Small Pocket přijal Gripovy peníze jakoby je snad v obchodě potřeboval! Ne! Gripovy peníze nepotřeboval. Měl značné úspory, které byly uloženy v Bank of Ireland, od které výměnou dostal šekovou knížku, a topičovy úspory byly uloženy ve spořitelně, která si stála velmi pevně, neboť její úspory tehdy přesahovaly již čtyři miliony. Grip mohl klidně spát, jeho kapitál byl v bezpečí a každý rok se zvětšoval o přírůstek úroků. U všech irských svatých, spořitelna byla přece jen jistějším opaskem.
Jednu poznámku: vzpíral-li se tvrdošíjně Grip zaměnit krátkou vlněnou kazajku za lustrinový kabátec účetního s manžetami, přispíval alespoň k rozmnožování zákazníků bazaru. - Všichni jeho známí a jejich ženy chodili nakupovat do bazaru. Zároveň dělal mezi přístavními lodníky propagandu, jako kdyby byl obchodním cestujícím závodu Small Pocket.
„Uvidíš,“ řekl jednou Malému Dobráčkovi, „uvidíš, že i majitelé lodí se u tebe budou zásobovat! A pro dlouhé plavby je ovšem třeba hodně beden koření a konzervy, takže se staneš obchodníkem ve velkém…“
„Ve velkém?“ řekl Bob, který se zúčastnil hovoru.
„Ano… ve velkém… budete mít skladiště… sklepy… špejchary… stejně velké jako má Roe nebo Guinness.“
„Oh!“ zvolal Bob.
„Jistě, And Co.,“ odpověděl Grip, který si dělal žerty, když dal Bobovi takovou přezdívku, „vzpomeňte si později na to, co vám nyní říkám…“ „Před každým odplutím,“ dodal Malý Dobráček.

„Ano… před každým odplutím," opakoval Grip.
„Uděláš štěstí, veliké štěstí…"
„Proč se tedy, Gripe, nechceš spolčit s námi?…"
„Já?… Měl bych opustit své zaměstnání?…"
„Doufáš tedy, že postoupíš výš a že se staneš z prvního topiče strojníkem?"
„Strojníkem?… Oh, to ne!… Nejsem tak ctižádostivý!… K tomu je třeba studií… a nyní již studovat nemohu, neboť je na to již příliš pozdě! Jsem spokojen s tím, čím jsem…"
„Poslouchej, Gripe, na tom trvám: potřebujeme příručího, na kterého bychom se mohli naprosto spolehnout… Proč se zdráháš zůstat s námi?…
„Nerozumím ničemu z vašeho účetnictví."
„Lehce se do toho dostaneš!"
„Viděl jsem sice O'Bodkinse tak dlouho se tím zabývat tam daleko… v ‚ragged-school'… avšak nechci, nemohu, milý příteli!… Byl jsem tak nešťastný na zemi, a na moři jsem nyní šťasten!… Země ve mně vzbuzuje strach!… Ach! Až budeš velkoobchodníkem a až budeš mít vlastní lodě, nuže, slibuji ti, že se budu plavit ve prospěch tvého závodu."
„Podívej se, Gripe, buď vážný a uvažuj, že později se budeš cítit opuštěný!… Dejme tomu, že se tě jednou zmocní touha po ženění?"
„Já… a ženit se?…"
„Ano… ty!…"
„Já, klátivý Grip, bych měl mít ženu… a s ní děti?…"
„Jistě… jako každý jiný," odpověděl Bob hlasem člověka, který má za sebou značnou životní zkušenost.
„Každý jiný?…"
„Jistě, Gripe, a já také…"
„Poslouchejte jen toho plavčíka… co to klábosí!"
„Má docela pravdu," řekl nato Malý Dobráček.
„A ty, můj příteli, také na to pomýšlíš?"
„Snad to na mne také dojde."
„To je dobré! Jeden má třináct, druhý devět let a už to mluví o ženitbě!"
„Nejedná se o nás, Gripe, ale o tebe, neboť ty budeš mít již brzy pětadvacet let…"
„Uvažuj trochu… milý příteli! Já… topič… se mám ženit… já… který jsem po dvě třetiny svého života černý jako africký černoch!"
„To je dobré! Grip má strach, že jeho děti budou černoušci!" zvolal Bob.
„To by bylo rozhodně možné!" odpověděl Grip.
„Hodil bych se tak ještě za muže nějaké černošce nebo nějaké Indiánce tam z nitra Spojených států amerických!…"
„Gripe," mluvil dál Malý Dobráček, „neděláš dobře, že tak žertuješ… Rozmlouváme ve tvém zájmu… Až zestárneš, budeš litovat, že jsi mne neposlechl…"
„Vím to… můj nejmilejší příteli… že co ode mne chceš… je rozumné… a že by bylo velkým štěstím, kdybychom mohli žít pohromadě…
Avšak mé zaměstnání mne uživilo… a ještě bude živit, takže nemohu ani pomýšlet na to, že bych je měl někdy opustit!"
„Konečně… jak je libo, Gripe… Zde najdeš pro sebe vždy místo.
A velmi bych se divil, kdybych tě jednoho dne nespatřil v pohodlné písárně… pracujícího v zájmech závodu… s čepičkou na hlavě a s perem za uchem…" „Musel bych se velmi změnit…"
„Eh. Však se, Gripe, změníš!… Každý se mění… a je moudré měnit se… zvlášť když se pro nás naskýtá něco výhodnějšího…" Nicméně navzdory všem naléhavým prosbám Grip nepovolil. Pravdou zůstane, že miloval své zaměstnání, že majitelé lodi Vulcan mu dávali najevo své sympatie a že byl dobře oceňován svým kapitánem a milován od svých kamarádů. Proto již nechtěl víc Malého Dobráčka rmoutit a řekl mu:
„Uvidíme… uvidíme… až se vrátím!…" A když se vrátil, říkal totéž, co říkal před svým odchodem:
„Uvidíme… uvidíme!…" Z toho vyplývalo, že závod Little Boy and Co. byl nucen přibrat si příručího k vedení obchodních knih. O'Brien přivedl svého bývalého účetního Balfoura, za kterého ručil a který se ve svém zaměstnání dobře vyznal. Avšak Grip to přece nebyl.
Rok skončil za skvělých podmínek a inventář, sestavený Balfourem, vykazoval se zbožím a penězi, které byly nyní umístěny v Bank of Ireland, obrovský souhrn tisíc liber šterlinků.
V této době - v lednu 1885 - šlo již Malému Dobráčkovi na čtrnáctý rok a Bobovi bylo devět a půl. Byli zdraví a silní na svůj věk a nebylo již u nich ani řeči o dřívější bídě. Ušlechtilá galská krev obíhala jejich žilami právě tak, jako Shannon, Lee nebo Liffey proudí Irskem, aby je oživily. Bazar byl v plném rozkvětu blahobytu. Malý Dobráček kráčel zjevně ke štěstí. Kromě toho jeho obchod nebyl rozhodně takového druhu, aby jej uvedl do hazardních spekulací. Ostatně ho zdržovala jeho vrozená opatrnost, ačkoliv nebyl „mužem" - budiž nám toto slovo dovoleno - aby si nechal ujít nějakou dobrou příležitost, která by se mu naskytla.
A však zatím ho nepřestal znepokojovat osud Mac Carthyů. Na radu O'Briena napsal do Melbourne v Austrálii. Podle odpovědi agenta společnosti pro vystěhovalce se ztratily po rodině veškeré stopy - je to bohužel až příliš časté v této nesmírně velké zemi, jejíž střední krajiny byly v této době doslova neznámé. Bylo pravděpodobné, že Mac Carthy a jeho děti, protože neměli peníze, našli práci jen ve vzdálených farmách, ve kterých se provozoval chov ovcí ve velkém! Avšak v které provincii, v kterém okresu tohoto rozsáhlého kontinentu?…
Také o Patovi od té doby, co opustil obchodní dům Marcuard, se nic nevědělo, avšak bylo možné, že se shledal se svými rodiči v Austrálii.

Je přirozené, že ze všech těch, které kdysi znal, nejvíc zaměstnávala Dobráčkovy vzpomínky Mac Carthyova rodina a Sissy, jeho družka u Hardy. O hroznou babiznu v zapadlé vesničce Rindok, o zběsilého Thornpipea a vznešenou rodinu Piborneů se vůbec nestaral. Co se týkalo miss Anne Wastonové, divil se, že ji ještě nespatřil v některém divadle v Dublinu. Navštívila by jej? Snad ano, snad ne. Avšak nemohl se o té věci určitěji vyslovit, neboť po té nešťastné scéně v Limericku, se slavná herečka rozhodla opustit Irsko, dokonce i Velkou Británii a chtěla dělat v cizině „bernhardtovské turné“.
„A Carker… byl oběšen?…“ To byla neustálá otázka, kterou mu Grip kladl po každém návratu lodi Vulcan, když se ocitl opět v bazaru Small Pocket. Na ni mu neustále bylo odpovídáno, že o Carkerovi vůbec neslyšeli mluvit. Tu začal Grip prohledávat staré noviny, aniž se však dopátral něčeho, co by se vztahovalo k „nejfamóznějšímu ničemovi“ „ragged-school“!
„Čekejme,“ říkával, „je třeba jen trpělivost!“
„Avšak proč by se Carker nemohl stát poctivým mládencem?“ zeptal se ho jednou O'Brien.
„Ten,“ vykřikl Grip,… „ten padouch?… To by se potom každému zhnusilo být počestným!“ Také Kate, která znala historii o galwayských otrháncích, sdílela Gripovo mínění. Ostatně tato bodrá žena si rozuměla s topičem nejlépe - kromě jednoho bodu: naléhala totiž na Gripa, aby opustil plavbu, avšak Grip se neústupně vzpíral přání Kate. Z toho vznikaly rozepře, až se v kuchyni otřásaly okenní tabule. Avšak koncem roku se v této otázce nepostoupilo ani o krok a topič opět odplul na lodi Vulcan, jehož ohně - rozumějme dobře - rozněcoval již „svým pouhým pohledem“!
Bylo to uprostřed zimy, dne 25. listopadu. Sníh padal ve velkých vločkách, které severák prohánět po holé půdě jako holubí pírka. Byl to jeden z těch ledových dnů, ve kterých je každý šťastný, když se může uzavřít doma.
Avšak Malý Dobráček se v bazaru nezdržoval. Ráno obdržel od jednoho ze svých dodavatelů v Belfastu dopis. Spor stran předkládání účtů mohl způsobit proces, a procesu je nutné pokud možno se vyhýbat - zvlášť před soudci v parukách ve Spojeném království. Bylo to alespoň mínění O'Briena, který se v tom vyznal a proto živě mladého chlapce vybízel k odjezdu do Belfastu, aby tuto záležitost vyřídil ve prospěch obou stran.
Malý Dobráček uznal správnost této rady a rozhodl se uposlechnout jí a ani den nemeškat. Jednalo se pouze o cestu sto mil po železnici.
Kdyby vstoupil v devět hodin do vlaku, přijel by ještě dopoledne do hlavního města hrabství Antrim. Odpoledne by mu rozhodně stačilo, aby se shodl se svým korespondentem a večerním vlakem ještě před půlnocí by se vrátil.
Bobovi a Kate tedy byl svěřen dozor nad bazarem a jejich patron, když je objal, odebral se na nádraží vedle celnice pro lístek do Belfastu.
Když je čas přesně vyměřený, nemůže si cestující velmi všímat detailů své cesty. A pak, vlak ujížděl velkou rychlostí kolem pobřeží a potom zahnul do nitra kraje. Když vyjel z hrabství Dublin, projel hrabstvím Meath a zastavil se na několik minut v Droghedu, dost důležitém přístavu, ze kterého Malý Dobráček bohužel nic neviděl, právě jako nespatřil míli odtud pověstné Boyneské válečné pole, na kterém padla dynastie Stuartovců. Poté se vlak zastavil v hrabství Louth z Dundalku, v jednom z nejstarších měst „Zeleného ostrova“ a zároveň v korunovačním městě proslulého Roberta Brucea. Potom vlak vjel do území provincie Ulster - to byla ta provincie, jejíž hrabství Donegal zanechalo u našeho mladého cestovatele vzpomínky na první doby jeho bídy. Konečně, když měl za sebou hrabství Armagh a Down, dorazil vlak na hranice Antrimu.
Antrim, jehož hlavním městem je Belfast, je vulkanická a divoká země jeskyní. Belfast byl druhým nejvýznamnějším městem v Irsku co se týkalo obchodu, neboť jeho obchodní loďstvo zaujímalo dohromady tři miliony tun; počet jeho obyvatel byl téměř dvě stě tisíc; snahy zde byly většinou hospodářské a takřka všechny se věnovaly zpracování lnu; jeho průmysl živil asi šedesát tisíc dělníků, kteří byli zaměstnáni ve sto šedesáti přádelnách; bylo také střediskem literatury, jíž Queen's College přiřkla první cenu. Nuže, a věřili byste, že toto město ještě patřilo potomkovi jednoho z oblíbenců Jakuba I.? Je třeba být v Irsku, abychom se setkali s takovými sociálními anomáliemi (nezákonnost). Belfast leží na těsném ústí řeky Lagan, kterou průplav prodlužuje nekonečnými pískovými naplaveninami. Rádi připustíme, že v tak průmyslovém městě, kde politické vášně stykem nebo spíš srážkami mezi jednotlivci, hájícími své osobní zájmy, se vyvolávají, existuje planoucí boj mezi protestanty a katolíky. První jsou vrození nepřátelé nezávislosti, které se na nich domáhají druzí. Jedni s heslem „navrátil nám Oranžskou větev“, druzí se žlutými odznakovými stužkami se pouštějí do tradičních půtek, které vyvrcholily dne 7. července, výročním dnem bitvy u Boyne.
Ačkoliv ten den nebylo 7. července a ačkoliv byly čtyři stupně pod nulou, nacházelo se město ve varu. Mezi parnellisty, stoupenci „Zemské ligy“, a mezi přívrženci landlordismu hrozilo dojít k prudkým potyčkám. Bylo dokonce třeba střežit sídlo „Společnosti pro rozšíření zpracování lnu“, se kterým byla ve styku většina městských továren.
Zatím Malý Dobráček, který přijel za zcela jinou záležitostí než politickou, se nejdříve zabýval svým dodavatelem a podařilo se mu zastihnout jej doma. Tento obchodník byl poněkud překvapen, když spatřil mladého chlapce, který se mu představil v jeho bureau, a také inteligenci, o které svědčil rozhovor ohledně jeho obchodu. Bohudík se všechno urovnalo ve prospěch obou stran. Dvě hodiny stačily k tomuto jednání a Malý Dobráček, který před odjezdem večerním vlakem chtěl nejdříve poobědvat, zamířil do hostince v nádražní čtvrti. Nemohl si na svou cestu stěžovat, protože se vyhnul procesu, avšak jeho návštěva Belfastu pro něho uchovávala zcela jiné překvapení.
Pomalu nastávala noc. Již nesněžilo. Nicméně následkem drsného větru, který se prodíral estuariem řeky Lagan, bylo venku neobyčejně zima.
Když míjel jednu z nejdůležitějších továren ve městě, byl Malý Dobráček zastaven jakýmsi hlukem. Hustý zástup zatarasil ulici. Bylo nutné prodrat se touto hlučící masou. Bylo to v den výplaty. V zástupu bylo mnoho dělníků a dělnic. Zmenšení mzdy, oznámené na příští týden, je rozdráždilo vrchovatou měrou.
Je nutné vědět, že tento průmysl lnu, jeho pěstování a zpracování, bylo kdysi do Irska a zvlášť do Belfastu přineseno po vyhlášení Ediktu nanteského protestanty, kteří se sem přistěhovali. Tyto rodiny si udržely značnou moc v mnoha z

těchto továren. Řečená továrna patřila anglikánskému „Družstvu“. Nuže, protože její dělníci byli většinou katolíci, tím je vysvětleno, proč tito dávali průchod svým požadavkům s povážlivou prudkostí.
Brzy výkřiky ustoupily hrozbám, a dveře a okna továrny byly zasypány kameny. Avšak v té chvíli vpadlo do ulice několik čet policistů, aby rozprášily davy a zatkly jejich vůdce.
Obávaje se, že zmešká vlak, snažil se Malý Dobráček vyprostit z davu, avšak nebylo to možné. Vydán v nebezpečí, že bude povalen, pošlapán a rozdrcen pod útokem policejních agentů, byl nucen skrčit se ve výklenku jedněch dveří, právě když pět nebo šest dělníků, krutě zasažených, kleslo podél zdi.
Před ním ležela mladá dívka - jedna z těch ubohých dívek z továren - bledá, zkřehlá, slaboučká a chorobné tváře, která se zdála mít sotva dvanáct roků, ačkoliv byla již osmnáctiletá.
Právě byla povalena a vykřikla:
„Pomóc… pomóc!“ Ten hlas?… Malému Dobráčkovi se zdálo, že ho poznává!… Přicházel mu jako vzdálená vzpomínka… Nemohl však říci, kdy jej již slyšel… Srdce mu tlouklo…
A když zástup, rozehnaný na všechny strany, poněkud vyklidil ulici, sklonil se k této ubohé dívce… Byla v bezvědomí. Nadzvedl její hlavu a naklonil ji tak, že paprsky plynového světla ozářily její tvář.
„Sissy… Sissy!…“ zašeptal.
Byla to Sissy… Avšak nemohla ho slyšet.
V té chvíli již víc neuvažovalo svém jednání, počínal si s touto nešťastnou jakoby mu náležela a jako bratr se sestrou, pozdvihl ji a odvlekl k nádraží, aniž ona věděla, co se s ní děje.
Když vlak odjel, Sissy, uložená na polštářích v oddělení první třídy, ještě nenabyla vědomí. Malý Dobráček klečel u ní a volal na ni… mluvil na ni… a svíral ji ve svém objetí.
Měl zajisté právo takto unést Sissy, svou družku v bídě. Kdo by také ochránil tuto ubohou dívku, kdyby tu nebylo chlapce, kterého tak často bránila proti špatnému zacházení v Hardině brlohu?

XIII. KAPITOLA
Změna barvy a stavu

Řekli byste, že 26. listopadu roku 1885 na žádném z Britských ostrovů, v celé Evropě a na celém světě nebylo takové štěstí, jako v bazaru Small Pocket pod společným štítem Little Boy and Co.?
Vzpírali bychom se tomu věřit, jedině že by toto místo leželo v nejkrásnějším koutě ráje.
Sissy obývala hlavní místnosti v domě. Malý Dobráček stále pobýval jen u hlav její postele. Konečně v něm Sissy poznala dítě, které proklouzlo doslova myší dírou z Hardina brlohu - dítě, ze kterého se nyní stal kvetoucí a šťastný chlapec.
A ona, v době, kdy se odloučili jeden od druhého, měla sedm roků, byla dnes ve věku osmnácti let. Avšak unavena prací a zlomena strádáním, mohla se stát krásnou dívkou, jakou slibovala být, kdyby nežila uprostřed mdlé atmosféry továren?
Skoro jedenáct let se oba neviděli a přece Malý Dobráček poznal Sissy již po hlasu, ačkoliv bylo pochybné, zda by ji lépe poznal podle tváře. Také Sissy ucítila ve svém srdci všechno to, co se jí uchovalo ve vzpomínkách na toto dítě.
O těchto věcech rozmlouvali jeden s druhým držíce se za ruce a shlíželi se ve své minulosti jako v zrcadle svých útrap.
Také Kate nemohla skrýt své pohnutí. Co se týkalo Boba - vyjadřoval svou radost a údiv citoslovci, na které Birk odpovídal polovičními a neméně neobyčejnými „ouha!… ouha!“ O'Brien, velmi dojatý, byl přítomen těmto rozmluvám… A příručí Balfour by sdílel s nimi všeobecné pohnutí, kdyby nebyl ve své písárně ponořen do účtů závodu Little Boy and Co. Všichni tolikrát slyšeli mluvit o Sissy - právě jako i o Mac Carthyově rodině - že se s ní nemuseli víc seznamovat. Byla pro ně starší Dobráčkovou sestrou, která se vrátila do domu, který teprve včera opustila.
Jediný Grip chyběl při těchto výjevech a můžeme tvrdit, že ačkoliv nikdy nespatřil mladou dívku svého chlapce, byl by ji na první pohled poznal. Ostatně již brzy měl být Vulcan spatřen v jižních končinách průplavu St. George. Rodina pak bude úplná.
Jaký byl život děvčátka, snadno uhodneme. Byl to život všech takových dětí v Irsku. Šest měsíců po útěku Malého Dobráčka zemřela Harda na pijácký záchvat a proto bylo nutné Sissy opět přivést do chudobince v Donegalu, kde strávila ještě dva roky. Bylo ještě tolik nešťastných, kteří čekali na pomoc!… Měla tehdy již téměř devět roků a v devíti letech je již třeba umět se sám protloukat světem Nemůže-li vstoupit do služby a stát se „maid“, jejíž mzda se často stáhne jen na byt a stravu, copak pro ni není práce v továrnách? Poslali tedy Sissy do Belfastu, kde přádelny zaměstnávají celý svět dělníků. Tam žila z několika pencí, které si každý den vydělala, uprostřed nezdravých výparů lnu, odstrkovaná, bitá; neměla v nikom ochránce, avšak stále zůstávala dobrá, milá a úslužná a ostatně zvyklá na brutalitu ve svém životě.
Za takového stavu nekynulo Sissy ovšem žádné zlepšení. Byla to propast, do níž se řítila. A v okamžiku, kdy již pochybovala, že ji někdo bude moci zachytit, naskytla se ruka, která ji uchopila… ruka maličkého, který jí byl dlužen za první něžnosti, kterých se mu od ní dostávalo, a který nyní byl vedoucím obchodního domu. Ano! Vyrval ji tomuto peklu v Belfastu a nyní se nacházela u něho - u něho, kde se mohla stát paní závodu - ano! paní! stále jí opakoval - a ne služkou…
Ona… služkou?… Copak by to Kate strpěla?… Copak by Bob připustil, aby se mu míchala do jeho práce?… Copak by to Malý Dobráček dovolil?…
„Tak tedy chceš, abych u tebe zůstala?“ řekla mu.
„Samozřejmě, že chci, Sissy!“

„Avšak chci alespoň tak pracovat, abych ti nebyla na obtíž!“
„Ano, Sissy.“
„Tak co tedy budu dělat?…“
„Nic, Sissy.“ A tím se rozmluva skončila. Avšak osm dní nato byla Sissy na svoji výslovnou žádost umístěna za pultem, když se předtím seznámila s běžnou cenou při prodeji. A skutečně tato půvabná dívka, znovu vzkříšená svým novým životem a obdařená tak roztomilou a inteligentní tváří, jak se slušelo na patronku bazaru Little Boy and Co., okouzlovala stále víc a víc zákazníky.
Největší touhou Sissy bylo, aby spatřila na prahu dveří objevit se prvního topiče na lodi Vulcan. Věděla, jak si Grip počínal za ta léta v „ragged-school“. Věděla, že on byl po ní ochrannou rukou dítěte, které uniklo brutálnostem Hardy. Co ona udělala pro Malého Dobráčka, když jej chránila před strašnou babiznou, udělal to samé Grip, když jej chránil proti Carkerovi a ostatní chásce. A pak bez upřímné lásky tohoto bodrého chlapce, by ubohé dítě zahynulo v požáru školy. První topič tedy mohl po svém návratu počítat s dobrým přijetím. Avšak cesta byla tentokrát prodloužena obchodními záležitostmi a rok 1886 uplynul dřív než Vulcan opět přirazil k pobřeží Irského moře.
Jinak řečeno, vloží-li se do něčeho štěstí, všechno má svůj úspěch.
Inventář, provedený dne 31. prosince, ukazoval výsledky mnohem vyšší než minulý rok. Jmění závodu Small Pocket bylo v té době víc než dva tisíce liber šterlinků čistého, bez dluhů - což bylo přesně potvrzeno O'Brienem. Poctivý obchodník mohl jen blahopřát mladému patronovi, avšak stále mu přitom doporučoval tu největší opatrnost.
„Je často nesnadnější udržet si svůj majetek než ho nabýt,“ říkal, když mu vracel inventář.
„Máte pravdu,“ odpověděl Malý Dobráček, „a věřte mi, pane O'Briene, že se nedám ničím uchvátit. Nicméně lituji, že peníze, uložené v Bank of Ireland, nedávají výnosnější užitek… Jsou to peníze, které spí, a když se spí, tak se nepracuje…“
„Ne, můj chlapče. Odpočívají a odpočinek je právě tak nezbytný pro peníze jako pro člověka.“
„A přece, pane O'Briene, kdyby se naskytla nějaká dobrá příležitost…“
„Nestačilo by, aby byla dobrá, ale musela by být zrovna skvělá.“
„Připouštím, a v tom případě jsem si jistý, že vy první byste mi poradil…“
„Abys z nich těžil!… Jistě, milý chlapče, jestliže by se to shodovalo se způsobem tvého obchodu…“
„Mám stejný názor, pane O'Briene, a nikdy mi ani na mysl nepřijde, abych se odvážně pouštěl do operací, kterým nerozumím. Avšak, budu-li ve všem jednat s opatrností, budu moci pomýšlet na rozšíření svého závodu.“
„Ovšem za takových podmínek a kdyby tvému obchodu vál příznivý vítr, nedělal bych dobře, kdybych ti to neschvaloval, můj milý chlapče,… ano, snad později… Ostatně… uvidíme!“ A ve své opatrnosti se nechtěl bývalý obchodník zavazovat k ničemu většímu.
Den 23. února byl dnem, o kterém je nutné se zmínit a který zasluhoval, aby byl do deníku bazaru Small Pocket označen křížem červenou tužkou.
Ten den Bob, který vylezl po žebříku až do skladiště hraček, by málem sletěl, když volal jasným hlasem:
„Oh! Vidím obrubu bramovky… Oh!“
„Grip!“ vykřikl a sklouznul jako gamin sklouzává po zábradlí schodiště.
„Já sám, And Co.!… Malému Dobráčkovi se vede dobře, je to pravda, můj plavčíku?… Kate se vede také dobře?… Panu O'Brienovi podobně?… Zdá se, že jsem na nikoho nezapomněl?“
„Na nikoho?… A co já, Gripe?“ A kdo vyslovil právě tato slova?… Mladá dívka, zářící radostí, která přistoupila k prvnímu topiči lodi Vulcan a bez okolků mu dala na každou tvář polibek.
„Co to děláte?“ zvolal Grip, tím zcela pomatený…
„Milostivá slečno… Já vás neznám… Jak?… Zde se objímají lidé, aniž se znají?…“ „Tedy začnu od začátku, abychom se seznámili…“
„Ale vždyť je to Sissy, Gripe!… Sissy… Sissy!…“ stále opakoval Bob, který vypukl v hlučný smích.
V tom okamžiku vstoupil Malý Dobráček a Kate.
Avšak tento čertův chlapík Grip - rozhodně liška pod šitá - nechtěl rozumět žádnému vysvětlování, které mu dávali, dokud dívce polibky nevrátil. Při svatém Patrickovi! Sissy se mu zdála okouzlující, svěží a rozvitá. A protože z Ameriky přivezl hezkou cestovní skříňku s mýdélky a toaletními potřebami pro budoucí cesty svého přítele Malého Dobráčka, tvrdil, že ji koupil, aby ji nabídl Sissy… o které prý tušil, že se s ní shledá v bazaru Little Boy… a Sissy byla nucena jeho dar přijmout - jeho pravý příjemce s tím beze slova souhlasil.
Jak krásně nyní ubíhaly dny v krámu na Bedford Street! Nebyl-li zdržován na palubě, Grip - jak se sám vyjadřoval - odtud nezvedl kotvy. Rozhodně bylo ve Small Pocket jakési kouzlo, řekněme magnet, jehož vliv bylo cítit až v loděnicích a který přitáhnuv Gripa, udržoval jej vedle Sissy. Jak také jinak? Je nesnadné odporovat zákonům přírody, jak poznamenal Malý Dobráček.
„Má velká sestra je roztomilá, že ano?“ řekl jednoho dne Gripovi.
„Tvoje starší sestra, můj příteli! Avšak kdyby jí nebyla sama od sebe, nebyla by roztomilá!… Byla by ošklivá, kdyby nebyla roztomilá sama od sebe!… Byla by zlá…“
„Zlá… Sissy?… Oh! Gripe!“
„Ach… mluvím hlouposti!… To je proto, že se neumím vyjadřovat… Avšak kdybych se uměl vyjadřovat…“
Vyjadřoval se však velmi dobře - alespoň podle mínění Kate a neuplynuly ani tři týdny od návratu Gripa, kdy Kate Malému Dobráčkovi řekla:
„Náš Grip je jako zvířata, která pelichají… Jak byl černý, tak se nyní snaží zaujmout svou přirozenou barvu… svou bílou barvu… a nemyslím, že zůstane dlouho na palubě lodi Vulcan!“ Stejné mínění měl i pan O'Brien.
Nicméně, když se 15. března chystal Vulcan odplout do Ameriky, byl jeho první topič, kterého celá rodina doprovodila

až do přístavu, na svém stanovišti.
Copak skutečně - jak on alespoň tvrdil- by se nemohl Vulcan bez něho obejít?
Když se 13. května po sedmitýdenní nepřítomnosti vrátil, zdálo se, že „změna jeho barvy“ byla ještě patrnější. Všichni pro něho chystali výtečné přijetí. Malý Dobráček, Kate a Bob jej sevřeli ve svém náručí.
Avšak nevítal se s nimi tak hlučně, jak to obyčejně dělával, vřele odpovídaje na jejich objímání, a spokojil se s tím, že vtiskl Sissy jediný polibek na pravou tvář, která mu ostatně odpověděla také jediným políbením na jeho levou tvář. Co znamenala tato zdrženlivost?… Grip se stal zamyšlenějším a Sissy vážnější, když se ocitli tváří v tvář před sebou - a to způsobovalo při večerním shromáždění jistou tíseň. A ve chvíli, kdy se Grip zdvíhal, aby se odebral na palubu, mu vždy Malý Dobráček říkal:
„Na shledanou do zítřka, můj dobrý Gripe?…“ Grip vždy odpovídal:
„Zítra?… Ne… nutná práce mne zdržuje u výhní.. Nebudu moci!“ Avšak druhý den se dobrý Grip vrátil přesně jako minulý den, dokonce i o hodinu dřív a - fenomenální zjev - bylo patrné, že jeho kůže je den ode dne bělejší.
Nepochybně se budete domnívat, že se Grip nacházel v duševním rozpoložení, příznivém v té věci, aby opustil své zaměstnání topiče a vstoupil jako společník do závodu Little Boy and Co. Byla to také domněnka Malého Dobráčka, avšak velice se střežil vyzvídat na Gripovi tyto záležitosti. Lépe bylo čekat, až začne sám.
A tak se také částečně stalo počátkem měsíce června. „Obchodu se vede stále dobře?…“ zeptal se Grip.
„Posuď sám,“ odpověděl Malý Dobráček. „Naše skladiště nejsou nikdy prázdná.“
„Ovšem… kupců zde máš…“
„Mnoho, Gripe, a zvlášť od té doby, co Sissy zaujala místo v obchody.“
„To mne, milý příteli neudivuje! Já vůbec nechápu, že v celém Dublinu, dokonce v celém Irsku je někdo, kdo by od ní něco nekupoval…“
„Skutečně, málokde bys byl obsloužen roztomilejší mladou dívkou…“
„Dokonce víc… ještě víc…“ pronesl rychle Grip, který si nemohl vzpomenout na nějaké přirovnání, které by bylo hodno Sissy.
„A inteligentnější!“ dodal Malý Dobráček.
„Tak… obchod tedy jde?…“ začal znovu Grip.
„Jak jsem již řekli“
„A co pan Balfour?…“
„Panu Balfourovi se vede rovněž dobře.“
„Nemluvím o jeho zdravotním stavu!“ odpověděl Grip snad poněkud živě.
„Co je mi po zdraví pana Balfoura?…“
„Avšak mně po něm něco je, Gripe. Pan Balfour je nám velmi užitečný… Je to znamenitý účetní…“
„Vyzná se tedy ve svém oboru?…“
„Dokonale.“
„Myslím, že je již poněkud starý?…“
„Ne… nezdá se mi!“
„Hm!“
A toto hm! se zdálo říkat, že pan Balfour brzy dosáhne nejvyššího stupně stáří.
Tím se rozmluva skončila. A když se o tom Malý Dobráček zmínil dobré Kate a panu O'Brienovi, nemohli se tito zdržet smíchu.
Také gamin Bob se do toho zapletl a pět nebo šest dnů říkával Gripovi:
„Neodjede zas brzy Vulcan?“ „Mluví se o tom, jak se zdá!“ odpověděl Grip, jehož čelo se zachmuřovalo mraky jako moře za jihozápadního větru.
„A potom,“ mluvil dál And Co., „zase zapálíš ve výhni již pouhým pohledem?…“ Oči prvního topiče se zajiskřily. A však stávalo se tak nepochybně proto, že půvabná a usměvavá Sissy právě procházela krámem. Často se zastavovala, aby mu řekla:
„Gripe, mohl byste mi podat tuhle skříňku s čokoládou?… Nejsem dost vysoká…“ A Grip podal skříňku.
Nebo někdy zase řekla:
„Mohl byste mi snést tuto homoli cukru?… Nejsem dost silná…“ A Grip snesl homoli.
„Bude tvoje cesta dlouhá?“ zeptal se ho Bob, který se svou šibalskou tváří a potutelnýma očkama jakoby posmíval svému příteli Gripovi.
„Myslím, že velmi dlouhá!“ odpověděl topič a potřásal přitom hlavou.
„Nejméně čtyři nebo pět týdnů…“
„Pět neděl brzy uplyne!… Myslel jsem, že řekneš alespoň pět měsíců!“
„Pět měsíců?… Proč ne zrovna pět roků?“ zvolal rozrušeně Grip, tak jakoby byl ubohým odsouzencem, který byl postižen pětiletým vězením.
„Jsi tedy… Gripe… velmi šťastný!…“
„Hromská práce… co ještě chceš, abych byl?… Ano! jsem…“
„Jsi velký hlupák!“ Potom Bob odešel a udělal významný posunek.
Skutečně Grip již víc nežil, neboť nebyl pro něho život, když trávil čas jen stálým naražením čela o rohy, jako naráží moucha o stínidlo lampy. Bylo pro něho tedy vhodné opět odplout, a protože se nerozhodl zůstat, stalo se tak dne 22. června.
Za této nové Gripovy nepřítomnosti projektoval závod Little Boy and Co. nový obchod, schválený panem O'Brienem, který musel přinést krásné příjmy. Jednalo se totiž o jistou hračku, kterou její vynálezce právě zhotovil, a Malý

Dobráček si rychle zakoupil povolení, aby ji mohl prodávat.
Tato hračka nadělala tím víc povyku, že její prodej byl vyhrazen závodu Little Boy and Co., to znamená dvěma mladým chlapcům.
Všechna dětská elegance, dřív než odjela do mořských lázní, chtěla mít tuto hračku, která byla dost drahá a Bob, který byl zvlášť přidělen k prodeji tohoto předmětu, ani nemohl stačit netrpělivým odběratelům. Sissy mu musela přijít na pomoc a potom prodej probíhal hladce.
Tato hračka také zastínila zdar oddělení s kořením, které mělo dříve tak mnoho zákazníků. Když se na konci spočítalo všechno v pokladně závodu Small Pocket, nemohl se pokladník vůbec hněvat. Pouze tou hračkou vzrostl kapitál o několik set guineí. Jestliže se tento prodej nezastaví, bylo pravděpodobné, že dohromady s obvyklými příjmy bude inventář na Vánoce dne 31. prosince ukazovat sumu tří tisíc liber šterlinků.
Tak tedy mohl mladý patron bazaru Small Pocket dát hezké věno patronce závodu Little Boy and Co., až by se jednou chtěla vdát.
A proč bychom se nepřiznali, že Grip, který byl skvělým mladým mužem, se jí líbil, ačkoliv to nikdy nechtěla říci? Je ovšem pravda, že to věděl celý dům. Avšak rozhodl by se Grip?… Copak by se opravdu bez něho námořní obchod neobešel?… Copak by mohly lehce porušitelné stroje pracovat, kdyby nebyl na svém stanovišti? A pak, copak se nesmál, div si nevymkl čelisti, když mu Malý Dobráček řekl, že by se ho někdy mohla zmocnit touha po ženění?…
Ovšem za takových okolností, když se 29. července vrátil první topič na lodi Vulcan do Dublinu, byl ještě stísněnější, nemotornější, smutnější a zasmušilejší a pak… nešťastnější než předtím. Jeho loď měla opět vyplout na moře 15. září… Odjede ještě i tentokrát?…
Bylo to pravděpodobné, protože Malý Dobráček - kdo by věřil takové zlomyslnosti! - byl pevně rozhodnutý neurychlovat rozuzlení, které bylo ostatně neodvratné, dokud by se Grip sám o tom výslovně nezmínil. Jednalo se hlavně o jeho velkou sestru, které byl vlastně povinen zajistit její štěstí, neboť na něm zcela závisela… Nuže, první podmínkou, kterou uloží Gripovi - podmínkou sine qua non bude, že musí opustit své zaměstnání námořníka a vstoupit do závodu v hodnosti společníka… Jestli ne, tak…!
Jednou však přece byl Grip tak přiveden do úzkých, že se musel sám nějak vyslovit a nevzpírat se proti sobě samému. Když se totiž jednou otáčel okolo Kate - k této hodné ženě byl nejvíc otevřený - řekla mu tato zcela nenápadně:
„Nevšiml jste si, Gripe, že se Sissy stává den ode dne půvabnější?…“„
„Ne…“ odpověděl Grip… „nevšiml… Proč bych si toho všiml…
Nedívám se tak…“
„Ach! Vy se nedíváte?… Nu tak otevřete oči a uvidíte, jak krásnou dceru zde máme!… Víte, že jí bude právě devatenáct let?…“
„Jakže… už?…“ odpověděl Grip, ačkoliv znal stáří Sissy na den.
„Jistě se mýlíte, Kate…“
„Nemýlím se… devatenáct let… a brzy ji bude třeba provdat…
Malý Dobráček má pro ni vyhlédnutého statného mládence… tak mezi šestadvaceti až sedmadvaceti roky… Ano, asi jako jste vy…
Avšak chceme, aby byl takový, že bychom v něho mohli klást veškerou svou důvěru… například nesmí být u námořnictví… ne!… to nesmí být!… Námořník… manžel (francouzská slovní hříčka, do češtiny nepřeložitelná: marin = námořník, mari = manžel)… to se zde neshoduje!… Ostatně Sissy dostane krásné věno a…“
„Toho jí není třeba,“ řekl Grip.
„To je ovšem pravda… tak roztomilá osůbka… Avšak není to na škodu k zařízení domácnosti… Náš mladý pán začne již pro ni někoho hledat…“
„Už si někoho vyhlídl?…“
„Zdá se mi.“
„Je to někdo, kdo přichází často do bazaru?…“
„Velmi často.“
„Znám jej?…“
„Ne… zdá se, že jej neznáte!“ odpověděla Kate a zadívala se na Gripa, který sklopil oči.
„A… bude se… líbit… slečně… Sissy?“ zeptal se Grip vzrušeným hlasem. Slova mu vázla v hrdle.
„Právě to ještě příliš nevíme… S lidmi, kteří se neodvažují vyslovit…“

„Můj Bože, jak jsou lidé hloupí!“ řekl Grip
. „To si myslím i já!“ odpověděla dobrá Kate.
Avšak tato odpověď, namířená přímo na topiče, přece nezpůsobila, aby týden poté, dne 15. září, opět neodeplul.
Konečně, když se 29. října opět objevil, bylo patrné, že pojal veliké rozhodnutí; jenže se je bál pronést.
Ostatně měl dost času. Vulcan měl zůstat ve svém domácím přístavu nejméně dva měsíce. Bylo nezbytné na něm provést naléhavé opravy, jako zlepšit jeho stroj a vyměnit staré kotle za nové. Nejspíš za této poslední cesty byly Gripovy oči velmi nepozorné, že kotle prorazil na dvou nebo třech místech vnitřní žár.
Dva měsíce bylo víc než dost, zvlášť když se jednalo o pronesení jediného slova.
„Neprovdala se ještě slečna Sissy?“ zeptal se Kate, když vstoupil do obchodu.
„Ještě ne… avšak nebude to dlouho trvat… již to hoří!“ odpověděla dobrá žena.
Je samozřejmé, že od okamžiku, kdy se Vulcan začal rozebírat k opravám, neměl již topič na palubě vůbec žádnou práci. Proto není divu, že velmi často - nechceme říci vždy - byl v bazaru firmy Little Boy. I kdyby tam byl ubytován, nebyl by tam více doma. Avšak přesto nepokročily záležitosti po celý ten čas ani o píď.

Opravy na lodi Vulcan byly během dvou měsíců skončeny a jeho vyplutí bylo stanoveno na týden poté. A hlupák Grip stále ještě neotevřel ani ústa, aby řekl alespoň to jediné slovo, na které tak dychtivě čekali.
Zatím se přihodila v prvním týdnu prosince neočekávaná událost.
Dopis, poslaný z Austrálie panu O'Brienovi jako odpověď na jeho poslední dotaz, obsahoval tyto informace:
Martin a Martina Mac Carthyovi, Murdock se svou ženou a dceruškou, Sim a Pat, který se s nimi opět spojil, vstoupili v Melbourne na loď, aby se vrátili do Irska. Neusmálo se na ně štěstí. Vraceli se do vlasti právě v tak ubohém stavu jako když ji opouštěli. Vstoupili na plachetní vystěhovaleckou loď Queensland, a protože přeprava byla nepochybně dlouhá a namáhavá, nepřiplují do Queenstownu dřív než za tři měsíce.
Jaké hoře pocítil Malý Dobráček při těchto zprávách! Tedy Mac Carthyové jsou stále nešťastní, stále bez práce a bez prostředků!…
Avšak konečně přece alespoň spatří opět rodinu, která ho přijala za svého… Přispěje jim svou pomocí… Ach! Kéž by byl desetkrát bohatší, aby jim mohl poskytnout desetkrát krásnější postavení!
Pana O'Briena poprosil, aby mu dopis svěřil, potom ho uzavřel do svého psacího stolu a - zvláštní věc - od té doby se o něm již nezmiňoval. Zdálo se, jakoby se po převzetí dopisu vyhýbal rozmluvě o někdejších nájemnících Kerwanova statku.
Tato zpráva měla také svůj účinek na Gripa. Kdo by to byl čekal?
Ó, lidské srdce, přece zůstáváš stejné - i v prsou prvního topiče!
S Mac Carthyovými, kteří se měli již brzy vrátit, přijdou i dva bratři, Pat a Sim, kteří jsou snad dvěma pohlednými mládenci… Malý Dobráček je miloval doslova jako své bratry… kdo tedy ví, jestli by jednomu z nich nedal tu, která byla pro něho takřka sestrou?… Zkrátka, Grip začal žárlit… strašně žárlit a proto se 9. prosince rozhodl všechno skoncovat, když tu ráno uvedený den za ním přišel Malý Dobráček, zavedl ho stranou a řekl mu:
„Pojď se mnou do písárny, Gripe… Musím si s tebou promluvit.“ Grip celý zbledl, jako by tušil nějakou vážnou příhodu, a následoval Malého Dobráčka.
Jakmile byli sami a sedli si proti sobě, řekl beze všeho mladý patron Small Pocket Gripovi:
„Co nejdřív chci podniknout dost důležitý obchod a proto bych potřeboval tvoje peníze.“
„No, však toho není mnoho,“ odpověděl Grip, „kolik potřebuješ?…“
„Všechno, co máš uloženo ve spořitelně.“
„Vezmi si, kolik je libo.“
„Zde je tvoje knížka… Podepiš, abych mohl peníze ještě dnes vyzvednout…“ Grip otevřel knížku a podepsal se.
„Co se týká úroků,“ pokračoval Malý Dobráček, „o těch nebudu mluvit…“
„Nestojí to za to!…“
„Protože odedneška jsi součástí závodu Little Boy and Co.!“
„V jaké hodnosti?…“
„V hodnosti společníka.“
„Ale… co bude s mou lodí?…“
„Zažádáš o propuštění.“
„Avšak… mé zaměstnání?…“
„Opustíš je.“
„Proč je mám opustit?…“
„Protože se oženíš se Sissy.“
„Já se mám ženit… já… se slečnou Sissy!“ zvolal Grip, který to zřejmě nechápal.
„Ano… ona to chce.“
„Ach!… Ona to tedy chce…“
„Ano… a protože ty to chceš také…“
„Já?… já to chci?…“
Grip ani nevěděl, co odpovídá a víc neslyšel ani jediné slovo z toho, co mu Malý Dobráček říkal. Vzal svůj klobouk, dal si ho na hlavu, opět ho sundal, položil na židli a aniž si toho všiml, sedl si na něj.
„Mně se zdá,“ řekl mu Malý Dobráček, „že na svatbu budeš potřebovat nový klobouk.“ Klobouk si rád koupil, avšak nikdy nevěděl, jak vůbec k tomuto sňatku přišel. Po dvacet dnů nikdo - dokonce ani Sissy - ho nemohla vytrhnout z jeho omámení. A co! Však to mělo po svatbě přejít. Časně ráno na Štědrý den 24. prosince si Grip oblékl zcela černý oblek, jakoby měl jít za rakví, a Sissy bílé šaty, jakoby měla jít na ples.
Pan O'Brien, Malý Dobráček, Bob a Kate si oblékli svůj sváteční oděv, ačkoliv byl pátek. Potom přijely pro všechny ke dveřím bazaru dva kočáry, aby je zavezly do římsko-katolické kaple na Bedford Street.
A když za půl hodiny vyšli Grip a Sissy z této kaple, byli oba oddáni, a co nikoho nepřekvapí - jeden s druhým.
Až na to, zůstalo všechno nezměněné, když se veselá společnost vrátila do bazaru Little Boy and Co.
V prodeji se pokračovalo, neboť nebylo možné, aby tak oblíbený bazar zůstal v předvečer Vánoc uzavřen pro mnohé zákazníky.

XIV. KAPITOLA
Moře ze tří stran

Dne 15. března - asi tři měsíce po svatbě Gripa a Sissy - vyplouval škuner Doris z přístavu Londonderry a za mírného severovýchodního větříku vyrazil na širé moře.
Londonderry bylo hlavním městem hrabství stejného jména, které leží v severní části Irska a sousedilo s hrabstvím

Donegal. Londýňané je nazývali Londonderry proto, že následkem někdejších konfiskací patřilo skoro celé hrabství různým korporacím hlavního města Britských ostrovů a protože to byl Londýn, který vynaložil peníze, aby pozdvihl město z úpadku. Avšak Paddy, neboť nemohl už jinak protestovat, říkal mu jednoduše Derry, za co, nevíme proč, bychom ho kárali.
Metropole tohoto hrabství bylo důležité město, které leželo blízko levého břehu ústí řeky Foyle. Jeho ulice byly široké, vzdušné a udržované v čistotě, avšak nepanoval zde čilý ruch, ačkoliv ve městě bylo patnáct tisíc obyvatel. Místa bývalých náspů sloužila k procházkám.
Na vrcholku městského pahorku se tyčil biskupský dóm a byly zde ještě patrny i stopy po opatstvích Saint Columba a Tempal More, což byly nákladné stavby 12. století.
Zato v přístavu byl značný ruch. Odtud se vyváželo různé zboží, jako břidlicových tabulek, piva, dobytka a musíme také říci: množství vystěhovalců. A kolik bylo těch nešťastných Irů, kteří se vraceli do své rodné země?
Nebylo jistě vůbec divné, že škuner - jinak řečeno goeletta opustil přístav Londonderry, neboť na sta lodí denně vjíždělo a vyjíždělo z úzkého hrdla zátoky Lough Foyle. Proč by tedy bylo nápadné vyplutí škuneru Doris ze středu množství lodí, jejichž náklad se odhadoval na šest set tisíc tun ročně?
Tato poznámka je správná. Avšak tato goeletta si zasloužila, aby přilákala naši zvláštní pozornost, neboť nesla Caesara a jeho jmění.
Caesarem je Malý Dobráček, jeho jměním je náklad, který převáží do Dublinu. Avšak jak to, že se mladý patron závodu Little Boy and Co. nacházel na palubě lodi Doris?
Poslouchejme, co se stalo:
Po svatbě Sissy a Gripa byl bazar Small Pocket velmi zaměstnán.
Novým rokem na ně čekaly nové obchody; kromě toho bylo nutné provést inventuru za minulý rok, a příliv zákazníků byl stále větší, takže v bazaru se musela zřizovat nová a nová oddělení pro zboží.
Grip se dal s chutí do práce, ačkoliv stále ještě nevycházel ze svého „manželského“ údivu. Být manželem půvabné Sissy se mu zdálo snem, který probuzením mizí.
„Ujišťuji tě, že jsi se už oženil,“ opakoval mu stále Bob.
„Ano… zdá se mi, že je to tak, Bobe… a přece… stále ještě tomu nemohu uvěřit!“ Rok 1887 tedy skončil, jak víme, za skvělých podmínek. Celkem si Malý Dobráček nemohl přát nic, než aby obchod vytrval tak i dále; přitom ho neopouštěla myšlenka, aby zajistil osud Mac Carthyů, až by tito ubozí lidé opět vstoupili na irskou půdu.
Přicházely nějaké zprávy o lodi Queensland, na kterém rodina vyplula z Melbourne? Ne, a po celé první dva měsíce roku se nedozvěděli nic z neustálého pročítání námořních zpráv; avšak konečně ve Shipping Gazette, v čísle ze 14. března, mohli číst tyto řádky:

Steamer Burnside se setkal třetího t. m. s plachetnicí Queensland, když míjel Assomption.

Plachetní lodě, které připlouvaly z jižních moří, si nemohly svoji plavbu zkrátit Suezským průplavem, neboť bez parního stroje je velice nesnadné proplout Rudým mořem. Z toho vyplývalo, že Queensland, který se plavil z Austrálie do Evropy, musel zamířit k mysu Dobré naděje a proto se v té době ještě nacházel uprostřed Atlantického oceánu. Nebyl-li mu vítr příznivý, dorazí do Queenstownu až za dva nebo tři týdny. Nicméně bylo nutné až do té doby mít trpělivost.
Toto setkání lodí Burnside a Queensland bylo přece alespoň uklidňující. Zajisté dobré vnuknutí vedlo Malého Dobráčka k tomu, že si přečetl toto číslo Shipping Gazette a ještě lépe udělal, probíraje se obchodními zprávami, když zpozoroval oznámení tohoto znění:

Londonderry, dne 13. března. - 15. t. m. odpoledne bude veřejně vydražován náklad škuneru Doris z Hamburku, který obsahuje sto padesát tun různého zboží, velkých sudů s lihovinami a vínem, beden s mýdlem, krabic s kávou a pytlů s kořením - na žádost věřitelů, bratrů Harringtonových, atd.

Malý Dobráček zůstal před tímto oznámením velmi zamyšlený. Napadla ho myšlenka, že by se mu zde snad naskytla příležitost k výhodným operacím. Za okolností, za kterých bude náklad Doris prodáván, všechen náklad připadne za levnou cenu. Naskýtá se zde příležitost koupit toto rozmanité zboží většinou běžně prodávané, jako byly sudy lihovin a sudy s vínem, které by se mohly připojit k obchodu s kořením?… Všechno to tak vrtalo mozkem našeho mladého hrdiny, že se šel poradit s obchodníkem O'Brienem.
O'Brien přečetl oznámení, vyslechl mínění mladého chlapce, uvažoval jako člověk, který se nedá ničím lehkomyslně uchvátit a potom odpověděl:
„Ano… v tom je skrytý výnosný obchod… Všechno toto zboží, koupí-li se za levnou cenu, se může s velkým výdělkem prodat… avšak jen za dvou podmínek: zboží by muselo být dobré jakosti a pak bychom je museli dostat o padesát nebo šedesát procent levněji než obyčejně.“
„Souhlasím s vámi, pane O'Briene,“ odpověděl Malý Dobráček, „a dodávám, že se nemůžeme o té věci nějak vyslovit, dokud neuvidím zboží lodi Doris… Večer odjedu do Londonderry.“
„Máš pravdu, a já tě budu doprovázet, můj chlapče,“ odpověděl pan O'Brien.
„Budete tak laskav?…“ „Ano… chci si všechno prohlédnout na vlastní oči… Vyznám se v podobném zboží… Kupoval jsem a prodával je po celý svůj život…“
„Děkuji vám, pane O'Briene, a opravdu nevím, jak vám mám dát najevo svou vděčnost…“
„Nepřeji si víc, než abychom se pokusili z tohoto obchodu něco vytěžit.“
„Nesmíme ztrácet čas…“ pokračoval Malý Dobráček.

„Dražba je neodkladně stanovena na pozítří…“
„Eh! Jsem připraven, milý chlapče!… Vezmu si jen cestovní vak… to přece netrvá dlouho! Zítra si již náklad lodi Doris velice pečlivě prohlédneme… Pozítří bude rozhodnuto: podle toho, jaká bude jakost a cena, koupíme nebo nekoupíme a večer budeme opět na cestě do Dublinu.“ Malý Dobráček ihned informoval Gripa a Sissy o tom, že míní večer odjet do Londonderry za účelem nějaké operace, kterou si předsevzal provést se schválením pana O'Briena… Bude se zde ovšem hrát o největší část jeho kapitálu, avšak s jeho vědomím… Potom jim na osmačtyřicet hodin svěřil vedení bazaru Small Pocket.
Ačkoliv toto odloučení mělo být krátké, přišlo přece tak neočekávaně, že Grip a Bob byli velmi zarmouceni… zvlášť chlapec. Bylo to za čtyři a půl roku poprvé, co se měli on a Malý Dobráček opustit.
Dva bratři nebyli spojeni těsnějšími pouty, než oni dva… Co se týkalo Sissy, té se při pohledu na odchod drahého dítěte sevřelo srdce.
A přece nebylo třeba se znepokojovat; vždyť tato nepřítomnost měla trvat nanejvýš dva nebo tři dny… Také záležitost sama, o které se Malý Dobráček s panem O'Brienem poradil, nebyla taková, aby vystavovala jeho postavení do nebezpečí. Nebyla to hazardní spekulace…
Oba obchodníci, starý a mladý, odjeli vlakem v deset hodin večer.
Tentokrát Malý Dobráček opět minul Belfast, hlavní město hrabství Down - Belfast, kde našel svou drahou Sissy.
Druhý den v osm hodin ráno vystoupili oba naši cestující na nádraží v Londonderry.
Jak zvláštně si zde hrál osud s naším hrdinou! Když byl v Londonderry, kde se měl provést důležitý čin v jeho obchodní kariéře, nebyl Malý Dobráček ani třicet mil od zapadlé vesničky Rindok, která se ztrácela v hlubinách Donegalu, kde s takovou bídou začal jeho život!
Dvanáct let uplynulo od té doby a za těch dvanáct let prošel celým Irskem, vydán vrtkavým hrám náhody, podstupuje štěstí i neštěstí…
Pomyslel na to a všiml si tohoto zvláštního sblížení?… Nevíme, avšak budiž nám dovoleno, abychom si toho všimli za něho.
Náklad škuneru Doris byl předmětem velmi přísné prohlídky ze strany pana O'Briena. Jakostí i druhem se toto různé zboží, které náklad obsahoval, dobře hodilo patronovi bazaru Small Pocket. Bude-li při dražbě náklad přiveden na nízkou cenu, měl naději na značný výdělek a nejméně na čtyřnásobné zvýšení svého kapitálu. Bývalý obchodník se nezdráhal podniknout celou operaci na svůj vrub. Dokonce Malému Dobráčkovi poradil, aby předešel různým nabídkám při dražbě a ještě před ní nabídl bratrům Harringtonovým sám od sebe cenu.
Rada byla dobrá a Malý Dobráček se podle ní také zařídil. Sešel se s věřiteli lodi Doris a dostal náklad za tak výhodnou cenu, že se nabídl platit hotově.
Překvapilo-li bratry Harringtony mládí kupujícího, ještě víc je překvapila inteligence, s jakou hovořil ve jménu svého obchodu. Kromě toho se pan O'Brien zaručil, takže se záležitost odbyla hladce a ještě hned byla skončena poukázkou na Bank of Ireland.
Tři tisíce pět set liber - skoro celé jmění Malého Dobráčka - bylo cenou, za kterou se stal majitelem nákladu lodi Doris. Proto také, když byl obchod uzavřen, nemohl se zbavit jistého rozčilení.
Co se týkalo přepravy tohoto nákladu do Dublinu, aby se vyhnuli překládání zboží z paluby na palubu, bylo nejjednodušší použít k tomu lodi Doris. Kapitán, když mu bylo zajištěno převozné, dál neotálel, takže za příznivého větru by přeprava netrvala déle než dva dny.
Když tak bylo rozhodnuto, nepotřeboval pan O'Brien a jeho mladý přítel nic, než vrátit se večerním vlakem, takže jejich nepřítomnost by tak nepřevyšovala šestatřicet hodin.
Tu však dostal Malý Dobráček jistý nápad: navrhl panu O'Brienovi, aby se vrátili do Dublinu na lodi Doris.
„Děkuji ti, milý chlapče,“ odpověděl zkušený obchodník, „musím se však přiznat, že jsem s mořem nikdy nebyl v přátelství; konečně - moře má vždy pravdu! Jestliže ti tedy srdce říká…“
„Láká mne to, pane O'Briene… Za tak krátké plavby není veliké nebezpečí a byl bych tak rád, kdybych svůj náklad nemusel opustit!“ Z toho vyplynulo, že se O'Brien vrátil do Dublinu sám, kam dorazil za prvního úsvitu.
Právě v tu chvíli vyplouvala loď Doris z těsného ústí řeky Foyle a zamířila k úzkému hrdlu, které spojuje zátoku se Severním průplavem.
Vítr byl příznivý, neboť přicházel ze severozápadu. Kdyby tak vytrval, byla by přeprava ničím nerušená, škuner mohl plout podél pobřeží, kde moře, chráněné vysokými břehy, je vždy klidnější.
Nicméně v měsíci březnu, v nedaleké době od rovnodennosti, si člověk není ani dost málo jistý počasím v končinách tohoto Irského moře.
Na lodi Doris velel kapitán pobřežní plavby, který se jmenoval John Clear, jehož mužstvo se skládalo z osmi námořníků. Zdálo se, že všichni byli dobře obeznámeni se svým řemeslem a že výborně znali pobřeží Irska. Mohli by z Londonderry do Dublinu plout se zavřenýma očima.
Doris vyplula ze zátoky se všemi plachtami. Když byl Malý Dobráček již na moři, mohl k západu pozorovat při vstupu do zátoky, zastíněném vrcholkem z Donegalu, přístav Innishaven a za ním dlouhé předhoří, které končí mysem Malin - nejdál ze všech irských mysů, zabíhajících na sever.
První den plavby se tedy objevovaly velice příznivé podmínky. Byla to rozkoš pro našeho mladého chlapce, když byl unášen pod plachtami lodi Doris přes toto moře, které se vlnilo, jinak však bylo pro plavbu velice příznivé. Necítil ani tu nejmenší nevolnost. Ani plavčík by se necítil tak námořníKem jako on. Avšak časem mu přicházela na mysl hrozná myšlenka: myslel na náklad, který byl uschován v hlubinách goeletty a na mořskou propast, které by stačilo jen se otevřít, aby pohltila celý jeho majetek…
Avšak proč takové myšlenky, ke kterým počasí vůbec neopravňovalo?

Doris byla loď pevné konstrukce: byla to skvělá plachetnice, která řízená statnou rukou svého kapitána, dělala na moři bezvadné a přesné obraty.
Jak Malý Dobráček litoval, že Bob nebyl na palubě! Jakou radost by pocítil And Co., kdyby se tentokrát „doopravdy“ plavil a ne jen pobíhal na lodi Vulcan zakotvené buď u nábřeží ve městech Cork nebo Dublin? Kdyby mohl předvídat, že svůj návrat vykoná po moři, jistě by vzal Boba s sebou a Bob by se ocitl na vrcholu svých tužeb.
Je podivuhodné toto pobřeží, které se táhne podél pomezí hrabství Antrim, ukazujíc své bílé vápencové skály a své hluboké jeskyně, které by stačily jako obydlí všem osobnostem galské mytologie. Zde se tyčí „komínové roury“, jejichž kouř však tvoří jen pěny mořského příboje; dál stojí skalnaté útesy, které jsou tak podobné pevnostním hradbám s cimbuřím a věžičkami, že španělské armády do nich střílely z děl. Tam se také rozprostírá „Hráz obrů“, kterou tvoří kolmé sloupy - pitvorné čedičové piloty - kterým prudké příboje dodávají kovový zvuk a kterých je víc než čtyřicet tisíc, chceme-li věřit turistům-počtářům.
Všechno to bylo na pohled čarokrásné. Avšak Doris se chránil přiblížit k této řadě skal a kolem čtvrté hodiny odpoledne, když za sebou zanechal na severovýchodě skotský Mull Cantir, který vévodí zátoce řeky Clyde, se nacházel mezi mysem Fair a ostrovem Rathlin, maje před sebou Severní průplav.
Severozápadní vítr potrval až do tří hodin odpoledne a roztrhával mraky vysokých atmosférických pásem. Protože škuner plul asi dvě až tři míle od pobřeží, cítil sotva lehké kolísání; kymácení na lodi bylo doslova nepozorovatelné.
Malý Dobráček neopustil palubu ani na okamžik. Na palubě snídal, na palubě obědval, na palubě chtěl také zůstat tak dlouho, dokud by ho noční mráz nepřinutil sestoupit do kapitánovy kajuty. Rozhodně se zdálo, že tato jeho první plavba po moři v něm měla zanechat krásné vzpomínky a proto si blahopřál, že měl ten dobrý nápad doprovázet svůj náklad. Ne bez jisté pýchy vpluje do dublinského přístavu s lodí Doris a nepochyboval, že v tom okamžiku Grip, Sissy, Bob a Kate, informováni panem O'Brienem, se budou nacházet na nejpřednějším nábřeží, dokonce snad i na South Walle nebo na konci mola pod poolbegským majákem…
Mezi čtvrtou a pátou hodinou večer se začaly na východě rozestírat chumáče mraků. Brzy obloha nabyla hrozivého vzezření. Tyto mraky, na obvodě velmi kostrbaté a uprostřed husté, které věstily opačný vítr, rostly s úžasnou rychlostí. Na obzoru nebyl žádný jasný pruh, který by nasvědčoval, že se obloha větrem uvolní ještě před nocí.
„Bdi nad mraky!“ tato výstraha se zdála být napsána na nejzazším obzoru moře. John Clear tomu porozuměl, neboť jeho čelo se v okamžiku, kdy pozorně zkoumal oblohu, svraštilo.
„Nuže, kapitáne?…“ zeptal se Malý Dobráček, kterého překvapilo chování Johna Cleara a neméně jeho námořníků.
„To se mi vůbec nelíbí!“ odpověděl kapitán, když se obrátil k západu.
Skutečně, vítr, který dosud vanul, začal slábnout. Splaklé plachtoví začalo bít o stěžně. Rozsochy přední plachty a brigantiny povolovaly.
Stěhovky se zamotávaly s obrubnými lany, zatímco vrcholová plachta a bramovka přijímaly poslední závany utuchajícího větru. Doris, která již neměla napnuté plachty, byla vydána prudkému kolísání a příbojům, které se šířily po celé hladině. Kormidlo pro nepatrný pohyb lodi nemělo skoro žádný účinek a řídit jím se stávalo nesnadné.
Avšak Malý Dobráček příliš netrpěl tímto houpáním, které je obzvlášť citelné na klidných mořích, a nesestoupil do kajuty, ačkoliv ho John Clear k tomu vyzval.
Chvílemi od východu přicházely četnější a prudší poryvy, které rozstřikovaly vodu nad hladinou průplavu. Na dvou třetinách horizontu se rozprostíraly mraky v dlouhatánských vrstvách, které paprsky slunce, chýlícího se k západu, činily ještě temnějšími na protější straně. Vzezření oblohy bylo velmi hrozivé.
Proto provedl kapitán Clear náležitá opatření, jak k tomu opatrnost vybízela; dal strhnout bramovku a vrcholovou plachtu, ponechal pouze třírohou plachtu a malou stěhovku; byla to nutná opatření pro lodě, které chtějí vzdorovat bouřím. Bohudík se škuner již před tím vzdálil na dvě nebo tři míle od pobřeží z obavy, aby nebyl vržen na skaliska, kdyby nemohl využít vítr, až by se vichřice spustila na jeho palubu.
Žádnému námořníkovi není neznámé, že v této době rovnodennosti se rozvíjejí atmosférické bouře s úžasnou prudkostí, zvlášť v těchto severních krajinách. Ještě nebyla noc a již byla Doris napadena vichřicí, která se rozzuřila se zběsilostí, jakou si nikdy nedovedou představit, dokonce ani ji připustit ti, kteří nebyli svědky podobných živelných zápasů. Po západu slunce se po nebi rozprostřela hluboká tma. Ovzduším pronikalo ostré fičení, za kterého racci a bouřňáci ve zmatku prchali k zemi. V okamžiku byl celý škuner od kýlu až po vrcholky stěžňů rozhoupán. Všechno se na lodi zmítalo. Zkrátka moře, jak se říká, „přicházelo ze tří stran“, to znamená, že pěnící se hřebeny vln, zdržovány ve svém vlnění a vzdouvání vichry, se zároveň vrhaly na příď a boky lodi Doris a pokrývaly škuner pěnou. Všechno od vratidla až po kolo u kormidla bylo zpřevráceno, a udržet se na palubě bylo velice nesnadné. Muž u kormidla se musel přivázat a námořníci hledali úkryt podél lodních stěn.
„Sestupte, pane,“ řekl John Clear Malému Dobráčkovi.
„Kapitáne, dovolte mi…“
„Ne… říkám vám, sestupte, jinak vás mořská vlna odplaví!“ Malý Dobráček poslechl. Sestoupil do kajuty velmi znepokojený, ne ani tak o sebe jako o svůj ohrožený náklad. Na palubě lodi, nacházející se v nebezpečí, byl veškerý jeho majetek… všechno to dobro, které by nemohl provést, kdyby byl náklad ztracen…
V událostech nastal velmi vážný obrat. Marně se pokoušel kapitán lodním kýlem lodi Doris odporovat vlnám, aby se mohl vzdálit od pobřeží nebo alespoň se udržet na bezpečnou vzdálenost. Naneštěstí ještě v jednu hodinu v noci byly vichřicí uneseny malá stěhovka a brámová plachta. Hodinu nato se zlámalo i stěžňoví. Doris byla prudce vržena na pravý bok a protože náklad se nemohl udržet a posunul se do podpalubí, nastávalo nebezpečí, že vypadne z nakloněného lodního boku.
Malý Dobráček, který byl v kajutě nárazem vržen proti překážkám, tápaje kolem sebe, se opět postavil na nohy.
V tom okamžiku nastalo utišení a k jeho sluchu dolehly různé výkřiky. Na palubě vznikl velký zmatek. Byla snad paluba

mořským příbojem proražena?…
Ne! John Clear, pro kterého již bylo nemožné goelettu opět vzpřímit, se obával, že se loď převrhne a proto činil přípravy k jejímu opuštění. Přesto, že naklonění velice komplikovalo práci, byla na moře spuštěna šalupa. Nesměla se ztratit ani minuta k odplutí. To také pochopil Malý Dobráček, když uslyšel, jak ho volá kapitán, který otevřel záklopku ke schodům, vedoucím do podpalubí.
Jakže?… Opustit goelettu a všechno to, co obsahovala ve svém podpalubí?… Ne… To se nemohlo připustit! I kdyby byla pouze jediná naděje na zachránění nákladu, byl Malý Dobráček odhodlán chytit se této naděje - třeba i s nasazením vlastního života… Znal dobře námořnický zákon: nepohltí-li moře loď opuštěnou kapitánem a jeho mužstvem, náleŽÍ tato prvnímu, kdo vstoupí na její palubu. Stojí to výslovně v anglickém zákoníku, že celá loď, nalezená na širém moři bez mužstva, připadne jejímu zachránci…
Volání se zdvojnásobilo. John Clear neustále volal.
„Kde je, proboha?…“ stále a stále opakoval.
„Potápíme se!“ křičeli námořníci.
„Avšak… co s tím chlapcem?…“
„Nemůžeme čekat…“
„Ach! Najdu ho!…“ A s těmi slovy se kapitán vrhl po schodech do podpalubí…
Malý Dobráček již v kajutě nebyl.
A skutečně, pevně odhodlán neopustit za žádných okolností palubu a veden víc pudem než rozumem, zjednal si přístup do nitra podpalubí jednou z přepážek, kterou právě těžký dopad bedny přerazil.
„Kde je?… kde je?“ stále opakoval kapitán ze všech svých sil.
„Asi vstoupil na palubu…“ řekl jeden z námořníků.
„A byl smeten do moře…“ dodal druhý.
„Potápíme se!… Potápíme se!…“ Tato slova byla volána za největšího zděšení. Skutečně Doris se právě pod strašným přívalem vln naklonila tak, že vznikla obava, aby se neobrátila kýlem vzhůru.
Nebyl čas na rozmýšlení. Protože Malý Dobráček neodpovídal, znamenalo to, že, aniž by byl někým za této děsné tmy spatřen, vystoupil na palubu a že byl patrně vlnou smeten do moře… Bylo to opravdu až příliš pravděpodobné!
Kapitán John Clear se objevil na palubě v okamžiku, kdy se goeletta ještě hlouběji ponořila ve výduti dvou nesmírných vln. Jeho mužstvo i on se vrhli do šalupy, jejíž lano bylo v okamžiku odvázáno. Ačkoliv byla malá naděje, že loďka dovede vzdorovat tomuto rozběsněnému moři, byla to přece jen jediná šance na záchranu. Brzy se neustálým veslováním vzdálila od škuneru, aby nebyla stržena vírem, který měl při potápění lodi Doris nastat…
Doris byla bez kapitána, byla bez mužstva… Avšak nebyla opuštěnou lodí, nebyla mrtvolou, troskou, neboť Malý Dobráček neopustil její palubu!
Sám, byl sám, a každým okamžikem ohrožen, že se potopí… Avšak nezoufal si, ale cítil se posílen zvláštní důvěrou. Vystoupil na palubu a sklouzl k pažení na místo, které se nacházela za větrem a kam nemohly vniknout vlny. Jaké myšlenky jím zmítaly! Snad to bylo naposled, co myslel na ty, které miloval, na rodinu Mac Carthyů, kterou tvořil s Gripem, Sissy, Bobem, Kate a panem O'Brienem, a vzýval Boha, aby ho zachránil jak jejich blahu, tak jeho samého…
Naklonění Doris na bok se víc nezvětšovalo, čímž bylo bezprostřední nebezpečí zažehnáno. Naštěstí lodní trup, který měl velmi pevnou konstrukci, dovedl vzdorovat moři. V lodních prknech se neukázala žádná trhlina. Kdyby se goeletta dostala do cesty nějaké lodi a kdyby se její zachránci domáhali jejího vlastnictví, byl Malý Dobráček na ní, aby požadoval zpět svůj nedotčený náklad, který mořský příboj nezasáhl.
Noc uplynula. S prvními paprsky slunce se zmenšila prudkost této děsné bouře. Nicméně moře neutuchalo a zmítalo se ve vytrvalých přívalech.
Malý Dobráček se zahleděl na protější straně slunce ve směru větru, kde se měla nacházet země.
Avšak nic nebylo vidět na západě, nikde nebyly patrné obrysy pobřeží. Bylo zřejmé, že Doris, hnána noční vichřicí, musela již opustit Severní průplav a nyní se nacházela na širém Irském moři - snad již míjela Dundalk nebo Droghed.
Avšak v jaké vzdálenosti?
A na moři nebyla jediná loď, dokonce jediná rybářská bárka! Ostatně lodi, i kdyby zde nějaká byla, by bylo nesnadné zpozorovat tuto zvrácenou lodní trosku, která se z větší části potápěla ve výduti vln.
A přece jedinou nadějí na záchranu bylo, aby loď někdo spatřil.
Bude-li hnána dál k západu, bylo jisté, že se roztříští i s nákladem o útesy, které lemují pobřeží.

Avšak copak bylo nemožné dát jí takový směr, aby doplula do míst navštěvovaných rybáři? Marně se Malý Dobráček pokoušel rozvinout kousek plachty na rozsochu, udržovanou lany. Nemohl již spoléhat na své síly, byl v rukou Všemohoucího.
Den uplynul, aniž se jeho situace zhoršila. Malý Dobráček již neměl obavy o to, že se Doris potopí, neboť její naklonění na pravý bok se již nezvětšovalo. Zbývala jediná věc: pozorovat širé moře s nadějí, že loď bude zpozorována jinou lodí.
Mezitím náš mladý chlapec pojedl, aby obnovil své síly a ani na okamžik - na tomto slově trváme - ani na okamžik se ho nezmocňovala beznaděj, neboť jeho inteligence neochabovala. Viděl před sebou jedinou věc: bránit svůj majetek.
Asi ve tři hodiny odpoledne se rozprostřel na východě kouř. Půl hodiny nato se objevil velmi zřetelně velký parník, který směřoval k severu, asi pět nebo šest mil od lodi Doris.
Malý Dobráček začal dávat znamení vlajkou, upevněnou na lodním závěsu, avšak znamení nebyla zpozorována.
Jak neobyčejnou energií muselo být nadáno toto dítě, když ani nyní se ho nezmocnila malomyslnost! Nastal večer a Malý Dobráček již nemohl ten den spoléhat na nějaké setkání. Žádné znamení mu nepřipouštělo domnívat se, že je blízko nějaké země. Zamračená a bezhvězdná noc byla velmi temná. Avšak vítr nevěstil žádné nové rozzuření a mořská

hladina byla již od rána klidná.
Protože teplota byla dost nízká, bylo lépe sestoupit do kajuty. Bylo zbytečné zůstat na palubě, neboť již nebylo na půl kabelové délky nic rozeznat. Velmi unaven dlouhými hodinami úzkosti, nemohl již Malý Dobráček přemáhat spánek; vytáhl z kajuty, ve které by se pro naklonění lodě nemohl uložit, pokrývku, zahalil se do ní u jedné z přepážek kajuty a brzy usnul.
Spal po celou noc. Začalo již svítat, když byl probuzen výkřiky, které se venku rozléhaly. Vstal a naslouchal… Copak byla Doris již u pobřeží?… Setkala se s ním při východu slunce nějaká loď?
„Je naše… my jsme zde byli první“ křičely mužské hlasy.
„Ne… je naše!“ odpovídaly druhé hlasy.
Malý Dobráček brzy pochopil, co se přihodilo. Nebylo pochyb, že Doris byla za svítání zpozorována. Mužstvo si pospíšilo přirazit k lodi a nyní se přeli o to, komu patří… Vyšplhali se po lodním trupu, vnikli na palubu, a nyní se do sebe pustili… Mezi zachránci se rozléhaly rány.
Malému Dobráčkovi stačilo jen se ukázat, aby obě strany uklidnil.
Avšak bál se to udělat, neboť tito lidé by se obrátili proti němu. Nerozmýšleli by se vrhnout jej přes palubu do moře, aby se zbavili nároků na loď z jeho strany. Proto bylo neodkladně nutné, aby se ukryl. Vklouzl tedy dovnitř podpalubí a ukryl se uprostřed zboží.
Několik minut poté se hluk utišil - to byl důkaz, že právě došlo ke smíru. Dohodli se tak, že se rozdělí o obsah lodního nákladu, až opuštěnou loď přivlečou do přístavu.
Události se tak skutečně seběhly. Dvě rybářské šalupy, které časně ráno vypluly z Dublinské zátoky, spatřily na širém moři ve vzdálenosti tří nebo čtyř mil unášený škuner. Obě mužstva se okamžitě dala směrem k tomuto napůl ztroskotanému lodnímu trupu a rybáři se snažili co nejdříve se dostat k lodi, neboť panuje zvyk - který má moc zákona - že vrak lodi patří tomu, kdo na něj první vloží svoji ruku. Nuže, obě šalupy přirazily současně. Z toho vznikly hádky, hrozby, rány a konečně se účastníci kořisti shodli. Eh! Byl by to „krásný příliv“ pro tyto hrozné pobřežní rybáře!
Sotva se Malý Dobráček uchýlil do podpalubí, sestoupili patroni obou šalup po schodech od palubního poklopu, aby navštívili kajutu.
Můžeme si pomyslet, jak byl Malý Dobráček rád, že ho nespatřili, když zaslechl tato slova:
„Máme štěstí, že na palubě škuneru nebyl ani jediný člověk!…“
„Oh! Ten by zde dlouho nezůstal!“ A skutečně tito kořistníci by se nerozmýšleli spáchat zločin, aby si přivlastnili trosky lodě.
Půl hodiny potom se ocitla Doris ve vleku obou šalup, které ze všech sil veslovaly k Dublinu.
O půl desáté se rybáři nacházeli při vjezdu do zátoky. Protože by pro ně bylo nesnadné při odlivu vstoupit do ní s Doris, zamířili ke Kingstownu a brzy přirazili k přístavním kůlům…
Na nábřeží se začali sbíhat lidé. Když byl příjezd Doris signalizován, pan O'Brien, Grip se Sissy, Bob a Kate, když se dozvěděli o jeho záchraně, použili vlak do Kingstownu a brzy se nacházeli na pobřeží…
Jaká byla jejich úzkost, když se dozvěděli, že rybáři přivážejí jen opuštěný lodní trup!… Malý Dobráček na palubě nebyl… Malý Dobráček zahynul… A všichni, Grip, Sissy, Bob a Kate prolévali hořké slzy…
Náhle se objevil nad palubním příklopem mladý chlapec. Jaké výkřiky radosti vycházely od jeho přátel a jaké výkřiky vzteku jim byly za odpověď ze strany rybářů!
V okamžiku byl Malý Dobráček na nábřeží. - Sissy, Grip i pan O'Brien, všichni ho svírali ve svém objetí… A tu se Malý Dobráček přiblížil k přístavnímu důstojníkovi a řekl pevným hlasem:
„Doris nebyla nikdy opuštěna a její náklad patří mně!“ Skutečně svou přítomností na palubě zachránil tento bohatý lodní náklad.
Veškerý odpor byl marný. Právo Malého Dobráčka bylo nepopiratelné. Vlastnictví lodního nákladu mu bylo ponecháno, jako i Doris zůstala kapitánovi Clearovi a jeho mužstvu, kteří již den před tím našli v přístavišti ochranu. Rybáři se museli spokojit s odměnou, která jim zákonitě patřila.
Jaké bylo o hodinu později v bazaru Little Boy and Co. uspokojení všech, že se opět shledali! Byla velmi nebezpečná tato první plavba Malého Dobráčka! Přece mu však Bob řekl:
„Ach! Kdybych byl s tebou na palubě!…“
„I v takové situaci?…“
„I tak!“

XV. KAPITOLA
A proč ne?…

Rozhodně veliké štěstí provázelo Malého Dobráčka v jeho životě od té doby, co opustil Trelingar Castle: štěstí, že zachránil a přijal Boba, štěstí, že opět našel Gripa a Sissy, a štěstí, že je spojil v manželství, nemluvě ani o výnosných obchodech, které provedl jako mladý patron závodu Small Pocket. Šel prostě a jistě ke štěstí pomocí své inteligence, a řekněme také odvahou. O tom svědčilo jeho chování na palubě lodi Doris.
Jediné štěstí mu scházelo, bez kterého nemohl být úplně šťastný - aby totiž mohl splatit Mac Carthyově rodině všechna dobrodiní, která mu byla od ní prokázána.
Můžeme si tedy představit, s jakou netrpělivostí očekával příjezd lodi Queensland! Taková plachetní loď, která je v tomto strašném období rovnodennosti vydána na milost a nemilost větrům, vás nutí k trpělivosti. Avšak jinak nebyl žádný důvod k obavám. Malý Dobráček nezapomněl napsat do Queenstownu a majitelé lodi Queensland, bratři Benettové, mu měli poslat depeši, až se loď bude blížit.

Zatím se v bazaru firmy Little Boy nelenilo. Malý Dobráček se stal hrdinou - patnáctiletým hrdinou. Jeho příběhy na palubě Doris, síla vůle a neobyčejná neústupnost jím projevená za těchto okolností, značně rozmnožily přízeň, kterou ho město již zahrnovalo. Lodní náklad, hájený s nasazením jeho života, mu opravdu přinášel štěstí. Zákazníci odebrali tohoto zboží neuvěřitelné množství. Skladiště se vyprazdňovala a znovu naplňovala. Bylo v módě mít čaj z lodi Doris, cukr z Doris; koření, víno a všechno muselo být z Doris. Oddělení hraček bylo poněkud zanedbáno. Proto také Bob byl nucen přijít na pomoc Malému Dobráčkovi, Gripovi a také dvěma přibraným pomocníkům, zatím co Sissy seděla v kanceláři a sotva stačila sepisovat faktury. Podle názoru pana O'Briena byl kapitál, vložený před několika měsíci do obchodu s lodním zbožím, zčtyřnásoben, snad i zpětinásoben. Tři tisíce pět set liber vyneslo alespoň patnáct tisíc. Bývalý obchodník se nemýlil, když předvídal podobný výsledek. Ostatně říkal hodně hlasitě, že všechna zásluha tohoto podniku patří Malému Dobráčkovi. Je sice pravda, že ho povzbuzoval! Avšak byl to sám mladý šéf, který první měl tuto myšlenku, když četl oznámení v Shipping Gazette, a víme, s jakou energií ji přivedl k dobrému konci.
Nebudeme se tedy divit, že bazar firmy Little Boy se stal nejen nejhledanějším, ale i nejkrásnějším na Bedfort Street - dokonce i v celé čtvrti. V těch nejmenších maličkostech byla patrná ruka ženy, ruka Sissy, která byla tolik podporována Gripem! Opravdu si Grip začal zvykat na skutečnost, že je jejím manželem, zvlášť od té doby, kdy myslel, že zpozoroval - ó, otcovská pýcho - že řada předků v jeho osobě nezahyne. Jakým manželem byl ten bodrý mládenec, tak oddaným, tak pozorným! Přejeme podobného manžela všem ženám, kterým záleží na tom, aby byly nejen milovány, ale zrovna zbožňovány na zemi!
A vzpomeňme jen na minulost všech: Sissy v Hardině brlohu, Grip v „ragged-school“, Bob toulající se po silnicích a Birk v okolí Trelingar Castle! A všichni nyní byli šťastní a za své štěstí měli co děkovat tomu patnáctiletému chlapci! Nedivte se, zahrnujeme-li i Birka mezi těmito osudem tak štědře obdařenými bytostmi… Copak nebyl součástí společné firmy Little Boy a Co. a copak na něho Kate nepohlížela jako na jednoho ze společníků závodu?
Co se týká těch, se kterými byl spojen Dobráčkův život, nestaral se o to, co se s nimi stalo nebo stane. Thornpipe patrně dál pokračoval v procházení hrabství se svými poněkud již svou svěžest ztrácejícími královskými loutkami, O'Bodkins asi dál pitoměl nad zkázou svých účetních knih, markýz a markýza Piborneovi se podle všeho oddali své vznešené duševní nečinnosti a netečnosti, jejíž známky se jevily na hraběti Ashtonovi hned od narození, intendant Scarlett patrně spravoval dál pro svůj zisk Trelingarské panství a miss Anne Wastonová možná opět umírala v pátém jednání dramat! Zkrátka, neměl žádné zprávy o těchto lidech, s výjimkou snad lorda Pibornea, který se podle Timesů konečně rozhodl ve Sněmovně lordů pronést řeč, avšak byl nucen od ní upustit, protože chrup Jeho Jasnosti špatně fungoval. Co se týkalo Carkera, ještě nebyl pověšen - k největšímu údivu Gripa - avšak stále víc se blížil šibenici, protože byl před nedávnem v Londýně zatčen při vloupání ve společnosti mladých „gentlemanů“ jeho druhu.
Nebudeme se víc zaobírat těmito osobami vysokého i nízkého rodu.
Zbývali jen Mac Carthyové. Malý Dobráček na ně neustále myslel a očekával jejich návrat s velikou netrpělivostí. V námořních zprávách již nebyla víckrát zmínka o lodi Queensland. Opozdil-li se o několik týdnů, bylo se obávat toho nejhoršího, neboť od jisté doby již zmítaly Atlantickým oceánem zuřivé bouře… A depeše, kterou slíbili poslat loďaři z Queenstownu, stále nepřicházela!
Konečně 5. dubna ráno ji přinesl telegrafní sluha. Byl to Bob, který ji od něho přijal. Brzy nato zaznívalo v bazaru volání:
„Depeše z Queenstownu… depeše z Queenstownu!“ tak neustále volal Bob.
Konečně tedy měli poznat ty poctivé lidi, rodinu Mac Carthyů…
Rodina, která přijala Malého Dobráčka za svého, se vrátila do Irska… jediná rodina, kterou Malý Dobráček vůbec měl!…
Na Bobovo volání přiběhl Malý Dobráček a za ním Sissy, Grip, Kate a pan O'Brien.
Obsah této depeše zněl:

Queenstown, 5. dubna, 9 hod 25 min Malý Dobráček, Little Boy, Bedford Street, v Dublinu.
Queensland veplul dnes ráno do loděnic. Rodina Mac Carthyů na palubě. Očekáváme Vaše rozkazy.

Benettové

Malý Dobráček zůstal jakoby se měl zadusit. Jeho srdce na okamžik přestalo tlouci. Hojné slzy mu ulehčily. Avšak, když strčil depeši do své kapsy spokojil se tím, že řekl:
„To je dobře.“ Potom víc o Mac Carthyově rodině nemluvil - což ovšem manžele Gripovi, Boba, Kate a pana O'Briena překvapilo. Zabral se jak obyčejně do svých záležitostí. Pouze účetní Balfour dostal rozkaz vyhotovit šek na sto liber, který odevzdal mladému patronovi na jeho výslovnou žádost. Avšak o tom, na co ho použije, se Malý Dobráček nezmínil.
Uplynuly čtyři dny - poslední čtyři dny půstu, neboť toho roku připadly Velikonoce na 10. dubna.
V sobotu ráno shromáždil Malý Dobráček svůj personál a řekl:
„Bazar bude zavřený až do večera v úterý!“ Tím bylo dáno účetnímu Balfourovi a dvěma pomocníkům volno.
A zřejmě se chystali Bob, Grip a Sissy také toto volno využít podle svého, avšak v tom se jich Malý Dobráček zeptal, jestli by nechtěli po ty tři dny volna cestovat.
„Cestovat?…“ zvolal Bob.
„Jsem pro… Kam se pojede?…“
„Do Kerryského hrabství… které toužím opět spatřit,“ odpověděl Malý Dobráček.
Sissy na něj upřela svoje oči.

„Přeješ si, abychom tě doprovázeli?“ řekla.
„Bylo by mi to nanejvýš milé.“
„Tak i já budu cestovat?…“ zeptal se Grip.
„Jistě.“
„A Birk?…“ dodal Bob.
„Birk také.“ Tak bylo tedy ujednáno. Dřív než byl bazar ponechán na starost Kate, zabývali se přípravami, které vyžaduje třídenní nepřítomnost. Ve čtyři hodiny odpoledne chtěli odjet rychlíkem. Do Tralee přijedou okolo jedenácté hodiny, kde bylo rozhodnuto přenocovat, a zítra…
Nuže! Zítra seznámí Malý Dobráček ostatní s dalším programem toho dne.
Ve čtyři hodiny byli cestující na nádraží. Grip a Bob byli jak se dalo očekávat veselí - proč by také nebyli? - avšak méně sdílná Sissy pozorovala Malého Dobráčka, který byl neproniknutelný.
„Tralee,“ říkala si mladá žena, „je zcela v blízkosti Kerwanova statku… Chce se tedy vrátit do statku?“ Birk by jí na to snad mohl odpovědět; věděla však, že je nanejvýš diskrétní a tak ho neoslovila.
Pes byl umístěn v nejlepším oddělení nákladního vozu a byl Bobem doporučen péči zřízence, který za to dostal šilink.
Poté Malý Dobráček a jeho přátelé na této cestě vstoupili do oddělení první třídy.
Těch sto sedmdesát mil, které dělí Dublin od Tralee, vlak urazil za sedm hodin. Jméno jisté stanice, vyvolávané průvodčím vlaku, živě dojalo našeho mladého chlapce. Byl to Limerick. Vzpomínal si na své první vystoupení v dramatu „Matčiny výčitky svědomí“ a na scénu, ve které se s takovým zoufalstvím držel vévodkyně z Kendallu v osobě miss Anne Wastonové… Byla to však jen vzpomínka, která mizela jako prchavé obrazy ze sna!
Malý Dobráček, který znal Tralee, dovedl své přátele do prvního hotelu ve městě, kde dobře povečeřeli a usnuli klidným spánkem. Druhý den - bylo to o Velikonoční neděli - procitl Malý Dobráček již brzy ráno. Zatímco se Sissy dala do své toalety a Grip zůstal připraven k rozkazům své ženy, a Bob se protahoval a otvíral oči, šel se Malý Dobráček projít městem. Znal hostinec, kam s ním vstupoval Mac Carthy, znal tržní náměstí, kde s takovým zájmem sledoval obchod, znal také lékárnu, ve které vydal část svých drahocenných peněz pro babičku, která byla při jeho návratu již mrtvá…
V sedm hodin již čekal přede dveřmi hotelu „jaunting-car“ s dobrým koněm a kočím, neboť hoteliér se za ně Malému Dobráčkovi zaručil. Potom byla svědomitě smluvena cena: tolik za povoz, tolik za koně, který povoz táhl, tolik pro toho, který je vezl, tolik spropitného a podobně, jak se to již v Irsku dělává.
Skromně posnídali a v půl osmé vyjeli. Počasí bylo krásné - slunce svítilo, vál mírný vítr a na obloze pluly jemné obláčky. Velikonoční neděle bez deště jistě patřila k výjimkám na „Smaragdovém ostrově“!
Jaro, které ten rok nastalo velmi brzy, se chystalo brzy rozzářit veškerou flóru. Již brzy se zazelenají pole a rozpučí stromy.
Dvanáct mil dělí Tralee od farní obce Silton. Kolikrát projel Malý Dobráček tuto silnici na kolesce Mac Carthyových! Naposledy byl sám… tehdy, když se vracel z Tralee do statku… a ukryl se za houštinou v okamžiku, kdy se objevili policisté a soudní vykonavatelé…
Všechny tyto dojmy se v jeho mysli vracely… Jinak od té doby nepodlehla silnice žádným změnám. Tu a tam stály ojedinělé hospůdky a za nimi úhorovitá půda. Paddy je nepřítelem všelijaké změny a proto se v Irsku nic nemění - ani ta irská bída!…
V deset hodin se „jaunting-car“ zastavil v Siltonu. Byla právě hodina mše. Zaznával zvonek. Byl zde stále ještě ten skromný kostelík postavený nakřivo, s nabubřelou střechou a kostrbatými stěnami. Tam byl slaven dvojí křest: Malého Dobráčka a jeho křestné dcery. Vstoupil do kostela se Sissy, Gripem a Bobem; Birka nechali přede dveřmi.
Nepoznal ho ani nikdo z kolemjdoucích, ani starý farář. Po dobu mše se přítomní mezi sebou ptali, kdo by byla tato rodina, jejíž členové se navzájem ani trochu sobě nepodobali.
A zatímco Malý Dobráček se sklopenýma očima opět žil uprostřed svých vzpomínek, tak promísených šťastnými i nešťastnými dny, Sissy, Grip a Bob se modlili ve vděčném srdci za toho, kterému byli povinováni za tolik dobra.
Po snídani v nejlepším siltonském hostinci zamířil „jaunting-car“ ke Kerwanově statku, vzdálenému tři míle.
Malý Dobráček cítil, že pláče stoupaje po této silnici, po které tak často chodil v neděli s Martinou a Kitty, a také s babičkou, pokud tato mohla. Jaký je to smutný pohled! Cítil kolem sebe opuštěnou zemi.
Všude jen obydlí ve zříceninách - a jakých zříceninách! - které donutily pronásledované opustit jejich poslední příbytek. Na mnohých místech visely po stěnách tabulky, oznamující, že ta a ta farma, ten a ten dům nebo pole jsou k pronajmutí nebo na prodej… Avšak kdo by se odvážil je koupit nebo pronajmout, když by sklidil jen bídu!
Konečně asi v půl druhé se objevil za zatáčkou cesty Kerwanův statek. Z prsou Malého Dobráčka unikl vzlykot.
„Zde to bylo!…“ zašeptal.
V jak smutném stavu se nacházel tento statek!… Ploty stržené, hlavní vrata vyražená, přístavky napravo i nalevo napůl rozbořeny, dvůr zarostlý kopřivami a trním… v pozadí obytné stavení bez střechy, dveře bez křídel, okna bez rámů! Po pět let veškeré ničivé síly jako déšť, sníh, vítr a také slunce konaly svou práci. Nic nebylo na pohled žalostnějšího jako místnosti zbavené nábytku, vystavené všem nepohodám, mezi nimi i ta, ve které Malý Dobráček spával vedle babičky…
„Ano! Je to Kerwan!“ opakoval a zdálo se, jakoby se neodvažoval vstoupit dovnitř.
Bob, Grip a Sissy se mlčky drželi poněkud stranou. Birk neklidně přecházel z místa na místo a očichával půdu, neboť také on se zde shledával se starými vzpomínkami…
Avšak náhle se pes zarazil, jeho čenich se zdvihl, jeho oči zazářily a zároveň začal pohybovat svým ohonem…
Před vraty, vedoucími do dvora, se právě objevila skupina osob - čtyři muži, dvě ženy a děvčátko. Byli chudě oblečeni a zdálo se, že mnoho vytrpěli. Nejstarší z nich se oddělil od skupiny a přikročil ke Gripovi, který se zdál být svým věkem

hlavou těchto pro ně cizích lidí.
„Pane," řekl mu, „bylo nám dáno do těchto míst dostaveníčko…
Byl jste to nepochybně vy?…"
„Já?" odpověděl Grip a překvapeně pohlížel na tohoto muže, kterého neznal.
„Ano… když jsme vystoupili v Queenstownu na břeh, byla nám odevzdána částka sto liber šterlinků od výpravčího lodě, který měl zároveň nařízeno, aby nás poslal do Tralee…" V té chvíli začal Birk radostně štěkat a vrhl se ke starší z obou žen s tisíci projevy přátelství.
„Ach!" zvolala žena, „to je přece Birk… náš pes Birk!… Poznávám ho…"
„A mne nepoznáváte, má nejdražší matko Martino," řekl Malý Dobráček, „mne nepoznáváte?…"
„On… naše dítě!…" Jak vylíčit to, co je nevylíčitelné? Jak vykreslit výjev, který následoval? Martin, Murdock, Pat a Sim svírali Malého Dobráčka ve svém objetí… A poté Malý Dobráček líbal Martinu a Kitty. Pak vzal do náručí děvčátko, vyzdvihl je, líbal a představil je Sissy, Gripovi, Bobovi a volal:
„Má Jenny… má křestná dcera!" Po těchto dojemných výlevech srdce všichni usedli v pozadí dvora na kameny roztroušené všude kolem a začali rozmlouvat. Mac Carthyové museli vyprávět své žalostné příběhy. Následkem soudního vypovězení ze statku byli přivedeni do Limericku, kde byl Murdock odsouzen na několik měsíců do vězení. Když mu trest uplynul, odebral se Mac Carthy se svou rodinou do Belfastu. Vystěhovalecká loď je přepravila do Melbourne v Austrálii, kde se s nimi spojil také Pat, který opustil své zaměstnání. A tu kolik bezvýsledných pokusů, kolik strastí podstoupili chodíce od farmy k farmě a hledajíce práci; někdy společně pracovali - avšak za jak žalostných podmínek - jindy byli zase od sebe odděleni! A potom po pěti letech mohli opustit tuto půdu, která pro ně byla právě tak tvrdá, jako jejich rodná hrouda!
S jakým pohnutím pohlížel Malý Dobráček na tyto ubohé lidi, na zestárlého Mac Carthyho, na Murdocka stále tak zasmušilého, jak ho znal již dříve, na Pata a Sima, vysílené únavami a strádáním, na Martinu, na které již nebylo možné pozorovat ani tu nejmenší stopu po dřívější, tak nesmírně čilé a pozorné statkářce, na Kitty, kterou se zdála zmítat trvalá horečka, a na Jenny, napůl zchřadlou následkem všech těch útrap, které musela ve svém životě zakusit!… Pohled na ně mu rozdíral srdce!
Sissy stála vedle obou žen a děvčátka a pokoušela se je utěšovat:
„Vaše útrapy jsou skončeny, paní Martino… skončeny právě tak jako naše… a to díky vašemu adoptovanému dítěti…"
„Díky jemu?…" zvolala Martina.
„A co by on mohl pro nás udělat?"
„Ty… můj chlapče?…" opakoval Mac Carthy.
Malého Dobráčka tak dusilo pohnutí, že nemohl odpovědět.
„Proč jsi nás přivedl opět na tato místa, která nám připomínají uplynulé strasti?" zeptal se Murdock.
„Proč se nacházíme v tomto statku, kde jsem tak dlouho i se svou rodinou trpěl? Malý Dobráčku, proč jsi nás chtěl opět postavit tváří v tvář těmto smutným vzpomínkám?…" A tato otázka byla na rtech všech, právě tak na rtech Mac Carthyho jako Sissy, Gripa a Boba. Co měl Malý Dobráček v úmyslu, že povolal jedny i druhé k tomuto dostaveníčku na Kerwanově statku?
„Proč?…" odpověděl ještě se stěží ovládaje.
„Pojďte, otče, matko, bratři, pojďte!" Všichni ho následovali do středu dvora. Tam se zdvíhala uprostřed houští a trní malá, zelenající se jedle.
„Jenny," řekl a obrátil se k děvčátku, „vidíš tento strom?… Zasadil jsem ho právě v den tvého narození… Je mu osm let, stejně jako tobě!" Kitty, které tento stromek připomínal doby, kdy byla šťastná a kdy ještě mohla mít tu naději, že její štěstí potrvá alespoň nějakou dobu, propukla v pláč.
„Jenny… můj miláčku…" mluvil dál Malý Dobráček, „vidíš tento nůž…"
A s těmi slovy vyňal ze své kožené schránky nějaký nůž.
„To je první dar, který jsem dostal od babičky… tvé prababičky, kterou jsi sotva asi znala…" Při tomto jméně, vyřčeném uprostřed těchto zřícenin, cítili Mac Carthy, jeho žena a děti, že se jim bolestně svírá srdce.
„Jenny," pokračoval Malý Dobráček, „vezmi tento nůž a vyhrabej zemi při patě této jedle." Aniž Jenny chápala proč, poklekla, odstranila houštiny a začala dělat jámu na naznačeném místě. Brzy nůž narazil na nějaký tvrdý předmět.
Byl to hliněný hrnec, který zůstal pod tlustou pokrývkou země neporušený.
„Vezmi tento hrnec, Jenny, a otevři ho!" Děvčátko poslechlo a každý na ni beze slova hleděl.
Když byl hrnec otevřen, zjistili, že obsahoval jistý počet křemínků toho druhu, které se nacházejí v řečišti blízkého Cashenu.
„Vzpomínáte si, drahý otče Martine?" řekl Malý Dobráček.
„Každý večer, když jste byl se mnou spokojen, dal jste mi jeden křemínek…"
„Ano, můj chlapče, a nebyl ani jediný den, co by sis tuto mzdu nezasloužil!"
„Tyto křemínky představují dobu, kterou jsem strávil na Kerwanově statku. Nuže, spočítej je, Jenny… Umíš počítat, je to pravda?…"
„Oh ano!" odpovědělo děvčátko.
A potom začalo křemínky počítat, činíc malé hromádky po stu.
„Patnáct set čtyřicet," řeklo.
„Zcela správně," odpověděl Malý Dobráček. „To znamená, že jsem žil víc než čtyři roky ve tvé rodině, má Jenny… ve tvé rodině, která se stala i mou!"
„A tyto křemínky," řekl Mac Carthy a sklonil hlavu, „jsou jedinou mzdou, kterou jsi vůbec kdy ode mne obdržel… a

které jsem ti jednou chtěl vyměnit za šilinky…“
„A které se pro vás, můj otče, promění v hodnotu guineí!“ Ani Mac Carthy, ani nikdo z jeho rodiny nemohl uvěřit, nemohl pochopit to, co právě zaslechl. Copak by měl takové jmění?… Nebyl Malý Dobráček šílený?
Sissy vycítila jejich myšlenku a pospíšila si říci:
„Ne, přátelé, jeho duch je právě tak zdravý jako jeho srdce, a je to jeho srdce, které mluví!“
„Ano, otče Martine, matko Martino, bratři Murdocku, Pate a Sime, a ty, Kitty, a ty, má křestná dceruško, ano!… jsem dost bohatý, abych vám splatil část dobra, které jste vy pro mne vykonali!… Tato země je na prodej… Vy ji koupíte… Znovu zřídíte statek… Peněz budete mít dost… Nebudete již vydáni napospas špatnému zacházení nějakého Harberta… Budete ve svém… Budete svými pány!…“ A potom jim Malý Dobráček objasnil blíže své záměry, a situaci, ve které se nyní nacházel. Ta suma, kterou nabídl Mac Carthyově rodině, ta suma, zastoupená v těch patnácti stech čtyřiceti křemíncích guineami, dělala tisíc pět set čtyřicet liber šterlinků - jistě veliké jmění pro chudé Iry!
A bylo to snad poprvé, co na tuto půdu, která byla kdysi svlažována takovým pláčem, padaly slzy radosti a vděčnosti!

* * *

Mac Carthyova rodina bydlela po ty tři dny Velikonoc s Malým Dobráčkem, Sissy, Gripem a Bobem v městečku Silton. A po tklivém rozloučení se tito vrátili do Dublinu, kde ráno dne 11. dubna opět otevřel bazar své dveře.
Uběhl rok - ten rok 1887, který byl pokládán za nejšťastnější v životě celého tohoto malého světa. Mladý patron tehdy dovršil právě svůj šestnáctý rok. Jeho štěstí bylo úplné. Výsledky obchodu s lodí Doris přesahovaly domněnky pana O'Briena a kapitál závodu Little Boy and Co. vystoupil na dvacet tisíc liber. Je ovšem pravda, že část tohoto jmění patřila manželům Gripovým a Bobovi jako společníkům závodu Small Pocket. Avšak copak netvořili mezi sebou jednu rodinu?
Co se týče Mac Carthyových, koupili dvě stě akrů půdy za skvělých podmínek, znovu postavili statek, zařídili si materiál a obnovili bývalý počet dobytka. Je samozřejmé, že se štěstím a blahobytem se jim vrátily síly a zdraví. Jen považte! Irové, obyčejní nájemníci, kteří dlouho trpěli pod bičem landlordismu, nyní byli ve svém a nepracovali víc pro nemilosrdné pány!
Co se týká Malého Dobráčka, nezapomíná a nikdy nezapomene, že je jejich adoptivním dítětem, a jednoho dne se může stát, že se k nim připoutá užšími pouty. Skutečně, Jenny jde na desátý rok a její vzhled slibuje, že bude krásnou dívkou… Avšak snad někdo namítne, že je to jeho křestná dcera?… Eh, co! Na tom přece nesejde, a proto proč ne?
Je to alespoň mínění věrného psa Birka…